National Library
of Sweden

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2013

Arkivexemplar

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1966: 29

Justitiedepartementet

SOU
1966:29 A

ATOMANSVARIGHET

III

Promemoria med förslag till ny atomansvarighetslag

UPPRÄTTAD INOM JUSTITIEDEPARTEMENTET

Stockholm 1966

STATENS

OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1966

Kronologisk förteckning

1. Svensk ekonomi 1966—1970. Esselte. 294 s. Fi.
2. Export och import 1966—1970. Bilaga 1. Esselte. 92 s. Fi.
3. Yrkesutbildningen. Håkan Ohlssons boktryckeri, Lund. 586 s. E.
4. Ny myntserie. Beckman. 87 s. Fi.
5. Internationellt fredsforskningsinstitut i Sverige. Norstedt & Söner. 61 s. U.
6. Förenklad statsbidragsgivning till hälso- och sjukvården. Håkan Ohlssons boktryckeri, Lund. 158 s. S.
7. Utsökningsrätt IV. Esselte. 148 s. Ju.
8. Tillgången på arbetskraft 1960—1980. Bilaga 2. Esselte. 67 s. Fi.
9. Omsorger om psykiskt utvecklingshämmade. Esselte. 187 s. S.
10. Handelns arbetskrafts- och investeringsbehov fram till 1970. Esselte. 82 s. Fi.
11. Tygförvaltningens centrala organisation. Svenska Reproduktions AB. 164 s. Fö.
12. Renbetesmarkerna. Svenska Reproduktions AB. 273 s. + 1 kartbilaga. Jo.
13. Utvecklingstendenser inom undervisning, hälso- och sjukvård samt socialvård 1966—1970. Bilaga 6. Esselte. 51 s. Fi.
14. Hyreslagstiftning. Utkommer senare.
15. Undersökning angående hyressplittringen. Utkommer senare.
16. Ny folkbokföringsförordning m.m. Esselte. 241 s. Fi.
17. Arbetspromemorior i författningsfrågan. Esselte. 94 s. Ju.
18. Strategi i väst och öst. Esselte 173 s. Fö.
19. Statliga betänkanden 1961—1965. Kihlström. 170 s. Fi.
20. Decentralisering av naturalisationsärenden m. m. Norstedt & Söner. 50 s. Ju.
21. Oljebranschen. Esselte. 71 s. Fi.
22. Lagstiftning mot radiostörningar. Esselte. 91 s. H.
23. Markfrågan I. Norstedt & Söner. 330 s. Ju.
24. Markfrågan II. Bilagor. Norstedt & Söner. 231 s. Ju.
25. Sällskapsresor. Hæggström. 229 s. H.
26. Bostadsarrende m. m. Esselte. 247 s. Jo.
27. Skeppsholmens framtida användning. Kihlström. 114 s. + 1 utviksblad. Fö.
28. Läkemedelsförmånen. Beckman. 228 s. S.
29. Atomansvarighet III. Norstedt & Söner. 391 s. Ju.

Anm. Om särskild tryckort ej angives, är tryckorten Stockholm.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1966:29

Justitiedepartementet

ATOMANSVARIGHET

III

Promemoria med förslag till ny atomansvarighetslag

UPPRÄTTAD INOM JUSTITIEDEPARTEMENTET

KUNGL. BOKTRYCKERIET P. A. NORSTEDT & SÖNER

STOCKHOLM 1966

Innehåll

Förord 5

Förslag till lag om ansvarighet för skada i följd av atomreaktordrift m. m. (atomansvarighetslag) 7

Inledning 22

Inträffade atomolyckor 22

Det svenska atomenergiprogrammet 23

Det hittills bedrivna nordiska lagstiftningsarbetet 24

Det fortsatta internationella lagstiftningsarbetet 26

Den aktuella lagstiftningsuppgiften 28

Allmänna överväganden 29

Huvudgrunderna för lagstiftningen 29

Anslutning till Pariskonventionen s. 29. Gällande bestämmelser om statligt katastrofansvar s. 29. Tilläggskonventionens ersättningssystem s. 30. Anslutning till tilläggskonventionen s. 35. Anslutning till Wienkonventionen s. 38.

Huvuddragen av lagförslaget 41

Metoderna för genomförande av tilläggskonventionens ersättningssystem s. 42. Ansvarsbeloppets storlek s. 44. Statsansvaret inom andra och tredje stegen s. 45. Grunderna för ersättning enligt tilläggskonventionen s. 46. Konflikterna mellan Paris- och Wienkonventionerna s. 47. Övriga skiljaktigheter mellan Paris- och Wienkonventionerna s. 53. Atomolyckor under transport mellan icke-konventionsstater s. 54.

Specialmotivering 56

Inledande bestämmelser 57

1 § 57

2 § 67

3 § 67

4 § 69

Skadestånd 69

5 § 69

6—8 §§ 71

6 § 76

7 § 78

8 § 79

9 § 79

10 § 82

11 § 82

12 § 84

13 § 86

14 § 88

15 § 93

16 § 96
17 § 99
18 § 101
19 § 102
20 § 103
21 § 104

Försäkring 109
22—27 §§ 109

Ersättning av statsmedel 112
28 § 112
29—31 §§ 115
29 § 115
30 § 118
31 § 123
32 § 126
33 § 128
34 § 130
35 § 130
36 § 132

Laga domstol m. m. 134
37 § 134
38 § 139
39 § 140

Övriga bestämmelser 141
40 § 141
41 § 142

Ikraftträdandebestämmelser 142

Följdändringar 143

Bilagor:

1. Sammanställning av de svenska, danska och norska lagförslagen . . . 145
2. Pariskonventionen 221
3. Wienkonventionen jämte fakultativt protokoll om obligatoriskt lösande av tvister 283
4. Tilläggskonventionen 341

Förord

Atomskadeutredningen framlade den 31 mars 1962 betänkande med förslag till ny lagstiftning om skadeståndsansvar och försäkring vid atomreaktordrift m. m. (»Atomansvarighet II», SOU 1962: 14), avsedd att ersätta den nu gällande provisoriska atomansvarighetslagen av den 3 juni 1960. Utredningen hade därmed avslutat sitt arbete. Förslaget har hittills icke föranlett lagstiftning.

På nordiskt justitieministermöte den 28 januari 1964 beslöts i anledning av att vissa nya internationella konventioner rörande atomansvarighet tillkommit under 1963 och 1964, att arbetet på en samnordisk lagstiftning på detta område skulle återupptas.

I det följande publiceras en i anledning av detta beslut inom justitiedepartementet utarbetad promemoria med förslag till ny atomansvarighetslag.

Stockholm i justitiedepartementet den 20 maj 1966.

Herman Kling

Förslag
till
Lag om ersättning för skada i följd av atomreaktordrift m. m.
(atomansvarighetslag)

Härigenom förordnas som följer.

Inledande bestämmelser

1 §.

I denna lag förstås med

atombränsle: klyvbart material, bestående av uran eller plutonium i form av metall, i legering eller i kemisk förening, samt annat klyvbart material, som enligt Konungens förordnande skall anses som atombränsle;

radioaktiv produkt: annat radioaktivt ämne eller avfall, som blivit radioaktivt eller bildats genom bestrålning i samband med framställning eller användning av atombränsle;

atomsubstans: dels atombränsle med undantag av naturligt uran och utarmat uran, dels radioaktiv produkt med undantag av radioisotoper, som begagnas för eller äro avsedda och omedelbart användbara för industriellt, kommersiellt, jordbrukstekniskt, medicinskt eller vetenskapligt ändamål;

atomreaktor: anordning innehållande atombränsle under sådana förhållanden, att klyvning av atomkärnor i en självunderhållande kedjereaktion kan uppkomma däri utan tillskott av neutroner från annan källa;

atomanläggning: atomreaktoranläggning med undantag av atomreaktor som infogats i fartyg eller annat transportmedel och där användes eller är avsedd att användas som kraftkälla; fabrik för framställning eller behandling av atomsubstans; fabrik för separation av isotoper i atombränsle; fabrik för bearbetning av bestrålat atombränsle; anläggning för förvaring av atomsubstans, om anläggningen ej är avsedd endast för tillfällig uppläggning under transport av ämnet; samt enligt Konungens förordnande annan anläggning i vilken finnes atombränsle eller radioaktiv produkt;

anläggningsstat: den konventionsstat inom vars område viss atomanläggning är belägen eller, om anläggningen icke är belägen inom någon stats område, den konventionsstat som driver eller har godkänt anläggningen;

innehavare av atomanläggning: beträffande anläggning inom riket den som med tillstånd enligt atomenergilagen den 1 juni 1956 eller eljest driver eller innehar anläggningen samt beträffande anläggning utom riket den

som är att anse som anläggningens innehavare enligt lagen i anläggningsstaten;

atomskada: skada som orsakats av radioaktiva egenskaper hos atombränsle eller radioaktiv produkt eller av radioaktiva egenskaper i förening med giftiga, explosiva eller andra farliga egenskaper hos bränslet eller produkten;

atomolycka: händelse eller serie av händelser med samma ursprung som orsakar atomskada;

Pariskonventionen: den i Paris den 29 juli 1960 avslutade konventionen om skadeståndsansvar på atomenergins område i dess lydelse enligt det i Paris den 28 januari 1964 avslutade tilläggsprotokollet;

Wienkonventionen: den i Wien den 21 maj 1963 avslutade konventionen om ansvarighet för atomskada;

tilläggskonventionen: den i Bryssel den 31 januari 1963 avslutade och genom det i Paris den 28 januari 1964 avslutade tilläggsprotokollet reviderade tilläggskonventionen till Pariskonventionen;

konventionsstat: stat som tillträtt Paris- och Wienkonventionerna eller någon av dem.

Konungen äger förordna, att från lagens tillämpning skall helt eller delvis undantagas atombränsle eller radioaktiv produkt, om den risk som är förbunden med bränslet eller produkten är ringa; uppkommer fråga om ansvarighet för innehavare av atomanläggning utom riket, gäller dock beträffande omfattningen av dylikt undantag vad som föreskrives i anläggningsstatens lag.

2 §.

Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer äger förordna, att två eller flera atomanläggningar som äro i samma innehavares hand och belägna i varandras omedelbara närhet skola i hänseende som avses i denna lag behandlas som en anläggning.

3 §.

Denna lag gäller icke beträffande atomolycka som inträffat i stat vilken ej tillträtt någon av konventionerna.

I fråga om ansvarighet för innehavare av här i riket belägen atomanläggning tillämpas lagen beträffande atomskada som uppkommit i stat vilken ej tillträtt någon av konventionerna endast om atomolyckan inträffat här i riket. Uppkommer fråga om ansvarighet enligt denna lag för innehavare av atomanläggning utom riket, gäller beträffande ansvarighetens utsträckning i rummet vad som föreskrives i anläggningsstatens lag.

Konungen äger beträffande viss främmande stat som ej tillträtt någon av konventionerna förordna, att ersättning för atomskada som uppkommer i

den staten icke skall utgå här i riket i vidare mån än ersättning i nämnda stat skulle utgå för atomskada som uppkommer här.

Dessa bestämmelser medföra ej inskränkning i den rätt till återkrav som föreskrives i 15 § andra stycket.

4 §.

Konungen äger förordna, att stat som icke tillträtt någon av konventionerna skall vid lagens tillämpning likställas med konventionsstat.

Skadestånd

5 §.

Atomskada som uppkommit genom atomolycka i atomanläggning skall ersättas av anläggningens innehavare. Ansvarighet enligt denna bestämmelse inträder dock ej för atomskada som härrör uteslutande från atomsubstans vilken under transport till eller från atomanläggning i konventionsstat tillfälligt upplagts i annan atomanläggning.

6 §.

Atomskada som uppkommit genom atomolycka under transport av atomsubstans från atomanläggning här i riket eller i annan konventionsstat skall ersättas av den avsändande anläggningsinnehavaren, om annat icke följer av vad som sägs nedan i denna paragraf.

Vid transport mellan atomanläggningar i samma konventionsstat eller i stater, som tillträtt samma konvention, övergår ansvarigheten för atomskada i följd av atomolycka under transporten på den mottagande anläggningsinnehavaren när denne övertager atomsubstansen. Om annan tidpunkt för ansvarighetens övergång blivit bestämd genom skriftligt avtal mellan avsändare och mottagare, övergår dock ansvarigheten på mottagaren vid den avtalade tidpunkten. Under transport från atomanläggning i stat som tillträtt endast den ena av Paris- och Wienkonventionerna till anläggning i stat som tillträtt endast den andra konventionen skall i överensstämmelse med konventionernas ansvarighetsregler ersättningsskyldighet åvila både den avsändande och den mottagande anläggningsinnehavaren.

Vid transport av atomsubstans till atomreaktor, som infogats i fartyg eller annat transportmedel för att där användas som kraftkälla, upphör den avsändande anläggningsinnehavarens ansvarighet när atomsubstansen övertages av den som med vederbörligt tillstånd driver eller innehar transportmedlets reaktoranläggning.

Konungen äger meddela bestämmelser om i vilka fall och under vilka villkor innehavare av här i riket belägen atomanläggning skall eller äger sluta avtal som avses i andra stycket andra punkten.

7 §.

Sker transport av atomsubstans från stat som ej tillträtt någon av konventionerna till atomanläggning här i riket eller i annan konventionsstat med skriftligt samtycke av denna anläggnings innehavare, svarar mottagaren för skada genom atomolycka under transporten, om annat icke följer av vad som föreskrives i andra stycket.

Sändes atomsubstans från atomreaktor, som infogats i fartyg eller annat transportmedel för att där användas som kraftkälla, till atomanläggning här i riket eller i annan konventionsstat, åvilar ansvarigheten den mottagande anläggningsinnehavaren från det han övertagit atomsubstansen.

8 §.

Vad som sägs i 6—7 §§ om ansvarighet för atomskada i följd av atomolycka under transport av atomsubstans tillämpas även beträffande atomolycka som inträffar under tillfällig uppläggning av atomsubstansen under transporten.

9 §.

Har atomskada i annat fall än som avses i 5—8 §§ orsakats av atomsubstans vilken kom från atomanläggning här i riket eller i annan konventionsstat eller vilken före atomolyckan varit under transport som avses i 7 §, åvilar ansvarigheten för skadan den anläggningsinnehavare som vid tiden för olyckan hade ämnet i sin besittning eller, om ämnet då icke var i någon anläggningsinnehavares besittning, den anläggningsinnehavare som senast före olyckan haft ämnet i sin besittning. Om atomsubstansen före olyckan varit under transport och icke efter transportens avbrytande varit i någon anläggningsinnehavares besittning, åvilar dock ansvarigheten den anläggningsinnehavare som när transporten avbröts var ansvarig enligt 6 eller 7 § för atomskada i följd av atomolycka under transporten.

10 §.

På ansökan av fraktförare, vilken utför sådan transport av atomsubstans som avses i 6—7 §§, äger Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer förordna, att fraktföraren i stället för innehavare av här i riket belägen atomanläggning skall vara ansvarig för atomskada i följd av atomolycka under eller i anslutning till transporten. Sådant förordnande får meddelas endast om anläggningsinnehavaren samtyckt därtill samt sökanden visat att försäkring tecknats enligt 22—26 §§ eller säkerhet ställts enligt 27 §. Har förordnande meddelats, skall vad som sägs i denna lag om anläggningsinnehavaren i stället gälla fraktföraren i fråga om atomolycka under eller i anslutning till transporten.

Har motsvarande förordnande utfärdats enligt lagen i annan konventions-

stat i fråga om skada för vilken innehavare av anläggning i den staten skulle vara ansvarig, har förordnandet vid tillämpning av denna lag den verkan som sägs i första stycket.

11 §.

Ersättning enligt denna lag utgår, även om anläggningsinnehavaren ej är vållande till skadan.

För innehavare av atomanläggning här i riket inträder dock ej ansvarighet enligt denna lag i anledning av atomolycka, som är en direkt följd av krigshandling eller liknande handling under väpnad konflikt, invasion, inbördeskrig eller uppror eller som orsakats av en allvarlig naturkatastrof av osedvanlig art. Beträffande ansvarighet i nu nämnda fall för innehavare av atomanläggning utom riket gäller anläggningsstatens lag.

12 §.

För skada på atomanläggningen eller på egendom som vid tiden för atomolyckan fanns inom anläggningens område och nyttjades eller var avsedd att nyttjas i förbindelse med denna utgår ej ersättning enligt denna lag.

I fall som avses i 6—7 §§ utgår ej heller ersättning enligt denna lag för skada på det transportmedel på vilket atomsubstansen fanns vid tiden för atomolyckan. Svarar innehavare av atomanläggning utom riket för skada i följd av atomolyckan, gäller dock i detta hänseende anläggningsstatens lag.

Beträffande ansvarighet enligt andra skadeståndsregler för skada som avses i denna paragraf stadgas i 14 § andra stycket.

13 §.

Om icke nedan annorlunda föreskrives, bestämmes ersättning enligt denna lag med tillämpning av allmänna skadeståndsrättsliga grunder.

Jämkning av skadestånd i anledning av medvållande på den skadelidandes sida får äga rum endast om medverkan till skadan skett uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet.

14 §.

Anspråk på ersättning för atomskada, som omfattas av ersättningsbestämmelserna i denna lag eller motsvarande lagstiftning i annan konventionsstat, kan ej göras gällande mot annan än anläggningsinnehavaren eller försäkringsgivare som meddelat försäkring mot hans ansvarighet.

Skadeståndsanspråk i anledning av atomskada, för vilken anläggningsinnehavaren på grund av bestämmelserna i 11 eller 12 § eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag icke är ansvarig vare sig enligt denna lag eller motsvarande lagstiftning i annan konventionsstat, får göras gällande endast mot fysisk person som orsakat skadan uppsåtligen. För sådan skada på transportmedel som avses i 12 § andra stycket är dock

anläggningsinnehavaren själv ansvarig enligt allmänna skadeståndsregler.

Utan hinder av bestämmelserna i första och andra styckena tillämpas beträffande ansvarighet under transport av atomsubstans eller eljest i följd av begagnande av fartyg eller annat transportmedel vad i sådant hänseende följer av internationellt fördrag, vilket var i kraft eller öppet för undertecknande, ratifikation eller anslutning den 29 juli 1960, eller av bestämmelser grundade på sådant fördrag. Konungen äger förordna, att detta skall gälla även i fråga om andra bestämmelser i konventionsstats lag, vilka i huvudsak motsvara föreskrifterna i sådant fördrag.

Om ersättning av staten stadgas i 28—36 §§.

15 §.

Den som nödgats utge ersättning för atomskada på grund av fördrag eller bestämmelser som avses i 14 § tredje stycket eller på grund av lagstiftning i stat vilken ej tillträtt någon av konventionerna inträder i den skadelidandes rätt mot den anläggningsinnehavare som svarar för skadan enligt denna lag. Detta medför dock ej rätt för annan än medborgare i stat vilken tillträtt Wienkonventionen att rikta återkrav mot innehavare av atomanläggning i stat som ej tillträtt Pariskonventionen. Med medborgare i stat som tillträtt Wienkonventionen likställes sådan stat samt bolag, förening eller annat samfund, stiftelse eller annan dylik inrättning, vilken har sitt säte eller eljest är hemmahörande i sådan stat.

Har någon som har sitt huvudkontor här i riket eller i annat stat vilken tillträtt Pariskonventionen eller någon som är anställd hos sådan person nödgats utge ersättning för atomskada, för vilken den skadelidande på grund av bestämmelserna i 3 § icke är berättigad till ersättning enligt denna lag, äger han, om med bortseende från nämnda bestämmelser innehavare av atomanläggning här i riket eller i annan till Pariskonventionen ansluten stat skulle ha svarat för skadan, återkräva skadeståndet av denne anläggningsinnehavare, varvid första stycket första punkten äger motsvarande tillämpning. Har skadan uppkommit under transport av atomsubstans till mottagare i stat som ej tillträtt någon av konventionerna, gäller dock den avsändande anläggningsinnehavarens ansvarighet ej längre än till dess ämnet lossats från det transportmedel varmed det anlänt till nämnda stat. Har skadan uppkommit under transport av atomsubstans från avsändare i sådan stat, inträder den mottagande anläggningsinnehavarens ansvarighet icke förr än ämnet lastats på det transportmedel varmed det avsändes från den främmande staten.

Återkravsrätt med stöd av första eller andra stycket kan icke göras gällande av den som själv svarar för skadan enligt 20 §.

16 §.

Har någon på en gång lidit såväl atomskada, vilken medför rätt till ersättning enligt denna lag, som annan skada, tillämpas lagens bestämmelser om ansvarighet för atomskada på skadorna i deras helhet, om det råder sådant samband mellan skadorna att de icke kunna tillförlitligen särskiljas. Detta medför dock ej inskränkning i den ansvarighet som enligt andra skadeståndsregler åvilar annan än den enligt denna lag ansvarige anläggningsinnehavaren för sådan av joniserande strålning orsakad skada som icke omfattas av ersättningsbestämmelserna i denna lag.

17 §.

För innehavare av här i riket belägen atomanläggning är ansvarigheten enligt denna lag begränsad till femtio miljoner kronor för varje atomolycka. Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer äger, med hänsyn till anläggningens storlek eller art, omfattningen av transport eller andra omständigheter, fastställa ett lägre belopp, ej understigande tjugofem miljoner kronor. För innehavare av atomanläggning utom riket bestämmes ansvarighetsbeloppet enligt anläggningsstatens lag.

Ansvarigheten i anledning av dödsfall eller personskada är för varje dödad eller skadad person begränsad till femhundratusen kronor.

De belopp som anges i första och andra styckena innefatta icke ränta och ersättning för rättegångskostnader.

18 §.

Äro två eller flera anläggningsinnehavare ansvariga för samma skada, svara de solidariskt för skadeståndet med begränsning för var och en av dem till belopp som gäller för honom enligt 17 § första stycket. Äro atomanläggningarna belägna i samma stat eller i stater som tillträtt samma konvention och har skadan uppkommit under transport av atomsubstans på ett och samma transportmedel eller under tillfällig uppläggning i en och samma atomanläggning av atomsubstans under transport, är dock anläggningsinnehavarnas sammanlagda ansvarighet begränsad till det högsta belopp som gäller för någon av dem.

Mellan anläggningsinnehavarna inbördes fördelas ansvarigheten efter vad som finnes skäligt med hänsyn till varje anläggnings andel i skadans uppkomst och övriga omständigheter.

19 §.

Om ansvarighetsbelopp som gäller enligt 17 § första stycket eller 18 § första stycket ej förslår till gottgörelse åt dem som äro berättigade till ersättning, nedsättas deras ersättningar jämte därpå belöpande ränta med samma kvotdel.

Kan efter inträffat skadefall befaras, att nedsättning av ersättningarna

enligt första stycket kommer att fordras, äger Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer förordna, att ersättning tills vidare skall utgå endast med viss kvotdel av full ersättning.

20 §.

Anläggningsinnehavare, vilken utgivit ersättning enligt denna lag eller motsvarande lagstiftning i annan konventionsstat, äger återkräva ersättningen av fysisk person som orsakat skadan uppsåtligen och av den som gentemot anläggningsinnehavaren uttryckligen åtagit sig att svara för skadan.

I vidare mån än som följer av bestämmelserna i första stycket, 16 § andra punkten och 18 §, äger anläggningsinnehavare icke rätt att av annan kräva åter vad han utgivit enligt denna lag eller motsvarande lagstiftning i annan konventionsstat.

21 §.

Den som med stöd av 5, 6, 7, 8, 9 eller 15 § vill rikta ersättningsanspråk mot innehavare av atomanläggning eller mot försäkringsgivare som meddelat försäkring mot hans ansvarighet skall vid äventyr av talans förlust anmäla sitt anspråk hos innehavaren inom tre år, räknat från den dag han fick eller med iakttagande av skälig aktsamhet bort få kännedom om att han lidit sådan skada som medför rätt till ersättning enligt denna lag och om den för skadan ansvarige eller, i fall som avses i 15 § första och andra styckena, från den dag den återkravsberättigade fick eller bort få kännedom om det mot honom riktade ersättningsanspråket.

Talan om ersättning skall väckas mot anläggningsinnehavaren eller försäkringsgivaren inom tio år, räknat från den dag atomolyckan inträffade. Har skadan orsakats av atomsubstans som olovligen tillgripits, förlorats eller övergivits utan att åter ha tillvaratagits, får dock talan icke väckas efter det att tjugo år förflutit från dagen för tillgreppet, förlusten eller övergivandet. Om det för visst fall påkallas för att uppfylla Paris- eller Wienkonventionens bestämmelser, äger Konungen föreskriva att den som lidit skada skall vara bevarad vid sin rätt till ersättning, trots att talan icke väckts vid svensk domstol inom här föreskriven tid.

Om ersättning av staten stadgas i 33 §.

Försäkring

22 §.

Innehavare av här i riket belägen atomanläggning skall taga och vidmakthålla försäkring för att täcka sin ansvarighet för atomskada enligt denna lag eller motsvarande lagstiftning i annan konventionsstat intill det ansvarighetsbelopp som gäller för honom enligt 17 § första stycket. Försäk-

ringen skall godkännas av Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer.

Försäkringen får tagas antingen

a) så att försäkringsbeloppet täcker ansvarigheten för varje inträffande atomolycka; eller

b) så att försäkringen vid varje tidpunkt gäller för anläggningen med avtalat försäkringsbelopp efter avdrag för ersättning som försäkringsgivaren har att utge på grund av försäkringen.

Ansvarighet enligt 6—8 §§ för skada under transport kan täckas av särskild försäkring.

23 §.

I fall som anges i 22 § andra stycket under a) skall försäkringsbeloppet utgöra minst det belopp som gäller som ansvarighetsbelopp för anläggningsinnehavaren enligt 17 § första stycket. I fall som anges i 22 § andra stycket under b) skall försäkringsbeloppet utgöra minst nyssnämnda ansvarighetsbelopp ökat med en femtedel därav. I försäkringsbeloppet inräknas ej ränta och ersättning för rättegångskostnader.

Har försäkringen tecknats på sätt som anges i 22 § andra stycket under b), åligger det anläggningens innehavare att, så snart försäkringsfall inträffat som ensamt eller i förening med tidigare försäkringsfall kan antagas medföra nedskrivning av försäkringsbeloppet så att det kommer att understiga det för anläggningsinnehavaren gällande ansvarighetsbeloppet, taga tilläggsförsäkring som åter bringar försäkringen upp till minst sistnämnda belopp ökat med en femtedel därav.

24 §.

Försäkringen skall för den som är berättigad till ersättning medföra rätt att utfå ersättningen direkt av försäkringsgivaren. Om denne icke gjort annat förbehåll, skall försäkringen också för anläggningsinnehavaren gälla mot hans ansvarighet enligt denna lag eller motsvarande lagstiftning i annan konventionsstat.

25 §.

Har försäkringsavtalet efter uppsägning eller på annan grund upphört, är försäkringsgivaren likväl ansvarig gentemot den skadelidande för skadestånd i anledning av atomolycka som inträffat inom två månader, räknat från den dag skriftlig anmälan om tiden för avtalets upphörande inkom till myndighet som Konungen bestämmer. Gäller försäkringen skada som uppkommer under transport av atomsubstans, upphör dock försäkringsgivarens ansvarighet gentemot den skadelidande icke förr än transporten avslutats.

Om ny försäkring meddelats, tillämpas första stycket icke beträffande atomolycka som inträffar efter det att den nya försäkringen trätt i kraft.

I vidare mån än som följer av första och andra styckena kan försäkringsgivaren icke till befrielse från ansvarighet gentemot den skadelidande åberopa omständighet som beror av annan än denne.

26 §.

24 och 25 §§ tillämpas så snart talan om ersättning enligt denna lag får väckas här i riket, även om utländsk lag är tillämplig på förhållandet mellan försäkringsgivaren och anläggningsinnehavaren eller anläggningen är belägen i utlandet.

27 §.

Försäkringsplikt enligt 22 § åvilar icke staten.

Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer äger från försäkringsplikten befria anläggningsinnehavare som ställer betryggande säkerhet för sina förpliktelser enligt denna lag och motsvarande lagstiftning i annan konventionsstat samt visar att han på tillfredsställande sätt sörjt för reglering av uppkommande skador.

Vad som föreskrives i denna lag om försäkring (försäkringsgivare) äger motsvarande tillämpning i fråga om säkerhet (den som gentemot anläggningsinnehavare åtagit sig att ställa säkerhet) enligt andra stycket eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag.

Ersättning av statsmedel

28 §.

Visar den som enligt denna lag eller motsvarande lagstiftning i annan konventionsstat är berättigad till skadestånd av innehavare av atomanläggning här i riket, att han icke kunnat utfå detta skadestånd av försäkringsgivare som meddelat försäkring mot anläggningsinnehavarens ansvarighet, utges skadeståndet av staten.

Statens garanti enligt första stycket täcker icke ersättning utöver det ansvarighetsbelopp som gäller för anläggningsinnehavaren enligt 17 § första stycket.

29 §.

Åvilar ansvarighet för atomskada innehavare av här i riket eller i annan stat som tillträtt tilläggskonventionen belägen atomanläggning, vilken användes för fredliga ändamål och vid tiden för atomolyckan fanns upptagen på den i artikel 13 i tilläggskonventionen omförmälda listan, och är enligt 37 § första stycket a) eller b) svensk domstol behörig att upptaga mot anläggningsinnehavaren riktade ersättningsanspråk, skall i den mån det ansva-

righetsbelopp som gäller enligt 17 § första stycket eller 18 § första stycket icke förslår till full ersättning för uppkomna skador gottgörelse av statsmedel beredas för

a) atomskada som uppkommit här i riket eller i annan stat som tillträtt tilläggskonventionen;

b) atomskada som uppkommit ombord på här i riket eller i annan stat som tillträtt tilläggskonventionen registrerat fartyg eller lufttartyg under det att detta befann sig på eller över det fria havet;

c) atomskada som eljest uppkommit på eller över det fria havet och tillfogats stat som tillträtt tilläggskonventionen eller medborgare i sådan stat, varvid dock ersättning för skada på fartyg eller luftfartyg utgår endast om detta vid tiden för atomolyckan var registrerat i stat som nyss nämnts.

Vid tillämpning av första stycket räknas som medborgare i stat som tillträtt tilläggskonventionen även den som enligt lagen i sådan stat är att anse som stadigvarande bosatt i den staten och i fråga om rätt till ersättning enligt tilläggskonventionen jämställes med medborgare i nämnda stat. Med medborgare i stat som tillträtt tilläggskonventionen likställes vidare bolag, förening eller annat samfund, stiftelse eller annan dylik inrättning, vilken har sitt säte eller eljest är hemmahörande i sådan stat.

30 §.

Vid fastställande av ersättning av statsmedel enligt 29 § äga 11 § första stycket, 12—13 §§ och 17 § andra stycket motsvarande tillämpning.

Bestämmelserna i 15 § första och tredje styckena om rätt till återkrav mot innehavare av atomanläggning äga motsvarande tillämpning beträffande rätt att av staten kräva åter vad som utgivits i anledning av atomskada, för vilken ersättning skall utgå av statsmedel enligt 29 §.

31 §.

Det sammanlagda beloppet av de ersättningar som i följd av en atomolycka skola utges dels enligt 5—21 §§ och 29—30 §§ av vederbörande anläggningsinnehavare och staten, dels enligt sådant av Sverige eller annan stat vilken tillträtt tilläggskonventionen ingånget avtal om ersättning av statsmedel som avses i artikel 15 i tilläggskonventionen, skall ej överstiga ett belopp i svenska kronor motsvarande etthundratjugo miljoner i det europeiska monetära avtalet den 5 augusti 1955 avsedda betalningsenheter sådana dessa enligt artikel 24 i avtalet voro bestämda den 29 juli 1960. I beloppet inräknas ej ränta och ersättning för rättegångskostnader.

Om det belopp som med tillämpning av första stycket står till förfogande för gottgörelse av statsmedel enligt 29—30 §§ icke förslår till full ersättning för skadorna, nedsättas ersättningarna jämte därpå belöpande ränta med samma kvotdel. 19 § andra stycket äger motsvarande tillämpning.

32 §.

Har atomolycka, för vars skadeverkningar innehavare av atomanläggning här i riket är ansvarig, medfört atomskada här, vilken yppats först efter det att anläggningsinnehavarens ansvarighet till följd av bestämmelserna i 21 § andra stycket eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag upphört men inom trettio år, räknat från dagen för olyckan, utges ersättning av staten. För skada som yppats innan ansvarigheten sålunda upphört utges också ersättning av staten, om den skadelidande underlåtit att inom föreskriven tid väcka talan eller företaga annan preskriptionsavbrytande åtgärd och haft godtagbar ursäkt för sin underlåtenhet.

Har skadestånd nedsatts enligt 19 § första stycket och, i förekommande fall, 31 § andra stycket eller enligt motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag, nedsättes ersättningen av statsmedel enligt denna paragraf i samma mån. Ersättningsskyldigheten bestämmes i övrigt som om anläggningsinnehavaren svarat för skadan. Anspråk på ersättning skall vid äventyr av talans förlust anmälas inom tid som anges i 21 § första stycket hos myndighet som Konungen bestämmer.

Konungen äger förordna, att ersättning enligt denna paragraf skall utgå även för skada som uppkommit utom riket.

33 §.

Om i annat fall än som avses i 29 § första stycket det ansvarighetsbelopp som gäller enligt 17 § första stycket eller 18 § första stycket eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag icke förslår till full ersättning för här i riket uppkomna skador, beredes gottgörelse av statsmedel enligt grunder som fastställas av Konungen och riksdagen. Sådan gottgörelse lämnas i här avsedda fall även i tillägg till ersättning som utges enligt 32 § för här i riket uppkomna skador, om sådan ersättning nedsatts enligt andra stycket första punkten i nämnda paragraf.

34 §.

Ersättning enligt 28, 29 eller 33 § utgår ej i anledning av atomolycka som avses i 11 § andra styket.

35 §.

Är innehavare av här i riket belägen atomanläggning enligt denna lag och lagen i annan konventionsstat eller eljest enligt lagen i flera konventionsstater samt i överensstämmelse med Paris- och Wienkonventionerna skyldig att utge ersättning med belopp som sammanlagt överstiger det ansvarighetsbelopp som gäller för honom enligt 17 § första stycket, utges överskjutande belopp av staten.

Ersättning enligt första stycket utgår ej i den mån motsvarande ersättning utgår enligt 29—31 §§ eller eljest på grund av tilläggskonventionens bestämmelser.

36 §.

Belopp som utgivits enligt 28 § äger staten söka åter av anläggningsinnehavaren, försäkringsgivaren och den mot vilken anläggningsinnehavaren har återkravsrätt enligt 20 §.

Ersättning som staten utgivit enligt 29—31 §§ eller som eljest utgivits enligt tilläggskonventionens bestämmelser i anledning av atomolycka för vars skadeverkningar innehavare av här i riket belägen atomanläggning är ansvarig enligt annan konventionsstats lag kan krävas åter från fysisk person som orsakat skadan uppsåtligen. Motsvarande gäller i fråga om ersättning som utgivits enligt 32, 33 eller 35 §.

Laga domstol m. m.

37 §.

Talan med stöd av 5, 6, 7, 8, 9 eller 15 § mot innehavare av atomanläggning eller den som meddelat försäkring mot hans ansvarighet får väckas här i riket,

a) om atomolyckan helt eller delvis inträffat här i riket;

b) om atomanläggningen är belägen här och atomolyckan i sin helhet inträffat utom konventionsstaternas områden eller platsen för olyckan ej kan bestämmas med säkerhet;

c) om atomanläggningen är belägen här och olyckan inträffat i stat som tillträtt endast den ena av Paris- och Wienkonventionerna samt talan avser antingen ersättning för skador uppkomna i stat vilken tillträtt endast den andra konventionen eller sådant enligt 15 § första stycket av annan än medborgare i stat vilken tillträtt Wienkonventionen väckt återkrav som på grund av Wienkonventionens bestämmelser ej kan göras gällande i den stat där olyckan inträffat;

d) om atomanläggningen är belägen här och olyckan inträffat delvis i stat som tillträtt endast den ena av Paris- och Wienkonventionerna och delvis utanför någon stats område samt talan avser ersättning för skada uppkommen utanför någon stats område eller i stat som tillträtt endast den andra konventionen.

Om det för visst fall påkallas för att efterkomma bestämmelserna i Pariskonventionen art. 13 (c) (ii) eller Wienkonventionen art. XI (3) (b), äger Konungen förordna om inskränkning av den behörighet som tillkommer svensk domstol enligt första stycket a) och b).

38 §.

Talan i mål som enligt 37 § får upptagas här i riket väckes vid rätten i den ort där atomolyckan inträffade.

Äro två eller flera domstolar behöriga enligt första stycket, kan talan

väckas vid någon av dem. Finnes ej behörig domstol enligt första stycket, väckes talan vid Stockholms rådhusrätt.

Talan mot staten med stöd av 28, 29, 32, 33 eller 35 § väckes vid domstol som är behörig enligt första eller andra stycket att upptaga talan mot anläggningsinnehavaren. Är svensk domstol icke behörig att upptaga sådan talan, väckes talan mot staten vid Stockholms rådhusrätt.

39 §.

Har i mål om ersättning för atomskada dom meddelats i annan konventionsstat och äro domstolarna i den staten enligt någon av Paris- och Wienkonventionerna behöriga att upptaga tvist som domen gäller, kan domen, när den vunnit laga kraft och kan verkställas i den stat där den meddelats, gå i verkställighet också här i riket utan att ny prövning sker av den sak som avgjorts genom domen, under förutsättning att de villkor i övrigt för verkställighet som föreskrivits i vederbörande konvention äro uppfyllda. Detta medför ej förpliktelse att verkställa utländsk dom, om det för anläggningsinnehavaren gällande ansvarighetsbeloppet därigenom skulle överskridas.

Ansökan om verkställighet göres hos Svea hovrätt. Vid ansökningen skola fogas:

1. domen i huvudskrift eller av vederbörande myndighet bestyrkt avskrift; samt
2. förklaring av vederbörande myndighet i den stat där domen meddelats, att domen avser ersättning enligt någon av konventionerna samt att den vunnit laga kraft och kan verkställas i nämnda stat.

Nu nämnda handlingar skola vara försedda med bevis angående utfärdarens behörighet. Sådant bevis skall vara utställt av svensk beskickning eller konsul eller av chefen för justitieförvaltningen i den främmande staten. Är någon av de i ärendet åberopade handlingarna avfattad på annat främmande språk än det danska eller norska, skall handlingen åtföljas av översättning till svenska språket; översättningens riktighet skall vara styrkt av diplomatisk eller konsulär tjänsteman eller av svensk notarius publicus.

Ansökan om verkställighet får ej bifallas utan att motparten haft tillfälle att yttra sig över ansökningen.

Bifalles ansökningen, verkställes domen på samma sätt som svensk domstols laga kraft ägande dom, om ej efter klagan över hovrättens beslut högsta domstolen förordnar annorledes.

Övriga bestämmelser

40 §.

När atomsubstans sändes från eller till anläggning här i riket under sådana omständigheter, att anläggningsinnehavaren enligt 6 eller 7 § svarar för uppkommande skador, skall anläggningens innehavare till fraktföra-

ren överlämna ett certifikat, som skall vara utställt av försäkringsgivaren eller på dennes vägnar och innehålla uppgift om vem som är anläggningsinnehavare och dennes adress, den atomsubstans och den transport som försäkringen avser samt försäkringens belopp, art och varaktighet. Certifikatet skall vara försett med intyg av myndighet som Konungen bestämmer, att den däri nämnde anläggningsinnehavaren är innehavare av atomanläggning i Paris- och Wienkonventionernas mening. Den som utställt certifikatet eller den på vilkens vägnar det utställts svarar för att de uppgifter handlingen innehåller angående anläggningsinnehavaren och hans adress samt försäkringens eller säkerhetens belopp, art och varaktighet äro riktiga.

Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer fastställer formulär till certifikat som avses i första stycket.

41 §.

Den som försummar försäkringsplikten enligt denna lag eller ej iakttager sådana villkor om ställande av säkerhet som föreskrivits med stöd av 27 § andra stycket dömes till dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

Denna lag träder i kraft den 1967.

Inledning

Den i augusti 1958 tillkallade atomskadeutredningen[1] framlade i oktober 1959 betänkande med förslag till provisorisk lagstiftning om ersättning för skada i följd av atomreaktordrift m. m. (»Atomansvarighet I», SOU 1959: 34). Förslaget ligger till grund för den nu gällande atomansvarighetslagen den 3 juni 1960 (nr 246). I mars 1962 avgav utredningen slutbetänkande med förslag till permanent lagstiftning i ämnet, byggd på en i Paris den 29 juli 1960 avslutad internationell konvention om skadeståndsansvar på atomenergins område (»Atomansvarighet II», SOU 1962: 14). 1962 års förslag har hittills inte föranlett lagstiftningsåtgärder.

Med förevarande promemoria framläggs ett reviderat förslag till ny atomansvarighetslag som utarbetats under beaktande av vissa nya internationella överenskommelser.

I inledningarna till 1959 och 1962 års betänkanden lämnade atomskadeutredningen vissa redogörelser för bl. a. de grundläggande principerna för atomenergins nyttjande, den radioaktiva strålningens medicinska verkningar, olycksfallsrisker i atomanläggningar, det svenska atomenergiprogrammet, inhemsk lagstiftning angående kontroll m. m. inom atomenergins område, utländsk lagstiftning samt det internationella lagstiftningsarbetet. I det följande lämnas i skilda avsnitt kompletterande uppgifter rörande de atomolyckor som inträffat under de senaste fyra åren, om det aktuella läget beträffande det svenska atomenergiprogrammet och om det fortsatta internationella lagstiftningsarbetet. Det lagstiftningsarbete som bedrivits utomlands i stater jämförliga med Sverige har undantagslöst grundats på de internationella atomansvarighetskonventioner som ligger till grund för det nu föreliggande svenska lagförslaget. Någon kompletterande redogörelse för utländsk lagstiftning torde därför inte tjäna något ändamål. I övrigt hänvisas i nyss berörda hänseenden till framställningarna i de äldre betänkandena.

Inträffade atomolyckor

Efter olyckan med SL-1 reaktorn den 3 januari 1961 (se SOU 1962: 14 s. 18) har enligt tillgängliga upplysningar fem olyckor i atomanläggningar inträffat.

Den 7 april 1962 inträffade en olycka i en kemisk behandlingsanläggning vid General Electrics försöksstation i Hanford (USA). Plutoniumlösningar

[1] Justitierådet E. Conradi, ordförande, byråchefen G. Brundin och direktören G. Kalderén.

från två olika processer sammanfördes, varvid en okontrollerad kedjereaktion blev följden. Tjugotvå personer uppehöll sig i byggnaden. Av dessa var fyra i det rum där olyckan inträffade. Tre av dessa erhöll nämnvärd yttre bestrålning. Helkroppsdoserna uppgick till 110, 43 och 19 rem. Ingen av de tre visade symtom, som direkt kunde tillskrivas överexponeringen. Ingen kontaminering uppstod och de materiella skadorna understeg 5 000 kronor. Under en kort tid efter olyckan kunde i atmosfären mätas en viss aktivitet, härrörande från fissionsprodukter, som förts ut via ventilationssystemet.

Den 24 juli 1962 blev sju personer vid OR(Oak Ridge)-Puerto Rico Nuclear Center (USA) utsatta för överexponering. En traversförare trodde han fått klartecken att flytta en ställning (»rack») med bestrålade bränsleelement. De sju personerna uppehöll sig i ett angränsande rum i färd med att sätta upp en experimentanordning. Det strållarm som utlöstes gjorde att misstaget observerades och ställningen flyttades omedelbart bort. Exponeringstiden beräknades till 1,25 sekunder och de erhållna helkroppsdoserna var 100, 58, 24, 18, 18, 8 och 4 rem.

Vid OR-Union Carbide Nuclear Co (USA) inträffade den 13 december 1962 en explosion med åtföljande brand i en cell. Inga personskador inträffade, men de materiella skadorna beräknades till 15 miljoner kronor.

Vid United Nuclear Corp. Rhode Island (USA) inträffade den 24 juli 1964 en kriticitetsolycka, varvid en person erhöll så hög exponering (gissningsvis 7 000—8 000 rem) att han avled efter cirka två dygn. Ytterligare fem personer erhöll överexponering. Olyckan inträffade då en person mot givna instruktioner råkade hälla en högkoncentrerad uranlösning från en kritiskt säker 11 liters polyetenflaska ned i en icke kritiskt säker tank med diametern 18 tum.

Vid en AEC (Atomic Energy Commission, USA)-anläggning råkade i mars 1965 en person, som höll på med arbete i en s. k. »glovebox» tappa brinnande metalliskt plutonium i ett koltetrakloridbad, varvid en explosion ägde rum. Vederbörandes vänstra hand skadades svårt. De materiella skadorna inklusive dekontamineringsarbete beräknades till 285 000 kronor.

Det svenska atomenergiprogrammet

Huvudansvaret för utvecklingsarbetet på atomenergins område åvilar alltjämt AB Atomenergi. Bolaget har sin verksamhet förlagd till Studsvik, Stockholm och Ranstad.

Vid forskningsstationen i Studsvik är nu fyra reaktorer i gång för forskningsändamål, nämligen RO, R2, R2-O samt FRO. Den sistnämnda uppnådde kriticitet i februari 1964. I Studsvik finns också laboratorier för arbete med radioaktiva material samt forskningsinstrument av olika slag.

Uranverket i Ranstad färdigställdes under 1965 och provdrift pågår för närvarande.

Reaktorn i kraftvärmeverket i Ågesta uppnådde kriticitet i juni 1963. Vattenöverdomstolen har medgivit utsläpp av avloppsvatten från verket till sjön Magelungen, dock endast t. o. m. utgången av år 1967 i avbidan på en förnyad utredning om olika utsläppsalternativ. Driften av reaktorn omhänderhas nu av Vattenfallsstyrelsen.

Marvikens kraftstation på Vikbolandet, som är ett utvecklingsprojekt, avses bli färdigställd 1968 och kunna tas i drift med mättad ånga under 1969.

Den enskilda och kommunala kraftindustrin har under 1965 beslutat uppföra ett atomkraftverk — Oskarshamnsverket — vid Simpevarp i Kalmar län, vilket beräknas bli taget i drift 1970. Reaktorn har beställts från Asea. Atombolaget och Asea har överenskommit om samarbete vid utvecklingen av denna reaktortyp.

Vattenfallsstyrelsen planerar att uppföra ett stort atomkraftverk i mitten av 1970-talet. Därefter beräknas årligen minst ett stort atomkraftaggregat tillkomma i det svenska kraftsystemet. Atombolaget förutser en sådan utveckling av atomenergitekniken inom landet, att atomkraftutbyggnaden kan realiseras med landets egna resurser. För bolaget gäller det även att förbereda införandet av mer avancerade reaktorsystem av intresse på längre sikt.

Bolaget avser att fortsätta sin verksamhet beträffande bränsleelement, omfattande såväl forskning och utveckling som tillverkning av element. Erfarenheter beträffande upparbetning av utbrända element erhålls i första hand genom bolagets deltagande i det internationella Eurochemic-projektet i Belgien. En svensk anläggning för upparbetning av reaktorbränsle torde inte behövas förrän under 1970-talet.

För innevarande budgetår utgör anslaget till AB Atomenergi 103 miljoner kronor. Till uppförande av Marvikens kraftstation har anvisats 63 miljoner kronor, vartill kommer 33 miljoner kronor på Statens Vattenfallsverks fond för Marviken. Till internationellt, huvudsakligen europeiskt atomenergisamarbete har anslagits 5 miljoner kronor. För budgetåret 1966/67 har till atomenergibolagets verksamhet anslagits 93,5 miljoner kronor. För Marvikens kraftstation utgör anslagen sammanlagt 82 miljoner kronor. Till det internationell atomenergisamarbetet har anslagits 2,3 miljoner kronor.

Det hittills bedrivna nordiska lagstiftningsarbetet

På grundval av atomskadeutredningens i oktober 1959 framlagda förslag (»Atomansvarighet I», SOU 1959: 34, i det följande benämnt »del I») utfärdades lagen den 3 juni 1960 (nr 246) om ansvarighet för skada i följd av atomreaktordrift m. m. (atomansvarighetslag). Lagen trädde i kraft den 1 juli 1960. Den är av provisorisk karaktär och dess giltighetstid var ursprungligen begränsad till den 31 december 1963. Genom lagar den 17 maj 1963 (nr 157) och den 25 november 1965 (nr 567) har giltighetstiden emellertid förlängts till den 31 december 1967.

Atomskadeutredningen bedrev sitt utredningsarbete i samarbete med motsvarande kommittéer i Danmark, Finland och Norge. Det nordiska kommittéarbetet föregick parallellt med ett inom Organisationen för europeiskt ekonomiskt samarbete (OEEC), numera Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD), bedrivet arbete på att åstadkomma en västeuropeisk konvention om skadeståndsansvar på atomenergiområdet. I detta arbete deltog representanter för Danmark, Norge och Sverige. Den 29 juli 1960 öppnades i Paris en konvention i ämnet för undertecknande. Den 30 september samma år hade konventionen undertecknats av sexton av OEECs medlemsländer (samtliga utom Eire och Island). Konventionen har ratificerats av Spanien, Turkiet, Storbritannien och Frankrike. Ratifikationerna avser konventionen i den lydelse den fått genom ett tilläggsprotokoll av den 28 januari 1964, vilket berörs närmare i det följande (s. 27 f). Pariskonventionen träder i kraft först när den ratificerats av fem signatärmakter. Den provisoriska svenska atomansvarighetslagen bygger på samma principer som konventionen.

Under tiden närmast efter det förslaget till provisorisk lagstiftning lagts fram ägnade sig den svenska atomskadeutredningen åt att i samarbete med övriga nordiska kommittéer utarbeta förslag till en permanent lagstiftning, som i sin helhet skulle bygga på Pariskonventionen och möjliggöra en svensk ratifikation av denna. I mars 1962 lade utredningen i enlighet härmed fram förslag till ny atomansvarighetslag (»Atomansvarighet II», SOU 1962: 14, i det följande benämnd »del II»). Redan i juni 1961 hade den danska kommittén lagt fram ett motsvarande förslag. De finska och norska atomskadeutredningarna hade i mars 1962 också avslutat sitt arbete men har ännu inte lagt fram sina betänkanden.

Beträffande det närmare innehållet i 1962 års lagförslag hänvisas till betänkandet. I detta återges också Pariskonventionens text och lämnas en redogörelse för de principer på vilka konventionen bygger och för huvuddragen av konventionens bestämmelser.

1962 års svenska lagförslag har remissbehandlats men har i avvaktan på resultatet av det fortsatta internationella lagstiftningssamarbetet inte föranlett lagstiftningsåtgärder. I Danmark — som till skillnad från Sverige inte tidigare haft någon lagstiftning på detta område — har däremot, på grundval av den danska kommitténs betänkande, den 16 maj 1962 utfärdats »lov (nr 170) om nukleare anlæg (atomanlæg)». Lagen innehåller dels vissa koncessionsbestämmelser, dels ansvarighetsregler. I sistnämnda hänseende bygger lagen på Pariskonventionen. I avvaktan på att konventionen träder i kraft och att Danmark ansluter sig till konventionen har dock lagens tillämpningsområde tills vidare begränsats till att avse danska atomanläggningar och olyckor som inträffar inom danskt territorium. I Finland och Norge har hittills inte utfärdats några lagbestämmelser på förevarande område.

Det fortsatta internationella lagstiftningsarbetet

I del II (s. 21 f) har lämnats en sammanfattande redogörelse för det arbete som intill tiden för betänkandets publicering bedrivits på det internationella planet för att på världsomfattande basis åstadkomma enhetliga regler rörande skadeståndsansvar på atomenergiområdet, både i fråga om landbaserade atomanläggningar och beträffande atomreaktorer i fartyg.

Rörande utvecklingen och resultatet av det internationella samarbetet under tiden efter det betänkandet lades fram må anföras följande.

Det vid 1961 års diplomatiska sjörättskonferens antagna förslaget till konvention rörande skadeståndsansvar för redare (»operators») av s. k. atomfartyg behandlades på nytt vid en diplomatisk konferens i Bryssel våren 1962 under deltagande av bl. a. Danmark, Finland, Norge och Sverige. Konferensen antog en konvention i ämnet, vilken öppnades för undertecknande den 25 maj 1962. Den träder i kraft, när den ratificerats av två stater, av vilka en skall vara »licensstat», dvs. en stat i vilken minst ett atomfartyg är hemmahörande. Konventionen har hittills undertecknats av ett tiotal stater men har ej ratificerats av någon stat. Någon närmare redogörelse för konventionens innehåll synes ej vara erforderlig i detta sammanhang.

Redan innan arbetet på Pariskonventionen var avslutat hade de sex medlemsländerna i den europeiska ekonomiska gemenskapens (EEC) organ för atomenergifrågor (»Euratom») tagit upp inbördes förhandlingar om en tilläggskonvention till Pariskonventionen, enligt vilken ersättning av statsmedel skulle utgå intill visst maximibelopp i anledning av atomolycka, för vilken innehavare av atomanläggning i någon av berörda stater var ansvarig, när skadorna inte täcktes av det med stöd av Pariskonventionen för vederbörande anläggningsinnehavare fastställda ansvarighetsbeloppet (lägst 5 miljoner betalningsenheter enligt det europeiska monetära avtalet den 5 augusti 1955 — i det följande benämnda betalningsenheter — eller cirka 25 miljoner kronor). I början av år 1962 inbjöds de övriga stater som undertecknat Pariskonventionen att delta i de avslutande förhandlingarna rörande en tilläggskonvention. Härvid förutsattes, att de inbjudna staterna skulle beredas möjlighet att ansluta sig till denna konvention. Inbjudan accepterades av samtliga berörda stater, således även Danmark, Norge och Sverige. Konventionsarbetet resulterade i att en konvention om supplerande statsansvar antogs den 31 januari 1963 vid en diplomatisk konferens i Bryssel. Konventionen är utformad som ett supplement till Pariskonventionen och står följaktligen öppen för anslutning endast för stater som antagit sistnämnda konvention. Den har numera undertecknats av samtliga Pariskonventionens signatärmakter med undantag av Grekland och Turkiet. Den träder i kraft, när den ratificerats av sex signatärmakter. Hittills har Spanien, Storbritannien och Frankrike ratificerat konventionen. Denna benämns i det följande »tilläggskonventionen». Ratifikationerna avser tilläggskonven-

tionen i den lydelse den fått genom ett tilläggsprotokoll av den 28 januari 1964 (se härom närmare i det följande).

I maj 1963 ägde under det internationella atomenergiorganets (International Atomic Energy Agency, IAEA) egid en diplomatisk konferens rum i Wien för behandling av det tidigare inom organisationen utarbetade förslaget till en internationell konvention rörande ansvarighet för skada i följd av driften av landbaserade atomanläggningar. I konferensen deltog ett 50-tal stater, däribland de nordiska länderna utom Island. Den resulterade i att en konvention antogs och öppnades för undertecknande den 21 maj 1963. Både i fråga om de grundläggande principerna och i fråga om utformningen av de enskilda bestämmelserna ansluter Wienkonventionen nära till Pariskonventionen. Wienkonventionen träder i kraft när den ratificerats av fem stater. Den har enligt tillgängliga uppgifter hittills undertecknats av åtta stater — däribland Storbritannien — och har ratificerats av fyra stater (Kamerun, Kuba, Förenade Arabrepubliken och Filippinerna). I Storbritannien har en på Pariskonventionen, tilläggskonventionen och Wienkonventionen byggd ny atomansvarighetslag antagits under hösten 1965. Storbritannien kan därför tänkas ratificera också Wienkonventionen. Inte något av de nordiska länderna har undertecknat konventionen.

Wienkonferensen antog också ett fakultativt protokoll om obligatoriskt lösande av tvister om Wienkonventionens tolkning och tillämpning. Stater som tillträder protokollet förbinder sig därigenom att hänskjuta sådana tvister till den internationella domstolen (Haag-domstolen), om de ej träffar överenskommelse om annan form för tvistens lösning.

Pariskonventionen och tilläggskonventionen har numera reviderats. På en del punkter förelåg avvikelser mellan Pariskonventionen och Wienkonventionen. Bland Pariskonventionens signatärmakter rådde efter Wienkonventionens antagande i maj 1963 enighet om att man borde närmare analysera förutsättningarna för en samtidig anslutning från de västeuropeiska staternas sida till såväl Pariskonventionen och tilläggskonventionen som Wienkonventionen. I samband därmed skulle undersökas om och i vad mån de ändringar i de två förstnämnda konventionerna som kunde vara nödvändiga för en sådan dubbel anslutning lämpligen kunde eller borde vidtas. I ENEAs regi utfördes detta arbete under sommaren och hösten 1963 av en expertgrupp, bestående av representanter för Pariskonventionens signatärmakter. Gruppen framlade vid årsskiftet 1963—64 förslag till dels ett tilläggsprotokoll till Pariskonventionen, innefattande vissa ändringar i denna, varigenom konventionens bestämmelser skulle så långt möjligt bringas i överensstämmelse med motsvarande bestämmelser i Wienkonventionen, dels ett tilläggsprotokoll till tilläggskonventionen avseende sådana ändringar i denna som omedelbart betingades av ändringarna i Pariskonventionen.

Tilläggsprotokollen godkändes av OECDs råd den 28 januari 1964 och undertecknades samtidigt eller under den närmast följande tiden av samtliga Pariskonventionens signatärmakter med undantag av Grekland och Turkiet.

Den aktuella lagstiftningsuppgiften

Med anledning av vad som förevarit på det internationella planet på förevarande område beslöts vid det nordiska justitieministermötet i januari 1964 att utredningsarbetet på atomansvarighetsområdet skulle återupptas i nordisk samverkan. I Danmark, Finland och Norge tillsattes under våren 1964 särskilda kommittéer för detta ändamål. I Sverige har arbetet bedrivits inom justitiedepartementet.

Avsikten med detta utredningsarbete var att på grundval av tidigare framlagda eller utarbetade förslag och däröver avgivna yttranden — i Danmark gällande lagstiftning — och med beaktande av de nya konventionerna och tilläggsprotokollen nya förslag till atomansvarighetslagstiftning skulle utarbetas. Härvid förutsattes, att lagförslagen skulle utformas på sådant sätt att de möjliggjorde en anslutning från de nordiska ländernas sida till Pariskonventionen i dess genom 1964 års tilläggsprotokoll ändrade lydelse. Under utredningsarbetet skulle vidare prövas lämpligheten av och möjligheterna för en anslutning från de nordiska ländernas sida till tilläggskonventionen och Wienkonventionen samt utarbetas de lagförslag som kunde föranledas av utredningsresultatet i denna del.

I anledning av utredningsuppdragen har inom det svenska justitiedepartementet samt av de danska och norska kommittéerna förslag till ny atomansvarighetslagstiftning utarbetats. Den finska kommitténs förslag föreligger däremot ännu inte. De nordiska lagförslagen är — resp. avses bli — så utformade att alla fyra länderna kan ansluta sig till såväl Pariskonventionen och tilläggskonventionen i deras genom tilläggsprotokollen ändrade lydelse som Wienkonventionen.

En sammanställning av de danska, norska och svenska lagförslagen återfinns i *bilaga 1*.

Pariskonventionen och tilläggskonventionen i deras nu gällande lydelse jämte slutbestämmelserna till 1964 års tilläggsprotokoll samt Wienkonventionen jämte det därtill hörande fakultativa protokollet återges i de engelska och franska versionerna och i översättningar till svenska i *bilagorna 2—4*.

Allmänna överväganden

Huvudgrunderna för lagstiftningen

Anslutning till Pariskonventionen. Det lagförslag som atomskadeutredningen lade fram i mars 1962 byggde på Pariskonventionen och förutsatte en svensk ratifikation av denna. Med hänsyn till vårt samarbete med de västeuropeiska länderna och till att det enligt utredningen kunde på goda grunder antas att Pariskonventionen inom en nära framtid skulle träda i kraft och ratificeras av flertalet berörda länder ansåg utredningen det överhuvud inte kunna komma i fråga, att Sverige skulle ställa sig utanför den internationella gemenskapen genom att införa från konventionen avvikande ersättningsbestämmelser.

Utredningens ståndpunkt har godtagits av samtliga remissinstanser. Argumenten för en svensk anslutning till Pariskonventionen äger alltjämt bärkraft. Ändringarna i Pariskonventionen är till stor del av rättsteknisk natur. De sakliga ändringar som vidtagits rubbar inte på någon punkt konventionens huvudprinciper. Under de nordiska överläggningarna har inte heller från något håll ifrågasatts annat än att de nordiska länderna bör ansluta sig till Pariskonventionen i dess genom 1964 års tilläggsprotokoll ändrade lydelse.

Gällande bestämmelser om statligt katastrofansvar. Både 1960 års atomansvarighetslag och 1962 års på Pariskonventionen byggda förslag till ny atomansvarighetslag innehåller bestämmelser om att ansvarigheten för s. k. atomskada i princip skall exklusivt åvila vederbörande atomanläggningsinnehavare och att dennes ansvarighet skall vara begränsad till visst belopp per olycka — 25 miljoner kronor enligt den provisoriska lagen och 50 miljoner kronor enligt 1962 års förslag. Man får emellertid på förevarande område åtminstone teoretiskt räkna med möjligheten av olyckor av ren katastrofkaraktär, där ansvarsbelopp av denna storleksordning inte förslår att bereda full ersättning för uppkomna skador. Såväl i 1960 års lag som i 1962 år förslag har därför upptagits vissa bestämmelser om ersättning av statsmedel i dylika fall. Enligt 13 § tredje stycket atomansvarighetslagen skall gottgörelse av statsmedel beredas för här i riket uppkomna skador, i den mån det fastställda ansvarsbeloppet, 25 miljoner kronor, inte förslår till full ersättning för sådana skador. Ersättning skall utgå enligt grunder som i varje särskilt fall fastställs av Kungl. Maj:t och riksdagen. En i sak motsvarande bestämmelse återfinns i 27 § i 1962 års lagförslag.

Detta system för ersättning av statsmedel i katastroffall innebär sålunda att staten visserligen är skyldig att utge ersättning men att ersättningsskyldighetens omfattning i fråga om såväl grunderna för utgivande av ersättning som ersättningsbeloppens storlek inte bestäms enligt allmänna civilrättsliga regler utan är beroende av statsmakternas diskretionära prövning i det enskilda fallet.

Tilläggskonventionens ersättningssystem. I den mån ersättning för skada som omfattas av Pariskonventionen enligt en konventionsstats interna lagstiftning skall utgå med belopp som överstiger 5 miljoner betalningsenheter och skall betalas av allmänna medel (»public funds»), äger vederbörande stat enligt art. 15 (b) i konventionen tillämpa villkor och regler som avviker från konventionens bestämmelser. 1963 års tilläggskonvention syftar till en civilrättslig reglering av frågan om supplerande ersättning av statsmedel vid katastrofolyckor och har utformats inom ramen för nyssnämnda bestämmelse i Pariskonventionen. Tilläggskonventionen är sålunda — med vissa ytterligare begränsningar — tillämplig endast beträffande olyckor och skador som omfattas av Pariskonventionen. I konsekvens härmed kan endast stat som är ansluten till Pariskonventionen vinna tillträde och vara ansluten till tilläggskonventionen. Utöver de rent civilrättsliga reglerna innehåller tilläggskonventionen vissa bestämmelser varigenom de anslutna staterna blir folkrättsligt förpliktade att tillhandahålla medel för beredande av ersättning enligt konventionen.

Innan frågan om Sverige bör ansluta sig till tilläggskonventionen tas upp till diskussion, skall här lämnas en redogörelse för tilläggskonventionens ersättningssystem.

1. Tilläggskonventionen är *supplementär* i förhållande till Pariskonventionen. Bestämmelserna i Pariskonventionen skall m. a. o. gälla beträffande ersättningar som utgår enligt tilläggskonventionen med endast de avvikelser eller modifikationer som följer av uttryckliga bestämmelser i tilläggskonventionen. Så t. ex. gäller definitionerna i Pariskonventionen utan vidare inom tilläggskonventionens område. Ersättning enligt tilläggskonventionen utgår liksom enligt Pariskonventionen på objektiv grund, den s. k. kanalisationsprincipen gäller även i fråga om ansvarigheten för den del av skadorna som ersätts enligt tilläggskonventionen osv. Karaktären av tilläggskonvention innebär också, att skadorna alltid i första hand skall ersättas av vederbörande anläggningsinnehavare enligt Pariskonventionens regler och att supplerande ersättning enligt tilläggskonventionen utgår bara i den mån ansvarsbeloppet enligt Pariskonventionen inte förslår till full ersättning.

2. Tilläggskonventionens tillämpningsområde är underkastat begränsningar, varigenom dels vissa atomolyckor helt undantagits, dels vissa skador i anledning av olyckor som omfattas av konventionen faller utanför ersättningsreglerna.

Konventionen gäller bara beträffande atomolyckor för vars skadeverkningar innehavare av atomanläggning i stat som anslutit sig till tilläggskonventionen (i det följande benämnd »Brysselstat») är ansvarig enligt Pariskonventionen. En ytterligare förutsättning är enligt art. 2 (a) (i) att anläggningen nyttjas för fredliga ändamål och vid tiden för olyckan fanns upptagen på en enligt vissa regler i konventionen förd förteckning. Konventionen innehåller detaljerade föreskrifter om hur denna förteckning under konventionsstaternas medverkan skall upprättas och hållas à jour (art. 13), men någon närmare redogörelse för dessa föreskrifter synes inte erforderlig i detta sammanhang. Genom bestämmelserna i art. 2 (a) (i) undantas också olyckor som i sin helhet inträffar inom sådan till Pariskonventionen ansluten stat som ej anslutit sig till tilläggskonventionen (olycka i stat som ej tillträtt Pariskonventionen faller utanför tillämpningsområdet redan på grund av bestämmelsen i art. 2 i Pariskonventionen, jfr nedan s. 47). Vidare har genom stadgandena i art. 2 (a) (i) tillämpningsområdet begränsats till olyckor beträffande vilka jurisdiktion enligt Pariskonventionen tillkommer domstolarna i Brysselstat (beträffande innebörden av Pariskonventionens jurisdiktionsregler hänvisas till vad som anförs i specialmotiveringen till 37 §, s. 134 ff).

Konventionen är enligt art. 2 (a) (ii) tillämplig endast beträffande skador som *antingen* uppkommer i Brysselstat *eller* uppkommer på eller över det fria havet och drabbar medborgare i Brysselstat (inkl. juridiska personer och andra sammanslutningar hemmahörande i sådan stat samt personer vilka är stadigvarande bosatta i en Brysselstat och enligt den statens nationella lag skall jämställas med statens medborgare), varvid dock skada på fartyg eller luftfartyg ersätts bara om fartyget eller luftfartyget är hemmahörande i Brysselstat, *eller* uppkommer ombord på fartyg eller luftfartyg som är hemmahörande i Brysselstat, under det att fartyget eller luftfartyget befinner sig på eller över det fria havet.

3. Ersättning skall enligt konventionen utgå med totalt högst 120 miljoner betalningsenheter vid varje olycka. Ersättningsbeloppet indelas enligt art. 3 (a) (b) i tre »steg» enligt följande system:

a) *Första steget* utgör lägst 5 miljoner betalningsenheter och skall omfattas av anläggningsinnehavarens civilrättsliga ansvarighet enligt Pariskonventionen samt vara täckt av försäkring eller annan ekonomisk garanti.

b) *Andra steget* utgörs av ersättningsbelopp mellan första steget och 70 miljoner betalningsenheter. Ersättningarna inom detta steg skall i sin helhet utgå av statsmedel och skall betalas av den stat där den enligt Pariskonventionen ansvarige anläggningsinnehavarens atomanläggning är belägen (i det följande benämnd »anläggningsstaten»).

c) *Tredje steget* utgörs av ersättningsbelopp mellan 70 och 120 miljoner betalningsenheter. Ersättningarna skall betalas med statsmedel av samtliga konventionsstater gemensamt enligt särskilda fördelningsregler.

4. Enligt fördelningsreglerna för ersättningar inom tredje steget skall enligt art. 12 (a) var och en av de anslutna staterna lämna bidrag till 50 % av dessa ersättningar på grundval av förhållandet mellan å ena sidan vederbörande stats bruttonationalprodukt enligt OECDs under nästföregående år publicerade statistik och å andra sidan bruttonationalprodukten i samtliga konventionsstater samt till återstående 50 % av ersättningarna på grundval av förhållandet mellan å ena sidan den termiska effekten hos de inom vederbörande stats område belägna och av konventionen omfattade atomreaktoranläggningarna och å andra sidan den termiska effekten hos samtliga dylika reaktoranläggningar inom de till konventionen anslutna staternas territorier.

5. I de enskilda staterna kan enligt art. 3 (c) ersättningssystemet genomföras antingen så att ansvarsbeloppet enligt Pariskonventionen sätts till 120 miljoner betalningsenheter, varvid den ekonomiska säkerheten enligt Pariskonventionen delvis kommer att utgöras av statsmedel inom andra och tredje stegen, eller så att ansvarsbeloppet sätts till ett lägre belopp — som dock inte får understiga beloppet av första steget — varvid vederbörande stat har att tillse att ersättningarna inom andra och tredje stegen ställs till förfogande i annan form än som säkerhet för anläggningsinnehavarens civilrättsliga ansvarighet.

6. Anläggningsinnehavaren skall enligt art. 3 (d) och 9 (c) ej vara skyldig att utge ersättningar inom andra eller tredje steget i vidare mån än statsmedel faktiskt ställts till förfogande. Han bär m. a. o. inte själv något ekonomiskt ansvar för dessa ersättningar.

7. När två eller flera anläggningsinnehavare är ansvariga för samma skada, skall de totala ersättningsbeloppen inte överstiga 120 miljoner betalningsenheter eller det högre belopp som motsvarar summan av de för vederbörande anläggningsinnehavare gällande första stegen (beträffande innehavare av atomanläggning i icke Brysselstat ansvarsbeloppet enligt Pariskonventionen). Är i sådant fall flera Brysselstater skyldiga att utge ersättningar inom andra steget, skall bidragsskyldigheten fördelas efter antalet »ansvariga» anläggningar i resp. stater (art. 4).

8. Vid beräkningen av de ersättningsbelopp som skall utgå av statsmedel inom andra och tredje stegen skall hänsyn tas endast till ersättningsanspråk som gjorts gällande inom den i Pariskonventionen fastställda tio-åriga preskriptionstiden. Anspråk som i enlighet med bestämmelser i nationell lagstiftning och i överensstämmelse med Pariskonventionen kan göras gällande mot anläggningsinnehavaren även efter tioårstidens utgång skall således ej tas i betraktande (art. 6).

Brysselstat som med stöd av art. 8 (c) i Pariskonventionen önskar föreskriva korttidspreskription skall fastställa preskriptionstiden till tre år (art. 7).

9. De skadelidande skall i princip äga rätt till full ersättning. Vad som är att anse som full ersättning bestäms enligt lagen i den stat där rättegången förs (lex fori).

Konventionsstaterna äger genom nationell lagstiftning (lex fori) fastställa kriterier för ersättningarnas rättvisa fördelning i de fall då de totala skadorna överstiger eller kan beräknas överstiga 120 miljoner betalningsenheter. Härvid får dock inte göras någon på nationalitet, hemvist eller uppehållsort grundad diskriminering. Inte heller får olika kriterier tillämpas allteftersom ersättningarna skall utgå inom första, andra eller tredje steget (art. 8).

10. Genom anläggningsstatens nationella lagstiftning skall enligt art. 5 (a) säkerställas att konventionsstaterna i fråga om belopp som utges inom andra och tredje stegen må utöva regressrätt mot tredje man under de betingelser och i den omfattning som svarar mot vad som gäller enligt Pariskonventionen art. 6 (f) beträffande anläggningsinnehavarens regressrätt. Anläggningsstaten kan enligt art. 5 (b) föreskriva att i fråga om ersättningar inom andra och tredje stegen regressrätt skall kunna utövas mot anläggningsinnehavaren själv, om vållande till skadan ligger honom till last.

11. En konventionsstat har enligt art. 14 (a) i princip rätt att med bindande verkan för övriga konventionsstater reglera de frågor som i Pariskonventionen överlämnats åt nationell lag (lex fori eller anläggningsstatens lag), även om övriga konventionsstater härigenom skulle ådras ökade ekonomiska förpliktelser.

12. Från den under p. 11 angivna regeln gäller viktiga undantag. Dessa avser *dels* rätten att utvidga Pariskonventionens territoriella tillämpningsområde, *dels* rätten att vid transportolycka inräkna skador på transportmedlet under anläggningsinnehavarens ansvarighet, *dels* rätten att utsträcka tillämpningsområdet till olyckor som orsakats av krigshandlingar eller liknande handlingar under uppror m. m. eller av allvarliga naturkatastrofer. Beslut av en konventionsstat i något av dessa tre hänseenden blir enligt art. 14 (b) bindande för övriga konventionsstater i fråga om deras skyldighet att bidra till ersättningar inom andra och tredje stegen bara i den mån de lämnat sitt samtycke härtill.

13. En konventionsstat kan i övrigt inte genom ensidiga åtgärder åstadkomma att övriga konventionsstater ådras ökade ekonomiska förpliktelser enligt tilläggskonvention, art. 14 (c).

14. Om en konventionsstat ingår avtal med en icke-konventionsstat om att förstnämnda stat skall utge ersättning av statsmedel även för skador som uppkommer på den andra statens område, får — enligt art. 15 (a) (b) — under vissa förutsättningar hänsyn tas även till dessa skador vid bedömande av huruvida maximibeloppet 120 miljoner betalningsenheter kommer att överskridas och följaktligen den nationella lagstiftningens reduktionsregler

kommer att bli tillämpliga. Ett villkor är att de skadelidande i den främmande staten inte enligt avtalet behandlas gynnsammare i ersättningshänseende än de skadelidande som är berättigade till ersättning enligt tilläggskonventionen.

Konventionsstat som önskar ingå avtal av förevarande art är enligt art. 15 (d) skyldig att underrätta övriga konventionsstater härom.

15. Förfarandet för tillhandahållande av ersättningar inom andra och tredje stegen skall enligt art. 9 (a) i princip regleras av lex fori. Den skadelidande skall emellertid inte behöva föra ersättningstalan enligt skilda procedurregler allteftersom ersättning skall utgå inom första, andra eller tredje steget, art. 9 (b).

16. En konventionsstat är enligt art. 9 (d) inte skyldig att tillhandahålla ersättning inom andra och tredje stegen, så länge ersättning alltjämt kan utgå inom första steget.

17. Enligt art. 10 (b) kan endast den konventionsstat vars domstolar äger jurisdiktion påkalla att övriga konventionsstater tillhandahåller ersättningar av statsmedel inom tredje steget. De skadelidande kan således inte rikta anspråk direkt mot konventionsstaterna.

18. Domar om ersättning enligt tilläggskonventionen, vilka meddelats av domstolarna i den stat som har jurisdiktion enligt Pariskonventionen (jurisdiktionsstaten) skall enligt art. 10 (d) villkorslöst erkännas av övriga Brysselstater. Detsamma gäller andra överenskommelser rörande dylik ersättning, vilka träffats i enlighet med jurisdiktionsstatens interna lagstiftning.

19. Den regressrätt mot tredje man som tillkommer konventionsstaterna i fråga om ersättningar inom tredje steget skall enligt art. 10 (c) på samtliga berörda staters vägnar utövas av jurisdiktionsstaten.

20. Om jurisdiktionsstaten är en annan stat än anläggningsstaten, skall den förstnämnda staten förskottera ersättningarna inom andra steget och den sistnämnda staten återbetala de utgivna beloppen. Det förutsätts enligt art. 11 (a) att särskild överenskommelse träffas mellan de berörda staterna rörande förfarandet i detta hänseende.

21. I de under p. 20 nämnda fallen skall enligt art. 11 (b) konsultationer äga rum mellan de båda berörda staterna, innan jurisdiktionsstaten meddelar erforderliga legislativa eller administrativa bestämmelser rörande ersättningarnas art, form och omfattning. Anläggningsstaten skall äga rätt att intervenera i skaderegleringen, vare sig denna sker i rättegång eller utom rätta.

22. Tilläggskonventionen innehåller slutligen vissa bestämmelser om konsultationer mellan konventionsstaterna beträffande tolkning, tillämpning och revision av konventionen, om reservationer, rätt att tillträda konventionen, ändring av konventionen samt ikraftträdande, giltighetstid och uppsägning m. m. Utöver vad som redan tidigare har anförts kan rörande dessa be-

stämmelser nämnas, *att* reservationer är tillåtna bara om de har godtagits av samtliga signatärmakter och övriga anslutna stater, *att* ändring av konventionen förutsätter enhälligt beslut av samtliga konventionsstater, *att* konventionen skall förbli i kraft så länge Pariskonventionen är i kraft *samt att* efter utgången av den period av tio år under vilken Pariskonventionen enligt dess art. 22 (a) skall gälla var och en av Brysselstaterna äger med en uppsägningstid av tolv månader frånträda tilläggskonventionen. I övrigt hänvisas i dessa hänseenden till konventionstexten (art. 16—25).

Det i art. 20 (a) omförmälda bihanget (»annex») innefattar en förklaring från konventionsstaternas sida varigenom dessa *dels* garanterar, att i fråga om atomolycka som icke omfattas av tilläggskonventionens bestämmelser enbart på den grund att vederbörande atomanläggning, med hänsyn till det ändamål vartill den nyttjas, inte har upptagits på den i art. 13 omförmälda listan, ersättning kommer att utgå med intill 120 miljoner betalningsenheter för varje olycka samt ingen diskriminering kommer att ske mot Brysselstaternas medborgare, *dels* åtar sig eftersträva att ersättningsreglerna för sådana atomolyckor utformas i så nära anslutning till tilläggskonventionens bestämmelser som möjligt. Med denna förklaring har man velat säkerställa, att vid olyckor i atomanläggningar som nyttjas för militära ändamål ersättning kommer att utgå enligt i huvudsak samma grunder som vid olyckor på vilka tilläggskonventionen är direkt tillämplig. Bestämmelsen i art. 20 (a) i tilläggskonventionen innebär att stat som ratificerar konventionen automatiskt blir bunden av de utfästelser som innefattas i bihanget. Det må anmärkas, att enligt en förklaring som avgavs av den brittiska delegationen vid 1963 års diplomatiska konferens för behandling av tilläggskonventionen och som godtogs av övriga signatärmakter varken tilläggskonventionen som sådan eller dess bihang skall anses tillämplig i fråga om olyckor orsakade av nukleära vapen (»nuclear weapons and warheads»).

Anslutning till tilläggskonventionen. Från principiella synpunkter synes en svensk anslutning till konventionen inte inge några betänkligheter. Tanken att staten bör i viss omfattning ikläda sig ett ersättningsansvar vid katastrofolyckor, för vars skadeverkningar svensk anläggningsinnehavare är civilrättsligt ansvarig, har redan accepterats i gällande lagstiftning. Att staten genom en svensk anslutning skulle komma att ådra sig förpliktelser att lämna tillskott till ersättning för skador i anledning av olyckor för vilka innehavare av atomanläggningar i övriga Brysselstater är ansvariga — och detta även när olyckan inte till någon del berör svenska intressen — innebär visserligen att staten sträcker sina ekonomiska åtaganden längre än vad som omedelbart påkallas av intresset att åstadkomma betryggande skydd för svenska intressen. Mot åtagandena i denna del svarar emellertid en rätt för Sverige att av övriga konventionsstater erhålla bidrag till avsevärda belopp, när svensk anläggningsinnehavare är ansvarig för en

atomolycka av katastrofkaraktär. Sveriges andel i ersättningarna inom tredje steget kommer att utgöra bara en ringa bråkdel av de sammanlagda ersättningsbeloppen inom detta steg. Gjorda beräkningar har givit vid handen, att denna andel med en tillämpning av konventionens fördelningsregler för närvarande skulle uppgå till mindre än 2,5 procent, om samtliga signatärmakter ansluter sig till konventionen. Andelen torde under inga förhållanden komma att överstiga 3 procent. Detta innebär, att bidragsskyldigheten inte i något fall skulle överstiga 1,5 miljoner kronor. Samtidigt blir de övriga Brysselstaterna skyldiga att i händelse av en katastrofolycka i en svensk atomanläggning lämna bidrag intill ett sammanlagt belopp av cirka 248 miljoner kronor. Det får slutligen anses ligga i linje med Sveriges allmänna inställning till frågor om ekonomisk samverkan mellan de västeuropeiska länderna att vårt land ansluter sig till ett delvis på kollektivt ansvar byggt ersättningssystem.

Från rättsliga synpunkter synes tilläggskonventionen inte ge anledning till erinringar. I allt väsentligt ansluter den till Pariskonventionen. På vissa punkter, där Pariskonventionen lämnar bestämmanderätten till nationell lagstiftning, har tilläggskonventionen tvingande regler. De lösningar som valts synes genomgående godtagbara från svensk synpunkt. Bestämmelserna om tillämpningsområdet utgör delvis resultatet av kompromisser mellan ytterlighetsståndpunkter och har måhända därigenom blivit mer komplicerade än som varit nödvändigt. På det hela taget framstår dock resultatet som godtagbart. Diskrimineringen av vissa skadelidande på grundval av deras nationalitet ter sig visserligen främmande för svensk rättsuppfattning. Reglerna härom rör emellertid bara olyckor som inträffar på eller över det fria havet och synes med hänsyn härtill inte inge allvarligare betänkligheter. Mot de bestämmelser som reglerar sättet för ersättningssystemets genomförande finns inte anledning till erinringar.

Frågan om Sverige bör ansluta sig till tilläggskonventionen blir således främst en statsfinansiell fråga. En anslutning innebär, att staten skulle göra långtgående ekonomiska åtaganden. Det är inte realistiskt räkna med att för Sveriges vidkommande det s. k. första steget enligt tilläggskonventionen — som i sin helhet skall täckas av anläggningsinnehavarens ansvarsbelopp — fastställs till högre belopp än som svarar mot det i 1962 års förslag angivna ansvarsbeloppet 50 miljoner kronor, i varje fall inte under annan förutsättning än att staten inträder som garant för den del av ansvarsbeloppet som överstiger nämnda summa. Härvid kommer särskilt i betraktande försäkringsmarknadens begränsade kapacitet och önskemålet att inte belasta den kapitalkrävande atomindustrin med alltför höga försäkringskostnader (jfr den i del II s. 25 ff förda diskussionen om ansvarsbeloppets storlek). Oavsett om ansvarsbeloppet formellt sätts till högre belopp än 50 miljoner kronor — en fråga som behandlas närmare i det följande (s. 44 f) — måste man därför räkna med att statens ersättningsansvar inom and-

ra steget enligt tilläggskonventionen kommer att omfatta ersättningsbelopp mellan 50 och cirka 350 miljoner kronor eller således cirka 300 miljoner kronor. Härtill kommer Sveriges andel av ersättningarna inom tredje steget (cirka 1,5 miljoner kronor). Det rör sig här om så avsevärda belopp, att ersättningsansvaret kan bli betungande för staten.

Sannolikheten för att statsansvaret inom andra steget till någon större del måste tas i anspråk är å andra sidan inte stor. När det gäller olyckor utanför landets gränser kan statens ersättningsansvar inom andra steget aktualiseras bara vid transportolyckor. Risken för katastrofolyckor under transport av atomsubstans torde emellertid vara i det närmaste obefintlig. De betänkligheter som kan hysas mot att svenska staten i större omfattning engagerar sig för att bereda ersättning vid olyckor som måhända inte till någon del drabbat svenska intressen torde därför praktiskt sett inte kunna åberopas i detta sammanhang. Möjligheten av en mycket omfattande olycka i en svensk atomanläggning kan däremot inte helt uteslutas. Emellertid är staten redan enligt gällande lagstiftning i princip förpliktad att utge ersättning i dylikt fall. Visserligen har statsmakterna möjlighet att begränsa statens engagemang genom beslut i det särskilda fallet. Sålunda kan det totala ansvaret maximeras. De enskilda skadelidandes rätt till ersättning kan också begränsas på olika sätt. Det är dock ofrånkomligt, att i händelse av en katastrofolycka i en svensk anläggning en nationell opinion kommer att utsätta staten för ett starkt tryck att bereda de skadelidande full gottgörelse. Det torde av psykologiska skäl vara svårt för statsmakterna att efter det en olycka skett fatta beslut som innebär vittgående begränsningar i de skadelidandes rätt i förhållande till vad som skulle ha gällt om staten varit civilrättsligt förpliktad att utge ersättning enligt skadeståndsrättsliga grunder. I all synnerhet skulle detta bli fallet, om Sverige ställt sig utanför tilläggskonventionen men denna vunnit anslutning från flertalet övriga västeuropeiska länder. Det är således sannolikt, att en anslutning till tilläggskonventionen från statsfinansiella synpunkter inte kommer att i verkligheten innebära någon nämnvärt ökad belastning för staten i jämförelse med vad som gäller redan med nuvarande lagstiftning.

På dansk och norsk sida har man under de nordiska överläggningarna intagit en positiv hållning i frågan. Det bör inte komma ifråga att Sverige ställer sig utanför tilläggskonventionen, om denna vinner anslutning från både Danmark och Norge.

Från rättstekniska synpunkter erbjuder det inte större svårigheter att införliva tilläggskonventionens civilrättsliga och processuella regler med den svenska lagstiftningen. Konventionens detaljrikedom och delvis invecklade uppbyggnad medför visserligen att också det interna regelsystemet blir ganska komplicerat. Komplikationerna är dock inte av sådan art att rättstekniska synpunkter kan åberopas som argument mot en svensk anslutning till konventionen.

Med hänsyn till vad sålunda har anförts synes det inte finnas anledning att nu frångå den ståndpunkt som Kungl. Maj:t redan tidigare har intagit genom beslutet att underteckna tilläggskonventionen. De skandinaviska ländernas representanter vid de nordiska överläggningarna har också blivit ense om att rekommendera en anslutning till konventionen. I Finland torde man av huvudsakligen statsfinansiella men även politiska skäl hysa större tveksamhet i frågan. Den finska kommittén har dock stannat för att lägga fram ett lagförslag som skall möjliggöra anslutning från finsk sida också till tilläggskonventionen.

I de lagförslag som utarbetats av de danska och norska kommittéerna liksom i det svenska lagförslaget har i enlighet med det anförda upptagits på tilläggskonventionen grundade bestämmelser om statsansvar. För de överväganden som skett rörande olika tänkbara rättstekniska metoder att i den nationella lagstiftningen genomföra konventionens ersättningssystem lämnas en närmare redogörelse i det följande (s. 42 ff).

Anslutning till Wienkonventionen. Frågan om Sverige bör tillträda Wienkonventionen är mer komplicerad. Från sakliga synpunkter ger inte en anslutning anledning till betänkligheter. Wienkonventionen bygger på samma principer som Pariskonventionen, och i allt väsentligt föreligger överensstämmelse mellan de enskilda bestämmelserna i de båda konventionerna. De sakliga skillnader som finns är av underordnad betydelse. I ett fåtal hänseenden ger dock skiljaktigheterna upphov till konflikter mellan de båda regelsystemen.

I Wienkonventionen art. XVII finns visserligen en med tanke just på Pariskonventionen införd bestämmelse om att Wienkonventionen inte skall utgöra hinder för en tillämpning av annan internationell överenskommelse på atomenergiområdet, vilken var i kraft eller öppen för undertecknande, ratifikation eller anslutning vid den tidpunkt då Wienkonventionen öppnades för undertecknande, såvitt gäller det inbördes förhållandet mellan de stater som är anslutna till en sådan äldre konvention (»as between the parties to them»). Sistnämnda begränsning i bestämmelsens räckvidd förringar emellertid avsevärt dennas värde som instrument för en lösning av föreliggande konflikter. I åtskilliga fall där konflikter kan uppkomma berör nämligen en tillämpning av Pariskonventionen inte bara det inbördes förhållandet mellan de till denna konvention anslutna staterna, utan man måste räkna med att även en utomstående parts intressen kan beröras. Om t. ex. innehavare av atomanläggning i en till båda konventionerna ansluten stat är ansvarig i anledning av en olycka i den staten, kan bland de skadelidande finnas medborgare i stater som tillträtt bara Wienkonventionen. Anläggningsstaten torde i ett sådant fall inte kunna åberopa art. XVII i Wienkonventionen som stöd för att tillämpa Pariskonventionen på ett sätt som strider mot Wienkonventionen, om därigenom nämnda skadelidande lider inskränkning i den rätt till ersättning som tillkommer dem enligt Wienkon-

ventionen. För situationer av denna art måste därför konflikterna lösas på annat sätt.

Flertalet av dessa konflikter kan överbryggas genom speciella bestämmelser i den nationella lagstiftningen. På en punkt, nämligen i fråga om de båda konventionernas geografiska tillämpningsområde, ställs man dock inför uppenbara svårigheter att finna en oantastlig lösning. Svårigheterna är betingade av att medan Pariskonventionen art. 2 uttryckligen reglerat denna fråga motsvarande spörsmål lämnats öppet i Wienkonventionen. Det råder därför ovisshet om Wienkonventionens territoriella tillämpningsområde. Konventionens förarbeten ger inte något säkert underlag för frågans besvarande. Oavsett vilken ståndpunkt man intar i detta hänseende, blir konflikter med Pariskonventionen ofrånkomliga. En analys av problemen har visserligen gett vid handen att dessa konflikter troligen kan överbryggas genom bestämmelser i den nationella lagstiftningen — men endast om man accepterar att staten för vissa undantagsfall påtar sig ett ersättningsansvar utöver anläggningsinnehavarens ansvarighet och vid sidan av det statsansvar som följer av tilläggskonventionen.

I två andra hänseenden ger en samtidig anslutning till Paris- och Wienkonventionerna upphov till svårlösta konflikter, trots att det i dessa hänseenden föreligger formell överensstämmelse mellan konventionerna. Detta gäller dels reglerna om ansvarigheten för atomolyckor som inträffar under transport av atomsubstans, dels bestämmelserna om behörig domstol för handläggning av anspråk på ersättning enligt konventionerna. Konflikterna är betingade av att berörda bestämmelser i båda konventionerna anknyter till begreppen »konventionsstat» och »icke-konventionsstat». Dessa begrepp kommer inte att ha samma innebörd i de båda konventionerna. Man måste nämligen utgå från att åtskilliga av de stater som tillträder Wienkonventionen kommer att stå utanför Pariskonventionen. Vidare torde åtminstone vissa av de stater som kan väntas tillträda Pariskonventionen, bl. a. troligen Västtyskland och Österrike, komma att stå utanför Wienkonventionen. Man har alltså att räkna med tre kategorier av »konventionsstater». Konflikterna torde kunna lösas i den nationella lagstiftningen, men också här synes det nödvändigt att för vissa situationer införa särskilda bestämmelser om statsansvar.

Att en lösning av vissa konflikter förutsätter ekonomiska åtaganden från statens sida, synes inte inge betänkligheter från statsfinansiella synpunkter. Det supplerande statsansvar det här gäller blir aktuellt bara i vissa ytterst osannolika fall av olyckor utanför atomanläggning, främst transportolyckor, och ansvar kommer att inträda endast under förutsättning att skadorna totalt överstiger vederbörande anläggningsinnehavares ansvarsbelopp. Vid denna typ av olyckor torde detta komma att inträffa bara i sällsynta undantagsfall.

Av större vikt är de rättstekniska synpunkterna. Om alla tänkbara konflikter mellan de båda konventionerna skall lösas på ett från rättsliga synpunk-

ter tillfredställande sätt, måste lagstiftningen bli omfattande, och de enskilda bestämmelserna blir på vissa punkter invecklade och svårtolkade. Olägenheterna härav torde kunna accepteras bara om det föreligger starka sakliga skäl för en samtidig anslutning till båda konventionerna. Avgörande för ställningstagandet blir därför i första hand hur starkt intresse Sverige har av en anslutning till Wienkonventionen.

Svaret på denna fråga blir i mycket beroende av hur stor anslutning konventionen får av länder med vilka vi uppehåller eller bör räkna med att framdeles få nära förbindelser på atomenergiområdet. I det avseendet råder ännu ovisshet. Hittills har konventionen vunnit ringa anslutning. Av de större industriländerna är det bara Storbritannien som kan väntas ratificera konventionen inom en nära framtid. I vilken utsträckning Pariskonventionens övriga signatärmakter kommer att ansluta sig till Wienkonventionen är ovisst men också av ringa betydelse i detta sammanhang. Väsentligare är t. ex. Förenta staternas inställning. Att döma av uttalanden från amerikanskt håll under 1963 års diplomatiska konferens i Wien är det inte sannolikt att Förenta staterna inom överskådlig tid kommer att ansluta sig till konventionen. Den främsta orsaken härtill är att man där anser det lägsta tillåtna ansvarsbeloppet, 5 miljoner dollar, vara alltför lågt. Sovjetunionen hyser med all sannolikhet inte för närvarande några planer på att tillträda Wienkonventionen; det finns överhuvud inte anledning räkna med nämnvärd anslutning från de östeuropeiska staterna. Av de afro-asiatiska staterna kan möjligen Japan och Indien tänkas vara intresserade av att tillträda konventionen, sannolikt dock först sedan de stora industriländerna antagit konventionen. Flertalet av de latinamerikanska länderna lär hysa så starka principiella betänkligheter mot bl. a. kanalisations- och regressbestämmelserna, att de inte kan väntas vara beredda att tillträda Wienkonventionen annat än i ett mer eller mindre uttalat tvångsläge. Det bör i sammanhanget anmärkas, att inom Inter-American Nuclear Energy Commission (IANEC) sedan några år pågår arbete på upprättandet av en regional konvention angående atomansvarighet under deltagande av flertalet stater på den amerikanska kontinenten.

Man kan således för närvarande inte räkna med att Wienkonventionen inom en nära framtid vinner anslutning från något större antal av de länder utanför Västeuropa med vilka Sverige har eller kommer att få sådana förbindelser på atomenergiområdet, att en med dessa länder gemensam lösning av ansvarighetsfrågorna framstår som angelägen. Vi kan därför knappast sägas ha ett omedelbart intresse av att tillträda konventionen. Utvecklingen på atomenergiområdet går emellertid fort och situationen kan snabbt förändras. Sverige kan m. a. o. inom överskådlig tid komma i ett läge, där ett tillträde till Wienkonventionen framstår som en nödvändig förutsättning för en fortsatt gynnsam utveckling av vår atomindustri. Om emellertid lagstiftningen nu utformas enbart på grundval av Pariskonven-

tionen och tilläggskonventionen, måste ett omfattande och tidsödande lagstiftningsarbete utföras innan Wienkonventionen kan ratificeras. Det är å andra sidan önskvärt att lagstiftningen får sin slutgiltiga utformning i ett sammanhang. Då några sakliga invändningar knappast kan riktas mot Wienkonventionens bestämmelser, talar därför starka skäl för att Sverige redan nu tillträder denna konvention.

Tidigare berörda rättstekniska synpunkter måste dock tillmätas betydelse. Hur tungt de väger kan emellertid inte bedömas annat än på grundval av ett fullt genomarbetat, på alla de tre ifrågavarande konventionerna grundat förslag till lagstiftning. Det har under utredningsarbetets gång visat sig att ett dylikt förslag kan utformas på sådant sätt, att det utan svårighet och utan ytterligare utredningsarbete kan omarbetas till ett förslag som bygger uteslutande på Pariskonventionen och tilläggskonventionen. Under dessa förhållanden har det inte ansetts nödvändigt att på detta stadium ta definitiv ståndpunkt till frågan om Sveriges anslutning till Wienkonventionen. Det har under de nordiska överläggningarna rått enighet om att man — självfallet med en redovisning av de synpunkter som talar för och emot en anslutning till Wienkonventionen — i stället borde framlägga ett förslag till lagstiftning byggd på alla tre konventionerna, med tydligt angivande av vilka ändringar i förslaget som blir erforderliga om man under lagstiftningsärendets fortsatta behandling stannar för att inte tillträda Wienkonventionen. De lagförslag som i enlighet härmed utarbetats och läggs fram i de fyra nordiska länderna inrymmer m. a. o. i realiteten två alternativa förslag, av vilka det ena förutsätter en ratifikation av alla tre konventionerna och det andra en anslutning till endast Pariskonventionen och tilläggskonventionen.

Huvuddragen av lagförslaget

Med anslutningen till konventionerna är ramen för lagstiftningen och dennas huvudprinciper på förhand givna. Redan den provisoriska lagen bygger som nämnts på Pariskonventionens huvudprinciper. I fråga om huvudgrunderna för det nu föreliggande förslaget kan därför här i första hand hänvisas till vad som har anförts i del I (s. 24 ff). Anslutningen till tilläggskonventionen aktualiserar emellertid vissa frågor av principiell räckvidd, som inte behandlats tidigare eller som fått bedömas från andra utgångspunkter. Dessa frågor kräver därför överväganden i detta sammanhang.

Som tidigare har nämnts medför en samtidig anslutning till Paris- och Wienkonventionerna, att vissa konflikter måste lösas i den nationella lagstiftningen. I många fall är det bara fråga om rätts- eller legtekniska problem, vilkas lösning inte förutsätter ställningstaganden av principiell

natur. Dessa problem behandlas därför i specialmotiveringen. I två hänseenden är emellertid en principdiskussion påkallad. Detta gäller dels de problem som sammanhänger med frågan om konventionernas territoriella tillämpningsområde, dels frågan hur man skall utforma reglerna om ansvarigheten vid olyckor under transport av atomsubstans mellan stater som tillträtt olika konventioner. Med dessa båda spörsmål sammanhänger intimt frågan om utformningen av jurisdiktionsbestämmelserna.

Metoderna för genomförande av tilläggskonventionens ersättningssystem. Tilläggskonventionen innehåller dels civilrättsliga bestämmelser som berör de skadelidandes ersättningsrätt, staternas regressrätt mot tredje man etc., dels bestämmelser av folkrättslig natur, vilka uteslutande berör konventionsstaternas inbördes rättigheter och skyldigheter. Uppenbarligen bör endast de civilrättsliga reglerna tas upp i atomansvarighetslagen. Bestämmelser som reglerar staternas inbördes förhållanden blir aldrig underkastade nationell domstols prövning och bör ej förekomma i en lag av privaträttslig natur. I den mån konventionsbestämmelser av folkrättslig art kräver en intern reglering, bör en sådan komma till stånd genom bestämmelser som utfärdas i administrativ ordning i samband med ratifikation av konventionen. Det nu föreliggande lagförslagets på tilläggskonventionen grundade bestämmelser om ersättning av statsmedel har utformats med utgångspunkt från detta betraktelsesätt.

Konventionen anvisar de enskilda staterna två skilda metoder att internt genomföra konventionens ersättningssystem. Enligt det ena alternativet skall vederbörande anläggningsinnehavares ansvarsbelopp enligt Pariskonventionen bestämmas till 120 miljoner betalningsenheter och anläggningsstaten tillse att ansvarigheten är täckt av försäkring eller annan säkerhet inom första steget och av statlig garanti enligt tilläggskonventionens bestämmelser inom andra och tredje stegen, se art. 3 (c) (i). Enligt det andra alternativet får ansvarsbeloppet bestämmas till vilket som helst belopp mellan 5 och 120 miljoner betalningsenheter, varvid anläggningsstaten skall tillse att ersättningarna av statsmedel inom andra och tredje stegen — dvs. ersättningar mellan ansvarsbeloppet och 120 miljoner betalningsenheter — står till förfogande i annan form än som säkerhet för anläggningsinnehavarens civilrättsliga ansvarighet. Om detta alternativ utnyttjas, får enligt art. 3 (c) (ii) beträffande sistnämnda ersättningsbelopp inte ske någon avvikelse från konventionens materiella och processuella regler.

Det synes ställt utom tvekan att Sverige bör välja det senare alternativet. Några bärande skäl att ålägga anläggningsinnehavaren ett civilrättsligt ansvar i fråga om ersättningsbelopp som han inte i något fall kan åläggas att betala och för vilka han inte är skyldig att hålla ett försäkringsskydd föreligger inte. Det ter sig också främmande att staten skall inträda som

försäkringsgivare beträffande viss del av en ansvarighet, som i övrigt kommer att vara täckt av sedvanlig, på den allmänna försäkringsmarknaden tecknad ansvarsförsäkring. Det system som här förordats stämmer också överens med det system för statsansvar vid katastrofolyckor som för närvarande gäller enligt den provisoriska lagen.

För det fall att Sverige anses böra tillträda Wienkonventionen ligger ett avgörande skäl för valet av alternativ 2 i att alternativ 1 torde vara oförenligt med Wienkonventionen. Under förhandlingarna vid 1963 års Wienkonferens framlades av bl. a. vissa västeuropeiska stater flera förslag om att det i konventionen skulle tas in en bestämmelse motsvarande art. 15 (b) i Pariskonventionen (se ovan s. 30). Härigenom skulle det bli möjligt för de till Pariskonventionen anslutna staterna att ansluta sig till tilläggskonventionen med dess från Pariskonventionen delvis avvikande reglering — bl. a. när det gäller förbudet mot diskriminering — och därvid använda sig av alternativ 1 utan att komma i konflikt med Wienkonventionen. Inte något av dessa förslag blev emellertid antaget av konferensen. Åtta av Pariskonventionens signatärmakter, däribland Danmark och Sverige, avgav visserligen en förklaring av innebörd att de ansåg Wienkonventionen inte lägga hinder i vägen för en konventionstat, som önskade utge supplerande ersättning av statsmedel utöver ett belopp av 10 miljoner dollar, att beträffande sådan ersättning tillämpa andra regler än dem som upptagits i konventionen. Det måste likväl anses tveksamt om en till Wienkonventionen ansluten stat verkligen har rätt att inom ramen för anläggningsinnehavarens ansvarsbelopp genom intern lagstiftning införa bestämmelser om ersättning av statsmedel som avviker från konventionens tvingande regler. Det är m. a. o. ovisst om det är möjligt för en stat som önskar tillträda såväl Pariskonventionen och tilläggskonventionen som Wienkonventionen att genomföra tilläggskonventionens system enligt alternativ 1.

Med hänsyn till vad som nu har anförts och om möjligheten för en anslutning till Wienkonventionen skall hållas öppen, bör tilläggskonventionens ersättningssystem genomföras enligt alternativ 2. Det har också rått enighet härom under de nordiska överläggningarna. Under 1963 års förhandlingar om revision av Pariskonventionen och tilläggskonventionen framkom, att man hyser samma uppfattning också i de övriga västeuropeiska länder som överväger en anslutning till Wienkonventionen. I detta sammanhang bör vidare påpekas, att flera av de delegationer som under förhandlingarna i Wien röstade emot förslaget om ett stadgande efter mönster av art. 15 (b) i Pariskonventionen klart uttalade, att Wienkonventionen enligt deras uppfattning inte lägger hinder i vägen för en till konventionen ansluten stat att införa bestämmelser om ersättning av statsmedel utom ramen för anläggningsinnehavarens civilrättsliga ansvarighet och därvid tillämpa ersättningsbestämmelser som avviker från konventionens regler.

Ansvarsbeloppets storlek. Enligt den provisoriska atomansvarighetslagen är ansvarigheten för innehavare av atomanläggning begränsad till 25 miljoner kronor per olycka, motsvarande det i Pariskonventionen föreskrivna minimibeloppet 5 miljoner betalningsenheter. I sitt betänkande med förslag till permanent lagstiftning föreslog atomskadeutredningen en höjning av beloppet till 50 miljoner kronor men med rätt för Kungl. Maj:t att för viss anläggning eller för vissa fall fastställa lägre belopp, dock minst 25 miljoner kronor. Vid övervägande av skälen för och emot en höjning av ansvarsbeloppet — å ena sidan de skadelidandes intressen och omsorgen om statsfinanserna samt å andra sidan hänsynen till atomindustrin och försäkringsmässiga synpunkter — tillmätte utredningen önskemålet att uppnå samstämmighet beträffande ansvarsbeloppet i de fyra nordiska länderna en avgörande betydelse. Då man i Danmark och Norge ej var beredd att acceptera ett lägre belopp än som motsvarar 10 miljoner dollar, lät utredningen betänkligheterna mot en höjning av beloppet vika. Härvid förutsattes emellertid, att frågan skulle tas under förnyat övervägande, om man i Danmark och Norge skulle frångå de belopp som kommittéerna enats om. I den danska lagen har ansvarsbeloppet i överensstämmelse med kommittéförslaget bestämts till 70 miljoner danska kronor.

Bland de instanser som under remissbehandlingen av 1962 års förslag uttalade sig i frågan rådde delade meningar. Försäkringsinspektionen tillstyrkte förslaget om en höjning och Svenska försäkringsbolags riksförbund förklarade sig inte ha någon erinran mot förslaget. Delegationen för atomenergifrågor däremot ansåg det tveksamt om en höjning borde ske och atomkraftkonsortiet (AKK) och Sveriges industriförbund uttalade sig mot en höjning av beloppet.

En anslutning till tilläggskonventionen medför, att frågan om ansvarsbeloppets storlek i viss mån kommer i ett annat läge. När svensk anläggningsinnehavare är ansvarig, kommer i varje fall svenska medborgare och överhuvud svenska intressen att bli väl tillgodosedda genom tilläggskonventionens ersättningssystem, oberoende av hur stort anläggningsinnehavarens ansvarsbelopp är och vare sig olyckan inträffat här eller på det fria havet eller i annan till tilläggskonventionen ansluten stat. Man kan å andra sidan inte lämna de fall helt ur räkningen när tilläggskonventionen inte är tillämplig, och man måste också beakta att det vid sådana transportolyckor eller andra olyckor utanför atomanläggning som inträffar utom Sverige kan finnas skadelidande som på grund av sin nationalitet inte är berättigade till ersättning enligt tilläggskonventionen.

Önskvärdheten av att atomindustrin inte belastas med alltför höga försäkringskostnader utgör i och för sig ett skäl mot en höjning av det ansvarsbelopp som gäller enligt den provisoriska lagen eller 25 miljoner kronor. Å andra sidan bör statens ansvar i möjligaste mån begränsas att träda in endast i rena katastrofsituationer. Försäkringsmarknaden äger också en

sådan kapacitet, att ansvarsbelopp intill 50 miljoner kronor eller t. o. m. något mera kan täckas genom ansvarsförsäkring. Med hänsyn till att risken för olyckor med skadeverkningar överstigande 25 miljoner kronor måste anses ringa, kan man räkna med att ökningen av premiekostnaderna blir jämförelsevis liten. En höjning av ansvarsbeloppet till 50 miljoner kronor synes därför försvarlig, även sett från atomindustrins egen synpunkt. I Danmark gäller redan ett motsvarande belopp, och man torde där inte vara beredd att nu föreslå en sänkning. Även på norsk sida är man inställd på ett ansvarsbelopp av denna storleksordning.

Med hänsyn till nu berörda förhållanden synes det inte finnas skäl att nu frångå atomskadeutredningens förslag att ansvarsbeloppet bestäms till 50 miljoner kronor. Den möjlighet som enligt utredningens förslag skulle stå öppen för Kungl. Maj:t att för vissa anläggningar eller vissa fall fastställa lägre belopp bör dock behållas.

Statsansvaret inom andra och tredje stegen. Enligt tilläggskonventionen skall anläggningsstaten slutligen svara för ersättningarna inom andra steget. Om jurisdiktion tillkommer domstolarna i annan stat än anläggningsstaten — vilket blir fallet exempelvis om anläggningsinnehavare i annan Brysselstat än i Sverige är ansvarig i anledning av en transportolycka på svenskt territorium — skall enligt konventionen art. 11 (a) jurdisdiktionsstaten förskottera dessa ersättningar. Detta betyder, att när svenska domstolar enligt Pariskonventionen är behöriga att handlägga ersättningsanspråk i anledning av en atomolycka (angående jurisdiktionsbestämmelserna se nedan s. 134 ff) svenska staten är förpliktad att i förhållande till de skadelidande svara för ersättningarna inom andra steget. Staten bör följaktligen genom den svenska lagen åläggas att i samtliga fall, när talan mot innehavare av atomanläggning i Brysselstat skall föras vid svensk domstol och tilläggskonventionen är tillämplig, svara för ersättningsbelopp inom andra steget, dvs. ersättningarna mellan ansvarsbeloppet, 50 miljoner kronor, och övre gränsen för andra steget enligt konventionen, 70 miljoner betalningsenheter eller ca 350 miljoner kroonr.

I fråga om ersättningarna inom tredje steget finns inte någon motsvarande förpliktelse för jurisdiktionsstaten. Konventionen ålägger m. a. o. inte de anslutna staterna att i förhållande till de skadelidande påta sig ett civilrättsligt ansvar för dessa ersättningar. De deltagande staternas folkrättsliga förpliktelser att tillhandahålla ersättningarna inom tredje steget kan enligt art. 10 (b) göras gällande bara av jurisdiktionsstaten, vilken också är ensam behörig att ombesörja utbetalningen av ersättningsbeloppen. Under dessa förhållanden får det tydligen ankomma på jurisdiktionsstaten att i sin nationella lagstiftning reglera frågan om de skadelidandes rätt beträffande ersättningarna inom tredje steget. Jurisdiktionsstaten måste uppenbarligen påta sig ett visst ansvar också i detta hänseende.

Det kan emellertid diskuteras, om jurisdiktionsstatens ansvar bör sträcka sig lika långt här som när det gäller ersättningarna inom andra steget. Man kunde tänka sig den reservationen att utbetalning till de skadelidande skall äga rum endast om och i den utsträckning bidragen till ersättningarna inom tredje steget faktiskt flyter in från övriga Brysselstater.

Olyckor av sådan storleksordning, att utbetalning av ersättningar inom tredje steget överhuvud aktualiseras, kommer med visshet bara att inträffa i atomanläggningar. I praktiken gäller problemet alltså bara statens ansvarighet vid atomolyckor inom riket, vid vilka huvudsakligen svenska intressen kan antas bli drabbade. De skadelidandes intresse av en snabb och effektiv skadereglering talar för att statens ansvarighet i dessa fall är villkorslös. Från statsfinansiella synpunkter kan en regel om oinskränkt civilrättsligt ansvar för staten knappast inge betänkligheter, eftersom det här gäller ersättningsbelopp för vilka staten till mer än 97 % har rätt att få täckning från andra stater. Och någon anledning ifrågasätta annat än att de övriga Bryssel-staterna kommer att fullgöra sina förpliktelser enligt konventionen finns uppenbarligen inte. Däremot kan det bli fråga om ganska tidsödande förhandlingar på diplomatisk väg, innan bidragen flyter in. Det är emellertid inte en tilltalande ordning, att de skadelidandes rätt att få ut sin ersättning skall vara beroende av förloppet av sådana förhandlingar. Ett förbehåll av nyss antytt slag skulle i avsevärd mån komplicera, fördröja och fördyra skaderegleringen. Man kan särskilt fråga sig hur skaderegleringen skall genomföras om bidragen från övriga konventionsstater inte flyter in på en gång utan successivt och med varierande tidsintervaller. Teoretiskt är det visserligen tänkbart att det under förhandlingarna visar sig att ersättningar inom tredje steget dömts ut i strid mot tilläggskonventionen. Finns inte något förbehåll av antydd art, blir då tydligen resultatet att svenska staten får ensam svara för dessa ersättningar. Risken för att den på konventionen byggda lagstiftningen skall tillämpas i strid mot konventionen måste dock anses så ringa, att den inte ensam kan motivera ett sådant förbehåll.

På grund av dessa överväganden har det ansetts vara den mest tilltalande ordningen att staten åläggs att svara för ersättningarna inom tredje steget på samma sätt och enligt samma grunder som när det gäller ersättningarna inom andra steget. De nordiska lagförslagens ersättningsregler har utformats i enlighet härmed.

Grunderna för ersättning enligt tilläggskonventionen. Tilläggskonventionen ger slutligen upphov till frågan efter vilka grunder ersättning av statsmedel skall bestämmas och fördelas. Enligt Pariskonventionen art. 11 har det lämnats åt den nationella lagstiftningen i den stat där talan skall väckas (lex fori) att inom de gränser som konventionen drar upp avgöra frågor om skadeståndens art, form och omfattning liksom om rättvis fördelning

av tillgängliga medel (»the nature, form and extent of the compensation — — — as well as the equitable distribution thereof»). Denna bestämmelse äger tillämpning också i fråga om ersättning enligt tilläggskonventionen, som i denna del inte innehåller några självständiga bestämmelser utöver stadgandet i art. 8, enligt vilket de skadelidande skall äga rätt till full ersättning i enlighet med nationell lag (»full compensation in accordance with national law») samt konventionsstaterna (jurisdiktionsstaten) har att fastställa rättvisa och för ersättningarna inom alla tre stegen enhetliga fördelningsregler för det fall att skadorna överstiger 120 miljoner betalningsenheter. Frågan om man beträffande grunderna för och fördelningen av ersättningarna inom andra och tredje stegen bör i något hänseende göra avvikelse från vad som gäller i fråga om ersättningarna inom första steget behandlas i den speciella motiveringen (s. 121 f).

Konflikterna mellan Paris- och Wienkonventionerna. Som tidigare har påpekats är frågan om Paris- och Wienkonventionernas geografiska tillämpningsområden av väsentlig betydelse för utformningen av den nationella lagens bestämmelser i flera hänseenden, främst givetvis när det gäller lagens tillämpningsområde. Frågan får emellertid också betydelse för utformningen av reglerna om ansvarighet för atomolyckor under transport av atomsubstans och av jurisdiktionsreglerna. I vilken omfattning en anslutning till båda konventionerna ger upphov till konflikter i dessa hänseenden och på vilket sätt konflikterna bör lösas blir i hög grad beroende på vilken innebörd som bör eller kan ges å ena sidan Pariskonventionens bestämmelser om det territoriella tillämpningsområdet och å andra sidan den omständigheten att Wienkonventionen saknar bestämmelser i detta hänseende. En närmare analys av dessa frågor är därför påkallad.

Enligt Pariskonventionen art. 2 gäller konventionen inte beträffande atomolycka som inträffar eller atomskada som uppkommer i stat som inte tillträtt konventionen, om annat inte följer av vad som stadgas i anläggningsstatens lag. Av bestämmelsen kan motsättningsvis slutas, att konventionen skall tillämpas beträffande olyckor och skador i konventionsstaterna eller på det fria havet.

Vad beträffar olycka som inträffar i icke-konventionsstat torde bestämmelsen om rätt för anläggningsstaten att utvidga konventionen i stort sett sakna reell innebörd. Att en på konventionen byggd nationell lag görs helt eller delvis tillämplig på olyckor som enligt huvudregeln i konventionen inte omfattas av denna, kan självfallet inte medföra några förpliktelser enligt konventionen, oavsett om i denna finns en regel sådan som art. 2 eller ej. Om det inte särskilt anges i lagen, att en direkt tillämpning av konventionen med stöd av art. 2 åsyftas, synes det meningslöst att tala om en utvidgning av konventionen i dylika fall — vad som skett är ju endast att lagstiftaren funnit lämpligt att tillämpa konventionens ersättningssystem också

i vissa fall som han enligt konventionen har frihet att behandla på vilket sätt som helst. Att den svenska lagen i anledning av en svensk anslutning till Wienkonventionen görs tillämplig beträffande olyckor i stat som tillträtt endast Wienkonventionen (i det följande benämnd W-stat) innebär m. a. o. inte utan särskilt stadgande härom att Sverige med stöd av art. 2 i Pariskonventionen utvidgat dennas tillämpningsområde att omfatta olyckor i W-stater. Detta gäller även i fråga om en tillämpning av den svenska lagen på skador som i följd av sådana olyckor inträffar i stat som tillträtt endast Pariskonventionen (i det följande benämnd P-stat) — och detta givetvis oavsett huruvida Wienkonventionen anses tillämplig beträffande sådana skador.

I fråga om skador som i följd av en olycka i stat som tillträtt Pariskonventionen uppkommer i en icke-konventionsstat — exempelvis en W-stat — är läget ett annat. Pariskonventionen är ju i och för sig tillämplig på en sådan olycka, nämligen beträffande de skador som uppkommer i konventionsstaterna eller på det fria havet. På grund av reglerna om ansvarsbegränsning kan en tillämpning av en på konventionen byggd nationell lagstiftning beträffande skador i en icke-konventionsstat inverka på ersättningsrätten för dem som lidit skada i konventionsstat eller på det fria havet. En sådan tillämpning skulle därför komma i strid med konventionen, om det inte fanns en möjlighet att genom nationell lag bestämma att konventionen skall gälla också i fråga om skadorna i icke-konventionsstaten. En sådan möjlighet anvisar art. 2 i Pariskonventionen. Att den svenska lagen görs tillämplig beträffande skador vilka i följd av en olycka som i och för sig omfattas av denna konvention uppkommer i stat som ej tillträtt Pariskonventionen, måste m. a. o. innebära att dennas tillämpningsområde med stöd av art. 2 »utvidgas» att omfatta dessa skador. Samtliga konventionens bestämmelser blir då också att tillämpa i fråga om sådana skador, något som måste beaktas vid utformningen av den nationella lagens bestämmelser.

Enligt art. 2 i Pariskonventionen skall frågan huruvida tillämpningsområdet utvidgats att omfatta skador i icke-konventionsstat (t. ex. W-stat) alltid avgöras enligt anläggningsstatens lag. Detta innebär, att den svenska lagens bestämmelser om tillämpningsområdet blir tillämpliga så snart en svensk anläggningsinnehavare är ansvarig i anledning av en atomolycka som omfattas av Pariskonventionen, oavsett huruvida jurisdiktion tillkommer svenska domstolar eller domstolarna i annan stat som tillträtt Pariskonventionen.

Wienkonventionen innehåller inte någon mot art. 2 i Pariskonventionen svarande bestämmelse och har överhuvud inte några regler om det territoriella tillämpningsområdet. En bestämmelse av sakligt sett samma innebörd som art. 2 i Pariskonventionen — i dess nuvarande lydelse — fanns upptagen i det förslag som förelades 1963 års Wienkonferens. Stadgandet fick emellertid vid den slutliga omröstningen inte erforderlig majoritet och ute-

slöts därigenom ur den slutliga texten. Med hänsyn till det sätt på vilket omröstningarna i denna del skedde och till resultatet av dessa är det inte möjligt att med ledning av konventionens förarbeten dra säkra slutsatser om innebörden av att bestämmelsen uteslöts. En första omröstning avsåg bara den del av stadgandet som öppnade möjlighet för anläggningsstaten att genom nationell lag utsträcka tillämpningsområdet till icke-konventionsstater. Härvid röstade 19 delegationer för och 23 delgationer mot denna del av bestämmelsen, vilken alltså föll bort. Den följande omröstningen gällde återstoden av bestämmelsen, vars innebörd efter den första omröstningen var att konventionen inte alls skulle kunna tillämpas beträffande olyckor och skador i icke-konventionsstat. Vid denna omröstning röstade 24 delegationer för och 21 delegationer emot bestämmelsen; 4 delegationer avstod från att rösta. Då den nödvändiga tvåtredjedels-majoriteten inte uppnåtts uteslöts bestämmelsen. Det synes uppenbart att man inte på dessa omröstningsresultat kan grunda något påstående i vare sig ena eller andra riktningen rörande konventionens territoriella tillämpningsområde.

Frågan har emellertid senare på nytt diskuterats på det internationella planet. Vid ett sammanträde i april 1964 med den vid 1963 års Wienkonferens tillsatta permanenta kommittén för behandling av vissa frågor i samband med konventionen togs spörsmålet om dennas geografiska tillämpningsområde upp på begäran av Pariskonventionens signatärmakter. Efter viss diskussion i saken uttalade kommittén — bestående av representanter för 14 av de i Wienkonferensen deltagande staterna — att konventionen enligt dess mening äger tillämpning beträffande atomskada uppkommen inom konventionsstaternas territorier eller på eller över det fria havet, även om den atomolycka som givit upphov till skadan inträffat på eller över det fria havet eller i en icke-konventionsstat, samt att å andra sidan konventionen inte är tillämplig beträffande atomskada uppkommen i en icke-konventionsstat, oavsett var olyckan inträffat.

Som kommittén själv framhåller i sin rapport är dess uttalanden och slutsatser inte att betrakta som auktoritativa tolkningar av konventionen och inte bindande för konventionsstaterna.

Att — som kommittén antagit — konventionen utan vidare är tillämplig på atomolyckor som inträffar inom konventionsstaternas territorier och på eller över det fria havet samt att den inom denna ram gäller beträffande skada uppkommen i konventionsstaterna och på eller över det fria havet, ligger i sakens natur och har veterligen inte från något håll satts i fråga.

Vad beträffar olyckor och skador i icke-konventionsstat är frågan däremot mera tveksam. Den ståndpunkt som kommittén har intagit kan visserligen från många sypunkter te sig rationell. Det synes å andra sidan svårt att i avsaknad av uttrycklig bestämmelse i konventionen och utan stöd i dennas förarbeten utan vidare godta kommitténs lösning, som knappast kan grundas på några allmänt erkända internationellt-rättsliga principer.

Överhuvudtaget torde det inte vara möjligt att genom en tolkning av konventionen och dess förarbeten eller under åberopande av allmänna grundsatser ge ett allmängiltigt svar på frågan om eller i vilken omfattning konventionen skall eller kan tillämpas i hithörande fall. Konventionen får i stället anses ha lämnat spörsmålet öppet att avgöras genom de enskilda staternas nationella lagstiftning och med tillämpning av dessas internationellt-privaträttsliga regler.

En tillämpning av en enskild stats interna reglering av frågan blir aktuell bara när en ersättningstalan skall prövas av den statens domstolar, eftersom enligt allmänna grundsatser en nationell domstol alltid tillämpar de internationellt-privaträttsliga reglerna i lex fori. Genom Wienkonventionens jurisdiktionsregler har skett en tvingande och uttömmande reglering av frågan vilken konventionsstats domstolar som i det enskilda fallet är behöriga att pröva ersättningsanspråk enligt konventionen. Reglerna är så utformade, att jurisdiktion i varje särskilt fall skall tillkomma domstolarna i endast en konventionsstat. För Sveriges del innebär bestämmelserna, att jurisdiktion tillkommer svenska domstolar, när olyckan helt eller delvis inträffat här i riket och när olyckan i sin helhet inträffat utanför konventionsstaternas territorier — dvs. på eller över det fria havet eller i en icke-konventionsstat — samt talan förs mot svensk anläggningsinnehavare. I vissa fall kommer undantag att göras från dessa regler, men det finns inte anledning att gå närmare in härpå i detta sammanhang. Det väsentliga är att fråga om en intern reglering av Wienkonventionens geografiska tillämpningsområde bara kan bli aktuell för nu angivna fall.

Vad först beträffar olyckor som inträffar i icke-konventionsstater är situationen densamma som enligt Pariskonventionen. Det står uppenbarligen varje konventionsstat fritt att tillämpa sin på konventionen byggda lagstiftning beträffande sådana olyckor, utan att detta kan sägas innebära att också konventionen gjorts tillämplig på olyckor av detta slag. Härför fordras en uttrycklig bestämmelse i den nationella lagen. Att den svenska lagstiftningen på grund av Sveriges anslutning till Pariskonventionen måste bli tillämplig beträffande atomolycka i P-stat kan m. a. o. inte utan särskilt stadgande ges den innebörden att Wienkonventionens tillämpningsområde genom den svenska lagen »utvidgats» att omfatta sådana olyckor.

I fråga om skador som i följd av en atomolycka vilken i och för sig omfattas av Wienkonventionen (dvs. olycka i konventionsstat eller på det fria havet) uppkommer i icke-konventionsstat är det tydligt att en tillämpning av den på konventionen byggda nationella lagstiftningen beträffande sådana skador på grund av reglerna om ansvarsbegränsning kan inverka på ersättningsrätten för dem som lidit skada i konventionsstat eller på det fria havet och som obetingat är ersättningsberättigade enligt konventionen. Här måste det följaktligen anses vara fråga om en »utvidgning» av konventionens tillämpningsområde — vare sig detta kommer till direkt uttryck i den natio-

nella lagen eller ej. Med den här antagna utgångspunkten, att det bör anses lämnat åt de enskilda konventionsstaterna att genom interna internationellt-privaträttsliga bestämmelser reglera frågan om Wienkonventionens tillämpning i fråga om skador i icke-konventionsstat, föreligger inte några hinder mot att den svenska lagen görs tillämplig exempelvis på skador som i följd av en olycka i Sverige uppkommer i en P-stat (eller i stat som inte tillträtt någon av konventionerna) eller på skador som i följd av en olycka på det fria havet, för vilken svensk anläggningsinnehavare är ansvarig, uppkommer i en P-stat (stat som inte tillträtt någon av konventionerna). Vad beträffar skador uppkomna i P-stat i följd av en olycka i W-stat får den svenska lagens bestämmelser om tillämpningsområdet inte någon betydelse ens om svensk anläggningsinnehavare är ansvarig, eftersom W-statens domstolar har jurisdiktion och avgör frågan om det geografiska tillämpningsområdet enligt sin interna lagstiftning. Teoretiskt tänkbart är dock att W-statens lag innehåller en renvoi-klausul, enligt vilken frågan om lagens tillämplighet i rummet skall bedömas enligt anläggningsstatens lag. I sådant fall blir den svenska lagens regler i detta hänseende gällande, så snart svensk anläggningsinnehavare är ansvarig för olyckan.

Att frågan om det territoriella tillämpningsområdet skall avgöras enligt lex fori kan — om någon renvoiklausul inte upptagits i lex fori — leda till ogynnsamma konsekvenser för svenska anläggningsinnehavare. Om svensk anläggningsinnehavare är ansvarig för en olycka i en W-stat och skador har uppkommit i en angränsande P-stat samt sistnämnda skador inte täcks av W-statens på Wienkonventionen byggda lagstiftning, kommer anläggningsinnehavaren att i fråga om skadorna i P-staten sakna det skydd som bl. a. konventionens bestämmelser om ansvarsbegränsning innebär. Han löper risken att göras ansvarig i P-staten för skadorna där enligt allmänna skadeståndsregler, vilka kan innebära ett obegränsat ansvar, eventuellt på objektiv grund. Han riskerar också att bli ansvarig i Sverige enligt allmänna skadeståndsregler och till obegränsat belopp. Det tekniskt sett enklaste sättet att undgå sådana konsekvenser är givetvis att genom en uttrycklig regel i den svenska lagen förklara att Pariskonventionen skall vara tillämplig beträffande olyckor i W-stater. En sådan reglering medför emellertid avsevärda komplikationer, främst därigenom att den beträffande skadorna i W-staten medför dubbel jurisdiktion. En bättre lösning synes därför vara att i den svenska lagen — som ju formellt kommer att vara tillämplig beträffande skadorna i P-staten — införs en bestämmelse som ger svensk domstol behörighet att ta upp en mot vederbörande anläggningsinnehavare förd talan om ersättning för ifrågavarande skador. Lagens på konventionerna byggda bestämmelser, bl. a. reglerna om ansvarsbegränsning, kommer då att gälla, men det blir inte fråga om en direkt tillämpning av någon av konventionerna. Systemet medför att anläggningsinnehavaren undgår risken att i Sverige bli ansvarig för skadorna i P-staten till obegränsat belopp. Risken att

han görs ansvarig i P-staten enligt allmänna skadeståndsregler bortfaller inte men torde bli väsentligt mindre, om de skadelidande erbjuds möjligheter att få ersättning i Sverige enligt grunder som motsvarar Pariskonventionens regelsystem.

Konsekvensen av en sådan ordning blir emellertid, att anläggningsinnehavaren i anledning av en och samma olycka kan komma att åläggas ersättningsskyldighet till belopp som sammanlagt överstiger ansvarsbeloppet — om nämligen de av Wienkonventionen omfattade skadorna och skadorna i P-staten sammanlagt uppgår till mer än nämnda belopp. W-statens domstolar är tydligen berättigade att för de av Wienkonventionen omfattade skadorna döma ut ersättningar intill ansvarsbeloppet, och motsvarande gäller i fråga om svenska domstolars rätt att döma ut ersättningar för skadorna i P-staten. Det kan inte begäras att svenska anläggningsinnehavare skall hålla försäkring för mer än ansvarsbeloppet, såvitt gäller skadestånd som åläggs med stöd av den svenska atomansvarighetslagen eller motsvarande lagstiftning i annan konventionsstat. Än mindre kan det ifrågasättas att låta anläggningsinnehavaren själv bära den del av ersättningarna som inte täcks av ansvarsbeloppet. Någon annan lösning står då inte till buds, än att staten rycker in och garanterar ersättningarna.

Från principiella och statsfinansiella synpunkter kan, som redan har framhållits, knappast anföras betänkligheter mot en sådan ordning. Tanken att staten i viss omfattning bör träda in som garant för skadeersättningar på detta område är accepterad redan i gällande lagstiftning. Med hänsyn till att det här bara är fråga om atomolyckor utanför atomanläggning, främst transportolyckor, måste det anses mycket osannolikt att det för svenska anläggningsinnehavare gällande ansvarsbeloppet — även om det för visst fall genom beslut av Kungl. Maj:t satts så lågt som till 25 miljoner kronor (se 17 § i lagförslaget, jfr 14 § i 1962 års förslag) — inte förslår till täckande av samtliga skador i följd av olyckor av förevarande slag. Ekonomiskt sett blir därför statens risktagande i praktiken mycket ringa.

Det föreligger strängt taget inte något motsvarande behov av regler om behörighet för svenska domstolar och om statsansvar för det fall att en olycka i en P-stat ger upphov till skador i en W-stat. Enligt art. 2 i Pariskonventionen skall den svenska lagens bestämmelser om det geografiska tillämpningsområdet tillämpas av P-statens domstolar. De skadelidande i W-staten kan således väcka talan i P-staten och få ersättning enligt P-statens på Pariskonventionen byggda lagstiftning. Under de nordiska överläggningarna har likväl rått enighet om att den ifrågavarande jurisdiktionsbestämmelsen — och därmed reglerna om statsansvar — bör göras formellt tillämpliga också för nu nämnda fall. Man kan dock utgå från att reglerna får praktisk betydelse bara i fråga om skador som uppkommer i P-stat i följd av atomolycka i W-stat.

Man måste som nämnts räkna med att vissa stater ansluter sig till bara

en av konventionerna (P- och W-stater). För de stater som ansluter sig till båda konventionerna (i det följande benämnda PW-stater) ger detta upphov till vissa ytterligare konflikter, vilka sammanhänger med frågan om konventionernas geografiska tillämpningsområden. Dessa konflikter är av sådan art, att frågan om ett kompletterande statsansvar återigen aktualiseras. De situationer det gäller torde visserligen i praktiken inträffa bara i undantagsfall, men konflikterna bör likväl få en lösning i lagen.

Antag, att en atomolycka, för vilken enligt båda konventionerna svensk anläggningsinnehavare är ansvarig, inträffar delvis i P-stat och delvis i W-stat eller delvis i P- eller W-stat och delvis på det fria havet. I det förra fallet blir P-statens domstolar enligt Pariskonventionen behöriga att handlägga ersättningsanspråk i anledning av den del av olyckan som inträffat i P-staten och W-statens domstolar enligt Wienkonventionen behöriga att handlägga ersättningsanspråk i anledning av den del av olyckan som inträffat i W-staten. I det senare fallet blir P- eller W-statens domstolar enligt Paris- resp. Wienkonventionen behöriga att handlägga samtliga ersättningsanspråk i anledning av olyckan samtidigt som svenska domstolar enligt Wien- resp. Paris-konventionen blir behöriga att handlägga ersättningsanspråk i anledning av den del av olyckan som inträffat på det fria havet. I båda fallen gäller, att domstolarna i var och en av jurisdiktionsstaterna kan döma ut ersättningar intill hela ansvarsbeloppet. Anläggningsinnehavaren kan följaktligen förpliktas att utge ersättningar till belopp som sammanlagt överstiger ansvarsbeloppet. Behovet att bereda svensk anläggningsinnehavare skydd mot de ekonomiska följderna av att bli ålagd en ersättningsskyldighet för vilken han saknar försäkringsskydd torde inte heller för dessa fall kunna tillgodoses på annat sätt än att staten träder in med ett garantiansvar.

I det föreliggande förslaget — liksom i de övriga nordiska ländernas förslag — har i enlighet med vad som nu har anförts tagits upp bestämmelser om ett supplerande statsansvar i de fall som berörts i det föregående (35 §). Frågan om bestämmelsernas närmare utformning behandlas i den speciella motiveringen (s. 130 ff).

Övriga skiljaktigheter mellan Paris- och Wienkonventionerna. Också i vissa andra hänseenden än dem som berörts i det föregående föreligger skiljaktigheter mellan Paris- och Wienkonventionerna. Dessa är emellertid inte av sådan art att de ger upphov till egentliga konfliktsituationer och rör inte spörsmål av principiell betydelse. De problem vartill skiljaktigheterna ger upphov vid utformningen av den svenska lagen behandlas därför i sin helhet i den speciella motiveringen. Detsamma gäller frågor om ställningstagandet på de punkter där konventionernas reglering är dispositiv eller där någon reglering överhuvud inte skett och konventionsstaterna följaktligen kan träffa avgöranden efter eget skön.

Atomolyckor under transport mellan icke-konventionsstater. Ersättningsbestämmelserna i 1962 års förslag gällde bara beträffande atomolyckor som omfattas av Pariskonventionens bestämmelser. I fråga om olyckor under transport av atomsubstans innebar detta, att den föreslagna lagen blev tillämplig endast vid transport till eller från konventionsstat. Helt utanför lagens tillämpningsområde föll härigenom olyckor som inträffar under transport av atomsubstans mellan stater som inte tillträtt konventionen. Beträffande sådana atomolyckor skulle således allmänna skadeståndsregler tillämpas. Detsamma gällde i fråga om olyckor vilka orsakas av atomsubstans, som vid tiden för olyckan eljest befinner sig utanför atomanläggning och inte kommer från eller härrör från dylik anläggning i konventionsstat. Det kan t. ex. vara fråga om atomsubstans som varit under transport mellan icke-konventionsstater men övergivits i samband med transportens avbrytande eller som stulits från en anläggning i en icke-konventionsstat.

Åtminstone under en övergångstid och innan de internationella konventionerna vunnit mera allmän anslutning får man räkna med möjligheten att transportolyckor av nyss angiven art inträffar i Sverige eller i övrigt under sådana förhållanden att skador uppkommer här. Om den omständigheten att atomansvarighetslagen inte blir tillämplig i dessa fall medför att de skadelidande kommer i ett sämre läge än de skulle ha gjort om det varit fråga om en transport till eller från atomanläggning i konventionsstat, måste rättsläget betecknas som otillfredsställande. Det är härvid framför allt den uttryckliga regeln om objektivt ansvar för anläggningsinnehavare, reglerna om försäkringsplikt och bestämmelserna om statsansvar som kommer i blickfånget.

Vad först angår reglerna om försäkringsplikt är det uppenbart att dessa överhuvud inte kan göras tillämpliga. Att atomansvarighetslagens bestämmelser om statsansvar inte gäller torde i praktiken inte behöva få någon reell betydelse. Det står givetvis statsmakterna fritt att genom beslut in casu bereda de skadelidande gottgörelse av allmänna medel, och man bör kunna räkna med att så också kommer att ske i ömmande fall.

I fråga om ansvarsgrunden synes man kunna utgå från att domstolarna mot bakgrunden av den princip om objektivt ansvar som knäsatts i atomansvarighetslagen och med hänsyn till de speciella skaderiskerna och atomenergiverksamhetens art kommer att i hithörande fall ställa så låga krav på bevisning om att vållande förelupit, att man praktiskt sett kan räkna med en tillämpning av objektivt ansvar — om de inte rentav direkt statuerar objektivt ansvar utan uttryckligt stöd av lag. För att undanröja varje tvekan på denna punkt kunde det dock övervägas att på sätt som har skett i det norska lagförslaget (§ 23 stk. 5 andra punkten) ta in en uttrycklig bestämmelse i lagen om objektivt ansvar vid transportolyckor av nu ifrågavarande art.

Det erbjuder emellertid rättstekniska svårigheter att utforma bestäm-

melsen så att det inte uppkommer någon tvekan om dess innebörd och räckvidd. Uppgiften att på ett entydigt sätt utpeka ansvarssubjektet är särskilt svårbemästrad. I det norska förslaget har använts uttrycket »vedkommende operatör», som dock synes mindre lämpligt och kan ställa domstolarna inför svåra tolkningsproblem. Närmast skulle väl det objektiva ansvaret åvila den för vilkens räkning transporten sker (befraktaren), vilken i flertalet fall kan antas vara innehavaren av en atomanläggning i avsändar- eller mottagarstaten. Men inte heller med en sådan beskrivning står man på säker mark. Det är vidare inte självklart hur bestämmelsens tillämpningsområde skall bestämmas, bl. a. i geografiskt hänseende men också när det gäller frågan om stadgandet bör täcka även olyckor utanför atomanläggning, orsakade av atomsubstans som inte är under transport och härrör från en icke-konventionsstat. Slutligen erbjuder det svårigheter från systematisk synpunkt att infoga bestämmelsen i ett lagkomplex som i övrigt är helt uppbyggt på de internationella konventionerna.

Under beaktande av dessa synpunkter har man på svensk sida — tills vidare också inom de danska och finska kommittéerna — stannat för att någon särskild bestämmelse om objektivt ansvar i hithörande fall inte bör tas upp i lagen.

Specialmotivering

Till grund för det nu föreliggande lagförslaget ligger atomskadeutredningens i del II framlagda förslag till permanent atomansvarighetslag. I sakligt hänseende har i huvudsak inte gjorts andra ändringar eller tillägg än sådana som betingas av de 1964 vidtagna ändringarna i Pariskonventionen och av en svensk anslutning till tilläggskonventionen och Wienkonventionen. I systematiskt hänseende råder i allt väsentligt överensstämmelse mellan det nya förslaget och 1962 års förslag. På sina håll har smärre redaktionella jämkningar gjorts, men i stort sett ansluter det nya förslaget även i formellt hänseende till 1962 års förslag.

På flertalet punkter råder således full överensstämmelse mellan förslagen. I dessa delar har i den följande specialmotiveringen gjorts hänvisningar till del II. Endast i den mån i det nya förslaget gjorts avvikelser från motsvarande bestämmelser i 1962 års förslag eller motsvarighet till de nya bestämmelserna saknas i det äldre förslaget har mera fullständiga motiv utarbetats.

Av skäl som har utvecklats närmare i den allmänna motiveringen bygger det nya förslaget på förutsättningen att Sverige ansluter sig till såväl Pariskonventionen och tilläggskonventionen som Wienkonventionen. Med hänsyn till den tvekan som enligt det tidigare anförda kan råda, huruvida Sverige bör ansluta sig till Wienkonventionen på detta stadium, har emellertid i specialmotiveringen på de punkter där saken är aktuell anmärkts, vilken eller vilka ändringar i den föreslagna lagtexten som bör eller måste göras, om Sverige skall ansluta sig bara till Pariskonventionen och tilläggskonventionen.

I likhet med 1962 års lagförslag har den nu föreslagna lagen ansetts böra få samma rubrik som den provisoriska lagen (del II s. 28).

Det i del II (s. 28) behandlade terminologiska spörsmålet huruvida sammansättningsledet »atom» bör användas i rubriken och i definitionerna har på nytt diskuterats under de nordiska överläggningarna. Härvid har bl. a. beaktats att det under remissbehandlingen av 1962 års svenska lagförslag har framförts önskemål om att uttrycket »kärn-» (eller »nukleär») i stället skulle komma till användning. På svensk sida har dock de skäl som föranledde atomskadeutredningen att använda sammansättningsledet »atom» — trots de i och för sig beaktansvärda synpunkter som kunde anföras för en annan terminologi — befunnits alltjämt vara bärkraftiga. Inte heller de finska och norska kommittéerna har funnit anledning att ändra sitt ståndpunktstagande på denna punkt.

Det nya lagförslaget har i likhet med 1962 års förslag indelats i sex avsnitt, vilka har försetts med underrubriker. Indelningen är i princip densamma som i det äldre förslaget. Bortsett från ett par smärre redaktionella jämkningar i rubrikerna till de fjärde och femte avsnitten är även rubrikerna oförändrade.

Inledande bestämmelser

1 §.

1962 års förslag 1 §
Pariskonventionen art. 1
Wienkonventionen art. I
Första stycket innehåller definitioner.

I förhållande till 1962 års förslag har i definitionen av *atombränsle* inte gjorts annan ändring än att den bestämmelse om möjlighet för Kungl. Maj:t att bestämma att begreppet atombränsle skall ha en vidare omfattning än lagtexten anger, vilken i 1962 års förslag upptogs i 1 § andra stycket, har anknutits till själva definitionen. Ändringen är föranledd av en önskan att i systematiskt hänseende ansluta närmare till Pariskonventionen och vinna större överensstämmelse mellan de nordiska lagarna.

Definitionen av atombränsle anknyter till Pariskonventionen art. 1 (a) (iii). Motsvarande definition i Wienkonventionen art. I (1) (f) har visserligen en avvikande utformning, men det sakliga innehållet torde vara detsamma. Härom rådde också enighet under 1963 års förhandlingar om revision av Pariskonventionen. I den mån det likväl skulle befinnas, att skiljaktigheter av saklig betydelse föreligger, kan en anpassning ske genom sådant beslut av ENEAs Steering Committee som avses i Pariskonventionen art. 1 (a) (iii) eller 1 (b) och som enligt förslaget kan genomföras genom beslut av Kungl. Maj:t. Det torde kunna förutsättas att en sådan anpassning kommer att ske, om det skulle visa sig nödvändigt för att full överensstämmelse mellan de båda konventionernas atombränsle-begrepp skall uppnås.

I övrigt hänvisas beträffande denna definition till vad som har anförts i del II (s. 30).

Paris- och Wienkonventionernas definitioner av *radioaktiv produkt* (»radioactive products or waste») skiljer sig sakligt sett från varandra i bara två avseenden. För det första görs i Pariskonventionen ett undantag för atombränsle, vilket saknar motsvarighet i Wienkonventionen. Denna skiljaktighet torde emellertid sakna praktisk betydelse. För det andra har undantaget för radioisotoper (jfr del I s. 26 f och s. 42 samt del II s. 30 f) inte samma innehåll i de båda konventionerna. Dels talas i Pariskonventionen inte om att radioisotoperna skall ha »reached the final stage of fabrication so as to be usable for any scientific — — — purpose», dels gäller undantaget i Pariskonventionen bara isotoper som befinner sig utanför atoman-

läggning. Skiljaktigheten i förstnämnda hänseende berörs närmare i det följande (s. 59). Vad beträffar isotoper som befinner sig i en atomanläggning och alltså omfattas av Pariskonventionens men inte av Wienkonventionens definition är att märka, att enligt Wienkonventionen art. I (1) (k) (iii) skada orsakad av isotoper i en anläggning kan hänföras till atomskada genom bestämmelse i anläggningsstatens lag. Med utnyttjande av denna regel kan således en PW-stat åvägabringa saklig överensstämmelse mellan konventionerna. Lagtekniskt sker detta givetvis enklast genom en regel om att undantaget skall gälla bara beträffande isotoper som befinner sig utanför atomanläggning.

En anslutning till Wienkonventionen behöver alltså inte föranleda någon ändring av den på Pariskonventionen byggda definitionen av radioaktiv produkt i 1962 års förslag (Pariskonventionens definition lämnades oförändrad vid 1964 års revision). Under remissbehandlingen av 1962 års förslag framfördes emellertid en erinran mot definitionen som synes värd beaktande. Genom att undantaget för radioisotoper togs upp i definitionen av radioaktiv produkt, blev definitionen av atomanläggning till viss del en cirkeldefinition. Atomanläggning är enligt 1 § i förslaget bl. a. »anläggning för förvaring av atomsubstans». Med atomsubstans avses bl. a. radioaktiv produkt. Enligt definitionen av radioaktiv produkt i 1962 års förslag omfattar begreppet inte radioisotoper »som befinner sig utanför atomanläggning och äro avsedda för etc. — — —». Definitionerna ger således inte något besked om huruvida en anläggning för förvaring av radioisotoper utgör en atomanläggning eller inte. Ett under det tidigare utredningsarbetet väckt förslag att i stället ta in undantaget för radioisotoper i definitionen av »atomsubstans» — ett begrepp som i lagen används bara när det gäller olyckor utanför atomanläggning — har därför ansetts på nytt böra övervägas. I de nya nordiska förslagen görs sålunda inte något undantag för radioisotoper i definitionen av radioaktiv produkt.

Under remissbehandlingen av 1962 års förslag gjorde Svenska försäkringsbolags riksförbund en språklig erinran, som har föranlett en omredigering av definitionen, när det gäller det särskilda omnämnandet av radioaktivt avfall.

Ehuru undantaget för atombränsle inte torde vara nödvändigt, har det ansetts böra stå kvar med hänsyn till Pariskonventionens utformning. I redaktionellt hänseende har emellertid en förenkling skett på denna punkt.

Konventionernas definitioner av *atomsubstans* (»nuclear substances» resp. »nuclear material») torde sinsemellan överensstämma i sak; det i Wienkonventionen art. I (1) (h) (i) gjorda tillägget »capable of — — — nuclear reactor» torde inte ha något självständigt sakligt innehåll. En anslutning till Wienkonventionen föranleder därför inte någon ändring av definitionen av atomsubstans i 1962 års förslag.

Under remissbehandlingen av nämnda förslag påpekade emellertid Aktie-

bolaget Atomenergi, att med den föreslagna formuleringen »— — — med undantag av naturligt uran och av uran som i jämförelse med naturligt uran är utarmat på isotopen U 235 — — —» definitionen kan tolkas så att från begreppet atomsubstans undantas atombränsle av isotopen U 233, vilket är utarmat på U 235. Denna följdverkan är enligt bolaget inte avsedd. Det synes därför bolaget riktigast att i lagen i stället göra undantag för »naturligt uran och utarmat uran» samt i förarbetena till lagen lämna en närmare bestämning av det vedertagna begreppet »utarmat uran». Bolagets synpunkter har synts böra beaktas, och definitionen har i det nya förslaget utformats i enlighet härmed. Med begreppet »utarmat uran» skall i överensstämmelse med vedertagen terminologi förstås sådant uran, i vilket den sammanlagda halten av isotoperna U 233 och U 235 understiger den i naturligt uran förekommande halten av isotopen U 235.

I enlighet med vad som tidigare har anförts har i det nya förslaget i definitionen av atomsubstans gjorts undantag för radioisotoper. Något behov att uttryckligen begränsa undantaget till att gälla isotoper utanför atomanläggning föreligger inte med den lagteknik som nu har valts, eftersom begreppet atomsubstans i lagen — liksom i konventionerna — används bara när det gäller atomolyckor som inträffar utanför anläggningarna.

I fråga om den närmare utformningen av undantaget för radioisotoper föreligger som tidigare har påpekats viss skiljaktighet mellan konventionerna. Enligt Wienkonventionen art. I (1) (g) avser undantaget bara isotoper »which have reached the final stage of fabrication so as to be usable for any scientific — — — purpose», under det att Pariskonventionen art. 1 (a) (iv) bara talar om isotoper »which are used or intended to be used for any industrial etc. — — — purpose». Under 1963 års Parisförhandlingar var man emellertid ense om att någon saklig skillnad inte föreligger och att undantaget även enligt Pariskonventionen bara avser isotoper som nått ett sådant stadium i framställningsprocessen, att de omedelbart kan användas för något av de angivna ändamålen. Det har ansetts lämpligt att på denna punkt göra en precisering i lagtexten i anslutning till Wienkonventionen.

Rörande den närmare innebörden av begreppet atomsubstans hänvisas i övrigt till vad som har anförts i del II (s. 31).

Wienkonventionen innehåller en definition av »nuclear reactor» som saknar motsvarighet i såväl Pariskonventionen som den provisoriska lagen och 1962 års förslag. Då emellertid begreppet *atomreaktor* måste komma till användning i de bestämmelser i det nya förslaget som reglerar ansvaret vid transport till eller från atomreaktor i transportmedel, har det synts lämpligt att ta upp Wienkonventionens definition av begreppet. Den nya definitionen har ansetts böra infogas efter definitionen av atomsubstans. Den har utformats efter mönster av Wienkonventionens definition i art. I (1) (h).

Uppräkningen av olika typer av anläggningar i de båda konventionernas

definitioner av *atomanläggning* (»nuclear installation») överensstämmer inte helt. »Fabrik för separation av isotoper i atombränsle» nämns sålunda inte i Wienkonventionens definition. Under 1963 års revisionsförhandlingar i Paris rådde dock enighet om att det här inte föreligger någon saklig skillnad mellan konventionerna. I det nya förslaget definieras också atomanläggning på huvudsakligen samma sätt som i 1962 års förslag (se del II s. 32 f). Det har dock ansetts naturligt att i överensstämmelse med vad som har skett i båda konventionerna ta upp undantaget för reaktorer i transportmedel redan i denna definition. En separat bestämmelse efter mönster av 5 § i 1962 års förslag synes inte lämplig med hänsyn till att dylika reaktorer särskilt omnämns i bestämmelserna om ansvarighet under transport av atomsubstans. I Wienkonventionen omfattar undantaget bara reaktorer i fartyg och luftfartyg, under det att Pariskonventionen gör undantag för alla reaktorer i transportmedel. Skiljaktigheten är dock för närvarande utan praktisk betydelse. Lagförslaget följer därför Pariskonventionen på denna punkt. Däremot har det ansetts att det från art. I (9) i 1962 års Brysselkonvention om atomfartyg hämtade, förtydligande tillägget i Wienkonventionen, att reaktorn skall användas eller vara avsedd att användas som kraftkälla (»as a source of power»), bör tas upp i lagtexten. Med den omformulering av undantagsregeln som måste ske i samband härmed tillgodoses även vissa under remissbehandlingen av 1962 års förslag framförda önskemål om ett förtydligande av bestämmelsen.

Av skäl motsvarande dem som har anförts vid behandlingen av definitionen av atombränsle har bestämmelsen om rätt för Kungl. Maj:t att i anslutning till beslut av ENEAs Steering Committee bestämma, att även annan anläggning, i vilken finns atombränsle eller radioaktiv produkt, skall anses som atomanläggning, inarbetats i definitionen av atomanläggning.

I Wienkonventionen art. I (1) (d) finns en definition av begreppet »Installation State» såsom den konventionsstat inom vars område en atomanläggning är belägen eller, om anläggningen inte finns inom någon stats område, den konventionsstat som driver anläggningen eller med vars bemyndigande anläggningen innehas eller drivs. Definitionen saknar motsvarighet i Pariskonventionen, som i de enskilda bestämmelserna använder ett deskriptivt uttryckssätt. 1962 års förslag följer Pariskonventionen på denna punkt. Det erbjuder emellertid lagtekniska fördelar att kunna använda ett förkortat uttryckssätt. I det nya förslaget har därför tagits upp en definition av begreppet *anläggningsstat* såsom den konventionsstat vilken driver eller har godkänt anläggningen. Uttrycket »koncessionsstat» skulle möjligen vara mer ägnat att föra tanken till vad som avses men synes av språkliga skäl mindre lämpligt. Härtill kommer att »anläggningsstat» anknyter närmare till konventionstexten. De nordiska förslagen överensstämmer på denna punkt.

I yttrandet över 1962 års förslag anmärkte Svenska försäkringsbolags

riksförbund i anslutning till den föreslagna definitionen av »innehavare av atomanläggning», att beträffande anläggning som inte är belägen inom någon stats område begränsningen av innehavarbegreppet till innehavare som enligt lagen i något land erhållit tillstånd att driva anläggningen inte synes realistisk. Det finns nämligen enligt förbundet ingen anledning för ett företag, ett konsortium e. d. som önskar inrätta en anläggning på sådant område att begära tillstånd av en stat under vars jurisdiktion området inte befinner sig. Däremot kan det enligt förbundet inträffa, att innehavare av utomstatlig anläggning av myndighet förklaras vara eller erkänns som anläggningsinnehavare. Den av förbundet berörda frågan aktualiseras i det nya förslaget vid utformningen av definitionen av »anläggningsstat». Wienkonventionen art. I (1) (d) talar inte uttryckligen om att i fråga om anläggningar av detta slag tillstånd skall ha meddelats av viss stat men förutsätter att det finns en konventionsstat »under the authority of which the nuclear installation is operated» och som på denna grund kan utpekas som »Installation State». I den nu föreslagna definitionen talas om den konventionsstat som »har godkänt anläggningen». Uttrycket avses täcka även det fallet att något formligt bemyndigande inte lämnats av viss stat eller dess myndigheter utan staten eller myndigheten bara genom konkludenta åtgärder har godkänt anläggningen.

Det är att märka, att med den utformning definitionen fått endast konventionsstat kan vara »anläggningsstat». Uttrycket »konventionsstat» definieras i det följande.

Definitionen av *innehavare av atomanläggning* (»operator») har sakligt sett samma innehåll i båda konventionerna. En anslutning till Wienkonventionen ger därför inte i och för sig anledning att i det nya förslaget avvika från den på Pariskonventionen byggda definitionen i 1962 års förslag (se del II s. 33 f).

Sveriges mekanförbund har i sitt yttrande över 1962 års förslag anmärkt att orden »eller som eljest råder över densamma» möjligen kan anses ha en vidare omfattning än som åsyftas. Om en huvudleverantör har åtagit sig att överlämna en anläggning först sedan den körts igång och blivit kritisk, torde det enligt förbundet ligga nära till hands anse att huvudleverantören »råder över anläggningen» fram till överlämnandet, och härigenom skulle både köparen och leverantören kunna betraktas som anläggningens innehavare. Förbundet föreslår en sådan omarbetning att oklarhet inte kan uppstå i sådana fall, exempelvis genom att definitionen utformas på samma sätt som i de danska och norska förslagen, där motsvarigheten till de citerade orden gjorts subsidiär i förhållande till huvudregeln.

Förbundets anmärkning synes knappast befogad. Även med det svenska förslagets formulering torde stå klart att regeln om den faktiska rådigheten över anläggningen som kriterium på innehavarskapet är subsidiär i förhållande till huvudregeln om att den som har eller skall inneha tillstånd enligt

atomenergilagen är att anse som anläggningens innehavare. I det anförda exemplet är det således tydligt att köparen är anläggningens innehavare i atomansvarighetslagens mening, om det är han som fått tillstånd att inneha eller driva anläggningen, och att i annat fall leverantören blir att anse som innehavare på grund av att han råder över anläggningen.

Mekanförbundets yttrande har därför inte ansetts böra föranleda någon omformulering av definitionen. I redaktionellt hänseende har emellertid en viss omarbetning skett för att man skall vinna närmare överensstämmelse med definitionen av »innehavare av atomfartyg» i 1 § lagen den 17 maj 1963 om ersättning för skada i följd av atomfartygs drift.

I 1962 års förslag upptogs definitioner av *atomolycka* och *atomskada*, vilka anslöt till Pariskonventionens definition av »nuclear incident» och dess icke särskilt definierade skadebegrepp (»damage caused by a nuclear incident»). Wienkonventionen använder en annan teknik. Där har begreppet »nuclerar damage» getts ett sakligt självständigt innehåll genom en utförlig definition, till vilken definitionen av »nuclear incident» ansluter sig (»any occurrence or series of occurrences having the same origin which causes nuclear damage»). Från lagtekniska synpunkter är det i och för sig likgiltigt vilken av metoderna man använder. I sak kan samma resultat uppnås med båda metoderna.

Det är inte heller skiljaktigheten i fråga om den lagtekniska metoden utan det sätt på vilket de olika definitionerna utformats som ger anledning till tvekan huruvida konventionernas skade- och olycksbegrepp har sakligt sett samma innebörd. Enligt Wienkonventionen krävs för att en viss skada skall kunna anses som atomskada (»nuclear damage»), att skadan har orsakats av (»arises out of or results from») de radioaktiva egenskaperna hos atombränsle eller radioaktiv produkt eller av de radioaktiva egenskaperna i förening med giftiga, explosiva eller eljest farliga egenskaper hos bränslet eller produkten. Det är otvivelaktigt, att sådana skador också omfattas av Pariskonventionen. Men det kan ifrågasättas, om inte Pariskonventionens skadebegrepp har en vidsträcktare omfattning. Som atomolycka anses enligt ordalydelsen i konventionens definition *dels* varje händelse eller serie av händelser (med samma ursprung), som framkallats av nyss nämnda egenskaper eller kombination av egenskaper hos atombränsle eller radioaktiv produkt, *dels* en händelse eller serie av händelser, vars skadeverkningar till någon del (»any of the damage caused») framkallats av ämnenas farliga egenskaper. I det förstnämnda fallet synes kravet på orsakssamband mellan ämnenas farliga egenskaper och själva händelsens uppkomst i realiteten leda till att det också kommer att föreligga ett sådant orsakssammanhang mellan ämnenas farliga egenskaper och varje genom händelsen uppkommen skada som enligt Wienkonventionen krävs för att en atomskada skall anses föreligga. I denna del torde därför föreligga överensstämmelse mellan konventionerna. Det andra fallet däremot synes enligt

ordalydelsen täcka den situationen att en serie av händelser, vilka har sitt ursprung i faktorer som inte har något samband med de farliga egenskaperna hos atombränsle eller radioaktiv produkt, ger upphov till skador som till viss del kan sägas orsakade av de angivna egenskaperna hos dessa ämnen men till viss del är av rent »konventionell» art. Det hela kan exempelvis starta med en av kortslutning i anläggningens elektriska installation orsakad eldsvåda, vilken sedermera ger upphov till sådana skador i anläggningen att radioaktiviteten i atombränsle inom anläggningen frigörs och personer inom anläggningen drabbas av strålningsskador, samtidigt som själva eldsvådan ger upphov till »konventionella» brandskador. Det skulle i ett fall av denna art åtminstone logiskt sett kunna göras gällande, att enligt Pariskonventionen hela den serie av händelser som utvecklat sig som en direkt följd av branden är att anse som en atomolycka, eftersom vissa av de uppkomna skadorna (»any of the damage caused») orsakats av de radioaktiva egenskaperna hos atombränsle. Härav skulle följa, att även de »konventionella» brandskadorna skall ersättas enligt Pariskonventionens bestämmelser, dvs. behandlas som atomskada. Det är å andra sidan ställt utom tvivel, att i detta fall de »konventionella» skadorna inte är att anse som atomskada enligt Wienkonventionen.

Frågan om det verkligen föreligger en motsättning mellan de båda konventionerna i fråga om skadebegreppets omfattning var föremål för ingående överläggningar under 1963 års förhandlingar om revision av Pariskonventionen. Representanterna för majoriteten av signatärmakterna hävdade, att Pariskonventionens tillskyndare aldrig avsett att under konventionen skulle falla andra skador än sådana, som har ett orsaksmässigt samband med de farliga egenskaperna hos atombränsle eller radioaktiv produkt. Trots sin ordalydelse skulle därför definitionen av atomolycka inte kunna ges en så vidsträckt tolkning, att i fall av den art som här exemplifierats de rent konventionella skadorna fördes in under konventionen. Det uttalades, att man tolkningsvägen kunde komma till detta resultat genom att anse det vara fråga om flera särskilda händelser utan gemensamt ursprung. Under förhandlingarna rådde också enighet om att det inte föreligger sakliga skäl att låta konventionen omfatta skador av helt »konventionell» art. Man ansåg sig med dessa utgångspunkter kunna slå fast, att det trots de formella skiljaktigheterna inte skall anses råda någon saklig skillnad mellan konventionerna i fråga om olycks- och skadebegreppens omfattning. Det var då inte heller nödvändigt att ändra Pariskonventionens definition av atomolycka. Från dansk sida sade man sig mot bakgrund av dessa resonemang utgå från, att en i dessa hänseenden på grundval av Wienkonventionen utformad nationell lagstiftning skulle anses stå i överensstämmelse med Pariskonventionen. Uttalandet rönte inte någon gensaga.

Med hänsyn till det anförda och då den metod att definiera olycks- och skadebegreppen som kommit till användning i Wienkonventionen synes

vara bäst förenlig med svensk lagteknik, har definitionerna av begreppen atomskada och atomolycka i de nordiska lagförslagen — liksom i den nyligen antagna engelska lagen — utformats på grundval av Wienkonventionens definitioner av »nuclear damage» och »nuclear incident». Det har emellertid ansetts överflödigt att i lagtexten — på sätt som skett i konventionen — särskilt nämna, att skadan skall ha orsakats av ämnen som finns i, härrör eller kommer från eller sänts till en atomanläggning. Så har visserligen skett i det danska förslaget. Den begränsning som ligger häri kommer emellertid på ett fullt tydligt sätt till uttryck i själva ansvarighetsreglerna (se härom nedan s. 69 ff), och det synes konstlat att i en definition som syftar till en avgränsning av skadebegreppet med hänsyn till skadornas art införa bestämningar som hänför sig till frågan om de skadeorsakande ämnens lokalisering eller ursprung i det särskilda fallet.

Ett under remissbehandlingen av 1962 års förslag av försäkringsinspektionen framfört önskemål att i definitionen av atomolycka uttrycket »följd av händelser» ersätts med »serie av händelser» har tillgodosetts.

Svenska försäkringsbolags riksförbund har i sitt remissyttrande över 1962 års förslag anmärkt, att det råder oklarhet om vid vilken tidpunkt en atomolycka skall anses ha inträffat och att detta leder till svårigheter vid tillämpning av bestämmelsen i 22 § första stycket (jfr 25 § första stycket i det nya förslaget) om en tvåmånadersfrist för upphörande av försäkringsgivarens ansvarighet i vissa fall samt ger upphov till problem vid transporter, när ansvarigheten går över från avsändare till mottagare.

Denna oklarhet undanröjs i och för sig inte genom att man faller tillbaka på Wienkonventionens definitioner. Med hänsyn till själva beskaffenheten av de skeenden som det här är fråga om torde det dock inte vara möjligt att genom preciseringar i definitionerna eller överhuvud lagstiftningsvägen nå en lösning av problemet. Det får överlämnas åt rättstillämpningen att med ledning av lagens definition och under hänsynstagande till alla föreliggande faktiska omständigheter träffa avgöranden i de enskilda fallen. Med all sannolikhet kommer spörsmålet inte att orsaka tvistigheter annat än i rena undantagsfall.

Frågan i vad mån även annan skada än person- eller sakskada — direkt tillfogad allmän förmögenhetsskada eller ideell skada — skall omfattas av ansvarighetsreglerna har i båda konventionerna lämnats till avgörande genom nationell lag (lex fori), i Wienkonventionen genom uttrycklig bestämmelse i art. I (1) (k) (ii) och i Pariskonventionen genom ett uttalande av motsvarande innebörd i konventionsmotiven (par. 39). Spörsmålet har för den svenska lagstiftningens del närmare diskuterats i motiven till 1962 års förslag (del II s. 36). Atomskadeutredningen stannade för att lagen borde utsträckas till att omfatta alla slags skador utan någon i lagen angiven begränsning i förevarande hänseende. Det saknas anledning att nu frångå

detta ståndpunktstagande, som inte rönt någon erinran under remissbehandlingen.

Beträffande frågorna om lagens tillämplighet på skador som drabbar anställda vid atomanläggningen och om förhållandet till socialförsäkringslagstiftningen hänvisas till vad som har anförts i del II(s. 37). Under remissbehandlingen av 1962 års förslag underströk Svenska försäkringsbolags riksförbund önskvärdheten av att yrkesskadeförsäkringen inte i något fall tilläggs regressrätt mot anläggningsinnehavaren. Riksförsäkringsverket gav uttryck åt samma uppfattning men ansåg att vid atomolyckor av katastrofkaraktär staten bör träda emellan och gottgöra försäkringskassornas utlägg, ett spörsmål som dock enligt verket bör utredas närmare av yrkesskadeutredningen.

Frågan om yrkesskadeförsäkringens regressrätt torde bli löst i samband med att yrkesskadeförsäkringslagen blir reviderad. Yrkesskadeutredningen lär komma att föreslå att all regressrätt för yrkesskadeförsäkringen avskaffas. Också när det gäller den av riksförsäkringsverket berörda frågan om särskilda engagemang från statens sida vid katastrofolyckor bör pågående utredningsarbete avvaktas. Det finns därför inte anledning att i detta sammanhang gå närmare in på hithörande problem.

Enligt förslaget kommer som nämnts skada orsakad av radioisotoper i atomanläggning att omfattas av lagens ersättningsregler. Den möjlighet Wienkonventionen art. I (1) (k) (iii) ger att tillämpa en sådan ordning har utnyttjats vid utformningen av definitionen av atomsubstans (jfr ovan s. 58 f). Något behov av särskilt stadgande beträffande radioisotoper grundat på nämnda konventionsbestämmelse föreligger därför inte.[1]

Förslaget upptar slutligen definitioner av *Pariskonventionen, Wienkonventionen* och *tilläggskonventionen* samt i anslutning härtill en definition av begreppet *konventionsstat*. De båda förstnämnda definitionerna föranleder inga särskilda kommentarer. Som ett alternativ till uttrycket »tilläggskonventionen» har övervägts termen »supplementskonventionen», men uttrycket har av språkliga skäl ansetts mindre lämpligt. Att uttrycket »Brysselkonventionen» ej bör användas synes uppenbart med hänsyn till att ett stort antal sjörättskonventioner, däribland 1962 års atomfartygskonvention, avslutats i Bryssel och missförstånd såvitt möjligt bör förebyggas.

Då man här rör sig med tre konventioner kan det möjligen synas ologiskt att reservera termen konventionsstat för parterna i endast två av de tre konventionssystemen. Av lagtekniska skäl torde detta dock vara nödvändigt. Det kan också vara försvarligt, när som i detta fall den tredje konventionen

[1] Det har inte ansetts finnas anledning att f. n. ta ställning till frågan om det i övrigt finns behov av att utnyttja den möjlighet som Pariskonventionen art. 3 (c) resp. Wienkonventionen art. I (1) (k) (iii) ger en anläggningsstat att under ansvarigheten inrymma skador härrörande från andra strålningskällor i en atomanläggning än atombränsle och radioaktiv produkt.

utgör ett tillägg till en av de båda andra och ingen stat kan vara ansluten till tilläggskonventionen utan att samtidigt vara ansluten till Pariskonventionen.

I förslaget har inte tagits upp motsvarighet till Wienkonventionens definitioner av »person», »law of the competent court» och »national of a Contracting Party». Vad beträffar sistnämnda uttryck har i stället dess sakliga innebörd direkt angivits i de paragrafer där uttrycket måste användas. »Person» har ansetts kunna översättas med »person» utan förtydligande tillägg. Uttrycket »law of the competent Court» behöver överhuvud ingen motsvarighet i lagen.

Stadgandet i 1 § andra stycket första punkten i 1962 års förslag har sin motsvarighet i de tidigare (s. 57 och s. 60) berörda tilläggen till definitionerna av atombränsle och atomanläggning.

Andra stycket i förevarande paragraf motsvarar 1 § andra stycket andra punkten i 1962 års förslag (del II s. 38). Med hänsyn till att Wienkonventionen art. I (2) tillägger anläggningsstaten befogenhet att inom den ram som anges genom beslut av IAEAs styrelse (»Board of Governors») bestämma omfattningen av undantag från tillämpningsområdet för vissa mindre kvantiteter atombränsle eller radioaktiva produkter har till stadgandet fogats ett tillägg med hänvisning till anläggningsstatens lag för det fall att utländsk anläggningsinnehavare är ansvarig. En sådan hänvisning torde inte strida mot Pariskonventionen. Betraktar man ett beslut av Steering Committee enligt Pariskonventionen art. 1 (b) som bindande i den meningen att av kommittén angivna kvantiteter *skall* vara undantagna från tillämpningsområdet, får hänvisningen inte någon saklig betydelse. Anser man å andra sidan att Steering Committee's beslut bara anger maximigränserna för undantagen med frihet för konventionsstaterna att bestämma lägre gränser, torde det visserligen i avsaknad av särskild bestämmelse få anses att lex fori blir avgörande. En renvoi-klausul i lex fori som hänvisar till anläggningsstatens lag torde dock vara fullt tillåtlig.[1]

För det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen* skall givetvis definitionen av begreppet Wienkonventionen utgå och uttrycket konventionsstat erhålla samma innebörd som i 1962 års förslag. I övrigt synes några ändringar i förevarande paragraf inte påkallade. Det kan dock möjligen övervägas att återgå till det äldre förslagets definitioner av begreppen atomolycka och atomskada för att vinna närmare överensstämmelse med Pariskonventionen.

[1] IAEAs styrelse har den 10 september 1964 fattat beslut om inom vilka gränser en anläggningsstat kan besluta om undantag av här ifrågavarande art. ENEAs styrelse har den 26 november 1964 med stöd av Pariskonventionen art. 1 (b) fattat ett beslut som innebär att PW-staterna kommer att fullt ut utnyttja den möjlighet att göra undantag för mindre kvantiteter atomsubstans som det nyssnämnda beslutet av IAEAs styrelse ger dem. Besluten avser bara atomsubstans som befinner sig utanför atomanläggning.

2 §.

1962 års förslag 2 § (del II s. 38)

Wienkonventionen art. I (1) (j) in fine; jfr Pariskonventionens motiv par. 49 st. 5

Paragrafen innehåller en bestämmelse om att i vissa fall två eller flera atomanläggningar vid lagens tillämpning skall kunna behandlas som en enda anläggning.

Det i Wienkonventionen uppställda kravet att det skall vara fråga om anläggningar i samma innehavares hand (»of one operator») har ansetts böra återspeglas i lagtexten. Uttrycket »located at the same site» i Wienkonventionen är svårt att ge en adekvat översättning. Det torde knappast vara tillräckligt att som i 1962 års förslag ange, att anläggningarna skall vara belägna i varandras närhet. Inte heller det i det danska förslaget använda uttrycket »inden for samme område» synes på ett tillfredsställande sätt ange den åsyftade begränsningen. I det svenska förslaget har därför i stället uppställts kravet att anläggningarna skall vara belägna »i varandras omedelbara närhet». Det får förutsättas att den beslutande myndigheten vid stadgandets tillämpning beaktar den bakomliggande konventionsbestämmelsen.

Bortsett från nu berörda ändring överensstämmer det föreslagna stadgandet med 2 § i 1962 års förslag.

I denna paragraf påkallas inte någon ändring för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.*

3 §.

1962 års förslag 4 § (del II s. 39 ff)

Pariskonventionen art. 2

Paragrafen innehåller bestämmelser om lagens tillämplighet i rummet.

Som framhållits i del II (s. 40) är det inte möjligt att genom en uppräkning positivt ange i vilka fall lagen blir tillämplig. Man nödgas i stället gå den vägen att man anger de fall då lagen inte skall tillämpas. Härigenom kan dock bara anges en så att säga yttersta gräns för lagens tillämplighet i rummet. Inom denna ram sker i realiteten ytterligare begränsningar av tillämpningsområdet genom ansvarighetsreglernas anknytning till atomanläggningar inom konventionsstaternas områden och genom reglerna om svensk domstols behörighet att handlägga ersättningsanspråk enligt lagen (se härom del II s. 40 samt nedan s. 134 ff).

Vid en anslutning till både Paris- och Wienkonventionerna måste uppenbarligen lagen få ett geografiskt tillämpningsområde som åtminstone täcker tillämpningsområdet för vardera konventionen. Men härutöver inställer sig frågan om lagens tillämpningsområde möjligen bör utvidgas ytterligare.

Frågan om omfattningen av konventionernas tillämpningsområden och

om möjligheterna att genom nationell lagstiftning utvidga dessa har behandlats närmare i den allmänna motiveringen (s. 47 ff). Av vad som har anförts där följer, att lagen bör utan inskränkning vara tillämplig beträffande atomskada som i följd av atomolycka i konventionsstat eller på (över) det fria havet uppkommer i konventionsstat eller på (över) det fria havet. Av skäl som har utvecklats närmare i den allmänna motiveringen (s. 50 ff). bör det inte göras något undantag i lagen för skada som i följd av olycka i stat vilken biträtt bara den ena konventionen (P- eller W-stat) uppkommer i stat som biträtt endast den andra konventionen (W- eller P-stat), ehuru sådan skada inte omedelbart omfattas av någon av konventionerna.

Med dessa utgångspunkter blir det i detta sammanhang bara fråga om att reglera förhållandet till icke-konventionsstat (stat som inte biträtt någon av konventionerna), dvs. att bestämma om och i vilken utsträckning lagen bör få tillämpning beträffande olyckor som inträffar och skador som uppkommer i sådan stat.

Denna fråga har diskuterats närmare i motiven till 3 § i det äldre lagförslaget (del II s. 41 f). Den ståndpunkt atomskadeutredningen intog innebar att lagen inte skulle tillämpas beträffande olycka som inträffar i icke-konventionsstat och i fråga om skada som eljest uppkommer i sådan stat skulle tillämpas bara om olyckan inträffat i Sverige och svensk anläggningsinnehavare är ansvarig eller, när utländsk anläggningsinnehavare är ansvarig, anläggningsstatens lag innehåller avvikande bestämmelser om tillämpningsområdets utsträckning. Häremot riktades inte några erinringar under remissbehandlingen av 1962 års förslag. Varken tillkomsten av Wienkonventionen eller de i Pariskonventionen vidtagna ändringarna synes böra föranleda ett ändrat ståndpunktstagande.

I enlighet härmed har i första och andra styckena av förevarande paragraf tagits upp bestämmelser om lagens tillämpningsområde, vilka i sak överensstämmer med reglerna i 4 § första stycket i 1962 års förslag. Delvis i anledning av påpekanden under remissbehandlingen av nämnda förslag har emellertid en redaktionell omarbetning skett i förtydligande syfte.

Inte heller i fråga om bestämmelserna i 4 § andra stycket i 1962 års förslag finns det anledning att frångå atomskadeutredningens ståndpunkt (del II s. 42 f). Stadgandet i 3 § tredje stycket i det föreliggande förslaget motsvarar också nämnda lagrum i det äldre förslaget med bara den formella jämkning som påkallas av en anslutning till Wienkonventionen.

Fjärde stycket av förevarande paragraf motsvarar 4 § tredje stycket i 1962 års förslag (se härom del II s. 43). Bestämmelsen har dock i formellt hänseende förenklats.

För det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen* behövs ingen annan ändring av paragrafen än att orden »någon av konventionerna» i andra och tredje styckena ersätts med »Pariskonventionen».

4 §.

1962 års förslag 5 § (del II s. 43 ff)

Beträffande denna bestämmelse hänvisas till vad som har anförts i del II. Det bör emellertid observeras, att det där omnämnda stadgandet i Pariskonventionen art. 6 (e) numera har utgått ur konventionen.

I formellt hänseende har bestämmelsen i förhållande till 5 § i 1962 års förslag bara underkastats den jämkning som betingas av en anslutning till Wienkonventionen.

Om *Sverige inte tillträder Wienkonventionen,* skall orden »någon av konventionerna» ersättas med »Pariskonventionen».

Skadestånd

Under denna rubrik upptas i 5—21 §§ de materiella bestämmelserna om anläggningsinnehavares ansvarighet för atomskada.

5 §.

1962 års förslag 6 § första och andra styckena (del II s. 45 f)

Pariskonventionens art. 3 (a)

Wienkonventionen art. II (1) (a) och II (1) in fine

Första punkten i paragrafen motsvarar 6 § första stycket i 1962 års förslag. Skälen till att i det äldre förslaget uttryckligen talas om atomanläggning »här i riket eller i annan konventionsstat» har utvecklats i del II (s. 45). Vad som anfördes där gjorde det visserligen inte i och för sig nödvändigt att på detta sätt geografiskt specificera de atomolyckor för vilka paragrafen skulle gälla; olyckor i anläggningar i icke-konventionsstater var redan genom 4 § första stycket uteslutna från lagens tillämpningsområde. 6 § i 1962 års förslag innehöll emellertid i tredje stycket en bestämmelse om vissa olyckor utanför atomanläggning, där uttrycket »anläggning här i riket eller i annan konventionsstat» förekom och inte kunde undvaras. Då det kunde leda till oberättigade motsatsslut att på olika ställen i paragrafen använda skilda uttryckssätt för att beteckna samma sak, ansåg atomskadeutredningen samma uttryck böra användas även i första stycket. I det nya förslaget har emellertid skett en sådan omredigering av bestämmelserna, att det inte föreligger någon risk för felaktiga motsatsslut. Ett uttryckligt omnämnande i detta sammanhang av atomanläggning i annan konventionsstat kan också — som Svenska försäkringsbolags riksförbund påpekade i sitt remissyttrande över 1962 års förslag — vara ägnat att vilseleda angående stadgandets innebörd. Med hänsyn härtill har i 5 § i det nya förslaget orden »här i riket eller i annan konventionsstat» fått utgå.

Stadgandet i 5 § andra punkten saknar direkt motsvarighet i 1962 års förslag. Det grundar sig på en bestämmelse i art. II (1) in fine i Wienkon-

ventionen och en häremot svarande ny bestämmelse i art. 5 (b) i Pariskonventionen. Rörande dessa bestämmelser må anföras följande.

Redan enligt Pariskonventionen i dess ursprungliga lydelse skulle reglerna om ansvarighet under transport av atomsubstans tillämpas i fråga om olyckor som inträffar under tillfällig uppläggning av atomsubstansen i anslutning till transporten (art. 4 inledningen). På denna punkt har någon ändring inte skett. Konventionen reglerade emellertid inte uttryckligen hur ansvarighetsfrågan skulle lösas när atomsubstans i anslutning till en transport läggs upp för tillfällig förvaring i en atomanläggning och ger upphov till en olycka i anläggningen. I avsaknad av uttrycklig bestämmelse eller klargörande motivuttalanden kunde möjligen göras gällande, att ansvar skulle inträda för både den anläggningsinnehavare som var ansvarig enligt transportansvarighetsreglerna och innehavaren av den anläggning där olyckan inträffat. Men också en tolkning enligt vilken den förre anläggningsinnehavaren ensam skulle bära ansvaret kunde hämta stöd i konventionstexten.

På grundval av ett dansk-norskt förslag att i Wienkonventionen införa en bestämmelse av sist angivna innebörd utformades stadgandet i Wienkonventionen art. II (1) in fine (Pariskonventionen art. 5 b). Bestämmelsens innebörd är i huvudsak följande.

Om såväl de i anläggningen tillfälligt upplagda ämnena som andra i anläggningen befintliga ämnen — atombränsle eller radioaktiva produkter — gemensamt medverkar till uppkomsten av en atomolycka, blir båda anläggningsinnehavarna solidariskt ansvariga för skadorna. Detta följer direkt av konventionernas regler om gemensamt och solidariskt ansvar. Om däremot olyckan orsakas uteslutande av de upplagda ämnena, skall i princip den anläggningsinnehavare — avsändaren eller den slutlige mottagaren — som enligt transportansvarighetsreglerna vid tiden för olyckan har ansvaret för transportolyckor i egentlig mening ensam svara för skadorna och innehavaren av den anläggning där olyckan inträffat gå helt fri från ersättningsskyldighet. Har innehavaren av »olycksanläggningen» genom skriftligt avtal med avsändaren eller den slutlige mottagaren uttryckligen påtagit sig ansvaret för olyckor som under uppläggningen inträffar i hans anläggning, torde dock detta avtal gälla och såväl avsändaren som mottagaren gå fri från ansvarighet. Någon särskild bestämmelse härom ansågs inte erforderlig, eftersom det i ett sådant fall inte bör anses vara fråga om tillfällig uppläggning under en och samma transport utan man i själva verket har att göra med två skilda transporter, nämligen en transport från avsändaren till den anläggning där ämnena förvaras och en ny transport från denna anläggning till den slutlige mottagaren.

Hur nu berörda situationer skall bedömas enligt 1962 års förslag är oklart. Frågan har inte berörts i motiven och lagtexten ger inte något entydigt besked. Sedan spörsmålet blivit reglerat genom uttryckliga bestäm-

melser i konventionerna, har denna oklarhet ansetts böra undanröjas genom att ett motsvarande stadgande införs i lagen.

I förslaget har i enlighet härmed en undantagsbestämmelse tagits upp i 5 § andra punkten. Formuleringen ansluter inte ordagrant till någon av konventionsbestämmelserna, vilka har fått en mindre lyckad utformning. Det synes sålunda inte lämpligt att uppställa som rekvisit, att annan än olycksanläggningens innehavare skall vara ansvarig enligt transportansvarighetsreglerna. Bestämmelsen skall nämligen gälla även vid tillfällig uppläggning under transport till eller från atomreaktor i transportmedel, även om uppläggningen sker efter det att denne övertagit atomsubstansen resp. innan ämnet övertagits av mottagande anläggningsinnehavare. I dessa fall inträder emellertid överhuvud inte något ansvar enligt lagens transportansvarighetsregler (däremot möjligen enligt andra lagbestämmelser vilka särskilt reglerar ansvarigheten för innehavare av reaktorer i transportmedel). I förslaget har därför undantagsregeln angetts gälla vid all tillfällig uppläggning under transport av atomsubstans till eller från atomanläggning i konventionsstat.

Paragrafen kan behållas oförändrad även för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.*

6—8 §§.

1962 års förslag 7 § (del II s. 47 ff)

Pariskonventionen art. 4

Wienkonventionen art. II (1)

Dessa paragrafer upptar bestämmelser om ansvarigheten vid olyckor som inträffar under transport av atomsubstans.

Wien- och Pariskonventionernas i denna del identiska bestämmelser bygger — i likhet med bestämmelserna i Pariskonventionen i dess ursprungliga lydelse — på principen om avsändaransvar. Endast i fråga om förutsättningarna för ansvarighetens övergång till mottagaren avviker de nya konventionsbestämmelserna från de ursprungliga reglerna i Pariskonventionen. Härtill kommer, att i konventionerna nu också har tagits upp bestämmelser om när avsändaransvaret upphör resp. mottagaransvaret inträder vid transport av atomsubstans till resp. från atomreaktor i transportmedel.

Enligt de ursprungliga reglerna i Pariskonventionen skulle vid transport mellan anläggningar i konventionsstater ansvarigheten övergå på mottagaren i och med att denne övertog ämnet, dvs. närmast vid besittningsövergången (se del II s. 47 f). Enligt de nya reglerna skall denna princip gälla endast i den mån annat inte blivit uttryckligen bestämt genom skriftligt avtal mellan avsändare och mottagare. Man har m. a. o. lagt i de berörda anläggningsinnehavarnas händer att bestämma vem av dem som skall svara för olyckor under olika delar av transporten. Någon motsvarande avtalsfrihet förelåg inte enligt Pariskonventionen i dess ursprungliga lydelse.

Pariskonventionens bestämmelser om ansvarighet under transport av atomsubstans till eller från icke-konventionsstat är oförändrade (se del II s. 48 f). De överensstämmer helt med motsvarande bestämmelser i Wienkonventionen art. II (1) (b) (iv) och (c) (iv).

De båda konventionernas sinsemellan överensstämmande regler om ansvarighet under transport till eller från atomreaktor i transportmedel innebär följande. Vid transport till sådan reaktor upphör den avsändande anläggningsinnehavarens ansvarighet när atomsubstansen övertas av den som med vederbörligt tillstånd driver eller innehar transportmedlets reaktor. Vid transport från sådan reaktor inträder den mottagande anläggningsinnehavarens ansvarighet i och med att han övertar atomsubstansen. Det förutsätts således inte att reaktorns innehavare blir ansvarig enligt bestämda regler. Man har utgått från att den som av en nationell myndighet har fått tillstånd att driva en reaktor av detta slag åtminstone enligt den statens lag är underkastad ansvarighetsbestämmelser som kan anses tillfredsställande från de skadelidandes synpunkt.

Vid en anslutning till endast en av Paris- och Wienkonventionerna möter inte några svårigheter att anpassa den svenska lagens transportansvarighetsregler till nu berörda konventionsbestämmelser. En samtidig anslutning till båda konventionerna ger däremot upphov till vissa lagtekniska problem. Dessa föranleds av att i vardera konventionen bestämmelserna direkt eller indirekt anknyter till begreppen »konventionsstat» och »icke-konventionsstat». Då dessa begrepp som tidigare nämnts inte betecknar samma stater i de båda konventionerna, kan i vissa fall en tillämpning av ansvarighetsreglerna i den ena konventionen komma att strida mot reglerna i den andra konventionen. En stat som vill ansluta sig till båda konventionerna måste i princip reglera konfliktsituationer av denna art på ett sätt som står i överensstämmelse med båda konventionerna, eftersom lagstiftningen annars skulle bli folkrättsstridig.

I fråga om transporter mellan anläggningar i stater som anslutit sig till samma konvention eller konventioner (dvs. P-stater, W-stater resp. PW-stater) uppkommer inga problem. För dessa fall kan konventionernas ansvarighetsregler utan sakliga modifikationer eller tillägg tas upp i den nationella lagstiftningen.

När det gäller transporter mellan stater som överhuvud inte tillhör samma konventionssystem, dvs. mellan P- och W-stater, är konflikter i och för sig oundvikliga. En P-stat är alltid att anse som icke-konventionsstat enligt Wienkonventionen och en W-stat är alltid icke-konventionsstat enligt Pariskonventionen. Detta innebär, att enligt vardera konventionen reglerna om ansvarighet under transport till resp. från icke-konventionsstat skall tillämpas. Enligt dessa regler är den avsändande resp. mottagande anläggningsinnehavaren i princip ansvarig under hela transporten. En tillämpning av båda konventionerna — vartill en PW-stat givetvis är förpliktad — med-

för således att både avsändare och mottagare blir ansvariga. Något hinder mot att i dessa fall båda anläggningsinnehavarna görs ansvariga i PW-staten, var och en intill sitt ansvarsbelopp, föreligger inte. En sådan reglering i PW-statens lagstiftning — som enligt båda konventionerna blir tillämplig om en olycka under transporten inträffar inom PW-statens territorium — innebär inte något åsidosättande av PW-statens folkrättsliga förpliktelser enligt någon av konventionerna.

Konflikter uppkommer däremot vid transport mellan en PW-stat samt en P- eller W-stat. Den senare är enligt en av konventionerna att anse som konventionsstat men är enligt den andra konventionen icke-konventionsstat. Enligt den förstnämnda konventionen blir reglerna om ansvarighet under transport mellan anläggningar i konventionsstater tillämpliga, under det att enligt den andra konventionen reglerna om ansvarighet under transport till resp. från icke-konventionsstat blir att tillämpa. De båda regelsystemen är sinsemellan förenliga endast under förutsättning att *antingen* avtal slutits om att ansvarigheten skall övergå på mottagaren senast vid lastningen av atomsubstansen på det transportmedel varmed den sänds från P- eller W-staten resp. tidigast vid lossningen av atomsubstansen från det transportmedel varmed den anlänt till P- eller W-staten, *eller ock* — därest avtal inte slutits — mottagaren övertar atomsubstansen senast vid lastningen resp. tidigast vid lossningen i P- eller W-staten. Brister denna förutsättning, blir resultatet att ansvarigheten under viss del av transporten kommer att åvila avsändaren enligt den ena konventionen och mottagaren enligt den andra konventionen. Ett sådant dubbelt ansvar medför emellertid komplikationer och bör i möjligaste mån undvikas. I första hand bör man därför sträva efter att skapa garantier för att den nyss angivna förutsättningen blir uppfylld.

Vad först angår transporter mellan Sverige (som här antas vara PW-stat) och P- eller W-stater synes problemet kunna lösas på ett ganska enkelt sätt. Det torde nämligen inte möta några hinder att i den svenska lagstiftningen ta in bestämmelser om under vilka förutsättningar och på vilket sätt svenska anläggningsinnehavare i dessa fall får eller skall utnyttja den frihet att avtala om ansvarsövergången som konventionerna anvisar. Genom föreskrift om, att vid transporter till eller från anläggningar i P- eller W-stater svensk anläggningsinnehavare skall med mottagaren resp. avsändaren ingå avtal om ansvarsövergången och att genom sådant avtal inte får bestämmas att ansvarigheten skall övergå på mottagaren i P- eller W-staten tidigare än vid lossningen i sagda stat resp. övergå på den svenske anläggningsinnehavaren senare än vid lastningen i P- eller W-staten, kan åstadkommas att en tillämpning av de båda konventionernas ansvarighetsregler alltid leder till samma resultat och att således endast en av anläggningsinnehavarna blir ansvarig. Under 1963 års revisionsförhandlingar i Paris rådde i stort sett enighet om att detta var den sannolikt enda framkomliga vägen, om man ville

nå en lösning av konflikten utan dubbel ansvarighet. Vid de nordiska överläggningarna har man också enats om att gå denna väg. Det har emellertid inte ansetts lämpligt att tynga lagtexten med detaljbestämmelser på denna punkt. Erforderliga föreskrifter bör i stället kunna utfärdas i administrativ ordning med stöd av en fullmaktsbestämmelse i lagen.

Om alla PW-stater inför regler av antydd art kan inga konflikter mellan konventionerna uppstå, och ingen PW-stat behöver införa några särbestämmelser för transporter mellan annan PW-stat och P- eller W-stat. Några garantier för att frågan blir reglerad på detta sätt i alla PW-stater har man givetvis inte. Det förtjänar också påpekas, att en i Storbritannien nyligen promulgerad ny lag om atomanläggningar (Nuclear Installations Act), vars ansvarighetsregler bygger på Paris- och Wienkonventionerna samt tilläggskonventionen, inte innehåller några bestämmelser om hur engelska anläggningsinnehavares avtal rörande transporter till eller från P- eller W-stater skall vara utformade. Det är ovisst, huruvida man i Storbritannien avser att i annan ordning utfärda dylika bestämmelser, och denna ovisshet gäller också de övriga av Pariskonventionens signatärmakter som kan komma att tillträda båda konventionerna. Om så inte sker, måste man åtminstone teoretiskt räkna med att transporter av atomsubstans mellan Storbritannien eller annan PW-stat och en P-stat (t. ex. Västtyskland) eller en W-stat (t. ex. Polen) kan komma att äga rum enligt ett avtal vilket reglerar frågan om ansvarsövergången på ett sätt som strider mot Wienkonventionens resp. Pariskonventionens regler om ansvarighet under transport till eller från icke-konventionsstat. Den situationen kan m. a. o. uppkomma att ansvarigheten för en olycka under en sådan transport skall åvila avsändaren enligt den ena konventionen men mottagaren enligt den andra. Om olyckan inträffar inom en PW-stats territorium — t. ex. i Sverige — blir denna stats domstolar behöriga och dess lag tillämplig. Med hänsyn till vad nyss sagts kan det då göras gällande att lagen i den staten måste innehålla ansvarighetsregler som medger att talan kan föras mot båda anläggningsinnehavarna.

Under de nordiska överläggningarna har också övervägts att i lagförslagen ta upp regler av denna innebörd. Utgångspunkten har emellertid härvid varit att en särreglering bör ske endast om det framstår som oundgängligen nödvändigt med hänsyn till konfliktproblemens praktiska och rättsliga betydelse. Det måste nämligen anses otillfredsställande och knappast förenligt med de grundläggande principerna för ansvarighetssystemet att för vissa fall införa en ordning som innebär att flera ansvarighetsbelopp skall stå till förfogande för täckande av samma skador, härrörande från ett och samma parti atomsubstans. Intresset av att enhetliga ersättningsregler gäller för fall av likartad beskaffenhet måste väga tyngre än intresset av att lagstiftningen för teoretiskt tänkbara men praktiskt betydelselösa undantagsfall harmonierar med båda konventionerna.

Det bör till en början anmärkas, att reglerna om ett utvidgat avsändar-

resp. mottagaransvar vid transport till resp. från icke-konventionsstat föranletts av att man velat säkerställa att de skadelidande vid olyckor under sådana transporter åtnjuter det minimiskydd som konventionerna är avsedda att ge. Denna synpunkt kan dock inte åberopas som skäl för att upprätthålla ett system med dubbel ansvarighet vid de transporter som det nu gäller, eftersom de skadelidande i dessa fall är garanterade detta minimiskydd oavsett vilken av avsändaren och mottagaren som är ansvarig för olyckan enligt lagen. Det kan därför knappast sägas strida mot grunderna för konventionerna att i hithörande fall bara upprätthålla huvudreglerna rörande ansvarighetens övergång vid transporter mellan konventionsstater.

Det är dock otvivelaktigt att ett formellt uppfyllande av konventionsförpliktelserna förutsätter att man har särregler om dubbel ansvarighet i hithörande fall. Flera skäl talar å andra sidan för att en sådan särreglering skulle få praktisk betydelse bara i mycket sällsynta undantagsfall. Avtalen mellan avsändare och mottagare kommer regelmässigt att upprättas av personer som kan förutsättas vara väl förtrogna med konventionerna och konventionsstaternas lagstiftning. Man bör därför kunna räkna med att även om särskilda regler om avtalen mellan avsändare och mottagare inte införs i alla PW-stater avtalen likväl i flertalet fall kommer att bli så utformade, att några konflikter inte uppkommer. Det kan redan med hänsyn härtill antas, att konflikterna sällan aktualiseras. Men även om så skulle ske någon enstaka gång, är det föga sannolikt att frågan, huruvida den svenska lagens regler om ansvarighetens övergång överensstämmer med båda konventionerna, blir ställd på sin spets. För de skadelidande måste det nämligen vara tämligen likgiltigt vilken av anläggningsinnehavarna som är ansvarig, så länge detta inte påverkar det ekonomiska resultatet. Och så blir fallet bara om olyckan har sådan omfattning att ansvarsbeloppet för den av innehavarna som lagen utpekar som den ansvarige inte förslår till full ersättning. Men eftersom det här bara gäller transportolyckor är det som tidigare har anmärkts mycket osannolikt, att en sådan situation uppkommer.

Det är slutligen inte troligt att en P- eller W-stat i ett enskilt fall över huvud väcker — eller ens kan väcka — frågan huruvida den svenska lagens regler överensstämmer med konventionerna, om inte den statens intressen på något sätt berörs. En ytterligare förutsättning för att frågan skall komma upp torde därför vara att en tillämpning av de formellt konventionsstridiga lagreglerna medfört ekonomiska verkningar för en person med sådan anknytning till en P- eller W-stat — genom medborgarskap eller på annat sätt — att PW-staternas folkrättsliga åtaganden gentemot P- och W-staterna kan åberopas till hans skydd.

Under de nordiska överläggningarna har med hänsyn till nu berörda förhållanden uppnåtts enighet om att huvudreglerna rörande ansvarighetens övergång från avsändare till mottagare vid transporter mellan konventionsstater bör upprätthållas även när det gäller transporter mellan PW- och P-

eller W-stater. Om en konflikt uppkommer i ett givet fall och frågan om ett infriande från svensk sida av de folkrättsliga förpliktelserna enligt någon av konventionerna aktualiseras, får konflikten lösas genom att staten griper in med ett beslut in casu om supplerande ersättning av statsmedel till de skadelidande vilka på grund av lagens regler hindrats att i överensstämmelse med vederbörande konvention rikta anspråk också mot avsändaren resp. mottagaren och vilka därigenom lidit ekonomisk förlust.

Bestämmelserna om ansvarighet under transport av atomsubstans har utformats i enlighet med vad som nu har anförts. Huvudreglerna har tagits upp i 6 och 7 §§, av vilka den förra behandlar transporter från anläggningar i konventionsstater och den sistnämnda transporter från icke-konventionsstater och från atomreaktorer i transportmedel till anläggningar i konventionsstaterna. I 8 § har tagits upp bestämmelse om att transportansvarighetsreglerna gäller också beträffande atomolycka under tillfällig uppläggning av atomsubstans i anslutning till transport.

6 §.

1962 års förslag 7 § första stycket (del II s. 47 f)

Pariskonventionen art. 4 (a) samt (b) (i) och (ii)

Wienkonventionen art. II (1) (b) samt (c) (i) och (ii)

Första stycket innehåller den grundläggande regeln om avsändaransvar vid transport av atomsubstans från atomanläggning i konventionsstat. Det motsvarar 7 § första stycket första punkten i 1962 års förslag. Andra stycket upptar bestämmelser som innefattar undantag från denna huvudregel. Undantagen gäller fall av transporter inom en konventionsstat eller mellan anläggningar belägna i konventionsstater. Tredje stycket behandlar transporter till reaktorer i transportmedel. I fjärde stycket slutligen upptas den tidigare berörda fullmaktsbestämmelsen rörande föreskrifter om vissa transportavtal.

Andra stycket första och andra punkterna behandlar fall av transporter mellan anläggningar i samma konventionsstat, mellan P-stater, mellan W-stater, samt mellan PW-stater och P- eller W-stater. Lagtexten använder för de sistnämnda tre fallen uttrycket »stater, som tillträtt samma konvention». I anslutning till konventionernas bestämmelser föreskrivs, att ansvarigheten skall åvila mottagaren från det denne övertar atomsubstansen (första punkten) eller från annan tidpunkt som kan ha bestämts genom skriftligt avtal mellan avsändare och mottagare (andra punkten).

Tredje punkten i andra stycket reglerar ansvarigheten för olyckor under transport mellan P- och W-stater. I enlighet med vad som tidigare har utvecklats måste både avsändaren och mottagaren kunna göras ansvariga i dessa fall. Men detta gäller bara i fråga om olyckor som sker efter lastning av atomsubstansen i avsändarstaten resp. före dess lossning i mottagarstaten. Då emellertid svensk lag kan bli tillämplig beträffande olyckor under

transporter av detta slag endast under förutsättning att olyckan helt eller delvis sker i Sverige, behöver denna begränsning inte anges i lagen. Förevarande bestämmelse utgör otvivelaktigt ett överraskande avsteg från principen att endast endera av avsändaren och mottagaren skall vara ansvarig för en och samma transportolycka. Det har synts vara ägnat att underlätta förståelsen av stadgandet om däri görs en erinran om att det är föranlett av bestämmelserna i konventionerna. Orden »i överensstämmelse med konventionernas ansvarighetsregler» är avsedda att tjäna detta syfte.

Pariskonventionen innehöll i sin ursprungliga lydelse inte några bestämmelser om upphörande av avsändaransvaret vid transport av atomsubstans till atomreaktor i fartyg eller annat transportmedel. Detta hade till följd att den avsändande anläggningsinnehavaren i sådana fall kunde bli ansvarig för olyckor som inträffade flera år efter det att atomsubstansen övertagits av mottagaren. Att en sådan ordning inte var tillfredsställande torde ha stått klart redan vid konventionens tillkomst, men man önskade avvakta resultatet av det pågående arbetet på en atomfartygskonvention, innan man tog slutlig ställning till problemet.

Vid tiden för Wienkonventionens tillkomst förelåg 1962 års Brysselkonvention om ansvarighet för redare (»operators») av atomfartyg. Enligt denna konvention art. II (4) inträder vid transport till fartyget ansvarighet för fartygets innehavare från det denne övertar atomsubstansen. Vid transport från fartyget upphör hans ansvarighet från det ämnet övertas av annan »behörig» person, vilken är ansvarig för atomskador vartill ämnet kan ge upphov (»another person duly authorized by law and liable for any nuclear damage that may be caused by them»). Mot bakgrund av denna bestämmelse i atomfartygskonventionen ansåg man sig kunna ta in bestämmelser i Wienkonventionen om att vid transport av atomsubstans från atomanläggning konventionsstat till ett atomfartyg avsändarens ansvarighet upphör i och med att atomsubstansen övertas av den som med vederbörligt tillstånd driver eller innehar atomfartygsreaktorn och att vid transport från atomfartyg till dylik atomanläggning mottagarens ansvarighet inträder först i och med att han övertar atomsubstansen. Bestämmelser av denna innebörd återfinns i art. II (1) (b) (iii) och (c) (iii). De har utsträckts att gälla för transporter till och från varje transportmedel som är utrustat med en atomreaktor. I fråga om andra transportmedel än atomfartyg saknar dock bestämmelserna för närvarande praktisk betydelse.

Vid 1964 års revision av Pariskonventionen togs i denna upp motsvarighet till nu berörda regler i Wienkonventionen, se Pariskonventionen art. 4 (a) (iii) och (b) (iii).

Såvitt gäller transporter *till* atomreaktor i transportmedel har nu berörda konventionsbestämmelser sin motsvarighet i stadgandet i tredje stycket av förevarande paragraf i förslaget. Frågan om ansvarigheten under transport *från* sådan reaktor regleras i 7 § andra stycket.

Den från Wienkonventionen hämtade regeln, att fråga skall vara om transport till reaktor som infogats i transportmedel »för att där användas som kraftkälla», återfinns inte i Pariskonventionen. Det rådde emellertid under 1963 års förhandlingar om revision av denna konvention enighet om att det inte föreligger någon saklig skillnad mellan konventionerna på denna punkt.

Uttrycket »taken charge of» har här liksom när det gäller transporter mellan atomanläggningar översatts med »övertagits» (jfr ovan s. 71 och del II s. 47 f).

Konventionerna innehåller även vissa bestämmelser om avsändaransvarets upphörande vid transport till mottagare i icke-konventionsstat. Ansvarigheten upphör, när ämnet lossats från det transportmedel varmed det anlänt till den främmande staten. I den svenska lagen behövs inte någon motsvarighet till dessa bestämmelser, eftersom lagen överhuvud inte är tillämplig beträffande atomolyckor i icke-konventionsstat.

Som tidigare har framhållits kan dubbel ansvarighet vid olyckor under transport mellan PW-stat och P- eller W-stat undvikas, om PW-staten meddelar föreskrifter om skyldighet för de inhemska anläggningsinnehavarna att vid sådana transporter sluta avtal om ansvarighetens övergång på ett sätt som överensstämmer med konventionernas bestämmelser om ansvarigheten under transport till resp. från icke-konventionsstat. En bestämmelse om rätt för Kungl. Maj:t att meddela sådana föreskrifter för svenska anläggningsinnehavare har därför och i enlighet med vad som tidigare har anförts tagits upp i fjärde stycket. Bestämmelsen har givits en allmän räckvidd. Den kan alltså tillämpas för att indirekt reglera frågan om tidpunkten för ansvarsövergången också vid andra transporter till eller från Sverige än de nyss nämnda. Det kan tänkas uppkomma ett behov att för särskilda fall föreskriva, att svensk anläggningsinnehavare inte skall få övervältra ansvaret för olyckor under transport inom Sverige på utländsk anläggningsinnehavare.

För det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen* måste vissa jämkningar ske i förevarande paragraf. I andra stycket första punkten skall orden »mellan atomanläggningar i samma konventionsstat eller i stater, som biträtt samma konvention» ersättas med »till atomanläggning i konventionsstat». Andra stycket tredje punkten skall helt utgå.

7 §.

1962 års förslag 7 § andra stycket (del II s. 49 f).

Pariskonventionen art. 4 (b) (iii) och (iv).

Wienkonventionen art. II (1) (c) (iii) och (iv).

Bestämmelsen i första stycket reglerar frågan om ansvarigheten under transport av atomsubstans från avsändare i icke-konventionsstat till atomanläggning i konventionsstat. Den har överförts från 1962 års förslag utan

annan saklig ändring, än att det numera även i Pariskonventionen — art. 4 (b) (iv) — upptagna kravet att mottagaren skall ha lämnat sitt samtycke till transporten i skriftlig form har återspeglats i lagtexten och att i slutet har gjorts en reservation för de i andra stycket särskilt reglerade fallen av transporter från atomreaktorer i transportmedel. I redaktionellt hänseende föreligger nära överensstämmelse med motsvarande stadgande i 1962 års förslag.

I andra stycket behandlas frågan om ansvarigheten under transport från atomreaktor i transportmedel till atomanläggning i konventionsstat. Beträffande denna bestämmelse hänvisas i första hand till vad som har anförts vid 6 § (s. 77 f). Det är att märka, att bestämmelsen blir tillämplig även om transportmedlet befinner sig i en icke-konventionsstat, när atomsubstansen blir avsänd. Såtillvida innefattar stadgandet ett undantag från den allmänna bestämmelsen i första stycket om transporter från icke-konventionsstat. Detta har som nyss anmärkts kommit till uttryck i den avslutande bisatsen i första stycket.

Paragrafen behöver bara underkastas en mindre redaktionell jämkning för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.* I första stycket skall »någon av konventionerna» ersättas med »konventionen».

8 §.

1962 års förslag 7 § tredje stycket (del II s. 49)

Pariskonventionen art. 4 ingressen

Wienkonventionen art. I (1) (j) (iii) och II (1) (b) och (c)

Paragrafen upptar en bestämmelse av innebörd att transportansvarighetsreglerna i 6—7 §§ också skall gälla beträffande olyckor som inträffar under tillfällig uppläggning av atomsubstans under transport. I sak överensstämmer stadgandet med motsvarande bestämmelse i 7 § tredje stycket i 1962 års förslag. Som tidigare (s. 70 f) har framhållits gäller bestämmelsen även när uppläggningen sker i en atomanläggning.

Ingen ändring av paragrafen påkallas för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.*

9 §.

1962 års förslag 6 § tredje stycket (del II s. 46 f)

Pariskonventionen art. 3 (a) in fine

Wienkonventionen art. II (1) (b) och (c)

Denna paragraf reglerar ansvarigheten vid atomolyckor orsakade av atomsubstans som utan att vara under transport befinner sig utanför atomanläggning. Såvitt gäller frågan om ansvarighet för skada orsakad av atomsubstans som kom från atomanläggning i konventionsstat överensstämmer bestämmelserna i fråga om sitt sakliga innehåll väsentligen med motsvarande bestämmelser i 6 § tredje stycket i 1962 års förslag. I denna del hän-

visas därför i första hand till framställningen i del II (s. 46 f). I vad paragrafen reglerar frågan om ansvarigheten när atomsubstansen före olyckan varit under transport som avses i 7 §, saknar den däremot motsvarighet i 1962 års förslag.

Den utformning konventionernas transportansvarighetsregler nu fått har gjort det nödvändigt att ge bestämmelserna i förstnämnda hänseende en från 6 § tredje stycket i 1962 års förslag avvikande utformning. Sistnämnda lagrum omfattar bl. a. olyckor som inträffar efter det att en transport avbrutits. Som exempel kan nämnas, att ett fartyg förande ett parti atomsubstans förliser, varvid atomsubstansen sjunker till havsbottnen och sedermera ger upphov till en atomolycka. I sådant fall skall uppenbarligen ansvarigheten åvila den anläggningsinnehavare som vid tiden för transportens avbrytande var ansvarig enligt transportansvarighetsreglerna, om inte annan anläggningsinnehavare därefter men före olyckan omhändertagit ämnet; om så skett skall ansvarigheten åvila honom. Detta resultat kunde med Pariskonventionens ursprungliga transportansvarighetsregler åstadkommas genom den jämförelsevis enkla bestämmelsen i 6 § tredje stycket i 1962 års förslag, eftersom det avgörande för frågan vilkendera av avsändaren och mottagaren som skulle vara ansvarig för en atomolycka under transport av atomsubstans mellan atomanläggningar i konventionsstater enligt dessa regler alltid skulle vara vem av dem som vid olyckstillfället omhänderhade atomsubstansen. Man kunde således knyta an till omhändertagandet av ämnet som kriterium för att låta ansvarigheten övergå till annan anläggningsinnehavare än den från vars anläggning ämnet kommit.

Enligt de nya transportansvarighetsreglerna kan emellertid transportansvarigheten övergå på mottagaren enligt bestämmelse i avtal mellan avsändare och mottagare. Om en transport avbryts efter det att ansvarigheten enligt en sådan avtalsbestämmelse gått över på mottagaren samt en atomolycka inträffar därefter, skall tydligen mottagaren svara för olyckan, oavsett om han omhändertagit atomsubstansen eller inte. Detta måste komma till uttryck i lagtexten.

Lagtekniskt synes problemet böra lösas på det sättet att paragrafen delas upp i två punkter. Den första bör ge en huvudregel om att ansvarigheten skall åvila den anläggningsinnehavare som vid eller senast före olyckan haft ämnet i sin besittning. I andra punkten bör tas upp en generell bestämmelse om att i fall då olyckan inträffar efter det att en transport av ämnet avbrutits transportansvarighetsreglerna skall gälla, om inte atomsubstansen under tiden mellan transportens avbrytande och olyckan kommit i annan anläggningsinnehavares besittning; i sådant fall skall givetvis ansvarigheten åvila denne anläggningsinnehavare.

Bestämmelsen i 6 § tredje stycket i 1962 års förslag reglerar bara den situationen att en atomolycka utanför atomanläggning orsakats av atomsubstans som kom från anläggning i konventionsstat. Någon bestämmelse

om ansvarigheten i anledning av en olycka som inträffar efter avbrytande av en transport från icke-konventionsstat till atomanläggning i konventionsstat finns däremot inte i förslaget. Härutinnan överensstämmer detta med Pariskonventionen. Att konventionen inte reglerat denna situation kan dock antas bero på förbiseende. Det synes nämligen uppenbart, att i hithörande fall den mottagande anläggningsinnehavaren, sedan han enligt de särskilda reglerna härom har övertagit ansvaret för olyckor under transporten, bör vara ansvarig också för olyckor som inträffar efter ett avbrytande av transporten — dock givetvis bara under förutsättning att ämnet inte före olyckan kommit i annan anläggningsinnehavares besittning. Detta gäller självfallet också beträffande olycka som inträffar efter avbrytande av transport från atomreaktor i transportmedel. Det sagda torde också vara innebörden av bestämmelserna i art. II (1) (c) (iii) och (iv) i Wienkonventionen.

Det har ansetts lämpligt att nu förevarande bestämmelser i den svenska lagen uttryckligen reglerar också dessa fall. Den omständigheten att stadgande härom saknas i Pariskonventionen — även i dess reviderade lydelse — synes med hänsyn till vad som nyss har anförts inte utgöra hinder häremot.

Bestämmelserna i förevarande paragraf har utformats i enlighet med det anförda. Under det att i 6 § tredje stycket i 1962 års förslag ansvarighetens övergång från innehavaren av den anläggning varifrån ämnet kom till annan anläggningsinnehavare knutits till den senares övertagande av atomsubstansen, har i det nya förslaget valts att anknyta till besittningstagandet. Detta sammanhänger med att en särskild reglering skett i det nya förslaget — i paragrafens andra punkt — av de fall då olyckan inträffat efter det en transport avbrutits och transportansvarighetsreglerna skall bli tillämpliga. I 1962 års förslag, enligt vilket transportansvarigheten alltid skulle övergå på mottagaren vid dennes övertagande av ämnet, omfattade däremot bestämmelsen i 6 § tredje stycket även dessa fall och den måste utformas med beaktande härav. I fråga om olyckor orsakade av atomsubstans som kommit från anläggning i konventionsstat kommer stadgandet i första punkten av förevarande paragraf att gälla bara de fall då ämnet på annat sätt än genom en transport kommit att lämna atomanläggningen. För sådana fall bör en övergång av ansvarigheten på innehavare av annan atomanläggning förutsätta ett verkligt besittningstagande. Detta torde också vara den sakliga innebörden av de konventionsbestämmelser på vilka stadgandet grundar sig.

Hänvisningen i andra punkten till ansvarighetsbestämmelserna i 7 § innebär bl. a. att när olyckan föregåtts av transport från icke-konventionsstat eller från atomreaktor i transportmedel ansvarighet för mottagande anläggningsinnehavare kan inträda bara om transporten avbrutits efter det att denne övertagit atomsubstansen och därigenom enligt 7 § första eller andra

stycket blivit ansvarig för olyckor under transporten. Avbryts transporten på ett tidigare stadium, inträder överhuvud inte något ansvar enligt konventionerna för olyckor vartill atomsubstansen därefter ger upphov.

Paragrafen kan lämnas oförändrad för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.*

Vissa under remissbehandlingen av 1962 års förslag gjorda erinringar mot den redaktionella utformningen av 6 och 7 §§ i nämnda förslag har beaktas vid utformningen av motsvarande bestämmelser i det nya förslaget.

10 §.

1962 års förslag 8 § (del II s. 49 ff)

Pariskonventionen art. 4 (d)

Wienkonventionen art. II (2)

Bestämmelsen i denna paragraf om att fraktförare kan sättas i anläggningsinnehavares ställe överensstämmer i sak med motsvarande stadgande i 1962 års förslag 8 §. Vissa redaktionella förtydliganden och förenklingar har dock gjorts.

Art. II (2) i Wienkonventionen nämner vid sidan av fraktförare (»carrier») även den som omhändertar radioaktivt avfall (»a person handling radioactive waste»). Under 1963 års förhandlingar om revision av Pariskonventionen rådde enighet om att något häremot svarande tillägg i art. 4 (d) i Pariskonventionen inte var behövligt. Uttrycket »carrier» ansågs kunna ges en så vidsträckt innebörd att det kommer att omfatta även berörda kategori. De företag det gäller kommer i praktiken att utföra transporter av radioaktivt avfall och blir således rent faktiskt att anse som fraktförare. Under dessa förhållanden har det inte ansetts nödvändigt att i den svenska lagtexten särskilt nämna denna kategori av företagare vid sidan av »fraktföraren. Uttrycket »fraktförare» får anses ha samma vidsträckta innebörd som uttrycket »carrier» i Pariskonventionen (jfr det norska förslaget § 25, som talar om »fraktförer eller liknende»).

Inte heller denna paragraf behöver ändras för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.*

11 §.

1962 års förslag 9 § första stycket (del II s. 51)

Pariskonventionen art. 3 och 9

Wienkonventionen art. IV (1) och (3)

Stadgandet i första stycket om objektivt ansvar överensstämmer i sak med motsvarande stadgande i 1962 års förslag.

Bestämmelsen i 9 § första stycket andra punkten i det äldre förslaget om undantag från lagens tillämpning för atomolyckor i följd av krigshandlingar m. m. har i samband med en omarbetning som föranletts av de ändrade

eller nya konventionsreglerna tagits upp i ett särskilt andra stycke av förevarande paragraf.

Enligt Pariskonventionen art. 9 i dess ursprungliga lydelse skulle ansvarighet enligt konventionen inte inträda i anledning av atomolycka som är en följd av krigshandling eller liknande handling under väpnad konflikt, invasion, inbördeskrig eller uppror eller av en allvarlig naturkatastrof av osedvanlig art, om inte annorlunda bestämts i lagen i den stat vars domstolar enligt konventionen äger jurisdiktion. Häremot svarande bestämmelser i Wienkonventionen art. II (3) (a) och (b) ger däremot en tvingande regel om undantag för olyckor i följd av krigshandlingar o. d. samt tillägger anläggningsstaten — inte jurisdiktionsstaten — rätt att med avsteg från konventionens huvudregel om undantag även för olyckor i följd av vissa naturkatastrofer bestämma att sådana olyckor skall omfattas av konventionen. Under 1963 års revisionsförhandlingar vidtogs sådan ändring av art. 9 i Pariskonventionen att den kom att i sak överensstämma med nyssnämnda bestämmelser i Wienkonventionen. Mot den nya art. 9 i Pariskonventionen har Västtyskland och Österrike gjort en av övriga signatärmakter godtagen reservation, enligt vilken de båda staterna förbehåller sig rätten att tillämpa konventionen beträffande sådana olyckor av här ifrågavarande art som inträffar i resp. stat.

Vid överförande av de nya konventionsbestämmelserna till den svenska lagen uppkommer först frågan, huruvida svenska anläggningsinnehavare i någon omfattning bör underkastas ansvar enligt lagen för olyckor i följd av naturkatastrofer — för utländsk anläggningsinnehavare kommer i detta hänseende att gälla anläggningsstatens lag. Under de nordiska överläggningarna har uppnåtts enighet om att huvudregeln i konventionerna bör gälla. En motsatt reglering skulle innebära, att en svensk anläggningsinnehavare skulle bli ansvarig exempelvis i anledning av en olycka i följd av en jordbävning i Italien, även om sådant ansvar enligt den italienska lagstiftningen inte kan drabba innehavare av atomanläggning i Italien. Olägenheterna av en sådan ordning synes inte uppväga fördelen av det skydd mot ett eventuellt obegränsat ansvar enligt allmänna skadeståndsregler som en tillämpning av huvudregeln i konventionerna skulle medföra för vederbörande anläggningsinnehavare. Med hänsyn till förhållandena i Sverige finns det uppenbarligen än mindre behov att föreskriva ansvar för svenska anläggningsinnehavare för olyckor som i följd av naturkatastrofer inträffar här i riket. Tillräckliga skäl synes inte heller föreligga att utsträcka konventionen att omfatta sådana olyckor bara när de inträffar på det fria havet. Den naturliga lösningen av frågan torde vara att varje stat för sig — eventuellt efter skärlighetsprövning in casu — påtar sig att utge ersättning av statsmedel i anledning av olyckor av detta slag inom dess territorium och att anläggningsstaten på motsvarande sätt sörjer för att i mån av behov ersättning kommer att lämnas, om i följd av en naturkatastrof en olycka inträffar på det fria

havet. En sådan ordning uppnås lättast, om de enskilda konventionsstaterna i sin interna lagstiftning gör undantag i överensstämmelse med huvudregeln i konventionerna.

Bestämmelsen i andra stycket om undantag för atomolyckor i följd av krigshandlingar o. d. och i följd av naturkatastrofer har utformats i enlighet med det anförda. Beträffande naturkatastrofer måste en hänvisning ske till anläggningsstatens lag för de fall då fråga uppkommer om ansvarighet för innehavare av atomanläggning i annan konventionsstat. Stadgandet har därför delats upp i två punkter. Den första behandlar bara frågan om ansvar i hithörande fall för svensk anläggningsinnehavare, under det att i andra punkten gjorts en hänvisning till anläggningsstatens lag för övriga fall. Av lagtekniska skäl har hänvisningen inte begränsats till att avse bara olyckor i följd av naturkatastrofer, utan den gäller formellt också olyckor i följd av krigshandlingar o. d., ehuru konventionernas undantagsbestämmelse för sistnämnda fall är tvingande. I sak blir emellertid resultatet detsamma, eftersom varje konventionsstat måste göra undantag för olyckor av denna art. Den tysk-österikiska reservationen behöver inte påverka den svenska lagstiftningen, eftersom reservationen bara gäller olyckor som inträffar i Tyskland resp. Österrike och svensk lag inte under några förhållanden kan bli tillämplig beträffande sådana olyckor.

I Wienkonventionen och efter 1964 års revision även i Pariskonventionen talas om atomolycka som är en »direkt» följd av krigshandling etc. Det är med hänsyn till den orsaks- och adekvanslära som tillämpas i nordisk skadeståndsrätt tveksamt om ordet »direkt» får någon självständig betydelse i svensk lagtext. Det har trots detta ansetts lämpligt att följa konventionstexterna på denna punkt. Några praktiska tolkningsproblem torde inte uppkomma.

Bestämmelsen i 9 § andra stycket i 1962 års förslag har i det nya förslaget tagits upp i 13 § första stycket (se nedan s. 86 f).

Förevarande paragraf kan behållas oförändrad för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.*

12 §.

1962 års förslag 10 § (del II s. 51 ff)

Pariskonventionen art. 3 (a) (ii) (1) och (2) samt art. 7 (c)

Wienkonventionen art. IV (5) och (6)

Genom bestämmelsen i art. 3 (b) (i) i den ursprungliga Pariskonventionen undantogs från anläggningsinnehavarens ansvarighet skada på själva atomanläggningen och på viss s. k. »on-site-property», dvs. egendom inom anläggningens område. Undantaget har numera i anslutning till motsvarande bestämmelse i Wienkonventionen fått en något vidgad omfattning. Enligt den nya undantagsregeln i Pariskonventionen art. 3 (a) (ii) (1) förutsätts

inte att anläggningsinnehavaren hade egendomen i sitt förvar eller under sin kontroll, utan all egendom som vid olyckstillfället nyttjades eller var avsedd att nyttjas i förbindelse med anläggningen omfattas av undantaget. Ändringen torde dock vara av ringa praktisk betydelse, eftersom egendom som nyttjas i förbindelse med anläggningen i allmänhet också torde vara under anläggningsinnehavarens rådighet.

Ett under remissbehandlingen av 1962 års förslag av Sveriges Mekanförbund framfört önskemål att lagen utvidgas att omfatta även skada på »on-site-property» kan inte tillgodoses inom ramen för en lagstiftning som bygger på Paris- och Wienkonventionerna eller en av dem. Sakliga skäl talar också emot en sådan ändring, främst givetvis hänsynen till helt utomstående skadelidande. Det synes ligga närmast till hands att hithörande skaderisker täcks genom objektförsäkring (jfr nedan s. 91).

Den mot 10 § första stycket i 1962 års förslag svarande bestämmelsen i första stycket av förevarande paragraf har i enlighet med det sagda bara underkastats den jämkning som betingas av berörda ändring i Pariskonventionens stadgande i ämnet.

Andra stycket motsvarar 10 § andra stycket i 1962 års förslag. Pariskonventionens motsvarande bestämmelse är i sak oförändrad och överensstämmer med Wienkonventionen art. IV (5) (b). Beträffande de närmare överväganden som ligger till grund för detta stadgande i förslaget hänvisas till del II (s. 52 f).

I sitt remissyttrande över 1962 års förslag har järnvägsstyrelsen framhållit att med begreppet transportmedel uppenbarligen avses rullande materiel men att därunder knappast kan falla bana, kontaktledningar, stationshus etc. Detta innebär enligt styrelsen, att om en atomolycka inträffar t. ex. på ett tåg på Årstabron i Stockholm med brons sammanstörtande som följd Statens järnvägar visserligen inte kan kräva ersättning för förlust av den rullande materielen men väl för förlust av bron och eventuellt de kostnader frånvaron av denna förorsakat. Ansvarssumman skulle därmed vara i sin helhet förbrukad, vilket enligt styrelsen knappast kan vara meningen med den föreslagna regleringen. Styrelsen föreslår därför ett förtydligande på denna punkt.

Järnvägsstyrelsens tolkning av begreppet transportmedel torde vara riktig. Något förtydligande synes inte behövligt. Att å andra sidan utsträcka undantagsregeln att omfatta också själva järnvägsanläggningen med vad därtill hör skulle inte bara stå i direkt strid med konventionerna utan också föra alldeles för långt och ge upphov till nästan olösliga gränsdragningsproblem. Det bör f. ö. påpekas att i det av styrelsen anförda exemplet resultatet inte blir, att ansvarsbeloppet i sin helhet tas i anspråk för att täcka skadorna på bron och därav föranledda förluster, även om dessa skador ensamma skulle uppgå till eller överskrida ansvarsbeloppet. I stället blir

bestämmelsen i 19 § första stycket i det nya förslaget (16 § första stycket i 1962 års förslag) om proportionell nedsättning av samtliga skadelidandes ersättningsanspråk tillämplig.

På sätt som har utvecklats närmare i motiven till 10 § i 1962 års förslag (del II s. 53 ff) medförde undantagsbestämmelserna i nämnda paragraf — med den utformning kanalisationsreglerna i förslaget fått — att allmänna skadeståndsregler blev tillämpliga i fråga om skador på anläggningen och på »on-site-property». Det framhölls också, att en sådan ordning ledde till vissa ogynnsamma konsekvenser, vilka endast delvis kunde bemästras genom friskrivningsklausuler i avtal om leveranser till anläggningen eller liknande åtgärder. Hithörande frågor uppmärksammades under förarbetena till Wienkonventionen. Man kom därvid fram till att problemet borde få en mera radikal lösning och att kanalisationsprincipen — med vissa inskränkningar — borde vinna tillämpning också beträffande skador av nu ifrågavarande art. Kanalisationsreglerna i konventionen utformades i enlighet härmed, och Pariskonventionens motsvarande regler har numera anpassats till Wienkonventionens system.

Av dessa konventionsbestämmelser föranledda regler har i det nya lagförslaget tagits upp i 14 § andra stycket (se närmare nedan s. 88 ff). Det har ansetts lämpligt att i nu förevarande paragraf, som undantar hithörande skador från anläggningsinnehavarens ansvarighet enligt lagen, göra en särskild erinran om att denna också innehåller bestämmelser om i vad mån ansvar för dessa skador kan inträda enligt andra skadeståndsregler. En sådan erinran har tagits upp i tredje stycket.

Bestämmelserna i denna paragraf kan behållas oförändrade även för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.*

13 §.

1962 års förslag 9 § andra stycket och 11 § (del II s. 51 och 55 ff)
Pariskonventionen art. 11
Wienkonventionen art. VIII och IV (2)

Beträffande första stycket hänvisas till vad som har anförts i motiven till 9 § andra stycket i 1962 års förslag.

Frågan om verkan av skadelidandes medvållande har av Pariskonventionen (art. 11) lämnats öppen att regleras genom nationell lagstiftning. I Wienkonventionen däremot har spörsmålet gjorts till föremål för en delvis tvingande reglering. Enligt art. IV (2) får jämkning av skadeståndet på grund av medvållande äga rum endast om den skadelidande medverkat till skadan uppsåtligen eller genom grov vårdslöshet. Om och enligt vilka grunder jämkning skall ske i dessa fall, skall avgöras enligt nationell lag (lex fori). Den nationella lagen kan således ytterligare begränsa jämkningsmöjligheterna.

Till grund för jämkningsregeln i Wienkonventionen torde ligga överväganden av samma art som de vilka föranledde atomskadeutredningen att i 11 § första stycket i 1962 års förslag ta in en bestämmelse om att jämkning inte skulle ifrågakomma vid ringa medvållande (del II s. 57 f). Men i Wienkonventionen har man i de skadelidandes intresse gått ett steg längre. Ståndpunkten vann den svenska delegationens stöd vid Wienkonferensen. Den överensstämmer också med den uppfattning som kommit till uttryck i hovrättens över Skåne och Blekinge remissyttrande över 1962 års förslag och synes på förevarande område försvarlig. Under remissbehandlingen av nämnda förslag framförde visserligen Svenska försäkringsbolags riksförbund en motsatt uppfattning. Förbundet ifrågasatte nämligen, om inte den av atomskadeutredningen föreslagna inskränkningen av jämkningsmöjligheten utgjorde en alltför genomgripande nyhet för att böra införas på ett så begränsat område och om inte reformer av denna art borde övervägas först vid en allmän översyn av skadeståndsrättens principer. Bortsett från att sakligt starka skäl kan åberopas för att just på förevarande område de skadelidandes intressen tillgodoses i särskilt hög grad är emellertid läget nu ett annat än vid tillkomsten av 1962 års förslag. Till skillnad från Pariskonventionen innehåller nämligen Wienkonventionen en tvingande regel om begränsning av jämkningsmöjligheten.

Om Sverige ställer sig utanför Wienkonventionen, kan det möjligen finnas skäl att närmare överväga, om man i avvaktan på en översyn av den allmänna skadeståndsrätten bör nöja sig med atomskadeutredningens mer modesta förslag eller rentav bör låta den allmänna skadeståndsrättens jämkningsregler gälla. Det har dock inte ansetts påkallat att ta någon ståndpunkt till den frågan i detta sammanhang.

Vissa uttalanden under förarbetena till Wienkonventionen[1] ger vid handen, att jämkning får äga rum med tillämpning av eventuella bestämmelser i nationell lag eller allmänt erkända grundsatser rörande s. k. passiv identifikation. Svensk rättspraxis har i viss omfattning erkänt passiv identifikation utan stöd av uttryckliga bestämmelser härom[2]. Det torde även på förevarande område få överlämnas åt rättstillämpningen att avgöra om och under vilka förutsättningar passiv identifikation skall ske. Den föreslagna jämkningsregeln talar om »medvållande på den skadelidandes sida». Uttryckssättet medger en tillämpning av allmänna principer rörande passiv identifikation.

I redaktionellt hänseende har jämkningsregeln i 13 § andra stycket fått en annan utformning än motsvarande bestämmelse i 11 § första stycket i 1962 års förslag. Den nya lydelsen tillgodoser vissa under remissbehand-

[1] Se »Civil liability for nuclear damage, Official records», Wien 1964, s. 245 f.
[2] Se t. ex. NJA 1955 s. 102 med särskilt yttrande av JustR Walin.

lingen av det äldre förslaget framförda önskemål och framhäver i övrigt stadgandets tvingande karaktär.

I 11 § andra stycket i 1962 års förslag upptogs en särskild regel om jämkning av skadeståndet när den skadelidande tagit olovlig befattning med det ämne som orsakat skadan (se beträffande denna bestämmelse del II s. 56 f). Bestämmelsen torde vara oförenlig med jämkningsregeln i art. IV (2) i Wienkonventionen och har därför fått utgå i det nya förslaget. Härigenom har ett i hovrättens över Skåne och Blekinge remissyttrande framfört önskemål blivit tillgodosett.

Paragrafen kan behållas oförändrad även för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.*

14 §.

1962 års förslag 12 § (del II s. 57 ff)

Pariskonventionen art. 6 (b) och (c)

Wienkonventionen art. II (5) och IV (7)

Paragrafen innehåller regler om s. k. kanalisation av ansvarigheten.

Enligt 1962 års förslag gällde kanalisationsprincipen — d. v. s. upphävande av skadeståndsansvar enligt andra än lagens regler — bara beträffande skada som omfattades av lagens ersättningsbestämmelser. Ersättningsanspråk enligt allmänna skadeståndsregler kunde således väckas mot såväl anläggningsinnehavaren som annan person i anledning av atomskada, för vilken anläggningsinnehavaren inte var ansvarig enligt atomansvarighetslagen. Det gällde exempelvis skada på sådan egendom inom anläggningens område som avsågs i 10 § (12 § i det nya förslaget) och skada i anledning av atomolycka som uppkommit i följd av krigshandling o. d. eller genom allvarlig naturkatastrof. I den delen överensstämde förslaget med den ursprungliga Pariskonventionen. Kanalisationsregeln i art. 6 (b) i nämnda konvention var visserligen generellt avfattad och uteslöt enligt sin lydelse undantagslöst ansvarighet för annan än anläggningsinnehavaren för »skada i följd av atomolycka». Man torde emellertid vid bestämmelsens tillkomst ha utgått från att den åtminstone i stort sett bara skulle gälla i fråga om skador för vilka anläggningsinnehavaren var ansvarig enligt konventionen.

Wienkonventionens kanalisationsregel i art. II (5) har enligt sin lydelse också en generell räckvidd. Den utesluter således i princip allt ansvar för atomskada för annan än anläggningsinnehavaren. Från denna kanalisationsregel görs emellertid vissa undantag i art. IV 7 (a) och (b). För skada orsakad av atomolycka som är en följd av krigshandling och liknande handlingar eller av en allvarlig naturkatastrof av osedvanlig art liksom för skada på atomanläggningen och på s. k. »on-site-property» skall sålunda enligt art. IV (7) (a) kunna riktas ersättningsanspråk mot fysisk person som

vållat skadan uppsåtligen, om anläggningsinnehavaren på grund av art. IV (3) eller (5) inte är ansvarig för skadan enligt konventionen. Vidare skall enligt art. IV (7) (b) anläggningsinnehavaren kunna göras ansvarig enligt andra än konventionens regler för sådan skada på transportmedel som enligt art. IV (5) (b) inte omfattas av hans ansvarighet enligt konventionen. Av dessa bestämmelser, sammanställda med kanalisationsregeln i art. II (5), kan motsättningsvis slutas, att skadeståndsansvar enligt andra än konventionens regler i anledning av atomolycka, på vilken konventionen i princip är tillämplig, inte kan komma i fråga i vidare mån än som direkt följer av bestämmelserna.

I samband med 1964 års revision av Pariskonventionen infördes i art. 6 (c) bestämmelser motsvarande nu återgivna stadganden i Wienkonventionen. Däremot vidtogs inte någon ändring av kanalisationsregeln i art. 6 (b). Men efter införandet av bestämmelserna i art. 6 (c) torde det inte längre råda någon tvekan om att nyssnämnda regel skall tolkas enligt sin lydelse, dvs. att med de inskränkningar som följer av art. 6 (c) ansvarighet enligt andra än konventionens regler överhuvud inte kan inträda i anledning av en atomolycka, på vilken konventionen är tillämplig.

De båda konventionerna överensstämmer alltså sinsemellan i förevarande hänseende. Wienkonventionen saknar visserligen motsvarighet till den uttryckliga regeln i art. 6 (c) (ii) i Pariskonventionen att anläggningsinnehavaren, utom såvitt gäller skada på transportmedlet vid transportolyckor, i princip inte kan göras ansvarig för skada i följd av en atomolycka enligt andra än konventionens regler. Någon saklig skillnad är det dock inte fråga om. Under utarbetandet av Wienkonventionen torde man ha ansett den angivna principen med tillräcklig tydlighet kunna motsättningsvis härledas ur bestämmelsen i art. IV (7) (b). I Wienkonventionen finns inte heller någon motsvarighet till bestämmelsen i Pariskonventionen art. 6 (c) (i) (2) om att konventionen inte medför inskränkning i den ansvarighet som kan åvila innehavaren av en atomreaktor i transportmedel i de fall då ansvarighet enligt konventionen på grund av bestämmelserna i art. 4 (a) (iii) eller (b) (iii) inte åvilar innehavare av atomanläggning. Här torde emellertid föreligga ett rent förbiseende. Bestämmelserna i art. IV (7) i Wienkonventionen kom till på ett sent stadium. Först genom de i anslutning till dessa bestämmelser förda diskussionerna klargjordes det att kanalisationsregeln i art. II (5) hade en generell räckvidd. Man synes emellertid härvid inte ha observerat, att man som en konsekvens av detta ställningstagande bort göra uttryckligt undantag från kanalisationsprincipen även för de i art. 4 (a) (iii) och (b) (iii) åsyftade situationerna. Förhållandet blev uppenbart först under förhandlingarna om revision av Pariskonventionen. Att emellertid ett sådant undantag måste gälla även enligt Wienkonventionen är tydligt och torde inte sättas i fråga av någon. Det får därför

anses stå i full överensstämmelse med Wienkonventionen att utforma de nationella reglerna i detta hänseende på grundval av Pariskonventionens bestämmelser.

Vid överförande av konventionernas kanalisationsregler till den svenska lagen har i lagförslaget valts en annan lagteknisk metod än den som kommit till användning i konventionerna. I förevarande paragraf har sålunda tagits upp två från varandra fristående kanalisationsbestämmelser i stället för en generell kanalisationsregel med därtill knutna undantagsbestämmelser. I första stycket ges en regel om kanalisation av ansvarigheten för skador som omfattas av ersättningsbestämmelserna i den svenska lagen eller i annan konventionsstats lag, dvs. skador för vilka anläggningsinnehavaren i princip är ersättningsskyldig. Stadgandet i andra stycket åter reglerar frågan om ansvarighet enligt andra skadeståndsregler för sådana atomskador för vilka anläggningsinnehavaren endast på grund av särskilda undantagsbestämmelser i lagen — eller i annan konventionsstats lag — inte är ansvarig. Det gäller här dels skada genom atomolycka som är en följd av krigshandling o. d. eller av allvarlig naturkatastrof (11 §), dels skada på atomanläggningen och på s. k. »on-site-property» samt skada på det atomsubstansförande transportmedlet vid transportolyckor (12 §).

Begränsningen i första stycket till skador som omfattas av lagens ersättningsbestämmelser medför att någon särskild undantagsbestämmelse motsvarande art. 6 (c) (i) (2) i Pariskonventionen inte är behövlig. Beträffande första stycket kan här i övrigt hänvisas till vad som har anförts i del II (s. 57 ff) i anslutning till det motsvarande stadgandet i 12 § första stycket i 1962 års förslag. Att märka är dock att andra punkten i sistnämnda lagrum saknar motsvarighet i det nya förslaget. Det har ansetts överflödigt att särskilt föreskriva att kanalisationsregeln gäller även efter det att anspråket mot anläggningsinnehavaren preskriberats. Detta torde nämligen följa redan av huvudregeln, som talar om skada »som omfattas av ersättningsbestämmelserna i denna lag — — —», inte om skada för vilken anläggningsinnehavaren är ansvarig (jfr 9 § i den provisoriska lagen, som något oegentligt talar om »skadeståndsanspråk enligt denna lag»).

Av skäl motsvarande dem som föranlett att i första stycket gjorts en hänvisning också till lagen i annan konventionsstat (se del II s. 57) har i andra stycket första punkten uttryckligen angivits, att det är fråga om skador för vilka anläggningsinnehavaren inte är ansvarig enligt vare sig den svenska lagen eller annan konventionsstats lag. Med uttrycket »motsvarande lagstiftning i annan konventionsstat» har markerats, att det bara är den på konventionerna (eller någon av dem) byggda atomansvarighetslagstiftningen som åsyftas. Huruvida i annan konventionsstat ansvarighet kan inträda enligt annan lagstiftning är givetvis utan betydelse.

Bestämmelsen i andra stycket första punkten är inte en kanalisationsregel i den meningen att skadeståndsansvaret »kanaliseras» till visst sub-

jekt. Bestämmelsen går längre, i det att den upphäver allt skadeståndsansvar med undantag bara för det ansvar som grundas på uppsåtligt handlande. I den mån en sådan regel leder till att de skadelidande ställs helt utan möjlighet att få ersättning kan den givetvis inge principiella betänkligheter. Vad beträffar skador i följd av krigshandlingar o. d. samt naturkatastrofer är det dock tydligt att regeln saknar praktisk betydelse, eftersom ett civilrättsligt ansvar knappast kan komma i fråga i sådana fall. Man torde f. ö. kunna förutsätta att åtminstone i vissa av dessa fall de skadelidandes intressen blir helt eller delvis tillgodosedda genom ingripanden från berörda staters sida. I övrigt gäller det här sådana egendomsskador mot vilka ekonomiskt skydd kan beredas genom objektförsäkring. Så torde ske redan nu, och den föreslagna regleringen medför inte annan förändring, än att försäkringsgivarna nödgas acceptera mer långtgående inskränkningar i sin regressrätt än som följer av nu gängse försäkringsvillkor.

Genom bestämmelsen i andra stycket första punkten har ett av delegationen för atomenergifrågor under remissbehandlingen av 1962 års förslag framfört önskemål om »kanalisering» av ansvaret även i fråga om skador på »on-site-property» blivit tillgodosett. Den i Sveriges industriförbunds remissyttrande väckta frågan, om inte en närmare utredning borde ske angående internationell praxis i fråga om skadeståndsansvaret för skador på »on-site-property», innan ställning tas i frågan om kanalisation av detta ansvar, har förlorat aktualitet i och med att tvingande kanalisationsbestämmelser i fråga om sådana skador numera införts i Paris- och Wienkonventionerna.

Konventionerna lämnar åt nationell lag att bestämma i vilken omfattning och enligt vilka grunder anläggningsinnehavaren vid en transportolycka skall kunna göras ansvarig enligt andra skadeståndsregler för sådan skada på transportmedlet för vilken han på grund av undantagsreglerna i konventionerna inte är ansvarig enligt dessa. Ett obegränsat allmänt skadeståndsansvar för anläggningsinnehavaren i dessa fall kan obestridligen bli betungande för denne och tvinga honom att skydda sig genom kompletterande ansvarsförsäkring. Emellertid är det här fråga om ersättningsskyldighet i förhållande till en person, till vilken anläggningsinnehavaren står i kontraktsförhållande genom transportavtalet. Han har således i princip möjlighet att genom avtalsklausuler begränsa sin ansvarighet. Det är f. ö. inte osannolikt att problemet rörande atomskada på transportmedel framdeles kan lösas helt genom att skadorna inkluderas i kaskoförsäkringarna för transportmedlen och försäkringsgivarna helt eller i väsentlig mån begränsar sin rätt att utöva regress mot anläggningsinnehavarna. Under dessa förhållanden har det synts naturligt att inte lagstiftningsvägen införa några inskränkningar i anläggningsinnehavarens ansvarighet i hithörande fall. I andra stycket andra punkten har därför gjorts undantag för dessa fall från

den mera långtgående kanalisationsprincip som kommit till uttryck i första punkten och som via hänvisningen till 12 § även omfattar skador på transportmedlet vid transportolyckor.

Under remissbehandlingen av 1962 års förslag ifrågasatte sjöfartsstyrelsen och Sveriges redareförening, om undantagsbestämmelsen i 12 § andra stycket i 1962 års förslag var nödvändig och om den borde behållas. Utöver vad som i denna del har anförts i motiven till 1962 års förslag (del II s. 59 ff) bör i anslutning härtill betonas, att det överhuvud inte torde vara möjligt att genomföra kanalisationsprincipen inom tillämpningsområdet för vissa konventioner på transportväsendets område utan att komma i konflikt med de folkrättsliga förpliktelser som följer av dessa konventioner. Härtill kommer att både Paris- och Wienkonventionerna på denna punkt innehåller en undantagsregel och att en stat som vill ansluta sig till dessa konventioner eller någon av dem följaktligen måste införa en motsvarande regel i sin interna lagstiftning. Den praktiska betydelsen av regeln torde dock bli ringa. Man har anledning tro att de skadelidande — oberoende av om kanalisation gäller eller inte — i första hand vänder sig mot anläggningsinnehavaren. Denne svarar ju på objektiv grund, har ett mycket högt ansvarsbelopp och är underkastad försäkringsplikt. Också av andra skäl torde undantagsregeln efterhand få allt mindre betydelse. Som framhållits i del II (s. 61) har vid revision av Bernkonventionerna om befordran på järnväg (CIM och CIV) införts bestämmelser i dessa konventioner om undantag för atomskador. Motsvarande undantagsbestämmelser kan väntas småningom bli införda också i övriga konventioner på transportväsendets område. Särskilt kan framhållas, att 1962 års diplomatiska sjörättskonferens riktade en hemställan till den belgiska regeringen att överväga frågan om sammankallande av en diplomatisk konferens för behandling av detta spörsmål för sjörättskonventionernas vidkommande. Även på lufträttens område har frågan uppmärksammats. Den har under flera år stått upptagen på arbetsprogrammet för den internationella civila luftfartsorganisationens (ICAO) juridiska kommitté.

I enlighet med det anförda har i tredje stycket av förevarande paragraf i förslaget tagits upp ett mot 12 § andra stycket i 1962 års förslag svarande stadgande. Bara vissa redaktionella jämkningar har vidtagits. Beträffande denna bestämmelse, som grundar sig på Pariskonventionen art. 6 (b) och Wienkonventionen art II (5), hänvisas i övrigt till vad som har anförts i del II (s. 59 ff).

I sakligt hänseende föreligger åtminstone skenbart en skillnad mellan de nyss omnämnda undantagsreglerna i Paris- och Wienkonventionerna. Enligt Wienkonventionen gäller undantag från kanalisationsreglerna bara när ansvarigheten grundar sig på fördrag som var i kraft eller öppet för undertecknande, ratifikation eller anslutning den dag Wienkonventionen öppnades för undertecknande, dvs. den 21 maj 1963. Motsvarande tidpunkt enligt

Pariskonventionen är den 29 juli 1960. Emellertid har såvitt bekant några andra transportkonventioner inte öppnats för undertecknande under tiden mellan den 29 juli 1960 och den 21 maj 1963 än de i februari 1961 reviderade Bernkonventionerna angående fraktansvaret vid järnvägsbefordran (CIM och CIV), 1962 års Brysselkonvention angående redares ansvarighet mot passagerare samt 1961 års konvention med vissa bestämmelser rörande internationell luftbefordran som utförs av annan än den avtalsslutande fraktföraren (Guadalajarakonventionen). I de tre förstnämnda konventionerna har gjorts särskilda undantag för atomskador. Guadalajarakonventionen utgör ett accessorium till 1929 års Warszawakonvention rörande internationell befordran med luftfartyg, och den torde därför i praktiken komma att omfattas av undantaget, även om tidsgränsen sätts till ett tidigare datum än den 18 september 1961, då Guadalajarakonventionen öppnades för undertecknande. Det har under dessa förhållanden ansetts möjligt att behålla dagen för Pariskonventionens undertecknande som den avgörande tidpunkten.

Bestämmelsen i fjärde stycket av förevarande paragraf motsvarar 12 § tredje stycket i 1962 års förslag.

Paragrafen kan behållas oförändrad även för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.*

15 §.

1962 års förslag 13 § (del II s. 62 ff)
Pariskonventionen art. 6 (d) och (e)
Wienkonventionen art. IX (2)

Paragrafen innehåller regler om återkrav mot anläggningsinnehavare.

Första stycket första punkten i denna paragraf motsvarar 13 § första stycket i 1962 års förslag. Den skillnaden föreligger dock att bestämmelsen i det nya förslaget utformats som ett stadgande om subrogationsrätt och inte en självständig återkravsrätt. Detta sammanhänger med att bestämmelsen i Wienkonventionen art. IX (2) (a) utformades på detta sätt och att i anledning därav återkravsregeln i art. 6 (c) i den ursprungliga Pariskonventionen genom 1964 års revision ändrades och fick formen av en subrogationsbestämmelse (se numera art. 6 d). Som framhållits i del II (s. 62) torde dock en förändring av detta slag vara av ringa betydelse.

Enligt Wienkonventionen art. IX (2) (a) tillkommer återkravsrätt endast medborgare i stat som har tillträtt konventionen. Pariskonventionen gör inte någon motsvarande begränsning. Enligt denna konvention skall återkrav kunna göras gällande av envar, oberoende av nationalitet. Här föreligger en skiljaktighet mellan konventionerna som föranleder särskilda bestämmelser i PW-staternas lagstiftning. Sålunda måste rätten att rikta återkrav mot innehavare av atomanläggning i W-stat begränsas att gälla till förmån för medborgare i W- och PW-stater. En bestämmelse härom har också tagits upp i första stycket andra punkten av förevarande paragraf.

I bestämmelsen talas om »medborgare i stat som tillträtt Wienkonventionen» (dvs. W- eller PW-stat). Motsvarande uttryck i Wienkonventionen är »national of a Contracting Party». I art. I (1) (b) i Wienkonventionen lämnas en definition av detta uttryck, enligt vilken det även skall omfatta en konventionsstat, delstat (motsvarande) i konventionsstat (som utgör federal statsbildning) samt offentlig- eller privaträttsliga juridiska personer eller andra sammanslutningar vilka är hemmahörande (»established») i konventionsstat. Det kan vara tveksamt, om det svenska uttrycket »medborgare» utan vidare kan ges en så vidsträckt innebörd. I all synnerhet gäller detta beträffande juridiska personer, som utan att i egentlig mening ha sitt säte i en konventionsstat likväl bedriver verksamhet i sådan stat genom ett avdelnings- eller filialkontor eller i övrigt under sådana förhållanden att de är att anse som »established» i den staten (det torde vid konventionsbestämmelsens tillkomst ha varit avsett att uttrycket »established» skall tolkas extensivt).

Under dessa förhållanden har det ansetts påkallat att i anslutning till stadgandet i första stycket andra punkten ge en anvisning om att uttrycket »medborgare» här skall anses omfatta även vissa andra kategorier än fysiska personer. En bestämmelse härom har tagits upp i första stycket tredje punkten. Det har dock härvid inte synts nödvändigt att vid sidan av konventionsstat särskilt nämna delstater (motsvarande) i konventionsstater. Vad i övrigt gäller beskrivningen av de sammanslutningar som här kan komma i fråga har det tett sig naturligt att anknyta till rättegångsbalkens forumregler för juridiska personer (RB 10 kap. 1 § tredje stycket; jfr 11 kap. 2 §). Wienkonventionen synes emellertid förutsätta, att även sammanslutningar utan rättskapacitet i princip skall kunna utöva återkravsrätt. Att en sådan sammanslutning inte kan tillåtas att inför domstol uppträda som part är emellertid för svensk rätts del uppenbart. Däremot kan det givetvis tänkas, att de enskilda medlemmarna i sammanslutningen gemensamt väcker en regresstalan. Om någon eller flera av dem är medborgare i stat, som inte tillträtt Wienkonventionen, kan fråga uppkomma om de likväl skall anses återkravsberättigade på den grund att de är förenade i en sådan sammanslutning eller organisation som enligt Wienkonventionen art. I (1) (b) jfrd med art. IX (2) (a) är återkravsberättigad, trots att den inte har karaktären av juridisk person. Denna fråga torde få besvaras i rättstillämpningen från fall till fall under hänsynstagande till omständigheterna. Härvid får beaktas bl. a. huruvida sammanslutningen eller organisationen erkänns som juridisk person i annan stat, till vilken den på ett eller annat sätt har anknytning. I övrigt torde få förutsättas, att återkravsregeln i förevarande hänseende tillämpas jämförelsevis liberalt under beaktande av att den begränsning av återkravsrätten på grundval av nationalitet som skett i Wienkonventionen i och för sig ter sig främmande för svensk rättsuppfattning.

Det går knappast att finna en fullt adekvat översättning av uttrycket »established» med den vidsträckta innebörd uttrycket får antas ha i konventionen. Att en inrättning av här ifrågavarande art som har sitt säte i W- eller PW-stat är »established» i den staten och följaktligen återkravsberättigad, är tydligt. Detta har ansetts böra komma till uttryck i lagtexten. Kretsen är emellertid mer omfattande, och i förslaget har därför gjorts ett tillägg av innebörd att även inrättning som »eljest är hemmahörande i sådan stat» skall jämställas med den statens medborgare. Det får ankomma på domstolarna att under beaktande av de rättspolitiska skälen för återkravsrättens begränsning till konventionsstaternas medborgare närmare bestämma vilka kriterier som skall vara uppfyllda för att inrättning som här avses skall anses »hemmahörande» i en W- eller PW-stat.

Stadgandet i art. 6 (e) i Pariskonventionen om rätt till återkrav i vissa fall beträffande ersättning för skada, som på grund av reglerna om begränsning av det geografiska tillämpningsområdet i princip inte är ersättningsgill enligt konventionen, saknar motsvarighet i Wienkonventionen. Detta innebär till en början, att återkravsrätten måste begränsas till att gälla bara gentemot innehavare av atomanläggning i stat som tillträtt Pariskonventionen och till förmån endast för den som har sitt »principal place of business» i sådan stat och för anställda hos sådan person. Så har också skett i det mot 13 § andra stycket i 1962 års förslag svarande stadgandet i 15 § andra stycket i det nya förslaget.

I redaktionellt hänseende har bestämmelsen i andra stycket första punkten av denna paragraf jämkats på sådant sätt i förhållande till motsvarande stadgande i 1962 års förslag, att det klart framgår att återkravsrätten har karaktären av en så att säga hypotetisk subrogationsrätt, dvs. en rätt att återkräva högst det belopp den skadelidande skulle ha kunnat få, om vederbörande anläggningsinnehavare varit ansvarig för skadan.

Under remissbehandlingen av 1962 års förslag förordade Svenska försäkringsbolags riksförbund, att det för svenskt språkbruk något främmande uttrycket »någon som har sitt huvudkontor här i riket» ersätts med »någon som har sitt hemvist här i riket». Så bör enligt förbundet kunna ske utan att avsteg görs från Pariskonventionens syfte. Förbundet uttalade, att begreppet »hemvist» visserligen inte brukar användas beträffande juridisk person men erinrade om att enligt 10 kap. 1 § rättegångsbalken som hemvist för juridisk person skall gälla den ort där styrelsen har sitt säte eller förvaltningen förs.

De anförda synpunkterna synes i och för sig vara värda beaktande. Under de nordiska överläggningarna har emellertid betonats det angelägna i att på denna punkt ansluta så nära som möjligt till konventionstexten. Överensstämmelse mellan de nordiska förslagen torde knappast heller kunna uppnås, om den svenska texten använder ordet hemvist. Med hänsyn till dessa förhållanden och då stadgandets praktiska betydelse torde bli

ringa har det inte ansetts påkallat eller ens lämpligt att nu frångå terminologin i 1962 års förslag. Det torde inte bereda domstolarna svårigheter att tolka uttrycket »huvudkontor» på ett sätt som är sakligt försvarligt och förenligt med Pariskonventionens syften.

De särskilda bestämmelserna i andra stycket andra och tredje punkterna om regressansvarets inträde och upphörande vid vissa transportolyckor överensstämmer med motsvarande stadganden i 13 § andra stycket andra punkten i 1962 års förslag. Det bör dock särskilt påpekas, att bestämmelserna enligt det föreliggande förslaget inte gäller vid transport till eller från W-stat, trots att sådan stat ju är icke-konventionsstat enligt Pariskonventionen. Detta sammanhänger givetvis med att lagen i princip är tillämplig på olyckor som inträffar i W-stat och att följaktligen återkravsbestämmelsen i första stycket i stället blir tillämplig. På grund av att enligt Wienkonventionen subrogationsrätten gäller bara till förmån för medborgare i W- och PW-stater måste dock för vissa hithörande fall ges en särskild regel om rätt att väcka talan om återkrav vid svensk domstol, ehuru de skadelidandes ersättningsanspråk skall väckas vid domstol i annan konventionsstat. Denna fråga behandlas närmare vid 37 § (s. 136 f).

Bestämmelsen i tredje stycket av förevarande paragraf motsvarar 13 § tredje stycket i 1962 års förslag och har bara underkastats en mindre redaktionell jämkning. Beträffande detta stadgande hänvisas till vad som har anförts i del II (s. 63 f).

För det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen* måste vissa ändringar göras i denna paragraf. Första stycket andra och tredje punkterna skall utgå. I första och andra styckena skall orden »någon av konventionerna» ersättas med »konventionen» och sistnämnda uttryck skall i andra stycket ersätta »Pariskonventionen».

16 §.

Pariskonventionen art. 3 (b)
Wienkonventionen art. IV (4)

Denna bestämmelse om att »konventionella» skador i vissa fall skall likställas med atomskador saknar motsvarighet i 1962 års förslag. Den grundar sig på ett i Wienkonventionen upptaget stadgande, som först genom 1964 års revision av Pariskonventionen infördes i denna.

Bestämmelsens syfte är att befria de skadelidande från en bevisbörda rörande de lidna skadornas karaktär av atomskada, som i vissa fall skulle bli orimligt betungande och många gånger omöjlig att fullgöra i praktiken. Att någon bestämmelse av denna innebörd inte från början togs upp i Pariskonventionen torde sammanhänga med att begreppet atomolycka där — åtminstone rent formellt — givits en så vittomfattande innebörd, att frågan om särskiljande av skilda slags skador inte skulle behöva aktualiseras. Med Wienkonventionens olycks- och skadebegrepp och med den tolkning

man under 1963 års revisionsförhandlingar enades om att ge Pariskonventionens olycksbegrepp blir dock läget ett annat.

Man har nämligen enligt båda konventionerna att räkna med möjligheten av att en atomolycka i förening med en händelse som inte är att anse som en atomolycka, exempelvis en explosion, på en gång ger upphov till dels vad som enligt Wienkonventionen utgör atomskada och enligt Pariskonventionen utgör »skada i följd av atomolycka», dels »konventionell» skada (skada i följd av annan händelse än atomolycka), samt att skador av dessa båda slag samtidigt drabbar en och samma person eller samma egendom, utan att det i efterhand är möjligt att med säkerhet särskilja skadorna. Det är också tänkbart — beroende på vilken innebörd man ger uttrycket »serie av händelser» — att ett sådant sammansatt händelseförlopp, som enligt Wienkonventionen är att anse som *en* atomolycka, på en gång ger upphov till såväl atomskada som annan skada och att skadorna inte eller endast med svårighet kan särskiljas.

Ett praktiskt inte betydelselöst fall är slutligen att vid en atomolycka under transport av atomsubstans till eller från konventionsstat också atomsubstans som var under transport mellan icke-konventionsstater medverkat till de uppkomna skadorna och att det inte är möjligt att särskilja skador härrörande från de olika partierna atomsubstans. Det kan t. ex. vara fråga om transport av flera partier atomsubstans på ett och samma transportmedel eller om en kollision mellan flera atomsubstansförande transportmedel. En liknande situation kan uppkomma vid kollision mellan ett atomsubstansförande fartyg och ett atomfartyg. Enligt Pariskonventionen och det föreliggande lagförslaget är i fall av nu nämnd art samtliga skador att anse som atomskador i teknisk mening, dvs. enligt de givna definitionerna, men skadorna omfattas av konventionens resp. lagens ersättningsbestämmelser bara i den mån de orsakats av atomsubstans som kom från eller sänts till atomanläggning i konventionsstat. Enligt Wienkonventionen är skadorna att hänföra till atomskada i konventionens mening — och ersättningsgilla enligt konventionen — endast om de orsakats av atomsubstans som kom från eller sänts till dylik anläggning, se definitionen av atomskada i art. I (1) (k) (i) (jfr s. 64). I samtliga berörda fall skulle det uppenbarligen vara orimligt att begära bevisning från de skadelidandes sida om i vilken omfattning de lidna skadorna verkligen härrör från det eller de ämnen som omfattas av konventionernas ersättningsbestämmelser.

Konventionerna har löst dessa problem till de skadelidandes förmån på det sättet, att i den mån skador av skilda slag inte tillförlitligen kan särskiljas (»are not reasonably separable») även sådan skada som inte är att hänföra till atomskada (skada orsakad av atomolycka) likväl skall anses som atomskada (skada orsakad av atomolycka). En konsekvens av denna reglering blir att konventionernas ersättningsbestämmelser i deras helhet blir tillämpliga beträffande dessa skador. Det innebär bl. a. att kanalisa-

tionsreglerna kommer att gälla — i princip kan ingen annan än vederbörande anläggningsinnehavare göras ansvarig för skadorna — och att anläggningsinnehavarens rätt att utöva regress mot tredje man blir starkt beskuren (se nedan vid 20 §, s. 103 f).

Tydligt är emellertid, att de skadelidandes intressen i och för sig inte motiverar att dessa mot anläggningsinnehavaren stränga regler upprätthålls undantagslöst. Det kan tvärtom vara till de skadelidandes fördel att de — i fråga om »konventionella» skador resp. atomskador som härrör från annan källa än som omfattas av konventionerna — har kvar möjligheten att rikta ersättningsanspråk enligt andra skadeståndsregler mot annan än anläggningsinnehavaren. En rätt för denne att av en tredje man som är ansvarig enligt sådana regler kräva åter vad han utgivit för »konventionella» skador kan bara i undantagsfall tänkas inverka menligt på de skadelidandes möjligheter att få full ersättning för sina skador. Riskfördelningssynpunkter kan inte heller motivera att anläggningsinnehavaren skall svara slutligt för andra skador än sådana som står i ett direkt samband med de med atomenergiverksamheten typiskt förenade riskerna.

Nu anförda synpunkter har föranlett vissa undantagsregler i konventionerna i anslutning till den återgivna huvudregeln. De fall då denna blir tillämplig beträffande rent »konventionella» skador torde bli sällsynta, och det har inte ansetts nödvändigt att för dessa fall göra avsteg från kanalisationsprincipen eller regressreglerna. Däremot har det synts naturligt att den som skulle vara ansvarig enligt andra skadeståndsregler för sådan av joniserande strålning orsakad skada, som inte direkt omfattas av ersättningsbestämmelserna i konventionerna men som på grund av nyssnämnda huvudregel trots det skall ersättas av vederbörande anläggningsinnehavare, inte skall kunna få sitt ansvar övervältrat på anläggningsinnehavaren med hjälp av konventionernas kanalisations- och regressregler. Härvid har man främst haft i tankarna de i det föregående omnämnda fall då atomsubstans som inte omfattas av konventionerna (t. ex. atombränsle i en atomfartygsreaktor eller atomsubstans under transport mellan icke-konventionsstater) har medverkat till uppkomsten av skadorna. Att ansvaret i sådana fall bör slutligt drabba innehavaren av atomfartyget resp. vederbörande anläggningsinnehavare i den främmande staten, synes uppenbart. I båda konventionerna har därför tagits upp en undantagsbestämmelse av innebörd, att en tillämpning av huvudregeln om att »konventionell» skada i vissa fall skall anses som atomskada inte skall inverka på det ansvar för skador av nyss angivet slag som enligt andra skadeståndsregler kan åvila annan än anläggningsinnehavaren.

En tillämpning av undantagsregeln kan givetvis ge upphov till just de bevissvårigheter som man genom huvudregeln velat befria de skadelidande från. Ett strängt upprätthållande av kravet på full bevisning skulle i praktiken kunna omintetgöra anläggningsinnehavarens möjligheter att uppnå en

någotsånär rättvis slutlig fördelning av ansvarigheten. Man får dock förutsätta att domstolarna när det gäller den inbördes uppgörelsen mellan de ansvariga lämnar rimligt utrymme för skälighetsavvägningar. Det är för övrigt sannolikt att uppgörelser i hithörande fall i stor utsträckning kommer att ske utom rätta mellan de berörda parterna eller deras försäkringsgivare efter normer som tillfredsställer kraven på en rättvis och ekonomiskt rimlig ansvarsfördelning.

Huvudregeln om likställande av vissa »konventionella» skador med atomskador har tagits upp i första punkten av förevarande paragraf. Bestämmelsen ansluter närmast till Pariskonventionen art. 3 (b) men har utformats under beaktande av att lagens definitioner av atomolycka och atomskada är uppbyggda på Wienkonventionen. Att märka är att Wienkonventionen här rör sig med begreppet atomskada, under det att i den föreslagna lagtexten talas om »atomskada vilken medför rätt till ersättning enligt denna lag». Detta sammanhänger med att lagens definition av atomskada på sätt som tidigare har framhållits (s. 64) inte upptar den i Wienkonventionens motsvarande definition i art. I (1) (k) (i) gjorda bestämningen med avseende på det skadeorsakande ämnets ursprung, vilket i sin tur innebär att enligt lagförslaget — till skillnad mot vad som gäller enligt konventionen — skada som inte omfattas av lagens ersättningsbestämmelser i vissa fall kan vara att definitionsmässigt hänföra till atomskada.

Uttrycket »is not reasonably separable» har översatts med »icke kunna tillförlitligen särskiljas». Att ge närmare anvisningar om vilka krav som bör ställas på de skadelidande när det gäller bevisning om att skadorna inte kan särskiljas torde inte vara möjligt. Spörsmålet får överlämnas till rättstillämpningen att avgöras under beaktande av såväl de skadelidandes intresse av att inte betungas med en orimligt omfattande och kostnadskrävande bevisning som anläggningsinnehavarens intresse av att ansvarigheten hålls inom rimliga gränser.

Paragrafen kan lämnas oförändrad för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.*

17 §.

1962 års förslag 14 § (del II s. 64 ff)

Pariskonventionen art. 7

Wienkonventionen art. V.

Paragrafen innehåller bestämmelser om begränsning av anläggningsinnehavares ansvarighet och överensstämmer med 14 § i 1962 års förslag. Bara ett par mindre redaktionella jämkningar har företagits. I första hand hänvisas därför till vad som har anförts i del II (s. 64 ff) beträffande 14 § i det äldre förslaget.

Angående de allmänna överväganden som ligger till grund för förslaget att bestämma ansvarsbeloppet till samma belopp som i 1962 års för-

slag eller 50 miljoner kronor — med möjlighet för Kungl. Maj:t att i vissa fall fastställa lägre belopp, lägst 25 miljoner kronor — hänvisas till den allmänna motiveringen (s. 44 f).

Under remissbehandlingen av 1962 års förslag har från några håll framförts kritik av regeln i 14 § andra stycket om begränsning av personskadeersättning till 500 000 kronor för varje dödad eller skadad person. Aktiebolaget Atomenergi och Sveriges advokatsamfund rekommenderar båda att beloppet i stället sätts till 1 miljon kronor eller det belopp som numera gäller enligt trafikförsäkringslagen. Även föreningen Sveriges stadsdomare gör jämförelser med trafikförsäkringslagstiftningen och finner den föreslagna begränsningen till 500 000 kronor anmärkningsvärd. Föreningen Sveriges häradshövdingar förordar att personskadeersättningarna begränsas bara i katastrofsituationer, dvs. när ansvarsbeloppet inte förslår till full ersättning, och att således ersättning i anledning av personskada skall utgå utan begränsning i övriga fall.

De skäl som atomskadeutredningen anförde i del II (s. 65 ff) för en höjning av begränsningsbeloppet till endast 500 000 kronor synes emellertid alltjämt äga giltighet. Önskvärdheten av att så långt det är möjligt uppnå nordisk rättslikhet på denna punkt bör understrykas. Vidare må framhållas, att enligt vad hittillsvarande erfarenheter rörande omfattningen av personskadeersättningar på andra områden ger vid handen ett belopp av 500 000 kronor bara i undantagsfall kommer att visa sig otillräckligt för att bereda full ersättning. De skadelidandes reparationsintresse motiverar därför knappast med sådan styrka en höjning av det föreslagna maximibeloppet att motstående hänsyn bör vika. Utöver hänsynen till förhållandena i våra nordiska grannländer bör i det hänseendet särskilt framhållas vad atomskadeutredningen anförde om behovet av internationell återförsäkring, risken för katastrofskador och svårigheterna vid skadereglering-en med hänsyn till förekomsten av sena skador etc. Dessa förhållanden saknar motsvarighet på andra områden och gör därför också en jämförelse med t. ex. trafikförsäkringen haltande. De bekymmer ur återförsäkrings- och skaderegleringssynpunkt som en höjning till 1 miljon kronor skulle medföra gör sig lika mycket gällande vid mindre omfattande olyckor som i katastroffall. Ett system som innebär att begränsningsregeln skulle gälla bara i katastrofsituationer kan därför inte heller förordas.

Med hänsyn till dessa överväganden har det inte ansetts föreligga tillräckliga skäl att nu frångå atomskadeutredningens förslag om en begränsning av personskadeersättningarna till 500 000 kronor per person. 17 § andra stycket i det nya förslaget har utformats i enlighet härmed.

Denna paragraf kan behållas oförändrad för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.*

18 §.

1962 års förslag 15 § (del II s. 68 f)
Pariskonventionen art. 5 (d)
Wienkonventionen art. II (3)

Beträffande bestämmelsen om solidariskt ansvar i första stycket första punkten av förevarande paragraf hänvisas till vad som har anförts i del II (s. 68) beträffande motsvarande bestämmelse i 15 § första stycket första punkten i det äldre förslaget. Bara vissa redaktionella jämkningar har vidtagits.

Enligt Pariskonventionen art. 5 (b) — numera 5 (d) — i dess ursprungliga lydelse skulle vid en transportolycka, för vars skadeverkningar flera än en anläggningsinnehavare var ansvariga, den gemensamma ansvarigheten alltid vara begränsad till det högsta ansvarsbelopp som gäller för någon av anläggningsinnehavarna. Den häremot svarande bestämmelsen i Wienkonventionen art. II (3) (b) har fått en mera begränsad räckvidd. Den gäller bara för det fall att de skadeorsakande atomsubstanspartierna vid tiden för olyckan befann sig på ett och samma transportmedel eller var tillfälligt upplagda i en och samma atomanläggning i anslutning till en transport. Från stadgandets tillämpningsområde har härigenom uteslutits dels det fallet att en atomolycka uppkommer i följd av en sammanstötning mellan två atomsubstansförande transportmedel — t. ex. fartyg — dels de fall då skilda partier atomsubstans under transport blivit tillfälligt upplagda på annan plats än i en atomanläggning, exempelvis i ett lagerhus i en hamn eller vid en järnvägsstation, och där gemensamt ger upphov till en atomolycka. Bakom den avvikande regleringen i Wienkonventionen torde ligga den tanken att en begränsning av den gemensamma ansvarigheten från de skadelidandes synpunkt framstår som motiverad bara när man med hänsyn till de faktiska förhållandena kan förutsätta, att den kumulativa effekten av att flera atomsubstanspartier sammanförs har kunnat förutses och föranleda till särskilda skyddsåtgärder. Tydligt är, att det vid transport av flera partier atomsubstans på ett och samma transportmedel finns möjligheter till en begränsning av kumulrisken på ett sätt som saknar motsvarighet i kollisionsfallen. Mera tveksamt är, om det verkligen föreligger en motsvarande skillnad mellan å ena sidan de fall då tillfällig uppläggning av skilda atomsubstanspartier sker i en atomanläggning och å andra sidan de fall då uppläggningen sker under andra förhållanden, exempelvis i en anläggning avsedd uteslutande för sådan tillfällig uppläggning. När man stannade för den nu valda lösningen torde det emellertid främst ha varit med sikte på att från den särskilda begränsningsregeln utesluta sådana fall då uppläggningen sker under helt fria förhållanden, t. ex. under bar himmel inom ett järnvägsområde i avvaktan på omlastning e. d. Att man strikt begränsade regelns tillämplighet till de fall då uppläggningen sker i en atom-

anläggning var troligen resultatet av en strävan att inte komplicera regelsystemet.

Genom 1964 års revision av Pariskonventionen skedde en anpassning av bestämmelserna i art. 5 (b) till motsvarande regler i art. II (3) (b) i Wienkonventionen. De nya reglerna togs upp i art. 5 (d) i samband med en omredigering av artikeln. Konventionerna överensstämmer nu i sak helt med varandra på denna punkt.

I 18 § första stycket andra punkten har tagits upp mot berörda konventionsbestämmelser svarande stadganden. Den särskilda begränsningsregeln kan givetvis inte bli tillämplig, när de berörda anläggningarna ligger i stater som inte tillhör samma konventionssystem. Om t. ex. på ett fartyg förs atomsubstans dels från en anläggning i en P-stat, dels från en anläggning i en W-stat och de båda atomsubstanspartierna gemensamt ger upphov till en atomolycka under det transportansvaret åvilar avsändarna, blir tydligen anläggningsinnehavaren i P-staten enligt Pariskonventionen ansvarig intill sitt ansvarsbelopp och anläggningsinnehavaren i W-staten enligt Wienkonventionen ansvarig intill sitt ansvarsbelopp. Ansvarsbeloppen skall med andra ord kumuleras. Begränsningsregeln har i enlighet med det sagda angivits gälla bara när gemensam ansvarighet åvilar innehavare av atomanläggningar i samma stat eller i stater som tillträtt samma konvention.

Ingen av konventionerna ger något otvetydigt svar på frågan om begränsningsregeln skall gälla, när en olycka i en atomanläggning orsakats gemensamt av atombränsle eller radioaktiv produkt som befinner sig i anläggningen i och för den där bedrivna verksamheten samt atomsubstans som under transport tillfälligt lagts upp i anläggningen. Det synes dock stämma bäst överens med de allmänna överväganden som ligger till grund för konventionernas bestämmelser om solidariskt och kumulativt ansvar, att den särskilda begränsningsregeln inte blir tillämplig i ett sådant fall. Frågan torde knappast ha någon större praktisk betydelse.

Inte någon av Paris- och Wienkonventionerna innehåller bestämmelser om den inbördes fördelningen av ansvarigheten mellan flera solidariskt ansvariga anläggningsinnehavare. Frågan har förutsatts bli löst genom nationell lagstiftning (jfr del II s. 69). Bestämmelsen i ämnet i andra stycket av förevarande paragraf överensstämmer helt med motsvarande stadgande i 15 § andra stycket i 1962 års förslag.

För det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen* påkallas inte annan ändring i denna paragraf, än att i första stycket andra punkten orden »Äro atomanläggningarna belägna i samma stat eller i stater som tillträtt samma konvention och» utgår.

19 §.

1962 års förslag 16 § (del II s. 69 ff)
Pariskonventionen art. 11
Wienkonventionen art. VIII

Bestämmelserna i denna paragraf om proportionell nedsättning av ersättningarna, när ansvarsbeloppet eller -beloppen inte förslår till full ersättning, överensstämmer i sak med motsvarande stadganden i 16 § i 1962 års förslag. Några mindre redaktionella jämkningar har gjorts. Rörande bestämmelsernas närmare innebörd hänvisas till del II (s. 69 ff).

Paragrafen kan behållas oförändrad även för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.*

20 §.

1962 års förslag 17 § (del II s. 71 ff)

Pariskonventionen art. 6 (f); jfr (g)

Wienkonventionen art. X

Paragrafen innehåller bestämmelser om anläggningsinnehavares regressrätt.

Regressreglerna i den ursprungliga Pariskonventionen art. 6 (f) (i) och (ii) överensstämmer med motsvarande bestämmelser i Wienkonventionen art. X (a) och (b) med bara den skillnaden att regress på grund av avtal medges enligt Wienkonventionen endast under förutsättning att avtalet ingåtts skriftligen, under det att Pariskonventionen bara talar om att regressrätt skall ha förbehållits »uttryckligen» genom avtalet. Skiljaktigheten synes dock vara av så ringa praktisk betydelse att man kan helt bortse från den, så mycket mer som man lär kunna utgå från att avtal om regress på detta område undantagslöst ingås skriftligen.

Den i anslutning till art. 7 (c) i Pariskonventionen (ang. denna bestämmelse se del II s. 64 f) i art. 6 (f) (iii) upptagna regressbestämmelsen (se del II s. 72 f) har numera utgått ur konventionen. Ändringen betingades i första hand av att art. 7 (c) — och följaktligen även art. 6 (f) (iii) — kunde väntas nästan helt förlora sin praktiska betydelse genom tillkomsten av tilläggskonventionen. Härtill kom att bestämmelsen saknade motsvarighet i Wienkonventionen.

De regressbestämmelser som tagits upp i första stycket av denna paragraf överensstämmer, bortsett från vissa redaktionella skiljaktigheter, med det på Pariskonventionen art. 6 (f) (i) och (ii) grundade stadgandet i 17 § första stycket i 1962 års förslag. Beträffande detta stadgande hänvisas till vad som har anförts i del II (s. 71 f).

Bestämmelsen i 17 § andra stycket i 1962 års förslag grundade sig på art. 6 (f) (iii) i Pariskonventionen. Då denna konventionsbestämmelse som nyss anmärkts har utgått, saknar det nya lagförslaget motsvarighet till berörda lagrum.

I 20 § andra stycket har tagits upp en mot 17 § tredje stycket i 1962 års förslag svarande bestämmelse. Vid sidan av hänvisningen till 18 § har i den nya bestämmelsen tagits upp en hänvisning till 16 § andra punkten, som också innefattar ett undantag från principen att anläggningsinnehavaren

inte äger regressrätt mot tredje man. Härutöver har vissa smärre redaktionella jämkningar vidtagits. Angående denna bestämmelse hänvisas i övrigt till del II (s. 73).

Paragrafen kan behållas oförändrad för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.*

21 §.

1962 års förslag 18 § (del II s. 73 ff)
Pariskonventionen art. 8
Wienkonventionen art. VI

Denna paragraf innehåller bestämmelser om preskription av anspråk på ersättning enligt lagen.

Preskriptionsreglerna i 18 § i 1962 års förslag grundade sig på bestämmelserna i art. 8 i den ursprungliga Pariskonventionen. De preskriptionsregler som togs upp i Wienkonventionen art. VI ansluter i sina huvuddrag till nämnda bestämmelser. Vissa praktiskt betydelsefulla skillnader föreligger dock.

Pariskonventionen art. 8 (c) öppnade en möjlighet att genom nationell lagstiftning föreskriva en längre preskriptionstid än tio år (räknat från tiden för atomolyckan). En förutsättning var att ansvarigheten var täckt av försäkring eller annan säkerhet även såvitt gällde ersättningsanspråk framställda efter tioårstidens utgång. På vilket sätt sådan täckning åstadkoms var utan betydelse. Med nationell lagstiftning avsågs enligt art. 14 (b) lex fori.

Wienkonventionen art. VI (1) andra punkten upptar en motsvarande bestämmelse. Enligt denna förutsätter dock en förlängning av preskriptionstiden att sådan täckning av anläggningsinnehavarens ansvarighet som nyss nämnts säkerställs genom föreskrifter i anläggningsstatens lag. Möjligheterna för en enskild konventionsstat att tillämpa en längre preskriptionstid än tio år blir därigenom inskränkta till fall då inhemsk anläggningsinnehavare är ansvarig eller en motsvarande förlängning av preskriptionstiden föreskrivits i anläggningsstatens lag.

Genom 1964 års revision av Pariskonventionen skedde en omredigering av art. 8. Stadgandet i art. 8 (c) infogades i art. 8 (a) och ändrades samtidigt på sådant sätt att det bragtes i överensstämmelse med nyssnämnda bestämmelse i Wienkonventionen. I en till Pariskonventionen gjord reservation (nr 3) har emellertid Västtyskland och Österrike förbehållit sig att ifråga om olyckor som inträffar i resp. stat få tillämpa Pariskonventionen art. 8 (c) i dess gamla lydelse. Vidare infördes, efter mönster av art. VI (1) i Wienkonventionen, bestämmelse om att en förlängning av preskriptionstiden genom nationell lagstiftning inte skulle få inverka på ersättningsrätten för sådana skadelidande som inom tioårstiden framställt ersättningsanspråk mot anläggningsinnehavaren i anledning av personskada.

För Sveriges vidkommande torde inte finnas skäl att med frångående av atomskadeutredningens under remissbehandlingen allmänt godtagna ståndpunkt nu överväga att införa bestämmelser om utsträckt preskriptionstid. Det saknas därför anledning att gå närmare in på konventionernas bestämmelser härom.

Enligt Pariskonventionen art. 8 (a) i dess ursprungliga lydelse skulle tioårstiden i vissa fall räknas från en tidigare tidpunkt än dagen för atomolyckan. Om de skadeorsakande ämnena före olyckan olovligen tillgripits, förlorats eller övergivits och inte därefter åter tillvaratagits, skulle tiden räknas från dagen för tillgreppet, förlusten eller övergivandet (jfr 18 § andra stycket andra punkten i 1962 års förslag). I detta hänseende intar Wienkonventionen en annan ståndpunkt. Den tioåriga preskriptionstiden skall enligt art. VI (1) och (2) i denna konvention alltid räknas från dagen för atomolyckan. I nyss berörda fall skall emellertid enligt art. VI (2) preskription under alla förhållanden inträda senast 20 år efter dagen för tillgreppet, förlusten eller övergivandet. Med denna reglering kan preskriptionstiden aldrig bli kortare än enligt den ursprungliga Pariskonventionen, men den kan bli upp till 10 år längre, om nämligen olyckan inträffar högst 10 år efter tillgreppet, förlusten eller övergivandet.

Genom 1964 års revision av Pariskonventionen ersattes nyssnämnda bestämmelser i art. 8 (a) med en 20-årsregel av samma innebörd som regeln i Wienkonventionen art. VI (2).

Båda konventionerna innehåller en bestämmelse som ger möjlighet att i nationell lag (lex fori) införa regler om korttidspreskription. Enligt Pariskonventionen art. 8 (c), som i sak motsvarar art. 8 (a) tredje punkten i konventionens ursprungliga lydelse, och Wienkonventionen art. VI (3) skall tiden för korttidspreskription räknas från den dag den skadelidande fick eller skäligen bort få kännedom om skadan. Preskriptionstiden skall utgöra minst två år enligt Pariskonventionen men minst tre år enligt Wienkonventionen. Det bör i detta sammanhang anmärkas, att enligt tilläggskonventionen art. 7 stat som ansluter sig till denna konvention och som önskar införa bestämmelser om korttidspreskription enligt Pariskonventionen art. 8 (c) skall bestämma preskriptionstiden till tre år.

På nu återgivna bestämmelser i Paris- och Wienkonventionerna grundade preskriptionsregler har tagits upp i förevarande paragraf av förslaget. Liksom i 18 § i 1962 års förslag tas bestämmelser om korttidspreskription upp i första stycket och regler om tioårspreskription i andra stycket.

I enlighet med föreskrifterna i Wienkonventionen art. VI (3) och i tilläggskonventionen art. 7 har tiden för korttidspreskription bestämts till tre i stället för — som i 1962 års förslag — två år.

I sitt remissyttrande över 1962 års förslag framhöll medicinalstyrelsen de problem som sammanhänger med att strålningsskador, även sådana av allvarlig art, kan uppträda lång tid efter bestrålning. Styrelsen riktade i

anslutning härtill uppmärksamheten på att radioaktiv strålning kan leda till sjukdomar vilka kan uppstå också på annat sätt (jfr del I s. 49). Beträffande regeln om korttidspreskription ifrågasatte styrelsen om inte lagtexten, i syfte att främja en tillämpning som tar vederbörlig hänsyn till dessa speciella förhållanden, borde bringas i närmare överensstämmelse med avsikten med texten.

Dessa synpunkter synes såtillvida vara värda beaktande, att det av lagtexten bör framgå att treårstiden inte börjar löpa förrän den skadelidande fick eller bort få kännedom om att den lidna skadan utgör atomskada som är ersättningsgill enligt lagen. I det nya förslaget har därför tempus a quo bestämts till den dag då den skadelidande erhöll eller med iakttagande av skälig aktsamhet bort få kännedom om att han lidit sådan skada som medför rätt till ersättning enligt lagen och om den för skadan ansvarige.

Den särskilda regeln i slutet av stycket om att i fråga om återkravsanspråk enligt 15 § första eller andra stycket preskriptionstiden skall räknas från det den återkravsberättigade fick eller bort få kännedom om det mot honom riktade ersättningsanspråket utgör en nyhet i förhållande till det äldre förslaget. Regeln är betingad av att återkravsreglerna i det nya förslaget är utformade som bestämmelser om subrogationsrätt och icke som fristående regressregler. Subrogationsprincipen torde nämligen innebära, att den som gör gällande återkravsrätt inte kan få en bättre ställning än den skadelidande och att följaktligen återkrav inte kan göras gällande efter det att den skadelidande på grund av bestämmelsen om treårspreskription förlorat rätt till talan mot anläggningsinnehavaren. Det är emellertid tänkbart att en skadelidande, vars rätt mot en skadeståndsskyldig tredje man preskriberas enligt allmänna regler, dvs. tio år från det skadan uppkom, inte riktar anspråk mot tredje man förrän efter treårsperiodens utgång. Om den skadeståndsskyldiges regressanspråk preskriberades i och med att den skadelidandes anspråk mot anläggningsinnehavaren blev preskriberat, skulle han i ett sådant fall vara helt avskuren från möjligheten att rikta återkrav mot anläggningsinnehavaren. Att sådana konsekvenser av regress- och preskriptionsreglerna inte bör accepteras ligger i öppen dag. Konventionerna innehåller visserligen inte några särbestämmelser för dessa fall. Ett danskt-norskt förslag om att införa en bestämmelse i ämnet lades fram under Wienkonferensen men fick inte erforderlig majoritet. Diskussionen kring förslaget gav emellertid vid handen att åtskilliga delegationer inte hade uppfattat förslagets innebörd rätt. Mot denna bakgrund torde den omständigheten att spörsmålet inte reglerats i konventionerna inte utgöra hinder mot att problemet regleras i nationell lag, så mycket mindre som konventionsbestämmelserna om korttidspreskription i sin helhet är fakultativa. Sakligt sett framstår den nu föreslagna särbestämmelsen som nödvändig.

I och för sig hade kunnat övervägas att för nu berörda fall välja en annan tidpunkt som tempus a quo än den då den återkravsberättigade fick eller

bort få kännedom om det mot honom riktade anspråket. Man kunde exempelvis välja den tidpunkt då skyldighet för honom att utge ersättningen fastslagits genom dom eller avtal. En sådan reglering skulle visserligen innebära, att den återkravsberättigade inte behövde rikta något regressanspråk mot anläggningsinnehavaren förrän full klarhet vunnits rörande existensen och omfattningen av hans egen ersättningsskyldighet, under det att han med den nu föreslagna regleringen i vissa fall kan nödgas göra gällande återkrav reservationsvis på ett tidigare stadium. Å andra sidan synes det angeläget att preskriptionstiden inte onödigtvis förlängs. Det torde också stå bäst i överensstämmelse med grunderna för konventionsbestämmelserna om korttidspreskription att förlägga tempus a quo för hithörande fall till den tidigaste tidpunkt vid vilken den återkravsberättigade kunnat aktualisera sitt krav mot anläggningsinnehavaren.

Beträffande bestämmelserna i första stycket hänvisas i övrigt till vad som har anförts i del I (s. 49) och i del II (s. 76).

Medicinalstyrelsen har i sitt remissyttrande över 1962 års förslag erinrat om den av atomskadeutredningen i del I (s. 49) framkastade tanken att ett registreringsförfarande skulle anordnas, genom vilket det i anslutning till olyckan skulle kunna slås fast i varje fall att de potentiellt skadelidande befunnit sig inom området och varit utsatta för bestrålningsrisk. En sådan registrering skulle enligt styrelsen bli av avgörande betydelse för många i fråga om deras möjligheter att göra gällande sin rätt enligt lagen. Det kunde lämpligen anbefallas vederbörande länsstyrelse att i händelse av en atomolycka vidta åtgärder för registrering av personer som kan tänkas ha lidit skada vid olyckan.

I det norska lagförslaget finns en bestämmelse som ger myndigheterna möjligheter att i det särskilda fallet påbjuda registrering av skador och »skademuligheter» (§ 52). Tanken att införa ett liknande registreringssystem hos oss synes i och för sig vara värd att ytterligare övervägas. Ett sådant system bör dock knappast genomföras utan ett föregående utredningsarbete av en art som ligger utom ramen för den nu aktuella lagstiftningsuppgiften. De administrativa bestämmelser som behövs synes för övrigt inte höra hemma i atomansvarighetslagen utan torde snarast böra inarbetas i 1960 års lag om skyddsåtgärder vid olyckor i atomanläggningar m. m. Det av medicinalstyrelsen framförda förslaget har därför inte ansetts böra föranleda några ytterligare överväganden i detta sammanhang. Om ett registreringssystem framdeles genomförs, kan det däremot givetvis bli aktuellt att göra därav påkallade ändringar i eller kompletteringar av de nu föreslagna preskriptionsreglerna.

Andra stycket första och andra punkterna upptar regler om tioårspreskription, motsvarande bestämmelserna i 18 § andra stycket första och andra punkterna i 1962 års förslag med de ändringar som betingas av den nyss berörda 20-årsregeln för vissa fall och med vissa redaktionella jämk-

ningar. Beträffande frågan hur utgångspunkten för preskriptionstidens beräkning skall bestämmas hänvisas till vad som har anförts i del II (s. 74).

Bestämmelsen i andra stycket tredje punkten grundar sig i första hand på bestämmelserna i Pariskonventionen art. 8 (d) och motsvarar 18 § andra stycket tredje punkten i 1962 års förslag. Till grund för sistnämnda lagrum låg mot reglerna i den nuvarande art. 8 (d) svarande bestämmelser i art. 8 (b) i den ursprungliga konventionen. Konventionsbestämmelserna har inte underkastats några sakliga ändringar. Det nu förevarande stadgandet i lagförslaget har också i sak samma innebörd som motsvarande bestämmelse i 1962 års förslag. Här hänvisas därför i första hand till vad som har anförts beträffande denna bestämmelse i del II (s. 75).

I fall motsvarande dem då enligt Pariskonventionen art. 13 (c) (ii) jurisdiktionsfrågan skall avgöras genom beslut av konfliktdomstolen skall enligt Wienkonventionen art. XI (3) (b) bestämmas genom överenskommelse mellan de berörda konventionsstaterna vilken stats domstolar som skall äga jurisdiktion. De preskriptionsproblem som uppkommer i sådana fall och som i Pariskonventionen fått sin lösning i art. 8 (d) har sin motsvarighet inom Wienkonventionens område. I denna konvention har också i art. VI (5) tagits upp en bestämmelse motsvarande art. 8 (d) (ii) i Pariskonventionen. Bara den skillnaden föreligger att tidsfristen för anhängiggörande av talan, vilken enligt Pariskonventionen skall bestämmas av konfliktdomstolen i varje särskilt fall, i Wienkonventionen fixerats till sex månader (det får förutsättas att när en eller flera PW-stater är inblandade konfliktdomstolen kommer att fastställa tidsfristen till sex månader). Däremot finns i Wienkonventionen inte någon motsvarighet till bestämmelsen i Pariskonventionen art. 8 (d) (i) om förlängning av preskriptionstiden för det fall att den skadelidande inom preskriptionstiden anhängiggjort talan i en av de konventionsstater vilkas domstolar är behöriga enligt de grundläggande jurisdiktionsreglerna samt det sedermera bestäms att jurisdiktion i stället skall tillkomma domstolarna i annan konventionsstat. Denna skiljaktighet mellan konventionerna dryftades inom den tidigare omnämnda, vid Wienkonferensen tillsatta permanenta kommittén vid dess sammanträde i april 1964. Kommittén uttalade som sin mening, att preskriptionstiden i hithörande fall inte skulle anses löpa ut förrän sex månader förflutit från det beslut i jurisdiktionsfrågan meddelats. Vissa ledamöter av kommittén hävdade, att art. VI (5) i Wienkonventionen trots sin ordalydelse fick anses innefatta en reglering av dessa situationer i enlighet med det sagda.

Ehuru permanenta kommitténs uttalanden inte är bindande för konventionsstaterna och inte kan anses utgöra auktoritativa tolkningar av konventionen, har det under de nordiska överläggningarna rått enighet om att frånvaron av en uttrycklig bestämmelse i Wienkonventionen inte bör hindra att preskriptionsfrågan regleras i PW-staternas nationella lagstiftning i överensstämmelse med Pariskonventionen art. 8 (d) (i). Saken torde för

övrigt inte få så stor praktisk betydelse. De fall då i jurisdiktionsfrågan måste träffas ett val mellan flera konventionsstaters domstolar torde bli ganska sällsynta. Det är inte heller sannolikt att de skadelidande väcker ersättningstalan utan att dessförinnan ha gjort framställning om beslut i jurisdiktionsfrågan, och i sådant fall blir art. VI (5) i Wienkonventionen omedelbart tillämplig. Men man kan inte utesluta möjligheten av att det först efter det att en eller flera skadelidande väckt talan i stat där olyckan inträffat uppdagas, att olyckan till viss del också inträffat i annan stat. Å andra sidan är det väl sannolikt, att i ett sådant fall den förstnämnda statens domstolar tilläggs jurisdiktion.

I redaktionellt hänseende har vissa jämkningar gjorts i förevarande stadgande. De är betingade av att jurisdiktionsbestämmelserna fått en annan utformning i det nya förslaget än i 1962 års förslag. Under det att enligt 29 § tredje stycket i det äldre förslaget Kungl. Maj:t skulle kunna förordna om såväl utvidgning som inskränkning av svensk domstols behörighet, har i det nya förslaget jurisdiktionsreglerna utformats på sådant sätt att endast inskränkning av behörigheten i denna ordning kan komma ifråga. Enligt det äldre förslaget kunde förordnande om förlängning av preskriptionstiden bli aktuellt bara i samband med ett förordnande av Kungl. Maj:t med stöd av 29 § tredje stycket. I följd av nyss berörda ändring i jurisdiktionsreglernas utformning kommer frågan enligt det nya förslaget däremot att kunna aktualiseras också i vissa fall då behörighet tillkommer svensk domstol omedelbart i kraft av nämnda regler. I det nya förslaget har därför förevarande stadgande utformats som ett bemyndigande för Kungl. Maj:t att förordna om förlängning av preskriptionstiden, om det påkallas för att uppfylla konventionernas bestämmelser.

I Pariskonventionen art. 8 (e) och Wienkonventionen art. VI (4) föreskrivs, att den som har anhängiggjort ersättningstalan inom föreskriven tid skall ha rätt att efter preskriptionstidens utgång utöka sitt anspråk att avse ytterligare ersättning om skadan förvärrats, under förutsättning att slutgiltig dom över hans anspråk inte meddelats. Dessa bestämmelser synes inte påkalla någon motsvarande reglering i lagen (Jfr beträffande 1962 års förslag del II s. 76).

Stadgandet i sista stycket av denna paragraf motsvarar 18 § sista stycket i 1962 års förslag (del II s. 77).

Förevarande paragraf kan behållas oförändrad även för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.*

Försäkring

22—27 §§.

1962 års förslag 19—24 §§ (del II s. 77 ff)
Pariskonventionen art. 10, se även art. 6 (a)
Wienkonventionen art. VII, se även art. II (7)

Dessa paragrafer upptar bestämmelser om försäkring och annan säkerhet.

Bestämmelserna om försäkring i Pariskonventionen art. 10 — och om s. k. »direct action» i art. 6 (a) — är oförändrade. De överensstämmer i allt väsentligt med motsvarande bestämmelser i Wienkonventionen art. VII resp. art. II (7). Bestämmelsen i art. VII (1) i sistnämnda konvention om subsidiärt statsansvar saknar visserligen motsvarighet i Pariskonventionen, men denna hindrar självfallet inte att bestämmelser härom införs i konventionsstaternas nationella lagstiftning. Ett stadgande om subsidiärt statsansvar fanns f. ö. upptaget redan i 1962 års förslag (25 §, jfr 28 § i det nya förslaget och nedan s. 112 ff). Inte heller bestämmelsen i Wienkonventionen art. VII (2) om att konventionsstaterna eller dessas delstater (motsvarande) är befriade från skyldigheten att hålla försäkring eller ställa annan säkerhet, när de själva uppträder som anläggningsinnehavare, har någon motsvarighet i Pariskonventionen. I verkligheten föreligger dock inte någon saklig skillnad mellan konventionerna på denna punkt, eftersom det enligt Pariskonventionen art. 10 (a) skall ankomma på »the competent public authority» att bestämma säkerhetens »type and terms» och härvid statlig självrisk givetvis godtas.

Tillkomsten av Wienkonventionen och revisionen av Pariskonventionen föranleder således inte några ändringar i försäkringsbestämmelserna i 19—24 §§ i 1962 års förslag. Dessa bestämmelser lämnades också i flertalet hänseenden utan erinran under remissbehandlingen av förslaget. På två punkter framfördes emellertid kritik.

Svenska försäkringsbolags riksförbund hemställde sålunda att bestämmelsen i 21 § om s. k. »direct action» måtte utgå och anförde i denna del.

När skadefall inträffar på detta speciella område kommer helt naturligt försäkringsgivarna att vara särskilt angelägna att kunna följa och deltaga i utredningen redan från första början. Likaså kommer otvivelaktigt anläggningsinnehavare eller annan ansvarig att omgående underrätta sin försäkringsgivare för att få dennes medverkan i utredningsarbetet. Om en skada skulle behöva gå till rättegång, kommer det att te sig praktiskt för försäkringsgivaren att ingå som intervenient på anläggningsinnehavarens sida. Även om så ej skedde, kan riksförbundet icke föreställa sig att någon försäkringsgivare skulle vilja försöka undandraga sig sitt ansvar om anläggningsinnehavaren-försäkringstagaren dömdes till skadestånd i ett mål. Det sagda torde även gälla utländska försäkringsgivare, och förbundet kan sålunda icke finna att några starkare skäl föreligger att införa »direct action» mot försäkringsgivarna.

Om anläggningshavaren upphört med sin verksamhet och det ej är möjligt för en skadelidande att vända sig mot denne, kvarstår enligt förslaget möjlighet till »direct action» mot försäkringsgivaren. Detta kan innebära att försäkringsgivaren kan ställas inför krav på ersättning inemot tio år efter en atomolycka och långt efter det avtalsförhållandet mellan försäkringsgivaren och anläggningsinnehavaren upphört. Försäkringsgivaren ställes då inför oöverstigliga utredningsproblem, eftersom han icke längre har anläggningsinnehavaren att samarbeta med. Det synes rimligt att statens mer på skälighetsbedömning grundade ansvar här träder in.

De argument förbundet framfört mot »direkt talan» synes inte bärande. I de av förbundet först berörda fallen kan det med hänsyn till vad förbundet självt har anfört inte rimligen innebära någon olägenhet för försäkringsgivaren att den skadelidande har en formell rätt att väcka talan mot försäkringsgivaren. För den skadelidande innebär det däremot en viss trygghet att denna möjlighet finns. I fall då anläggningsinnehavaren har upphört med sin verksamhet gör sig trygghetssynpunkten gällande med än större styrka. Olägenheterna för försäkringsgivarna av en regel om rätt till »direct action» i dessa fall synes å andra sidan inte böra överdrivas. Försäkringsgivaren kan som försäkringsvillkor föreskriva, att anläggningsinnehavaren skall vara skyldig att biträda försäkringsgivaren i utredningsarbetet i hithörande fall. Med hänsyn till att försäkringstagarna på förevarande område undantagslöst kommer att tillhöra kategorin storföretag är det inte sannolikt att några svårigheter i praktiken uppkommer i de hänseenden som riksförbundet berört. Tillräckliga skäl att för dessa fall ersätta regeln om »direkt talan» med en bestämmelse om statligt garantiansvar synes i varje fall inte föreligga. Under sådana förhållanden torde behovet av ett betryggande skydd för de skadelidande inte kunna på ett tillfredsställande sätt tillgodoses i annan ordning än genom en regel om rätt till »direkt talan».

Aktiebolaget Atomenergi anser det tveksamt om särskilda krav på ekonomisk säkerhet måste uppställas, om exempelvis ett flertal större kommuner gemensamt äger en atomanläggning. Bolaget synes närmast förorda, att kommunal självrisk bör kunna godtas i ett sådant fall. Härtill må endast anmärkas, att lagtexten inte formellt utesluter att en större kommun eller en sammanslutning av kommuner under speciella förhållanden tillåts stå självrisk. Atomskadeutredningens uttalande (del II s. 82), att lagtextens formulering »ställer betryggande säkerhet» torde omöjliggöra att enbart självrisk godkänns som säkerhet, synes inte heller böra tolkas så bokstavligt, att det helt utesluter att även andra offentligrättsliga subjekt än staten under särskilda förhållanden kan tillåtas uppträda som självförsäkrare.

I enlighet med vad som har anförts i det föregående har försäkringsbestämmelserna i 19—24 §§ i 1962 års förslag (beträffande de överväganden som ligger till grund för bestämmelserna och dessas närmare innebörd se del II s. 77 ff) utan sakliga ändringar och med bara vissa redaktionella jämkningar överförts till det nya förslaget.

Införandet av regeln i 21 § andra stycket andra punkten om en 20-årig preskriptionstid i vissa fall ger upphov till en del problem när det gäller försäkringsplikten. Under förhandlingarna rörande Wienkonventionen och 1963 års förhandlingar om revision av Pariskonventionen förklarade representanter för den internationella försäkringsmarknaden, att försäkringsgivarna under inga förhållanden var beredda att täcka anläggningsinnehavarens ansvarighet i hithörande fall under längre tid än tio år, räknat från tillgreppet, förlusten eller övergivandet av atomsubstansen. Det är knappast

sannolikt att man på försäkringshåll kommer att inom överskådlig tid ändra ståndpunkt i denna fråga. Det betyder, att i dessa fall anläggningsinnehavarens ansvarighet i anledning av olyckor som inträffar under de sista tio åren av 20-årsperioden måste täckas på annat sätt än genom ansvarsförsäkring. Det är troligt att någon annan möjlighet i regel inte kommer att stå till buds än att staten träder in som garant. Så kan enklast ske genom att staten godkänner försäkringar som inte täcker ansvarigheten för olyckor som inträffar senare än tio år efter förlusten eller övergivandet. Staten blir då nämligen enligt 28 § i förslaget automatiskt skyldig att själv garantera ersättningarna för skador genom sådana olyckor. De närmare villkoren för att staten skall göra åtaganden av denna art torde få bli föremål för förhandlingar mellan vederbörande anläggningsinnehavare och staten. Några legislativa åtgärder är knappast erforderliga.

Här ifrågavarande paragrafer kan behållas oförändrade även för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.*

Ersättning av statsmedel

Det föreliggande förslaget upptar bestämmelser om statsansvar i 28—36 §§. Av dessa avser 28 § den subsidiära statsgarantin inom ramen för anläggningsinnehavarens ansvarsbelopp, 29—31 §§ ersättning för katastrofskador enligt tilläggskonventionen, 32 § ersättning av statsmedel för s. k. sena skador, 33 § ersättning för katastrofskador i andra fall, 34 § vissa undantag från 28, 29 och 33 §§ samt 35 § ersättning av statsmedel i vissa fall till uppfyllande av statens folkrättsliga förpliktelser enligt konventionerna. 36 § slutligen innehåller bestämmelser om statens regressrätt. 29—31 §§ samt 34 och 35 §§ saknar motsvarighet i 1962 års förslag. De övriga paragraferna ansluter nära till motsvarande bestämmelser i det äldre förslaget. Dessa bestämmelser lämnades utan erinran under remissbehandlingen med endast ett undantag, som berörs närmare i det följande (se nedan vid 28 §).

28 §.

1962 års förslag 25 § (del II s. 83 f och 86 f)
Wienkonventionen art. VII (1).

Bestämmelserna i denna paragraf om subsidiär statsgaranti motsvarar stadgandena i 25 § i 1962 års förslag. På en punkt har dock föreslagits en saklig ändring av betydelse.

I sitt remissyttrande över 1962 års förslag uttalade Aktiebolaget Atomenergi att enligt bolagets mening det system som lagfästs i Danmark och som innebär, att staten träder in så snart det visar sig att den skadelidande inte kan få ut sin ersättning av en föreliggande försäkring, är mest konsekvent, eftersom innebörden av ansvarighetssystemet vid reaktordrift är att anläggningsinnehavaren inte själv skall stå risken för skadestånd utan i stället har ålagts att teckna försäkring eller ställa annan säkerhet.

De av bolaget anförda synpunkterna synes vara värda beaktande. För de skadelidande är det uppenbarligen en omgång, ägnad att fördröja skaderegleringen, att de skall behöva göra gällande sitt anspråk mot och söka exekution hos anläggningsinnehavaren också. När det beror av annan än denne, att ersättningen inte kunnat utgå ur försäkringen — försäkringsgivaren är t. ex. insolvent — torde förhållandena regelmässigt vara sådana, att staten i praktiken ändå inte anser sig kunna låta det gå därhän att exekution sker i anläggningsinnehavarens tillgångar (jfr del II s. 87). Men detta betyder att staten i själva verket kommer att träda in med den subsidiära statsgarantin utan att det som lagen föreskriver visats att den skadelidande inte kunnat få ut ersättningen av anläggningsinnehavaren. Föreskriften stannar m. a. o. på papperet och får inte annan verkan än att den komplicerar skaderegleringen. Och även om det på grund av förhållandena i det särskilda fallet skulle anses att anläggningsinnehavaren bör slutligt svara för någon del av ersättningarna, kan detta resultat nås i efterhand genom att staten regressvis återkräver den delen av skadeståndet från anläggningsinnehavaren.

I fall då anläggningsinnehavaren försummat att teckna försäkring eller ställa säkerhet enligt lagens bestämmelser kan det visserligen finnas skäl att låta honom själv helt eller delvis slutligt stå för skadeståndet. Den effekten kan dock även i dessa fall lika väl uppnås genom att staten utövar regressrätt mot anläggningsinnehavaren för vad den nödgats betala till de skadelidande. För tillgodoseende av skadeståndsskyldighetens repressiva funktion utgör statens regressrätt ett smidigare men inte mindre effektivt instrument än det direkta skadeståndsansvaret gentemot de skadelidande. Några principiella erinringar synes inte heller kunna göras mot en ordning som innebär att statens subsidiära ansvar träder in så snart det visat sig att ersättningen inte kunnat betalas ur en vederbörligen tecknad försäkring (ställd säkerhet) men utan att anläggningsinnehavarens ansvarighet gjorts gällande.

I enlighet med det anförda skall enligt första stycket av förevarande paragraf i förslaget staten utge ersättning till den skadelidande, om denne visar att han inte kunnat få ut skadeståndet av försäkringsgivare som meddelat försäkring mot anläggningsinnehavarens ansvarighet. Enligt 27 § tredje stycket likställs den som ställt annan säkerhet än försäkring med försäkringsgivare.

Då Wienkonventionen innehåller en tvingande bestämmelse om statsgaranti, kommer lagstiftningen i samtliga PW- och W-stater att innehålla motsvarande bestämmelser. Under sådana förhållanden finns det givetvis än mindre anledning nu än vid utarbetandet av 1962 års förslag att överväga frågan om statsgaranti, när utländsk anläggningsinnehavare är ansvarig för skador i Sverige. Att garantin däremot måste gälla, när svensk anläggningsinnehavare är ansvarig för skador utom riket, följer av nyss-

nämnda bestämmelse i Wienkonventionen. På denna punkt föreligger överensstämmelse med 25 § i 1962 års förslag (jfr beträffande nu berörda frågor del II s. 83 f).

Beträffande den närmare innebörden i övrigt av bestämmelsen i första stycket första punkten av förevarande paragraf hänvisas till vad som har anförts i del II (s. 86 f).

Den förut (s. 83) nämnda reservation till Pariskonventionen varigenom Västtyskland och Österrike förbehållit sig rätt att tillämpa konventionen beträffande i resp. stat inträffande atomolyckor, vilka är en följd av krigshandlingar o. d. eller av allvarliga naturkatastrofer av osedvanlig art, ger upphov till frågan om undantag bör göras från ersättningsbestämmelserna i denna paragraf för sådana olyckor. Reservationen innebär, att en svensk anläggningsinnehavare kan bli ansvarig i Västtyskland eller Österrike för en olycka av detta slag. Åtminstone i fråga om olyckor i följd av krigshandlingar o. d. synes det dock inte tilltalande, att staten skall stå ett subsidiärt garantiansvar. Frågan kan vara mer tveksam, när det gäller olyckor i följd av naturkatastrofer. Den torde dock med hänsyn till förhållandena i de berörda länderna inte få sådan praktisk betydelse för dessa fall, att en regel om civilrättsligt ansvar för staten är motiverad.

Ett motsvarande problem förelåg i själva verket redan vid tillkomsten av 1962 års förslag men föranledde då inte någon särskild undantagsregel. Detta torde emellertid sammanhänga med att man inom atomskadeutredningen tog för givet att samtliga Pariskonventionens signatärmakter skulle införa undantag för olyckor av förevarande art — i varje fall för olyckor i följd av krigshandlingar o. d. De diskussioner som vid 1963 års förhandlingar om revision av Pariskonventionen ägde rum kring den tysk-österrikiska reservationen gav emellertid vid handen, att man i de båda berörda länderna tvärtom avsåg att göra konventionen tillämplig beträffande sådana olyckor. Under dessa förhållanden har det synts lämpligt att i det nya förslaget göra uttryckligt undantag för dessa fall.

Av skäl som redovisas i det följande vid 29 och 33 §§ (s. 117 f och 128 f) bör motsvarande undantag göras, när det gäller statens katastrofskadeansvar enligt nämnda paragrafer. En för samtliga fall gemensam undantagsbestämmelse har därför tagits upp i 34 § i förslaget. Häremot svarande undantagsbestämmelser har införts i de övriga nordiska lagförslagen.

Bestämmelsen i andra stycket motsvarar — med en obetydlig språklig justering — 25 § andra stycket i 1962 års förslag. Rörande denna bestämmelse, som nästan helt kommer att förlora praktisk betydelse om och när tilläggskonventionen träder i kraft och vinner anslutning från de västeuropeiska stormakterna, hänvisas till vad som har anförts i del II (s. 87).

Denna paragraf kan behållas oförändrad även för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.*

29—31 §§.

På tilläggskonventionen grundade bestämmelser om ersättning av statsmedel vid vissa katastrofolyckor tas upp i 29—31 §§. Beträffande de allmänna överväganden som ligger till grund för dessa bestämmelser hänvisas till den allmänna motiveringen (ovan s. 35 ff och 42 ff).

29 §.

Tilläggskonventionen art. 2.

Denna paragraf upptar regler om de grundläggande förutsättningarna för ersättning av statsmedel enligt tilläggskonventionen.

Den del av ersättningarna i anledning av en utav tilläggskonventionen omfattad atomolycka som faller inom det s. k. första steget (se ovan s. 31) och för vilken vederbörande anläggningsinnehavare själv är ansvarig, berörs inte av bestämmelserna i denna paragraf. I den mån tilläggskonventionen innehåller bestämmelser som berör även ersättningarna inom första steget — se t. ex. art. 7 angående korttidspreskription, jfr ovan s. 105 — har dessa beaktats vid utformningen av de ersättningsbestämmelser i lagförslaget som gäller för anläggningsinnehavaren.

De i tilläggskonventionen art. 2 (a) (i) och 2 (a) in fine angivna förutsättningarna för tillämpning av konventionens ersättningsbestämmelser har angivits i inledningen till paragrafens första stycke. Det har dock inte ansetts nödvändigt att särskilt ange, att bestämmelserna inte gäller beträffande atomolycka som i sin helhet inträffar inom stat som inte har tillträtt tilläggskonventionen. I enlighet med vad som har anförts i förut lämnad redogörelse (s. 31, jfr s. 34 p. 20) skall nämligen bestämmelserna tillämpas bara när svensk domstol har jurisdiktion enligt Pariskonventionen. Och vid olyckor som i sin helhet inträffar inom annan konventionsstats territorium (t. ex. inom en W-stat) blir svensk domstol inte behörig enligt någon av konventionerna (jfr nedan vid 37 §, s. 134). Olyckor som inträffar inom en icke-konventionsstat omfattas enligt 3 § i förslaget överhuvud inte av lagens bestämmelser. Det har därför ansetts tillräckligt att ange den berörda förutsättningen för ersättningsbestämmelsernas tillämplighet genom en hänvisning till de på Pariskonventionens jurisdiktionsregler byggda bestämmelserna i 37 § första stycket a) och b) om behörighet för svensk domstol.

Enligt tilläggskonventionen art. 2 är det vidare en förutsättning för dess tillämplighet att den ansvarige anläggningsinnehavarens anläggning fanns upptagen på den i art. 13 omförmälda listan över konventionsstaternas atomanläggningar för fredliga ändamål. Konventionen innehåller i nämnda artikel detaljerade bestämmelser om hur listan skall föras och om de anslutna staternas skyldigheter och rättigheter att lämna uppgifter till eller göra invändningar mot listan. I fråga om konventionens tillämplighet utgör listan exklusivt bevismedel. Om den anläggning vars innehavare enligt Pariskon-

ventionen är ansvarig för en viss atomolycka inte fanns upptagen på listan vid tiden för olyckan, kan tilläggskonventionen inte bli tillämplig, även om det kan ledas i bevis att anläggningen bort vara upptagen. Det har därför ansetts tillräckligt att i lagtexten erinra om att anläggningen skall finnas upptagen på den i art. 13 omförmälda listan.

I första stycket under a), b) och c) har angivits för vilka skador ersättning skall utgå. Bestämmelserna motsvarar punkterna 1), 2) och 3) i art. 2 (a) (ii) i tilläggskonventionen. Under c) har uttryckligen angivits, att det är registreringen vid tiden för atomolyckan som är avgörande för om skada på fartyg eller luftfartyg skall vara ersättningsgill. Motsvarande gäller givetvis beträffande de under b) angivna skadorna.

Det har inte ansetts finnas skäl att för Sveriges del utnyttja den genom art. 2 (b) i konventionen anvisade möjligheten att med svensk medborgare jämställa den som är stadigvarande bosatt här. Då emellertid bl. a. Danmark och Norge torde införa regler i detta hänseende (se § 35 stk. 2 andra punkten i det danska förslaget och § 41 stk. 2 andra punkten i det norska förslaget) och dessa regler måste respekteras av övriga Brysselstater, har en erinran härom tagits in i andra stycket första punkten.

Tilläggskonventionen definierar i art. 2 (c) »national of a Contracting Party» på samma sätt som Wienkonventionen art. I (1) (b). Bestämmelsen i andra stycket andra punkten av förevarande paragraf har därför utformats på samma sätt som bestämmelsen i 15 § första stycket tredje punkten (se härom närmare ovan s. 93 ff).

Under det att nämnda stadgande i 15 § avser en bestämning av vilka subjekt som skall äga rätt till återkrav mot anläggningsinnehavaren, avser nu förevarande stadgande en bestämning av kretsen av de skadelidande som skall vara ersättningsberättigade enligt tilläggskonventionen. Innebörden av att vissa sammanslutningar utan rättskapacitet i ersättningshänseende tilläggs samma ställning som juridiska personer torde vara, att enskilda fysiska personer i kraft av sitt medlemskap i en sammanslutning, som med analogisk tillämpning av reglerna för juridiska personer kan sägas vara hemmahörande (»established») i en Brysselstat, får rätt till ersättning enligt förevarande paragraf för skada på egendom i vilken de på grund av medlemskapet är delägare, trots att de som fysiska personer inte är ersättningsberättigade i övrigt (jfr ovan s. 94). Praktisk betydelse kan bestämmelsen tänkas få exempelvis för ett enkelt bolag eller ett partsrederi, hemmahörande i Brysselstat, om någon av bolagsmännen eller medredarna är medborgare i stat som inte har tillträtt tilläggskonventionen och på den grund inte har rätt till ersättning för skada som tillskyndas honom på eller över det fria havet (art. 2 (a) (ii) (3); jfr första stycket c) i förevarande paragraf). I ett sådant fall skall ersättning enligt denna paragraf utgå för skada på egendom som »tillhör» bolaget eller rederiet, dvs. tillhör de enskilda delägarna gemensamt med samäganderätt och nyttjas av dem i den verk-

samhet de bedriver tillsammans. Även när det gäller andra typer av sammanslutningar kan en tillämpning av bestämmelsen tänkas bli aktuell. Det får ankomma på domstolarna att under beaktande av innehållet i art. 2 (c) i tilläggskonventionen försöka nå fram till en sådan tillämpning av bestämmelsen att det materiellträttsliga resultatet inte kommer i strid med konventionen. Under uttrycket »annan dylik inrättning» avses kunna inrymmas även offentligrättsliga subjekt.

Att det för vederbörande anläggningsinnehavare gällande ansvarsbeloppet är otillräckligt kan helt eller delvis bero på att skada på transportmedlet skall täckas enligt anlägggningsstatens lag — se Pariskonventionen art. 7 (c) — eller att Pariskonventionens tillämpningsområde enligt nämnda lag utvidgats att gälla även skada i icke-konventionsstat. Enligt tilläggskonventionen art. 14 (b) skall i sådana fall hänsyn inte tas till dylika skador vid bestämmande av övriga Brysselstaters skyldighet att bidra till ersättningarna inom tredje steget. Anläggningsstaten får m. a. o. betala ersättning för skada på transportmedel resp. skada i icke-konventionsstat av egna statsmedel utan rätt att inräkna ersättningarna i andra steget. När jurisdiktion tillkommer domstolarna i annan stat än anläggningsstaten — engelsk anläggningsinnehavare är exempelvis ansvarig för en transportolycka i Sverige — är jurisdiktionsstaten följaktligen inte enligt konventionen skyldig att förskottera ersättningar för skador av denna art.

Med det system för genomförande av tilläggskonventionen som här förordats — att jurisdiktionsstaten påtar sig det primära ansvaret gentemot de skadelidande för ersättningarna inom både andra och tredje stegen — torde det emellertid varken lagtekniskt eller från praktiska tillämpningssynpunkter vara möjligt att införa undantagsregler beträffande de ersättningsbelopp till vilka enligt det sagda hänsyn inte skall tas vid beräkning av ersättningarna inom andra och tredje stegen. Det är emellertid självklart, att det föreligger en oinskränkt återkravsrätt gentemot anläggningsstaten beträffande sådana ersättningsbelopp. Praktiska tillämpningsproblem torde i övrigt inte uppkomma annat än i de med säkerhet sällsynta fall då skadorna i följd av en transportolycka totalt överstiger 70 miljoner betalningsenheter. Men dessa problem hänför sig inte till den förevarande lagens civilrättsliga regler om statens ansvar gentemot de skadelidande utan till de inbördes uppgörelserna mellan anläggningsstaten och jurisdiktionsstaten samt mellan den sistnämnda och övriga Brysselstater. Det finns inte anledning att i detta sammanhang gå närmare in på dessa frågor.

När det gäller sådana olyckor som avses i 11 § andra stycket — dvs. olyckor i följd av krigshandlingar o. d. eller av allvarliga naturkatastrofer — vilka enligt art. 9 i Pariskonventionen i princip är undantagna från dennas tillämpningsområde, skulle det inte uppkomma några problem i detta sammanhang, om undantagsregeln i art. 9 i sin helhet var tvingande. En tillämpning av tilläggskonventionen i dessa fall skulle då överhuvud inte kom-

ma ifråga. Emellertid kan anläggningsstaten bestämma att Pariskonventionen skall tillämpas beträffande olyckor i följd av naturkatastrofer. Det är som tidigare nämnts inte avsett att Sverige skall för egen del utnyttja denna möjlighet. Olyckor av denna art för vilka svenska anläggningsinnehavare skulle bli ansvariga ger således inte upphov till problem. Men om annan Brysselstat genom nationell lag bestämmer att sådana olyckor skall omfattas av Pariskonventionen, blir också tilläggskonventionen i princip tillämplig. Har olyckan inträffat i Sverige — en i och för sig osannolik situation — har svenska domstolar jurisdiktion och svensk lag blir tillämplig. De specialbestämmelser för hithörande fall som tilläggskonventionen innehåller måste därför återspeglas i lagen.

Här åsyftas de bestämmelser som återfinns i art. 14 (b). Bestämmelserna innebär, att anläggningsstaten inte kan åberopa »utvidgningen» av Pariskonventionen gentemot annan Brysselstat när det gäller ersättningar av statsmedel inom andra och tredje stegen, om inte den andra staten samtyckt därtill. Om jurisdiktion tillkommer annan Brysselstat än anläggningsstaten och jurisdiktionsstaten inte har lämnat sådant samtycke, innebär bestämmelsen också att stadgandet i art. 11 (a) om skyldighet för sistnämnda stat att förskottera ersättningarna inom andra steget inte är tillämplig. Vad angår ersättningarna inom tredje steget medför art. 14 (b) att anläggningsstaten inte är berättigad till bidrag från övriga Brysselstater, om dessa inte har samtyckt därtill. Den Brysselstat som inte avser att utnyttja möjligheten till »utvidgning» av Pariskonventionen enligt dess art. 9 har under angivna förhållanden inte anledning att införa några på tilläggskonventionen baserade regler om statsansvar vid olyckor av förevarande art. Stat som inte anser sig böra ge ett generellt samtycke enligt art. 14 (b) bör m. a. o. i sin interna lag göra undantag från reglerna om statsansvar enligt tilläggskonventionen för dylika olyckor. Den tidigare nämnda tysk-österrikiska reservationen saknar betydelse i detta sammanhang, eftersom den bara avser olyckor i resp. stat och annan stats domstolar följaktligen inte blir behöriga samt annan än tysk resp. österrikisk lag inte blir tillämplig i sådana fall.

Den nödvändiga undantagsbestämmelsen har i förslaget tagits upp i den tidigare (s. 114) berörda 34 §, enligt vilken ersättning enligt bl. a. nu förevarande paragraf inte utgår i anledning av atomolycka som avses i 11 § andra stycket, dvs. olycka i följd av krigshandling o. d. eller av allvarlig naturkatastrof av osedvanlig art.

Paragrafen kan behållas oförändrad för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.*

30 §.

Tilläggskonventionen art. 1 samt 14 (a) och (b).

I den mån tilläggskonventionen inte innehåller särskilda bestämmelser skall ersättningarna av statsmedel bestämmas med tillämpning av reglerna i Pariskonventionen. Särbestämmelser som innefattar avvikelser från Pariskonventionen finns i tilläggskonventionen art. 6—7 samt 14 (b).

Beträffande art. 6 hänvisas till konventionstexten och redogörelsen ovan s. 32 p. 8. Stadgandet innebär, att ersättningsanspråk enligt tilläggskonventionen är underkastade den i Pariskonventionen art. 8 föreskrivna tioårspreskriptionen, att den särskilda 20-årsregeln skall gälla, att preskriptionstiden förlängs i de fall som anges i Pariskonventionen art. 8 (c) och (d) men att sådan förlängning av preskriptionstiden genom bestämmelser i nationell lag som avses i art. 8 (a) i sistnämnda konvention inte skall beaktas. En skadelidande som på grund av sådana nationella lagregler har rätt att väcka anspråk mot anläggningsinnehavaren även efter 10- och 20-årsfristernas utgång är således inte berättigad till ersättning enligt tilläggskonventionen.

Art. 7 stadgar, att om en Brysselstat inför korttidspreskription genom nationell lag preskriptionstiden skall bestämmas till 3 år.

Sistnämnda stadgande återspeglas i 21 § första stycket i förslaget. Regeln att förlängning av preskriptionstiden utöver 10 år inte får verkan i fråga om ersättning enligt tilläggskonventionen föranleder inte något stadgande i den svenska lagen, eftersom denna enligt förslaget inte upptar några bestämmelser om förlängd preskriptionstid (jfr ovan s. 105). I den mån bestämmelserna i art. 6 och 7 innebär att en skadelidande, som genom preskription förlorat rätten till talan mot anläggningsinnehavaren, inte kan få ersättning enligt tilläggskonventionen, torde några särskilda bestämmelser inte behövas; principen synes självklar och kommer indirekt till uttryck redan i den grundläggande 29 §.

Utöver vad nu sagts innehåller tilläggskonventionen inte några särskilda bestämmelser om preskription. Det har sålunda lämnats öppet, huruvida en skadelidande, som inom preskriptionsfristerna väckt anspråk mot anläggningsinnehavaren i vederbörlig ordning och fått sig tillerkänd partiell ersättning för skadan, har att göra gällande sitt på tilläggskonventionen grundade anspråk inom viss tid för att vara bevarad vid sin rätt till supplerande ersättning av statsmedel. Konventionens tystnad på denna punkt kan inte innebära, att ifrågavarande anspråk överhuvud inte preskriberas. Det får snarast anses vara överlämnat åt jurisdiktionsstaten att reglera frågan i sin nationella lag. Det har emellertid inte ansetts nödvändigt att meddela särskilda lagbestämmelser i detta hänseende. Ett på tilläggskonventionen grundat anspråk — som i realiteten blir fixerat till sin omfattning redan genom domen mot anläggningsinnehavaren — får anses vara underkastat allmänna preskriptionsregler.

Bestämmelser i anläggningsstatens lag, varigenom Pariskonventionens geografiska tillämpningsområde utvidgats med tillämpning av art. 2 i konventionen eller förordnande meddelats med stöd av art. 7 (c) om att vid transportolycka ersättning skall utgå även för skada på det transportmedel varpå atomsubstansen fanns vid tiden för atomolyckan eller Pariskonventionens tillämpningsområde utvidgats med stöd av art. 9 att omfatta även olyckor i följd av krigshandlingar o. d. eller av naturkatastrofer, kan enligt tilläggskonventionen art. 14 (b) inte utan övriga konventionsstaters sam-

tycke åberopas mot dem med verkan beträffande deras skyldighet att bidra till ersättningarna inom andra och tredje stegen.

Till den del stadgandet i art. 14 (b) berör frågan om »utvidgning» av Pariskonventionens tillämpningsområde att omfatta olyckor i följd av krigshandlingar etc. har det föranlett en särskild undantagsbestämmelse i 34 § i förslaget, vilken i denna del har kommenterats i det föregående (s. 118). Art. 14 (b) torde i övrigt inte föranleda några särskilda bestämmelser i den svenska lagen. När svensk anläggningsinnehavare är ansvarig enligt svensk lag saknar bestämmelserna intresse. Möjligheten att inkludera skada på transportmedel är inte avsedd att utnyttjas i den svenska lagen. En utvidgning av det territoriella tillämpningsområdet har skett bara beträffande skada som i följd av atomolycka här i riket, för vilken svensk anläggningsinnehavare svarar, uppkommer i icke-konventionsstat eller i W-stat. Den här valda metoden för genomförande av tilläggskonventionens system innebär emellertid, att svenska staten utger samtliga ersättningar inom andra och tredje stegen med tillämpning av den svenska lagens ersättningsbestämmelser och oberoende av i vilken mån övriga konventionsstater är bidragspliktiga. Den frågan kommer således överhuvud inte att beröra statens civilrättsliga ansvar mot de skadelidande. I princip blir förhållandet detsamma, när utländsk anläggningsinnehavare är ansvarig här. Med iakttagande av vad som föreskrivs i anläggningsstatens lag rörande anläggningsinnehavarens ersättningsskyldighet för skada i icke-konventionsstat (eller W-stat) och för skada på transportmedel utger svenska staten ersättningar inom andra och tredje stegen med tillämpning i övrigt av den svenska lagen. Skall skador av nu nämnt slag enligt lagen i anläggningsstaten inkluderas kan detta visserligen inverka vid bestämmandet av å ena sidan anläggningsstatens och å andra sidan övriga Brysselstaters skyldighet att bidra till ersättningarna inom andra och tredje stegen.[1] Hithörande frågor berör emellertid inte det civilrättsliga ansvaret mot de skadelidande och skall således inte regleras i lagen.

Huvudprincipen att Pariskonventionens ersättningsbestämmelser skall gälla också i fråga om ersättningarna enligt tilläggskonventionen innebär, att statens ansvar skall vara objektivt och att ersättning inte utgår för skada på »on-site-property» samt utgår för skada på transportmedel bara om anläggningsstaten förordnat därom. Det torde vidare vara uppenbart — ehuru principen inte kan direkt härledas ur tilläggskonventionens bestämmelser

[1] Om t. ex. en engelsk anläggningsinnehavare är ansvarig för en transportolycka i Sverige och skadorna på transportmedlet — vilka enligt den engelska lagen skall inkluderas — uppgår till 5 miljoner betalningsenheter samt övriga enligt tilläggskonventionen ersättningsgilla skador uppgår till 70 miljoner sådana enheter, inträder inte någon bidragsskyldighet för övriga Brysselstater, utan engelska staten får svara för hela den del av ersättningarna som inte täcks av anläggningsinnehavarens ansvarsbelopp. Vid bestämmande av de övriga Brysselstaternas skyldighet att bidra skall nämligen hänsyn inte tas till skadorna på transportmedlet. Skadorna skall m. a. o. anses uppgå till endast 70 miljoner betalningsenheter, vilket innebär att ersättningarna i sin helhet faller inom andra steget. För sådana ersättningar är anläggningsstaten ensam ansvarig.

– att när återkravsrätt mot anläggningsinnehavaren enligt art. 6 (d) i Pariskonventionen (15 § första stycket i lagförslaget) tillkommer den som utgivit ersättning för atomskada för vilken anläggningsinnehavaren är ansvarig, en motsvarande återkravsrätt tillkommer den skadeståndsskyldige i fråga om ersättningsbelopp som faller inom andra och tredje stegen enligt tilläggskonventionen. Denna återkravsrätt riktar sig givetvis i första hand mot den stat som är ersättningsskyldig i förhållande till de skadelidande eller, i fråga om ersättningar inom tredje steget, den stat som påtagit sig ersättningsskyldighet.

Slutligen innebär hänvisningen till Pariskonventionen, att det lämnats åt nationell lag att avgöra frågor om skadeståndens art, form och omfattning samt frågan om ersättningarnas rättvisa fördelning (Pariskonventionen art. 11). Härvid skall dock iakttas att fördelningskriterierna för det fall att maximibeloppet 120 miljoner betalningsenheter inte förslår till full ersättning för skadorna enligt tilläggskonventionen art. 8 måste vara enhetliga för ersättningarna inom alla tre stegen.

Nu berörda spörsmål behöver inte regleras genom lagstiftning på förhand utan kan i den nationella lagen överlämnas till avgörande i administrativ ordning i varje särskilt fall efter det olyckan inträffat. I förevarande förslag liksom i 1962 års förslag har emellertid i fråga om de ersättningar som anläggningsinnehavaren har att utge valts metoden att direkt i lagen ge uttömmande föreskrifter i berörda hänseenden. När det gäller de supplerande ersättningarna enligt tilläggskonventionen kunde det möjligen finnas skäl att ha ett mera flexibelt system, som lämnade större utrymme för hänsynstagande till omständigheterna i det särskilda fallet. Så t. ex. kan det i ett givet fall vara önskvärt att ge prioritet åt personskadeersättningar framför ersättningar för egendomsskador eller att slopa eller i varje fall höja den i 17 § andra stycket föreskrivna gränsen för personskadeersättning. En sådan friare ordning är å andra sidan ägnad att skapa rättsosäkerhet och minska garantierna för en enhetlig rättstillämpning. Ett avgörande argument mot att lämna hithörande frågor öppna i lagstiftningen utgör emellertid bestämmelserna i tilläggskonventionen art. 11 (b). För det fall att jurisdiktion tillkommer domstolarna i annan Brysselstat än anläggningsstaten föreskriver detta stadgande att sådana bestämmelser rörande skadeståndens art, form och omfattning som meddelas efter det olyckan inträffat skall fastställas av jurisdiktionsstaten efter konsultationer med anläggningsstaten. Det säger sig självt att det vid sådana konsultationer kan yppas intressemotsättningar, som gör det svårt att uppnå ett för samtliga skadelidande tillfredsställande resultat. Med hänsyn härtill synes det även för de skadelidande vara en mer betryggande ordning att hithörande frågor blir på förhand uttömmande reglerade i lag.

Även med denna utgångspunkt kan dock diskuteras, om man i dessa hänseenden måste ha identiskt samma regler i fråga om ersättningarna av

statsmedel inom andra och tredje stegen som när det gäller de ersättningar inom första steget som anläggningsinnehavaren skall utge. Att även ersättningarna av statsmedel i princip bör bestämmas med tillämpning av allmänna skadeståndsrättsliga grunder och att reglerna om verkan av medvållande måste vara identiska, kan visserligen inte föranleda tvekan. Däremot kunde möjligen ifrågasättas att göra avsteg från regeln i 17 § andra stycket i förslaget om begränsning av ersättning för personskada till 500 000 kronor per person, så att skadeståndet kunde fyllas ut genom ersättning av statsmedel antingen till ett högre maximibelopp, exempelvis 1 miljon kronor, eller till beloppet av full ersättning. Någon nämnvärd ekonomisk belastning för staten torde en sådan ordning inte medföra i praktiken. I de flesta fall torde 500 000 kronor förslå till full ersättning. Det synes å andra sidan inte vara en rimlig ordning att vid en och samma olycka olika ersättningsgränser för personskada blir att tillämpa beträffande olika skadelidande, beroende på om de är berättigade till ersättning enligt tilläggskonventionen eller inte. Inte heller synes det tillfredsställande att omfattningen av rätten till ersättning för personskada vid en atomolycka här i riket skall vara beroende av om den ansvarige anläggningsinnehavaren är hemmahörande i en Brysselstat eller i en annan konventionsstat, exempelvis en W-stat. En nödvändig konsekvens av den ifrågasatta ordningen skulle därför bli att staten ålades skyldighet att utge supplerande ersättning upp till det högre maximibeloppet eller till beloppet av full ersättning även i de fall som inte omfattas av tilläggskonventionen. De sociala skäl som kan åberopas för en sådan ordning synes emellertid inte väga tillräckligt tungt, helst som det föreslagna begränsningsbeloppet, 500 000 kronor, får anses väl täcka socialt motiverade ersättningsbehov i alla normala fall. Önskemålet om nordisk rättslikhet motiverar också att regeln om begränsning av personskadeersättning får absolut giltighet, eftersom sådan ersättning i Danmark och Norge i allmänhet döms ut med väsentligt lägre belopp än i Sverige.

I fråga om grunderna för fastställande av ersättning av statsmedel enligt 29 § skall således inte ske några avvikelser från vad som i motsvarande hänseende gäller beträffande de ersättningar anläggningsinnehavaren har att utge. Det har däremot för tydlighetens skull ansetts lämpligt att det genom hänvisningar till de bestämmelser som gäller för ersättningarna inom första steget görs en erinran om vilka principer som gäller.

I enlighet med det anförda föreskrivs till en början i första stycket av förevarande paragraf, att vid fastställande av ersättning enligt 29 § bestämmelserna i 11 § första stycket (om objektivt ansvar), 12 § (om undantag för skada på »on-site-property» och på transportmedel), 13 § (om tillämpning i övrigt av allmänna skadeståndsrättsliga grunder och om verkan av den skadelidandes medvållande) samt 17 § andra stycket (om begränsning av ersättning för personskada) äger motsvarande tillämpning. Paragrafens andra stycke innehåller stadgande, att återkravsreglerna i 15 § första och

tredje styckena äger motsvarande tillämpning i fråga om ersättning som enligt 29 § skall betalas av staten.

Hänvisningarna till 11, 12 och 13 §§ påkallar inga ytterligare kommentarer.

Tillämpningen av 17 § andra stycket innebär att det sammanlagda ersättningsbelopp som anläggningsinnehavaren och staten har att utge i anledning av personskada är begränsat till 500 000 kronor per person. Vid beräkning av hur stor supplerande ersättning staten har att betala skall således den ersättning som anläggningsinnehavaren ålagts att utge dras från detta maximibelopp.

I andra stycket har någon hänvisning till återkravsregeln i 15 § andra stycket inte skett, eftersom sistnämnda lagrum bara avser ersättning för skada som inte omfattas av Pariskonventionen och följaktligen inte heller av tilläggskonventionen. Bestämmelserna i 15 § första stycket andra och tredje punkterna får i praktiken ingen aktualitet, då de bara gäller återkrav mot innehavare av atomanläggning i stat som inte tillträtt Pariskonventionen samt tilläggskonventionen inte kan vara tillämplig när sådan anläggningsinnehavare är ansvarig. Vid tillämpning av 15 § tredje stycket skall frågan huruvida den som gör gällande återkrav själv svarar för skadan bedömas enligt reglerna i 36 § andra stycket om statens regressrätt och inte enligt 20 §. Detta har inte ansetts behöva komma till särskilt uttryck i lagtexten. Mellan 20 § första stycket och 36 § andra stycket föreligger bara den skillnaden att anläggningsinnehavaren enligt förstnämnda lagrum kan göra gällande regressrätt även mot den som skriftligen åtagit sig att svara för skadan, under det att i 36 § andra stycket bara talas om regress mot den som har orsakat skadan uppsåtligen. Att ett av anläggningsinnehavaren ingånget avtal om regressrätt inte binder hans medpart i förhållande till staten i fråga om ersättningar som denna utgivit enligt 29 §, följer av sig självt. I princip kan naturligtvis även staten göra gällande regressrätt med stöd av ett avtal som den själv har ingått, men det har inte ansetts behövligt att meddela en särskild föreskrift härom (jfr nedan s. 132), helst som det får anses praktiskt uteslutet att ett sådant avtal skulle komma till stånd.

Paragrafen kan behållas oförändrad för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.*

31 §.

Tilläggskonventionen art. 3 och 15.

Som har framgått av den tidigare lämnade redogörelsen för tilläggskonventionen skall ersättningarna av statsmedel utgå med begränsat belopp.

Enligt art. 3 skall det sammanlagda beloppet av ersättningarna inom första, andra och tredje stegen inte överstiga 120 miljoner betalningsenheter. Värdet på betalningsenheten skall bestämmas på grundval av den definition av enheten som gällde enligt det europeiska monetära avtalet, när Pa-

riskonventionen öppnades för undertecknande den 29 juli 1960 (se nedan s. 125). Vid beräkning av det sammanlagda beloppet av skadeståndena skall ränta och rättegångskostnader inte räknas in utan enligt särskilda fördelningsregler betalas av anläggningsinnehavaren, anläggningsstaten och övriga Brysselstater.

Tilläggskonventionen förutsätter möjligheten att en Brysselstat ingår avtal med en utomstående stat om ersättning av statsmedel för atomskada som inte omfattas av konventionen. Det kan t. ex. gälla skador som uppkommer på den främmande statens territorium i följd av en olycka i vederbörande Brysselstat eller skador som genom en olycka på eller över det fria havet drabbar medborgare i förstnämnda stat. I princip måste givetvis vederbörande stat själv bestrida ersättningar enligt ett sådant avtal utan rätt att begära bidrag av övriga Brysselstater. Avtal av denna art kan emellertid enligt konventionen föranleda viss modifikation av regeln att ersättning skall utgå med upp till 120 miljoner betalningsenheter. I den mån avtalet inte ger »utomstående» skadelidande ersättning på förmånligare villkor än som enligt lagen i vederbörande Brysselstat gäller för rätt till ersättning enligt Pariskonventionen och tilläggskonventionen, får nämligen enligt art. 15 (b) i sistnämnda konvention ersättningarna enligt avtalet tas i beräkning vid bedömande av huruvida maximibeloppet 120 miljoner betalningsenheter blir överskridet och skadestånden på grund därav skall underkastas reduktion. Om alltså de skador som omfattas av tilläggskonventionen och de skador som omfattas av det särskilda avtalet tillsammans överstiger 120 miljoner betalningsenheter, kommer ersättningarna enligt tilläggskonventionen att bli reducerade, även om de sammanlagt inte uppgår till nämnda belopp. Den Brysselstat som ingått avtalet får däremot, när det gäller att bestämma dess skyldighet att bestrida eller bidra till ersättningarna inom andra resp. tredje stegen, inte tillgodoräkna sig ersättningar som utgivits enligt det särskilda avtalet.

Bestämmelsen i art. 15 (b) är tillämplig vare sig det är jurisdiktionsstaten eller anläggningsstaten som ingått avtalet. Om anläggningsstaten ingått avtalet och annan Brysselstat är jurisdiktionsstat, torde det få ankomma på anläggningsstaten att hos jurisdiktionsstaten påkalla tillämpning av art. 15 (b) och därvid lämna uppgift om avtalets innehåll samt beloppet av de ersättningar som utgivits eller skall utges enligt avtalet.

För det fall att en nedsättning av ersättningarna enligt tilläggskonventionen är påkallad på grund av att skadorna sammanlagt uppgår till mer än 120 miljoner betalningsenheter föreskriver art. 8, att bestämmelser i nationell lag — lex fori — rörande grunderna för ersättningarna skall vara enhetliga inom alla tre stegen (jfr ovan s. 33 p. 9, s. 47 och 121).

Stadgandena i förevarande paragraf i förslaget motsvarar nu berörda konventionsbestämmelser.

Första stycket innehåller stadgande om begränsning av de sammanlagda

ersättningarna enligt tilläggskonventionen och sådant avtal som avses i dess artikel 15. Ehuru lydelsen av art. 3 skulle kunna föranleda annan slutsats, råder inte tvivel om att begränsningen till 120 miljoner betalningsenheter gäller samtliga sådana skador i följd av atomolyckan för vilka anläggningsinnehavaren är ansvarig och oavsett att tilläggskonventionen kanske inte är tillämplig beträffande vissa av skadorna.

Det har inte ansetts nödvändigt att i lagtexten beskriva sådant avtal som avses i art. 15 i tilläggskonventionen utförligare än genom en hänvisning till nämnda artikel. För Sveriges del torde det knappast bli aktuellt att ingå ett sådant avtal annat än möjligen med Finland, som kanske tillsvidare kommer att stå utanför tilläggskonventionen. Kommer ett avtal med Finland till stånd, torde särskilda författningsbestämmelser böra utfärdas om grunderna för ersättning m. m. Därigenom blir det möjligt för vederbörande domstol att i det särskilda fallet få sådan kännedom om avtalet och dettas innehåll som är nödvändigt för att domstolen skall kunna tillämpa förevarande paragraf på ett korrekt sätt. Om anläggningsstaten i ett fall när utländsk anläggningsinnehavare är ansvarig har ingått avtal enligt art. 15 med en »utomstående» stat, får det förutsättas att anläggningsstaten hos vederbörande svenska myndigheter påkallar en tillämpning av art. 15 och därvid tillhandahåller alla nödvändiga upplysningar om avtalet. Det blir härefter domstolens sak att med ledning av innehållet i art. 15 och på grundval av de lämnade upplysningarna avgöra om en förutsättning för tillämpning av art. 15 (b) är för handen.

I motsats till Pariskonventionen (art. 7 (b) in fine) innehåller inte tilläggskonventionen någon bestämmelse om att begränsningsbeloppet får konverteras till nationell valuta i avrundade tal. Begränsningsbeloppet har därför ansetts böra anges i lagen i betalningsenheter med en anvisning till domstolarna att i varje särskilt fall verkställa konvertering till svenska kronor. Med uttrycket »i det europeiska monetära avtalet avsedda betalningsenheter» (»units of account of the European Monetary Agreement») avses den betalningsenhet som anges i art. 24 i det europeiska monetära avtalet den 5 augusti 1955. Vid tiden för Pariskonventionens undertecknande den 29 juli 1960 var enheten enligt nämnda artikel definierad som 0,88867088 gram fint guld. Definitionen gäller alltjämt. Den skall enligt tilläggskonventionen gälla vid tillämpning av denna, även om art. 24 i det monetära avtalet skulle komma att ändras på denna punkt.

Bestämmelsen i första stycket andra punkten innebär, att ränta och rättegångskostnader inte får tas i betraktande vid bedömandet av om begränsningsbeloppet förslår till full ersättning. Utöver detta belopp skall alltså dylika kostnader betalas. Kostnaderna skall fördelas mellan anläggningsinnehavaren, anläggningsstaten och övriga Brysselstater efter samma grunder som gäller för skadeståndens fördelning på första, andra resp. tredje stegen. Detta har ansetts vara självklart, och det har inte synts nödvändigt

att i lagen ta upp någon motsvarighet till den uttryckliga bestämmelsen i tilläggskonventionen art. 3 (f).

Andra stycket första punkten motsvarar beträffande ersättningarna enligt 29—30 §§ — dvs. ersättningarna inom andra och tredje stegen — bestämmelsen i 19 § första stycket om nedsättning av de ersättningar anläggningsinnehavaren har att utge, dvs. ersättningarna inom första steget. Som tidigare har påpekats skall enligt art. 8 i tilläggskonventionen fördelningsreglerna vara enhetliga inom alla tre stegen.

Även när det gäller ersättningarna av statsmedel måste det uppenbarligen finnas en möjlighet att företa en preliminär nedsättning av skadeståndena redan innan man med bestämdhet kan avgöra om begränsningsbeloppet kommer att förslå. I andra stycket andra punkten har därför tagits upp stadgande, att 19 § andra stycket äger motsvarande tillämpning.

Paragrafen kan behållas oförändrad för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.*

32 §.

1962 års förslag 26 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om ersättning av statsmedel för s. k. sena skador.

Tillkomsten av tilläggskonventionen har föranlett vissa ändringar i paragrafens andra stycke i förhållande till motsvarande bestämmelser i 26 § andra stycket i 1962 års förslag. Dessa ändringar liksom en mindre skiljaktighet mellan tredje stycket i förevarande paragraf och motsvarande stadgande i 26 § tredje stycket i det äldre förslaget kommenteras närmare i det följande. I övrigt föreligger saklig överensstämmelse med 26 § i sistnämnda förslag. Beträffande de överväganden som ligger till grund för bestämmelserna och dessas närmare innebörd hänvisas därför i första hand till vad som har anförts i del II (s. 84 f och s. 88 f).

Enligt 1962 års förslag skulle ersättning av statsmedel för sena skador i princip utgå enligt samma grunder som de ersättningar anläggningsinnehavaren haft att utge för skador som yppats inom den tioåriga preskriptionstiden. I enlighet härmed föreskrevs i 26 § andra stycket, att om sistnämnda ersättningar måst reduceras på den grund att ansvarsbeloppet inte räckt till full ersättning en motsvarande nedsättning skulle ske av ersättningarna för sena skador. I katastrofsituationer av denna art skulle emellertid enligt 27 § i det äldre förslaget supplerande ersättning beredas av statsmedel enligt grunder som skulle fastställas av Kungl. Maj:t och riksdagen. Sådan gottgörelse skulle beredas såväl dem vilkas skador yppats före tioårstidens utgång och vilka fått skadestånd av anläggningsinnehavaren som de skadelidande vilka fått ersättning av statsmedel enligt reglerna beträffande s. k. sena skador i 26 §. Med denna reglering uppnåddes full likställighet mellan samtliga skadelidande.

För de fall som omfattas av tilläggskonventionen kommer bestämmelserna i 27 § i det äldre förslaget att ersättas av bestämmelser om statsansvar, byggda på tilläggskonventionen. Genom dessa bestämmelser (se 29—31 §§ i lagförslaget och ovan s. 115 ff) kommer staten att åläggas ett civilrättsligt, begränsat ansvar i katastroffallen.

När ersättning av statsmedel utgår enligt dessa regler, bör i enlighet med principen om likställighet mellan samtliga skadelidande ersättning för sena skador utges enligt samma grunder. Det innebär bl. a., att om ersättningarna enligt 29—31 §§ måst nedsättas enligt 31 § andra stycket i förslaget på den grund att maximibeloppet enligt tilläggskonventionen, 120 miljoner betalningsenheter, inte räckt till full ersättning för skadorna en motsvarande reduktion bör ske av eventuella ersättningar för sena skador. Detta måste komma till uttryck i lagtexten.

I enlighet med det anförda har 26 § andra stycket i 1962 års förslag omredigerats vid bestämmelsens överförande till det nya förslaget. Det är att märka, att paragrafen kan bli tillämplig även då domstolarna i annan konventionsstat äger jurisdiktion över anspråk mot anläggningsinnehavaren och följaktligen också ersättningarna enligt tilläggskonventionen utbetalas enligt bestämmelserna i den statens lagstiftning. En hänvisning till sådana bestämmelser i annan konventionsstats lag som svarar mot nedsättningsreglerna i 19 § första stycket resp. 31 § andra stycket i förslaget har därför tagits in i stadgandet. Denna hänvisning får givetvis anses omfatta också sådana bestämmelser om ersättningarnas fördelning som utfärdats i annan konventionsstat men inte tagits in i en på konventionerna byggd lagstiftning utan i det särskilda fallet meddelats i administrativ ordning efter det olyckan inträffat.

Bestämmelsen i 26 § tredje stycket i 1962 års förslag om rätt för Kungl. Maj:t att utsträcka paragrafen till att även avse skada uppkommen utom riket byggde på en ömsesidighetsgrundsats. Under de nu hållna nordiska överläggningarna har emellertid framhållits, att kravet på ömsesidighet inte bör vara oeftergivligt. Härvid har bl. a. åberopats önskvärdheten av att i visst fall kunna tillämpa paragrafen på skador uppkomna på eller över det fria havet. Atomskadeutredningen förutsatte visserligen (del II s. 90), att föreskrifter om ersättning för skada på internationellt vatten skulle kunna meddelas genom förordnande enligt 26 § tredje stycket. Det är dock tveksamt om en dylik tillämpning hade stöd i den föreslagna lagtexten. Härtill kommer, att det under särskilda förhållanden kan finnas behov att utge ersättning för skada uppkommen inom annan stats territorium, trots att ömsesidighet inte föreligger, exempelvis om skada drabbat besättning och passagerare ombord på ett svenskt fartyg medan detta befinner sig inom främmande stats territorialvatten. Det har därför ansetts att det absoluta kravet på ömsesidighet bör uppges. Tredje stycket i förevarande paragraf i det nya förslaget har utformats i enlighet härmed. Det har emellertid här-

vid förutsatts, att Kungl. Maj:t bara i undantagsfall skall utnyttja möjligheten att meddela förordnande enligt denna bestämmelse utan att ömsesidighet föreligger.

Denna paragraf kan behållas oförändrad för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.*

33 §.

1962 års förslag 27 § (del II s. 85 och 90)

Enligt 27 § i 1962 års förslag skall supplerande ersättning av statsmedel i princip alltid utgå för här i riket uppkomna skador, när en av lagens ersättningsbestämmelser omfattad atomolycka har en sådan omfattning, att ansvarsbeloppet inte förslår till full ersättning för sådana skador. Ett motsvarande stadgande finns i 13 § tredje stycket i den gällande atomansvarighetslagen.

Ersättning enligt tilläggskonventionen utgår däremot inte vid varje atomolycka som omfattas av lagens ersättningsbestämmelser. Utanför konventionens tillämpningsområde faller *dels* olyckor för vilkas skadeverkningar innehavare av atomanläggning i annan konventionsstat än sådan som har anslutit sig till tilläggskonventionen — t. ex. i W-stat — är ansvarig, *dels* regelmässigt olyckor i följd av krigshandlingar o. d. eller av allvarliga naturkatastrofer (jfr ovan s. 117 f).

Det är emellertid i princip inte avsikten att i fråga om olyckor som omfattas av ersättningsbestämmelserna i 5—21 §§ i det nya lagförslaget men inte av de på tilläggskonventionen grundade bestämmelserna i 29—31 §§ göra någon ändring i förhållande till vad som gäller enligt 1962 års förslag. För de fall som inte omfattas av tilläggskonventionen har därför i förevarande paragraf tagits upp bestämmelser som motsvarar 27 § i 1962 års förslag.

I redaktionellt hänseende har i förhållande till sistnämnda lagrum gjorts en mindre ändring i första punkten. Genom orden »i här avsedda fall» i andra punkten har vidare markerats, att supplerande ersättning av statsmedel enligt denna paragraf inte utgår vid olyckor som omfattas av tilläggskonventionens bestämmelser.

Frågan om att göra undantag från tillämpningsområdet för reglerna om supplerande statsansvar vid katastrofolyckor beträffande olyckor som är en följd av krigshandlingar o. d. eller av allvarliga naturkatastrofer av osedvanlig art aktualiserades inte i 1962 års förslag. Enligt den ursprungliga Pariskonventionen skulle frågan om konventionens tillämplighet beträffande olyckor av detta slag avgöras enligt lex fori. I 1962 års förslag gjordes generellt undantag från lagens tillämpningsområde för krigsolyckor o. d., varemot lagen enligt nämnda förslag skulle gälla i fråga om olyckor i följd av naturkatastrofer. Man utgick från att alla övriga till Pariskonventionen anslutna stater skulle göra undantag för krigsolyckor o. d. Något särskilt un-

dantag i 27 § för sådana olyckor ansågs därför inte behövligt. I fråga om olyckor till följd av naturkatastrofer torde man ha ansett det mest följdriktigt att reglerna om statligt katastrofansvar i princip borde gälla, eftersom dylika olyckor omfattades av lagförslagets bestämmelser om anläggningsinnehavares ansvarighet. Frågan lär f. ö. ha ansetts i stort sett sakna praktisk betydelse för Sveriges vidkommande.

De ändrade eller nya konventionsbestämmelserna beträffande olyckor av denna art medför att frågan kommer i ett annat läge.

Enligt Wienkonventionen och Pariskonventionen i dennas nya lydelse gäller visserligen ett absolut undantag för krigsolyckor o. d. Som tidigare nämnts (s. 83) har emellertid Västtyskland och Österrike genom en reservation förbehållit sig rätten att tillämpa konventionen beträffande dylika olyckor som inträffar inom resp. stats territorium. De torde också komma att utnyttja denna rätt. Det är åtminstone teoretiskt tänkbart att en atomolycka inom västtyskt territorium, vilken framkallats genom krigshandlingar eller på annat liknande sätt, medför skador i Sverige. Av principiella skäl bör inte svenska staten vara skyldig att utge ersättning av statsmedel i sådana fall.

Vad beträffar olyckor i följd av allvarliga naturkatastrofer gäller numera enligt Paris- och Wienkonventionerna att frågan om konventionernas tillämplighet skall avgöras enligt anläggningsstatens lag. Av skäl som har redovisats tidigare (s. 83 f) har i 11 § andra stycket av det föreliggande lagförslaget gjorts undantag för olyckor av denna art. Undantaget gäller dock bara när svensk anläggningsinnehavare annars skulle vara ansvarig. Uppkommer fråga om ansvarighet för innehavare av atomanläggning i annan konventionsstat, gäller i berörda hänseende lagen i den staten. Om enligt nämnda lag konventionen skall gälla också beträffande olyckor av detta slag och en sådan olycka har medfört skador i Sverige, skulle enligt 27 § i 1962 års förslag katastrofansvar för staten inträda. Enligt det nya förslaget föreligger emellertid inte någon ersättningsskyldighet för staten i anledning av sådan olycka i följd av naturkatastrof för vilken svensk anläggningsinnehavare skulle ha svarat, om den svenska lagen gjorts tillämplig beträffande dylika olyckor. Staten bör då rimligtvis inte heller åläggas att utge ersättning när utländsk anläggningsinnehavare är ansvarig. Detta gäller självfallet oberoende av om på grund av bestämmelser i anläggningsstatens lag ersättning i anledning av olyckan utgår enligt tilläggskonventionen eller inte.

I enlighet med dessa överväganden har undantag från tillämpningsområdet för 33 § ansetts böra göras för olyckor i följd av krigshandlingar o. d. eller av allvarliga naturkatastrofer av osedvanlig art. Den vid 28 och 29 §§ berörda undantagsbestämmelsen i 34 § är också så utformad att den tillgodoser även detta behov.

Paragrafen kan behållas oförändrad för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.*

34 §.

Genom denna paragraf undantas sådana atomolyckor som avses i 11 § andra stycket i förslaget — dvs. olyckor i följd av krigshandlingar o. d. och av allvarliga naturkatastrofer av osedvanlig art — helt från tillämpningsområdet för bestämmelserna i 28 § om subsidiär statsgaranti och bestämmelserna i 29 och 33 §§ om supplerande statsansvar vid katastrofolyckor. Stadgandet har kommenterats närmare i det föregående i specialmotiveringen till de nämnda paragraferna (s. 114, 117 f och 128 f).

Paragrafen kan behållas oförändrad för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.*

35 §.

Denna paragraf upptar bestämmelser om ersättning av statsmedel i de fall då en tillämpning av lagens bestämmelser annars skulle medföra ett åsidosättande från Sveriges sida av de folkrättsliga förpliktelser som följer av en anslutning till Paris- och Wienkonventionerna.

Av skäl som har utvecklats närmare i den allmänna motiveringen (s. 51 f) bör för det fall att en atomolycka, för vilken svensk anläggningsinnehavare är ansvarig, inträffar i en stat som har tillträtt bara den ena av Paris- och Wienkonventionerna och ger upphov till skador i en stat som har tillträtt bara den andra konventionen svensk domstol tilläggas behörighet att uppta mot anläggningsinnehavaren förd talan om ersättning för skadorna i sistnämnda stat. Så har i förslaget också skett genom bestämmelserna i 37 § första stycket c). Som har framhållits i den allmänna motiveringen (s. 52) kan emellertid anläggningsinnehavaren med en sådan ordning riskera att bli ålagd ersättningsskyldighet med belopp som sammanlagt överstiger ansvarsbeloppet. I enlighet med vad som har anförts i det föregående bör staten då inträda som garant i fråga om överskjutande del av ersättningarna.

I den allmänna motiveringen (s. 53) har vidare behandlats vissa andra konflikter, som också betingas av att man har att räkna med både P-, W- och PW-stater och som likaledes aktualiserar frågan om statligt garantiansvar. Det gäller här två typfall. Det ena avser den situationen att en olycka, för vilken svensk anläggningsinnehavare svarar, inträffar delvis i en P- eller W-stat och delvis på det fria havet (t. ex. vid perdurerande läckage under sjötransport av atomsubstans från Sverige till Västtyskland, som antas vara P-stat, eller Polen, som antas vara W-stat). Det andra typfallet avser olycka som inträffar delvis i P-stat och delvis i W-stat och för vilken svensk anläggningsinnehavare svarar (t. ex. olycka under tågtransport från Sverige till Tjeckoslovakiet via Västtyskland). I båda fallen måste man acceptera dubbel jurisdiktion, i det förra fallet för domstolarna i P- eller W-staten beträffande samtliga ersättningsanspråk och för svenska domstolar beträffande anspråk i anledning av den del av olyckan som skett på

det fria havet, samt i det senare fallet för P-statens domstolar beträffande anspråk i anledning av den del av olyckan som inträffat i den staten och för domstolarna i W-staten beträffande anspråk i anledning av den del av olyckan som inträffat där (se ovan s. 53). Den dubbla jurisdiktionen medför att dubbla ansvarsbeloppet måste stå till förfogande eller m. a. o. att också i dessa fall anläggningsinnehavaren kan åläggas ersättningsskyldighet till belopp som överstiger hans ansvarsbelopp. Då det emellertid som nämnts inte kan ifrågasättas att anläggningsinnehavaren enbart av hänsyn till dessa situationer skall hålla försäkring för dubbla ansvarsbeloppet, kan ett uppfyllande av de folkrättsliga förpliktelser som konventionerna medför för Sveriges del inte uppfyllas i dessa fall och behovet av ekonomiskt skydd för de svenska anläggningsinnehavarna inte tillgodoses på annat sätt, än att staten träder in med ett garantiansvar.

En bestämmelse om ersättning av statsmedel i fall som nu nämnts har tagits upp i första stycket av förevarande paragraf. Då ansvarsbeloppet alltid skall bestämmas enligt anläggningsstatens lag och bestämmelsen bara gäller när ersättningsskyldigheten åvilar svensk anläggningsinnehavare, har hänvisning skett bara till 17 § i den svenska lagen. Det torde få ankomma på anläggningsinnehavaren att med företeende av de domar på skadestånd som meddelats mot honom göra framställning till vederbörande svenska myndigheter om att de ersättningsbelopp som inte täcks av ansvarsbeloppet utges av staten. Även av anläggningsinnehavaren ingångna frivilliga uppgörelser skall beaktas, under förutsättning att de inte innebär mer långtgående åtaganden än som följer av konventionerna och av lagstiftningen i de stater vilkas domstolar har jurisdiktion. Om resultatet av en i administrativ ordning gjord prövning i detta hänseende enligt anläggningsinnehavarens mening är oriktigt, har han möjlighet att väcka talan mot staten vid behörig svensk domstol. De skadelidande däremot har i de fall som avses i första stycket inte någon möjlighet att vända sig direkt mot staten.

Bestämmelsen i första stycket skall givetvis inte tillämpas, i den mån ersättning utgår enligt tilläggskonventionen. Detta gäller vare sig ersättning av statsmedel enligt tilläggskonventionen utgått jämlikt 29—31 §§ i den svenska lagen eller sådan ersättning utgått enligt de på tilläggskonventionen byggda bestämmelserna i lagen i annan Brysselstat. En bestämmelse härom har tagits upp i andra stycket. Bestämmelsen gör inte någon motsvarande reservation för det fall att ersättning utgår enligt 33 §. Sistnämnda paragraf får nämligen anses vara subsidiär i förhållande till nu förevarande paragraf. Ersättning av statsmedel enligt 33 § utgår m. a. o. bara om skadeverkningarna i följd av en atomolycka som föranleder ersättning enligt 35 § är så omfattande, att här i riket uppkomna skador inte ens efter tillämpning av denna paragraf blir till fullo gottgjorda.

Förevarande paragraf skall helt utgå för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.*

36 §.

1962 års förslag 28 § (del II s. 90 f)

Tilläggskonventionen art. 5 och 10 (c)

Paragrafen innehåller regler om regressrätt för ersättning som enligt lagen eller eljest enligt tilläggskonventionen utgivits av statsmedel.

Första stycket motsvarar 28 § första stycket i 1962 års förslag. Beträffande denna bestämmelse hänvisas till vad som har anförts i del II (s. 90 f). Det är dock att märka, att staten enligt 28 § i det nya förslaget — i motsats till vad som gäller enligt 1962 års förslag — skall träda in med subsidiärt ansvar redan innan det prövats huruvida anläggningsinnehavaren kunnat betala skadeståndet. Denna skillnad mellan förslagen torde dock i praktiken inte få någon betydelse för prövningen av frågan om staten skall utöva regressrätt mot anläggningsinnehavaren.

Övriga regressfrågor regleras i andra stycket. Första punkten behandlar rätten till regress i fråga om ersättning som utgivits enligt 29—31 §§ eller eljest enligt tilläggskonventionens bestämmelser. I andra punkten upptas stadgande om regressrätt för staten beträffande ersättning som utgivits enligt 32, 33 eller 35 §.

Enligt tilläggskonventionen art. 5 (a) skall anläggningsstaten införa regler som möjliggör för Brysselstaterna att i fråga om ersättningar inom andra och tredje stegen utöva regress i samma omfattning som anläggningsinnehavaren kan utöva regress enligt Pariskonventionen. I denna konvention återfinns regressreglerna i art. 6 (f). Återkrav kan enligt denna konventionsbestämmelse i dess nuvarande lydelse göras gällande, förutom mot fysisk person som har orsakat skadan uppsåtligen, mot den som gentemot anläggningsinnehavaren uttryckligen har åtagit sig att svara för skadan.

Formellt skall således i fråga om ersättningar som enligt tilläggskonventionen utgivits av statsmedel — inom andra och tredje stegen — regressrätt kunna utövas mot den som uttryckligen har åtagit sig att svara för skadan. Det får dock anses uteslutet att någon i praktiken skulle göra ett sådant åtagande. En på avtal grundad regressrätt torde f. ö. kunna utövas även om någon uttrycklig bestämmelse härom inte ges i lagen. Art. 5 (a) har därför ansetts böra föranleda endast en bestämmelse om rätt till regress mot fysisk person som har orsakat skadan uppsåtligen.

Enligt art. 5 (b) i tilläggskonventionen kan anläggningsstaten bestämma, att i fråga om ersättningar inom andra och tredje stegen regressrätt skall få utövas mot anläggningsinnehavaren, om denne varit vållande till skadan. Under de nordiska överläggningarna har dock vunnits enighet om att någon sådan bestämmelse inte bör införas i de nordiska lagarna.

Art. 10 (c) i tilläggskonventionen ålägger jurisdiktionsstaten att i fråga om ersättningarna inom tredje steget utöva regressrätt enligt art. 5 på övriga Brysselstaters vägnar. Vad beträffar regressanspråk grundade på Pariskonventionen erbjuder denna bestämmelse inte några problem. För det fall

att ansvarighet enligt svensk lag åvilar innehavare av anläggning i stat som med stöd av art. 5 (b) infört regressrätt mot culpös anläggningsinnehavare kunde det ifrågasättas om inte den svenska lagen borde innehålla en bestämmelse som gjorde det möjligt för svenska staten att utöva denna regressrätt. Det är dock tydligt, att det i praktiken inte blir aktuellt att utöva regressrätten i annan stat än i anläggningsstaten, och där blir den statens lag att tillämpa. Art. 10 (c) medför då bara en folkrättslig förpliktelse för svenska staten — en förpliktelse som f. ö. med all sannolikhet aldrig aktualiseras. Någon bestämmelse i den svenska atomansvarighetslagen behövs därför inte.

Rätt till återkrav beträffande ersättningar enligt 29 § skall i enlighet med det anförda föreligga bara mot fysisk person som orsakat skadan uppsåtligen. I överensstämmelse med vad som för motsvarande fall föreskrivs i 28 § andra stycket i 1962 års förslag skall detsamma gälla i fråga om ersättningar som utgivits enligt 32 eller 33 § i det nya förslaget. Rätten till regress för belopp som utgivits enligt 35 § i förslaget bör uppenbarligen regleras på samma sätt. Regressbestämmelserna i andra stycket första och andra punkterna av förevarande paragraf har därför vad beträffar regressrättens omfattning fått sakligt sett samma innehåll.

Med hänsyn till anläggningsstatens åligganden enligt tilläggskonventionen art. 5 (a) har regressbestämmelsen i andra stycket första punkten fått en sådan utformning, att när svensk anläggningsinnehavare är ansvarig men jurisdiktion tillkommer domstolarna i annan Brysselstat återkrav beträffande ersättningarna inom andra steget kan göras gällande här i riket av såväl svenska staten som jurisdiktionsstaten. Sistnämnda stat, som förskotterar ersättningarna inom andra steget, kan alltså välja mellan att antingen själv utöva regressrätten och av svenska staten återkräva bara resterande del av dessa ersättningar eller också återkräva ersättningarna i deras helhet av svenska staten och överlämna åt denna att utöva en eventuell regressrätt. Vad beträffar ersättningarna inom tredje steget är det enligt tilläggskonventionen art. 10 (c) jurisdiktionsstatens sak att utöva regressrätten på övriga Brysselstaters vägnar. Stadgandet i andra stycket lämnar också möjlighet härtill. När svensk anläggningsinnehavare är ansvarig i Sverige aktualiseras överhuvud inte frågan om utövande av regressrätt från andra Brysselstaters sida. För det fallet slutligen, att utländsk anläggningsinnehavare är ansvarig i Sverige, ger stadgandet möjlighet för svenska staten att i egenskap av jurisdiktionsstat utöva regressrätt beträffande ersättningarna inom både andra och tredje stegen. Vad gäller ersättningarna inom andra steget möter dock inte hinder att staten i sådant fall i stället återkräver ersättningarna i deras helhet av anläggningsstaten, som därefter har möjlighet att med stöd av förevarande stadgande göra gällande regresskrav här i landet. Genom att gottgöra svenska staten ersättningarna får anläggningsstaten nämligen anses inträda i den rätt till återkrav som enligt bestämmelsen i första hand tillkommer svenska staten.

Bestämmelserna i denna paragraf kan behållas oförändrade för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.*

Laga domstol m. m.

Under denna rubrik upptar 37—39 §§ bestämmelser om behörighet för svensk domstol att pröva talan om ersättning för atomskada och om verkställighet av domar rörande sådan ersättning, vilka meddelats i annan konventionsstat.

37 §.

1962 års förslag 29 § (del II s. 91 ff)
Pariskonventionen art. 13 (a), (b) och (c)
Wienkonventionen art. XI

För jurisdiktionsbestämmelserna i den ursprungliga Pariskonventionen har en redogörelse lämnats i del II (s. 91 ff). De motsvarande reglerna i Wienkonventionen bygger på i stort sett samma principer men de har fått en annan och enklare utformning. Genom 1964 års revision av Pariskonventionen bragtes dess jurisdiktionsbestämmelser i nära överensstämmelse med Wienkonventionens regler. De nya konventionsbestämmelserna innebär följande.

Huvudregeln är enligt Pariskonventionen art. 13 (a) och Wienkonventionen art. XI (1) att jurisdiktion tillkommer domstolarna i den stat där olyckan inträffat. Om olyckan inträffat utanför konventionsstaternas territorier eller om platsen för olyckan inte kan bestämmas med säkerhet, tillkommer jurisdiktion domstolarna i anläggningsstaten, se art. 13 (b) resp. art. XI (2).

Om jurisdiktion med tillämpning av dessa bestämmelser skulle tillkomma domstolarna i flera konventionsstater, gäller följande regler. Har olyckan skett delvis i en konventionsstat och delvis utanför konventionsstaternas territorier, tillkommer jurisdiktion domstolarna i förstnämnda stat, se art. 13 (c) (i) resp. XI (3) (a). I övriga hithörande fall — dvs. när olyckan har inträffat inom flera konventionsstaters territorier samt när den har skett utanför dessa territorier eller platsen för olyckan inte kan bestämmas och flera anläggningsinnehavare är ansvariga — skall enligt Pariskonventionen art. 13 (c) (ii) den i art. 17 omnämnda konfliktdomstolen bestämma vilken av de konventionsstater vilkas domstolar äger behörighet enligt huvudreglerna i art. 13 (a) och (b) som skall ha jurisdiktion. Enligt Wienkonventionen art. XI (3) (b) skall motsvarande avgörande träffas genom överenskommelse mellan de berörda konventionsstaterna.

I förhållande till bestämmelserna i den ursprungliga Pariskonventionen innebär de nya reglerna vissa förändringar. När en olycka inträffar inom flera konventionsstaters territorier, blir enligt de nya reglerna domstolarna

i en av dessa stater behöriga i stället för som tidigare domstolarna i anläggningsstaten. När en olycka utanför en atomanläggning orsakas av atomsubstans som utan att vara under transport befinner sig inom en konventionsstats territorium, blir enligt de nya reglerna domstolarna i sistnämnda stat behöriga i stället för som tidigare domstolarna i anläggningsstaten. När slutligen konkurrens uppkommer mellan domstolarna i flera konventionsstater, skall enligt de nya reglerna avgörandet i jurisdiktionsfrågan alltid träffas av konfliktdomstolen och inte som tidigare gällde för vissa transportolyckor jurisdiktion automatiskt tillkomma domstolarna i den av de behöriga anläggningsstaterna där transportmedlet var registrerat.

Det råder sådan överensstämmelse mellan jurisdiktionsbestämmelserna i Wienkonventionen och den reviderade Pariskonventionen, att de båda konventionerna leder till samma resultat för flertalet fall. Konflikter kan emellertid uppkomma, när med en tillämpning av huvudreglerna domstolarna i två eller flera konventionsstater skulle bli behöriga och jurisdiktionsfrågan skall avgöras av konfliktdomstolen resp. genom överenskommelse mellan berörda stater. Är alla dessa stater P-stater, W-stater eller PW-stater uppkommer inte några problem. Men om en eller flera av staterna är P- eller W-stat(-er) och den eller de övriga PW-stat(-er) kan svårigheter uppkomma att åstadkomma enhetlig jurisdiktion. Vederbörande PW-stat(-er) måste i ett sådant fall söka åstadkomma, att konfliktdomstolen resp. överenskommelsen tillägger domstolarna i PW-staten (någon av PW-staterna) jurisdiktion. Någon garanti för att så alltid blir fallet har man givetvis inte. De fall det gäller kan dock antas bli så sällsynta, att man från praktiska synpunkter inte behöver bekymra sig för dem. Det är i varje fall inte möjligt att lösa dessa problem på förhand genom nationell lagstiftning.

I vissa fall är det överhuvud inte möjligt att undvika dubbel jurisdiktion. Detta gäller till en början, när en olycka har inträffat såväl i P-stat eller W-stat som på det fria havet samt anläggningsinnehavare i PW-stat — t. ex. Sverige — är ansvarig för olyckan. Att PW-staten i sådant fall kan bli tvungen att ta jurisdiktion enligt den ena av konventionerna kommer visserligen alltid att strida mot den andra konventionen. Det är emellertid svårt att se av vilken anledning en konventionsstat skulle vilja resa invändningar häremot, så länge några konsekvenser av ekonomisk art inte inträder. Så blir inte fallet om PW-staten samtidigt ser till att fulla ansvarsbeloppet står till förfogande både i PW-staten och i den P- eller W-stat som enligt Paris- resp. Wienkonventionen har jurisdiktion. Detta resultat uppnås genom bestämmelserna om statsgaranti i 35 § i förslaget (ovan s. 130 f). Under dessa förhållanden torde man få godta att PW-staternas nationella jurisdiktionsregler utformas så, att de för vissa fall formellt kommer att stå i strid med den ena av konventionerna.

Dubbel jurisdiktion blir det givetvis också, när en olycka inträffar delvis i en P-stat och delvis i en W-stat samt innehavare av anläggning i PW-stat

är ansvarig. Men det är här inte fråga om några konflikter i egentlig mening mellan konventionernas jurisdiktionsregler. En annan sak är, att vederbörande PW-stat kan tvingas träda in med en statsgaranti i dessa fall för att skydda sina anläggningsinnehavare mot att tvingas betala skadestånd överskjutande ansvarsbeloppet (se härom ovan vid 35 §, s. 130 f).

För en viss typ av visserligen sällsynta men teoretiskt tänkbara fall bör fristående, av konventionernas reglering oberoende jurisdiktionsbestämmelser tas upp i den svenska lagen. På sätt som har utvecklats i det föregående (s. 50 ff, jfr s. 68) bör den svenska atomansvarighetslagen, av hänsyn till intresset att skydda svenska anläggningsinnehavare mot anspråk på ersättning för atomskada enligt allmänna skadeståndsregler, äga tillämpning på skador vilka uppkommit i en P-stat (W-stat) i följd av en atomolycka som inträffat i en angränsande W-stat (P-stat) och för vars skadeverkningar svensk anläggningsinnehavare i princip är ansvarig enligt lagens ersättningsregler. Bestämmelserna i 3 § har utformats med beaktande härav. Det är emellertid här närmast fråga om en av konventionerna oberoende, nationell reglering. Lagen måste emellertid då också öppna möjlighet för de skadelidande som det här gäller att väcka talan om ersättning vid svensk domstol. Till följd av bestämmelserna i 35 § om statsgaranti kommer fulla ansvarsbeloppet att stå till förfogande också i hithörande fall, dels för täckning av de ersättningsanspråk som blir behandlade av W-statens (P-statens) domstolar, dels för täckning av anspråk från de skadelidande som i Sverige väcker talan om ersättning för skadorna i P-staten (W-staten).

En specialbestämmelse om rätt att väcka talan vid svensk domstol, trots att enligt huvudregeln i konventionerna jurisdiktion tillkommer domstolarna i annan konventionsstat, är som tidigare har antytts (s. 96) behövlig för ytterligare en typ av ersättningsanspråk. Antag att svensk anläggningsinnehavare är ansvarig för en atomolycka som under sjötransport av atomsubstans från Sverige till Polen (W-stat) inträffar på polskt territorialvatten (innan ämnet lossats i polsk hamn). Jurisdiktion tillkommer då de polska domstolarna. Antag emellertid vidare, att det fartyg på vilket atomsubstansen fraktades tillhör ett rederi hemmahörande i Västtyskland (P-stat) och att rederiet av polsk domstol åläggs ersättningsskyldighet i överensstämmelse med en sådan internationell transportkonvention som avses med Paris- och Wienkonventionernas regler om undantag från kanalisationsprincipen i vissa fall. Rederiet kan inte göra gällande regressrätt mot anläggningsinnehavaren vid polsk domstol, eftersom återkravsrätt enligt Wienkonventionen art. IX (2) (a) tillkommer bara medborgare i konventionsstaterna. Enligt Pariskonventionen art. 6 (e) är emellertid rederiet återkravsberättigat gentemot den svenske anläggningsinnehavaren, och hans talan skall enligt art. 13 (a) jämförd med art. 13 (b) prövas av svensk domstol. Den svenska lagens jurisdiktionsbestämmelser måste följaktligen öppna möjlighet härtill.

Jurisdiktionsbestämmelserna i 37 § i förslaget har utformats i enlighet med vad som nu har anförts. Första stycket a) och b) upptar jurisdiktionsbestämmelser, som i första hand grundar sig på Pariskonventionen art. 13 (a) och (b) samt Wienkonventionen art. XI (1) och (2). För de fall då jurisdiktion med avvikelse från dessa konventionsbestämmelser och i kraft av konfliktdomstolens beslut resp. överenskommelse med annan konventionsstat i stället skall tillkomma domstolarna i annan stat ges i andra stycket en bestämmelse om rätt för Kungl. Maj:t att förordna om inskränkning av den behörighet som enligt första stycket a) och b) tillkommer svensk domstol (jfr 1962 års förslag 29 § tredje stycket och del II s. 93).

Bestämmelsen i första stycket under a) tillägger svensk domstol behörighet beträffande alla olyckor som helt eller delvis inträffar här i riket. Den motsvarar närmast Pariskonventionen art. 13 (a) och Wienkonventionen art. XI (1) men täcker också de fall då svensk domstol är behörig enligt art. 13 (c) (i) resp. art. XI (3) (a). Bestämmelsen omfattar vidare vissa av de fall som avses i Pariskonventionen art. 13 (c) (ii) och Wienkonventionen art. XI (3) (b), nämligen de fall när olycka inträffar delvis i Sverige och delvis i annan konventionsstat samt konfliktdomstolen resp. överenskommelsen med den andra staten tillägger svenska domstolar jurisdiktion. Resulterar avgörandet i jurisdiktionsfrågan i att domstolarna i annan konventionsstat skall vara behöriga, får det ankomma på Kungl. Maj:t att med stöd av andra stycket förordna att svensk domstol inte skall vara behörig enligt bestämmelsen i första stycket under a).

Bestämmelsen i första stycket under b) motsvarar närmast art. 13 (b) i Pariskonventionen och art. XI (2) i Wienkonventionen. Men den omfattar även vissa av de fall som regleras i art. 13 (c) (ii) resp. art. XI (3) (b), nämligen de fall när enligt art. 13 (b) resp. art. XI (2) behörighet även tillkommer domstolarna i annan konventionsstat på den grund att också innehavare av atomanläggning i den staten är ansvarig för olyckan men konfliktdomstolen resp. överenskommelsen med den andra staten tillägger svenska domstolar jurisdiktion. På samma sätt som i de nyss berörda fallen under a) får Kungl. Maj:t ingripa med förordnande enligt andra stycket, om konfliktdomstolen eller överenskommelsen med den främmande staten i stället tillägger dess domstolar jurisdiktion.

De förut berörda »fristående» jurisdiktionsbestämmelserna för anspråk på ersättning för skador uppkomna i P-stat (W-stat) i följd av sådan atomolycka i W-stat (P-stat), för vilken svensk anläggningsinnehavare är ansvarig, och för vissa återkravsanspråk enligt 15 § har tagits upp i första stycket under c). Stadgandet föranleder ingen ytterligare kommentar.

Första stycket under d) upptar en bestämmelse om behörighet för svensk domstol i de tidigare berörda fall då en tillämpning av båda konventionerna leder till dubbel jurisdiktion och således svensk domstol samt domstol i annan konventionsstat samtidigt är behöriga att handlägga ersättningsanspråk

i anledning av olyckan. Genom denna bestämmelse tilläggs svensk domstol behörighet att uppta mot svensk anläggningsinnehavare väckt talan om ersättning i anledning av en atomolycka som inträffar delvis i en P- eller W-stat och delvis utanför någon stats område. Bestämmelsen gäller bara beträffande anspråk på ersättning för skador uppkomna utanför konventionernas områden resp. i W- eller P-stat. I princip avser behörigheten endast skador som uppkommit genom den del av olyckan vilken skett utanför nämnda territorier. Någon uttrycklig begränsning av stadgandet i detta hänseende har emellertid inte ansetts behövlig.

Den praktiska räckvidden av denna bestämmelse torde vara ringa. Man kan utgå från att majoriteten av de skadelidande väljer att väcka talan vid domstolarna i den mer närbelägna P- eller W-staten, där möjligheterna att vinna erforderlig utredning regelmässigt är störst. Ett omedelbart intresse av att kunna väcka talan i Sverige har de skadelidande bara i de troligen mycket sällsynta fall när det sammanlagda beloppet av skadorna överstiger ansvarsbeloppet. I följd av bestämmelserna i 35 § kommer nämligen i dessa fall de skadelidande som väcker talan här att kunna få full gottgörelse utan hinder av att domstolarna i P- eller W-staten måste vidta en reduktion av skadeståndet.

Bestämmelserna i 29 § i 1962 års förslag avsåg talan med stöd av 6, 7 eller 13 § i förslaget. Nämnda paragrafer motsvaras i det nya förslaget av 5, 6, 7, 8, 9 och 15 §§, till vilka hänvisning gjorts i inledningen till 37 § första stycket. Det bör i detta sammanhang framhållas att lagens jurisdiktionsbestämmelser inte är tillämpliga beträffande sådan talan om ersättning enligt allmänna skadeståndsregler för skada på transportmedel som enligt 14 § andra stycket andra punkten kan riktas mot anläggningsinnehavaren. I fråga om sådan talan blir allmänna regler om domstols behörighet att tillämpa. Detsamma gäller anläggningsinnehavarens regressanspråk enligt 18 § andra stycket mot medansvarig anläggningsinnehavare och statens regressanspråk mot anläggningsinnehavare med stöd av 36 § första stycket. Uppenbart är också att när det gäller anspråk mot andra än anläggningsinnehavare och staten (se 38 §) allmänna regler skall gälla.

Beträffande andra stycket hänvisas till vad som har anförts i det föregående. För tydlighetens skull har i stadgandet uttryckligen angivits vilka konventionsbestämmelser det är som kan föranleda ett förordnande av Kungl. Maj:t. Det är att märka, att bestämmelsen till skillnad från vad som gäller enligt 29 § tredje stycket i 1962 års förslag bara avser förordnande om *inskränkning* av svensk domstols behörighet. Bestämmelserna i första stycket har getts en så vid omfattning, att ett förordnande om utvidgning av domstolsbehörigheten aldrig blir behövligt. Det är bara den behörighet som genom första stycket a) och b) tillagts svensk domstol som kan inskränkas. Behörighet enligt c) eller d) skall således alltid tillkomma svensk domstol, om där angivna förutsättningar föreligger.

För det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen* skall bestämmelserna i första stycket under c) och d) helt utgå. I övrigt kan paragrafen behållas oförändrad.

38 §.

1962 års förslag 30 § (del II s. 96 f)

Bestämmelserna i första och andra styckena om behörig domstol, när talan enligt 37 § kan väckas i Sverige, motsvarar i sak 30 § första och andra styckena i 1962 års förslag. Beträffande sistnämnda lagrum hänvisas till vad som har anförts i del II (s. 96 ff). Vissa smärre redaktionella jämkningar har dock företagits. Genom att i andra stycket första punkten uttrycket »en av dem» ersatts med »någon av dem» har tydligare markerats att de skadelidande har valfrihet eller m. a. o. att för vissa fall flera domstolar blir behöriga att handlägga anspråk i anledning av en och samma olycka (se härom närmare del II s. 97 ff).

1962 års förslag upptog inte några bestämmelser om rätt forum för väckande av talan om ersättning av statsmedel. Det var knappast heller nödvändigt. Att krav mot staten med stöd av 25 § skulle väckas vid den domstol som var behörig i fråga om anspråk mot anläggningsinnehavaren var självklart. Beträffande ersättning enligt 26 § för sena skador torde stadgandet om att ersättningsskyldigheten skulle bestämmas som om anläggningsinnehavaren svarat för skadan ha ansetts innefatta också en forumbestämmelse. I fråga om katastrofersättning enligt 27 § torde ha förutsatts, att statsmakterna i samband med att beslut fattades rörande grunderna för gottgörelse också skulle meddela erforderliga bestämmelser om i vilken ordning och vid vilket forum anspråk på ersättning skulle prövas.

Med tillkomsten av de på tilläggskonventionen grundade bestämmelserna om statsansvar och de speciella reglerna om statsgaranti i 35 § uppkommer emellertid ett behov av uttryckliga forumbestämmelser. Dessa bör då gälla samtliga i lagen reglerade fall när ersättning av statsmedel skall utgå. Tydligt är att talan mot staten alltid bör väckas vid den domstol som enligt bestämmelserna i första och andra styckena är behörig att uppta talan mot anläggningsinnehavaren.

En bestämmelse av denna innebörd har tagits upp i 38 § tredje stycket första punkten. Ersättning av statsmedel kan emellertid ifrågakomma även i vissa fall när svensk domstol inte är behörig att uppta talan mot anläggningsinnehavaren. Detta gäller när svensk anläggningsinnehavare är ansvarig inför domstolarna i annan konventionsstat och fråga uppkommer om ersättning av statsmedel enligt bestämmelserna i 28 § rörande subsidiär statsgaranti, om ersättning enligt 32 § för här i riket uppkomna sena skador eller om katastrofskadeersättning enligt 33 §. Slutligen kan en motsvarande situation föreligga i de fall som avses i 35 § första stycket, om nämligen anläggningsinnehavaren är ansvarig dels inför domstolarna i en P-stat, dels

inför domstolarna i en W-stat. För dessa fall har i tredje stycket andra punkten tagits upp en bestämmelse om att talan mot staten skall väckas vid Stockholms rådhusrätt.

Denna paragraf kan behållas oförändrad också för det fall att *Sverige inte tillträder Wienkonventionen.*

39 §.

1962 års förslag 31 §(del II s. 100)
Pariskonventionen art. 13 (d)
Wienkonventionen art. XII

Bestämmelserna i Pariskonventionen art. 13 (d) — ursprungligen art. 13 (e) — om skyldighet för var och en av konventionsstaterna att utan saklig prövning verkställa domar på ersättning för atomskada vilka i enlighet med konventionen meddelats i annan konventionsstat lämnades oförändrade vid 1964 års revision. Motsvarande bestämmelser i Wienkonventionen art. XII är åtminstone formellt mer restriktiva. Från skyldigheten att erkänna och verkställa övriga konventionsstaters domar görs i art. XII (1) (a), (b) och (c) undantag för tre fall, nämligen *dels* om den vinnande parten erhållit domen genom bedrägligt förfarande (»by fraud»), *dels* om svaranden ej beretts skäliga möjligheter att utföra sin talan, *dels* om domen strider mot »ordre public» i den stat där verkställighet söks eller mot grundläggande rättsliga normer (»fundamental standards of justice»). De båda förstnämnda undantagen torde från svensk synpunkt inte ha någon självständig betydelse vid sidan av den allmänna reservationen för »ordre public», och det senare ledet i art. XII (1) (c) torde heller inte innebära någon mera långtgående reservation än som innefattas i en vanlig ordre-public-klausul. I övrigt föreligger saklig överensstämmelse mellan Pariskonventionen art. 13 (d) och Wienkonventionen art. XII. Motsvarighet till det uttryckliga undantaget för »interim judgments» i Pariskonventionen finns visserligen inte i Wienkonventionen men torde få anses innefattat i begränsningen till »a final judgment».

Pariskonventionen torde medföra förpliktelser för envar av konventionsstaterna i förhållande till övriga P- och PW-stater att inte i de nationella verkställighetsbestämmelserna göra reservation för »ordre public». Wienkonventionen lägger givetvis inte i och för sig hinder i vägen för att en till konventionen ansluten stat inför verkställighetsregler som är generösare än konventionen föreskriver. Eftersom det här rör sig om en världsomspännande konvention, till vilken praktiskt taget alla världens länder kan ansluta sig, är det emellertid önskvärt att i den nationella lagen införs en reservation för »ordre public». Det torde å andra sidan inte böra komma i fråga att i den svenska lagen göra en differentiering, så att en uttrycklig reservation för »ordre public» kommer att gälla bara i förhållande till W-staterna men inte i förhållande till P- och PW-staterna. Men en generell

ordre-public-klausul förefaller inte heller lämplig. Under de nordiska överläggningarna har man därför enats om att i stället i lagen bara ställa upp som en förutsättning för verkställighet att de villkor som föreskrivs i »vederbörande konvention» är uppfyllda. Har domen meddelats i en P- eller PW-stat, får man i den delen falla tillbaka på Pariskonventionen, under det att Wienkonventionens verkställighetsregler blir avgörande, om domen meddelats i en W-stat.

Första stycket av förevarande paragraf upptar i enlighet med det anförda en på konventionerna byggd verkställighetsbestämmelse. Första punkten är i sak överensstämmande med motsvarande stadgande i 31 § första stycket i 1962 års förslag. Utöver vissa språkliga justeringar har bara gjorts sådana jämkningar som enligt det föregående betingas av en anslutning även till Wienkonventionen. Beträffande nyssnämnda stadgande i det äldre förslaget hänvisas till del II (s. 100). I förtydligande syfte har i andra punkten tagits upp stadgande att det inte föreligger skyldighet att verkställa utländsk dom, om det ansvarsbelopp som gäller för anläggningsinnehavaren därigenom skulle komma att överskridas.

Andra stycket överensstämmer i sak helt med 31 § andra stycket i 1962 års förslag. Bara sådana jämkningar som föranleds av anslutningen till Wienkonventionen samt vissa mindre språkliga justeringar har vidtagits.

Om *Sverige inte tillträder Wienkonventionen* skall sista bisatsen i första stycket första punkten utgå. Härjämte blir vissa redaktionella jämkningar påkallade. I första stycket skall »någon av Paris- och Wienkonventionerna» ersättas med »konventionen» och sistnämnda uttryck skall också ersätta orden »någon av konventionerna» i andra stycket under 2.

Övriga bestämmelser

40 §.

1962 års förslag 32 § (del II s. 100 f)
Pariskonventionen art. 4 (c)
Wienkonventionen art. III

Pariskonventionens bestämmelse i art. 4 (c) om transportcertifikat — ursprungligen upptagen i art. 4 (d) — lämnades oförändrad vid 1964 års revision. I Wienkonventionen finns ett med nämnda bestämmelse nästan helt likalydande stadgande i art. III.

Det på dessa konventionsbestämmelser grundade stadgandet i första stycket av förevarande paragraf överensstämmer, frånsett vissa smärre språkliga skiljaktigheter, med 32 § i 1962 års förslag (se härom del II s. 100 f).

Under de nu hållna nordiska överläggningarna har rått enighet om att man bör eftersträva en standardisering av certifikaten också i formellt hänseende. Från svensk sida har — i samförstånd med vederbörande danska, finska och norska myndigheter — nyligen gjorts en framställning hos IAEA

om att frågan om en internationell standardisering av certifikaten tas upp i organisationens regi. Det kan förväntas att så sker inom kort. Om arbetet leder till positivt resultat, exempelvis i form av en rekommendation från IAEAs sida till de av organisationens medlemsstater som ansluter sig till Wienkonventionen att införa enhetliga regler om certifikatens form och utseende i övrigt, bör det finnas möjligheter på det nationella planet att i administrativ ordning meddela de föreskrifter som behövs för att efterkomma en sådan rekommendation.

Bestämmelsen i andra stycket av förevarande paragraf om att Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer skall fastställa formulär till certifikat som avses i första stycket — vilken saknar motsvarighet i 1962 års förslag — är avsedd att tjäna detta syfte. Bestämmelsen har sin motsvarighet i de övriga nordiska ländernas lagförslag. Den synes i avvaktan på resultatet av försöken att åstadkomma en internationell standardisering böra utnyttjas för att säkerställa att de certifikat som utfärdas för transporter till och från Sverige redan från början får en enhetlig utformning.

Om *Sverige inte tillträder Wienkonventionen* skall i första stycket »Paris- och Wienkonventionernas» ersättas med »konventionens». I övrigt behövs inga ändringar i paragrafen.

41 §.

1962 års förslag 33 § (del. II s. 101)

Straffbestämmelsen i denna paragraf överensstämmer med motsvarande bestämmelse i 33 § i 1962 års förslag.

Ikraftträdandebestämmelser

Sveriges Mekanförbund har i sitt remissyttrande över 1962 års förslag ifrågasatt en sådan utformning av övergångsbestämmelserna till den nya lagen att den nu gällande provisoriska atomansvarighetslagen skall gälla för de avtal om leveranser av atomkraftanläggningar som träffats under den äldre lagens giltighetstid. Enligt förbundet måste övergångsbestämmelserna i varje fall klart ange, att den provisoriska lagen skall tillämpas för sådana atomanläggningar, om vilka avtal har träffats under lagens giltighetstid eller dessförinnan, i den mån den nya lagen innebär en skärpning av anläggningsinnehavarens eller hans leverantörers ansvar.

En reglering enligt vilken frågan om tillämpning av äldre eller ny lagstiftning i fråga om utomobligatoriskt skadeståndsansvar inte avgörs med hänsyn till tidpunkten för skadans uppkomst utan med hänsyn till den tidpunkt vid vilken den skadeståndsskyldige ingått visst avtal rörande den verksamhet i vilken skadan uppkommit står inte i överensstämmelse med

allmänna grundsatser i svensk civilrätt. Det av mekanförbundet framförda önskemålet torde därför inte kunna vinna beaktande.

Den ikraftträdandebestämmelse som upptagits i förslaget överensstämmer helt med promulgationsbestämmelsen i 1962 års förslag (del II s. 101).

Följdändringar

I sitt remissyttrande över 1962 års förslag förordade försäkringsinspektionen, att de ansvarsbelopp som enligt 11 § trafikförsäkringslagen i dennas lydelse från den 1 januari 1962 i allmänhet skall tillämpas när ersättning för skada i följd av trafik med motorfordon skall utges enligt nämnda lag — 25 miljoner kronor vid varje olycka med begränsning till 1 miljon kronor för varje dödad eller skadad person och 1 miljon kronor för egendomsskada — också görs tillämpliga på atomskador i de undantagsfall då enligt atomskadeutredningens förslag (del II s. 102 f) trafikförsäkringslagen blir tillämplig beträffande sådana skador. Försäkringsinspektionen finner det föga tillfredsställande att de skadelidande i dessa undantagsfall skall få en sämre ställning än vid andra här i riket inträffande trafikskadefall och att de även skall få en mer begränsad ersättningsrätt i förhållande till vederbörande försäkringsgivare än om atomansvarighetslagen varit tillämplig. Med den gränsdragning mellan atomansvarighets- och trafikförsäkringslagarnas tillämpningsområden som atomskadeutredningen föreslagit synes det inspektionen inte längre nödvändigt att ha en specialregel för atomskador i trafikförsäkringslagen.

Försäkringsinspektionens förslag synes vara värt beaktande. På sätt som framgår av det i del II (s. 67) återgivna uttalandet av föredragande departementschefen i prop. 1961: 130 med förslag till höjningar av trafikförsäkringsbeloppen var den då föreslagna specialregeln för atomskador i 11 § trafikförsäkringslagen betingad av att trafikförsäkringslagen tills vidare avsågs bli generellt tillämplig beträffande atomskador och att man för de fall då också atomansvarighetslagen var tillämplig inte ville belasta trafikförsäkringsgivarna med ett ersättningsansvar, för vilket de inte kunde regressvis få täckning hos vederbörande anläggningsinnehavare. Med genomförande av den nu föreslagna atomansvarighetslagen förändras emellertid situationen. Trafikförsäkringslagstiftningen blir på grund av kanalisationsbestämmelserna i den nya atomansvarighetslagen överhuvud inte tillämplig på atomskada som omfattas av ersättningsbestämmelserna i sistnämnda lag, och några regressproblem uppkommer inte. De av atomskadeutredningen i del II (s. 102 f) berörda fall då trafikförsäkringslagen blir tillämplig beträffande atomskada är av ren undantagskaraktär. De kan uppenbarligen inte få så stor praktisk eller ekonomisk betydelse, att de motiverar en specialreglering i trafikförsäkringslagen beträffande ansvarsbeloppens storlek. Stadgandet i övergångs-

bestämmelserna till 1961 års ändring i 11 § trafikförsäkringslagen av innebörd, att äldre bestämmelser skall gälla beträffande ansvarighet för skada som är att anse som atomskada enligt atomansvarighetslagen, bör därför upphävas i samband med att den nya atomansvarighetslagen träder i kraft.

I övrigt föranleder det nya förslaget inga andra följdändringar än dem som föreslogs i 1962 års förslag. I denna del hänvisas till vad som har anförts i del II (s. 101 ff).

Bilaga 1

Sammanställning av de svenska, danska och norska lagförslagen

Sverige

Lag om ersättning för skada i följd av atomreaktordrift m. m. (atomansvarighetslag)

Inledande bestämmelser

1 §.

I denna lag förstås med

atombränsle: klyvbart material, bestående av uran eller plutonium i form av metall, i legering eller i kemisk förening, samt annat klyvbart material, som enligt Konungens förordnande skall anses som atombränsle;

radioaktiv produkt: annat radioaktivt ämne eller avfall, som blivit radioaktivt eller bildats genom bestrålning i samband med framställning eller användning av atombränsle;

atomsubstans: dels atombränsle med undantag av naturligt uran och utarmat uran, dels radioaktiv produkt med undantag av radioisotoper, som begagnas för eller äro avsedda och omedelbart användbara för industriellt, kommersiellt, jordbrukstekniskt, medicinskt eller vetenskapligt ändamål;

Danmark[1]

Lov om nukleare anlæg (atomanlæg)

Kapitel I

Definitioner m. v.

§ 1.

I denne lov forstås ved:

a) *nukleart brændsel:*

spalteligt stof bestående af uran eller plutonium i metallisk form, i legering eller kemisk forbindelse, samt andet spalteligt stof, som efter undervisningsministerens bestemmelse skal anses som nukleart brændsel,

b) *radioaktivt produkt:*

radioaktivt stof — herunder affald — som er dannet eller er blevet radioaktivt ved bestråling i forbindelse med fremstilling eller udnyttelse af nukleart brændsel, men som ikke falder ind under litra a,

c) *nuklear substans:*

1) nukleart brændsel med undtagelse af naturligt uran og udarmet uran,

2) radioaktivt produkt med undtagelse af radioisotoper, som anvendes til eller er bestemt for og umid-

[1] De danska och norska förslagen återges med förbehåll för de ändringar som senare kan komma att vidtas i förslagen. Dessa innehåller också bestämmelser om koncession m. m., som har uteslutits här.

Norge[1]

Lov om atomenergivirksomhet

Kapittel I

Definisjoner m. m.

§ 1 (definisjoner).

I denne lov menes med:

a) *atombrensel:*

spaltbart stoff som består av uran eller plutonium i metallisk form, i legering eller i kjemisk forbindelse, samt annet spaltbart stoff som departementet måtte bestemme;

b) *radioaktivt produkt:*

annet radioaktivt stoff (herunder avfall) som er dannet eller blitt radioaktivt ved bestråling i samband med framstilling eller bruk av atombrensel;

c) *atomsubstans:*

atombrensel bortsett fra naturlig uran (uran med naturlig isotopblanding) og utmagret uran (uran som inneholder mindre av isotopene uran 233 og 235 enn naturlig uran) samt radioaktivt produkt unntatt radioisotoper som nyttes til industrielt, kommersielt, jordbrukmessig, medisinsk eller vitskaplig formål eller

Sverige

atomreaktor: anordning innehållande atombränsle under sådana förhållanden, att klyvning av atomkärnor i en självunderhållande kedjereaktion kan uppkomma däri utan tillskott av neutroner från annan källa;

atomanläggning: atomreaktoranläggning med undantag av atomreaktor som infogats i fartyg eller annat transportmedel och där användes eller är avsedd att användas som kraftkälla; fabrik för framställning eller behandling av atomsubstans; fabrik för separation av isotoper i atombränsle; fabrik för bearbetning av bestrålat atombränsle; anläggning för förvaring av atomsubstans, om anläggningen ej är avsedd endast för tillfällig upplägg-ning under transport av ämnet; samt enligt Konungens förordnande annan anläggning i vilken finnes atombränsle eller radioaktiv produkt;

anläggningsstat: den konventionsstat inom vars område viss atomanläggning är belägen eller, om anläggningen icke är belägen inom någon stats område, den konventionsstat som driver eller har godkänt anläggningen;

innehavare av atomanläggning: beträffande anläggning inom riket den som med tillstånd enligt atomenergilagen den 1 juni 1956 eller eljest driver eller innehar anläggningen samt beträffande anläggning utom riket den som är att anse som anläggningens innehavare enligt lagen i anläggningsstaten;

atomskada: skada som orsakats av radioaktiva egenskaper hos atom-

Danmark

delbart anvendelige til industrielt, kommercielt, jordbrugsteknisk, medicinsk eller videnskabeligt formål,

d) *nuklear reaktor:*

indretning indeholdende nukleart brændsel under sådanne forhold, at en nuklear spaltningsproces kan finde sted deri som en kædereaktion, der vedligeholder sig selv uden yderligere neutronkilde,

e) *nukleart anlæg* eller *anlæg:*

1) nukleart reaktoranlæg,

2) fabrik til fremstilling eller behandling af nuklear substans,

3) fabrik til adskillelse af isotoper i nukleart brændsel,

4) fabrik til oparbejdning af bestrålet nukleart brændsel,

5) anlæg til opbevaring af nuklear substans, bortset fra midlertidig opbevaring under transport, samt

6) efter undervisningsministerens bestemmelse andet anlæg, hvori der findes nukleart brændsel eller radioaktivt produkt,

f) *anlægsstat:*

den konventionsstat, i hvilken vedkommende nukleare anlæg ligger, eller dersom anlægget ikke ligger i nogen stat, den konventionsstat, der driver eller har godkendt anlægget,

g) *indehaver af nukleart anlæg:*

1) for så vidt angår anlæg her i riget den, der af undervisningsministeren er godkendt som indehaver af anlægget, eller i mangel af sådan godkendelse den, der driver anlægget,

2) for så vidt angår anlæg uden for riget den, som er ansvarlig for

som er bestemt og uten videre brukelige til et slikt formål;

d) *atomreaktor:*

innretning som (uten å være militært våpen) inneholder atombrensel under slike forhold at spalting av atomkjerner kan oppstå i den og selv holde seg ved like i kjedereaksjon uten neutrontilførsel fra annen kilde;

e) *atomanlegg:*

atomreaktoranlegg,

fabrikk for framstilling eller behandling av atomsubstans,

fabrikk for separasjon av isotoper i atombrensel,

fabrikk for opparbeiding av bestrålt atombrensel,

innretning for annen forvaring av atomsubstans enn bare mellombels oppbevaring under transport,

og etter departementets nærmere bestemmelse annen innretning der det fins atombrensel eller radioaktivt produkt;

f) *anleggstat:*

den stat som et bestemt atomanlegg ligger i eller — om anlegget ikke ligger på noen stats område — den stat som driver eller har godkjent anlegget;

g) *innehaver av atomanlegg (operatör):*

den som har löyve til å drive anlegget eller som departementet har utpekt som operatör, eller — i mangel av slik fastsetting — den som rår over anlegget, eller — for så vidt angår anlegg i utlandet — den som anses for innehaver etter lovgivningen i anleggstaten;

h) *atomskade:*

Sverige

bränsle eller radioaktiv produkt eller av radioaktiva egenskaper i förening med giftiga, explosiva eller andra farliga egenskaper hos bränslet eller produkten;

atomolycka: händelse eller serie av händelser med samma ursprung som orsakar atomskada;

Pariskonventionen: den i Paris den 29 juli 1960 avslutade konventionen om skadeståndsansvar på atomenergins område i dess lydelse enligt det i Paris den 28 januari 1964 avslutade tilläggsprotokollet;

Wienkonventionen: den i Wien den 21 maj 1963 avslutade konventionen om ansvarighet för atomskada;

tilläggskonventionen: den i Bryssel den 31 januari 1963 avslutade och genom det i Paris den 28 januari 1964 avslutade tilläggsprotokollet reviderade tilläggskonventionen till Pariskonventionen;

konventionsstat: stat som tillträtt Paris- och Wienkonventionerna eller någon av dem.

Konungen äger förordna, att från lagens tillämpning skall helt eller delvis undantagas atombränsle eller radioaktiv produkt, om den risk som är förbunden med bränslet eller produkten är ringa; uppkommer fråga

Danmark

anlægget efter lovgivningen i anlægsstaten,

h) *nuklear skade:*

skade, som er forårsaget af radioaktive egenskaber eller en forening af radioaktive egenskaber og giftige, eksplosive eller andre farlige egenskaber ved nukleart brændsel eller radioaktivt produkt i et nukleart anlæg, eller ved nuklear substans, som kommer fra, hidrører fra eller sendes til et nukleart anlæg,

i) *nuklear ulykke* eller *ulykke:*

en hændelse eller række af hændelser med samme oprindelse, som forvolder nuklear skade,

j) *Pariskonventionen:*

den i Paris den 29. juli 1960 indgåede konvention om ansvar over for tredjemand på den nukleare energis område, som ændret ved tillægsprotokol af 28. januar 1964,

k) *Wienkonventionen:*

den i Wien den 21. maj 1963 indgåede konvention om ansvar for nuklear skade,

l) *Tillægskonventionen:*

den i Bryssel den 31. januar 1963 indgåede, ved tillægsprotokol af 28. januar 1964 ændrede tillægskonvention til Pariskonventionen,

m) *konventionsstat:*

stat, som har tiltrådt Paris- og Wienkonventionerne eller en af dem.

§ 2.

Nukleart anlæg eller brændsel samt radioaktivt produkt, som kun frembyder ringe fare, kan efter undervisningsministerens bestemmelse helt eller delvis undtages fra bestemmelserne i denne lov. Med hensyn

dioaktive og giftige, eksplosive eller andre farlige egenskaper hos atombrensel eller radioaktivt produkt;

i) *atomulykke:*

en skadevoldende hending eller hendingsrekke med samme opphav som forårsaker atomskade;

j) *Pariskonvensjonen*:

den konvensjon om erstatningansvar på atomenergiens område som ble inngått i Paris 29 juli 1960 og endret ved tilleggprotokoll 28 januar 1964;

k) *Tilleggkonvensjonen:*

den konvensjon til utfylling av Pariskonvensjonen som ble inngått i Bryssel 31 januar 1963 og endret ved tilleggprotokoll 28 januar 1964;

l) *Wienkonvensjonen:*

den konvensjon om erstatningansvar for atomskade som ble inngått i Wien 21 mai 1963;

m) *konvensjonstat:*

stat som er tilsluttet både Pariskonvensjonen og Wienkonvensjonen eller en av disse som også Norge er tilsluttet.

§ 2 (unntak).

1. Departementet kan helt eller delvis unnta fra lovens regler visse slag atomanlegg, atombrensel, radioaktive produkter eller atomsubstans som etter dets mening medfører liten fare.

Sverige

om ansvarighet för innehavare av atomanläggning utom riket, gäller dock beträffande omfattningen av dylikt undantag vad som föreskrives i anläggningsstatens lag.

Danmark

til erstatningsansvar for indehaver af nukleart anlæg i anden konventionsstat bestemmes dog omfanget af en sådan undtagelse ved anlægsstatens lovgivning.

— — — — — — — — — —

Kapitel III

Erstatning og forsikring

Reglernes område

§ 10.

Bestemmelserne i dette kapitel omfatter ikke ansvar for reaktor, der anvendes som kraftkilde i fartøj eller andet transportmiddel.

Norge

2. Oppstår spörsmål om erstatningsansvar for operatör av atomanlegg i en annen konvensjonstat, skal et tilsvarende unntak og dettes omfang bero på reglene i anleggstaten innen rammen av vedkommende konvensjon som også Norge er tilsluttet.

— — — — — — — — — — —

(Kap. IV)

§ 49 (skipsreaktor m. m.).

1. Hvor ikke annet uttrykkelig er sagt, omfatter reglene i kapitlet her ikke atomreaktor som er bestanddel av et fartöy eller annet transportmiddel og som nyttes eller er bestemt til å nyttes som kraftkilde.

2. Kongen kan gjöre kapitlets regler med nödvendige lempninger helt eller delvis gjeldende for slike atomreaktorer. Han kan også gjöre helt eller delvis gjeldende for dem reglene i internasjonal overenskomst om transportmidler utstyrt med slike atomreaktorer, selv om Norge ikke har sluttet seg til vedkommende overenskomst. Operatörens ansvar kan i alle höve begrenses til det belöb Kongen fastsetter. Bestemmelse etter leddet her kan treffes generelt eller med virkning bare for ett bestemt fartöy eller annet transportmiddel.

— — — — — — — — — — —

Sverige

2 §.

Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer äger förordna, att två eller flera atomanläggningar som äro i samma innehavares hand och belägna i varandras omedelbara närhet skola i hänseende som avses i denna lag behandlas som en anläggning.

3 §.

Denna lag gäller icke beträffande atomolycka som inträffat i stat vilken ej tillträtt någon av konventionerna.

I fråga om ansvarighet för innehavare av här i riket belägen atomanläggning tillämpas lagen beträffande atomskada som uppkommit i stat vilken ej tillträtt någon av konventionerna endast om atomolyckan inträffat här i riket. Uppkommer fråga om ansvarighet enligt denna lag för innehavare av atomanläggning utom riket, gäller beträffande ansvarighetens utsträckning i rummet vad som föreskrives i anläggningsstatens lag.

Konungen äger beträffande viss främmande stat som ej tillträtt någon av konventionerna förordna, att ersättning för atomskada som uppkommer i den staten icke skall utgå här i riket i vidare mån än ersätt-

Danmark

(Kap. I)

§ 3.

Undervisningsministeren kan bestemme, at flere af de i § 1, litra e, nævnte anlæg, der ligger inden for samme område og hører til samme virksomhed, skal anses som et nukleart anlæg.

— — — — — — — — — — —

(Kap. III)

§ 11.

Nuklear skade forvoldt ved en ulykke indtruffet i en stat, der hverken har tiltrådt Paris- eller Wienkonventionen, kan ikke af skadelidende kræves erstattet af indehaveren af et nukleart anlæg her i riget efter reglerne i dette kapitel eller tilsvarende regler i anden konventionsstat. Det samme gælder med hensyn til nuklear skade, som er opstået i en sådan stat, medmindre skaden er forvoldt ved en ulykke, som er indtruffet her i riget. Med hensyn til ansvaret for indehaveren af anlæg i en anden konventionsstat, gælder de i denne stat fastsatte regler om erstatningspligtens territoriale udstrækning.

Stk. 2. Såfremt en stat, der ikke har tiltrådt nogen af konventionerne, har retsregler, hvorefter der ikke eller i ringere omfang end efter dansk ret ydes erstatning for nuklear skade, som opstår her i riget, kan

Norge

(Kap. I)

§ 3 (flere anlegg på samme område).

Departementet kan bestemme at to eller flere atomanlegg som ligger på samme område og innehas av samme operatör, helt eller delvis skal anses som et anlegg i forhold til denne lov.

— — — — — — — — — — —

Kapittel IV

Erstatning og forsikring (atomansvaret)

§ 20 (stedlig virkeområde).

1. Skade voldt ved atomulykke som skjer i en ikke-konvensjonstat, kan skadelidte ikke kreve erstattet etter reglene i kapitlet her. Det samme gjelder atomskade som oppstår i en slik stat, med mindre ulykken er skjedd her i riket og operatören av et atomanlegg her er ansvarlig for ulykken etter kapitlets regler ellers. Er operatören av et atomanlegg i utlandet ansvarlig for ulykken, skal anleggstatens regler om ansvarets stedlige utstrekning være avgjörende for spörsmålet om operatören har ansvar etter kapitlets regler for atomskade oppstått i en ikke-konvensjonstat.

2. Kongen kan bestemme at det ikke skal ytes erstatning etter reglene i kapitlet her eller etter andre regler for atomskade som er oppstått i en ikke-konvensjonstat, uten for så vidt det etter denne stats lov-

Sverige

ning i nämnda stat skulle utgå för atomskada som uppkommer här.

Dessa bestämmelser medföra ej inskränkning i den rätt till återkrav som föreskrives i 15 § andra stycket.

4 §.

Konungen äger förordna, att stat som icke tillträtt någon av konventionerna skall vid lagens tillämpning likställas med konventionsstat.

Skadestånd

5 §.

Atomskada som uppkommit genom atomolycka i atomanläggning skall ersättas av anläggningens innehavare. Ansvarighet enligt denna bestämmelse inträder dock ej för atomskada som härrör uteslutande från atomsubstans vilken under transport till eller från atomanläggning i konventionsstat tillfälligt upplagts i annan atomanläggning.

6 §.

Atomskada som uppkommit genom atomolycka under transport av atomsubstans från atomanläggning här i riket eller i annan konventions-

Danmark

justitsministeren bestemme, at tilsvarende regler skal gælde med hensyn til erstatning for nuklear skade, som opstår i den pågældende stat.

§ 12.

Justitsministeren kan bestemme, at en stat, som ikke har tiltrådt nogen af konventionerne, ved anvendelsen af reglerne i dette kapitel helt eller delvis skal ligestilles med konventionsstater.

Anlægsindehaverens ansvar for ulykke i et anlæg

§ 13.

Nuklear skade forvoldt ved en ulykke i et anlæg erstattes af anlæggets indehaver. Dette gælder dog ikke, dersom skaden alene hidrører fra nuklear substans, som midlertidigt opbevares i anlægget under transport til eller fra et nukleart anlæg i en konventionsstat.

Ulykker under transport

§ 14.

Nuklear skade forvoldt ved en ulykke under forsendelse af nuklear substans fra et anlæg her i riget eller i anden konventionsstat erstattes

givning eller etter overenskomst foreligger gjensidighet. Slik bestemmelse kan Kongen treffe generelt eller med virkning i forhold til nærmere bestemte stater.

3. Uten hinder av bestemmelsene i paragrafen her kan regresskrav gjöres gjeldende mot vedkommende operatör i samsvar med reglene i § 30.

§ 21 (likestilling av ikke-konvensjonstat).

Kongen kan bestemme at en ikke-konvensjonstat helt eller delvis skal likestilles med konvensjonstat i forhold til reglene i kapitlet her.

§ 22 (operatörens ansvar for ulykke i atomanlegg).

Operatören skal erstatte atomskade voldt ved atomulykke som skjer i hans atomanlegg. Dette gjelder likevel ikke atomskade som utelukkende skyldes deltakelse av atomsubstans som bare mellombels er oppbevart i anlegget under transport, såframt operatören av et annet atomanlegg er ansvarlig for skaden etter skriftlig avtale i samsvar med reglene i § 23 jfr. § 25.

§ 23 (ansvar i transportforhold).

1. Skjer en atomulykke under transport (medreknet mellombels oppbevaring under transport) av atomsubstans fra atomanlegg her i

Sverige

stat skall ersättas av den avsändande anläggningsinnehavaren, om annat icke följer av vad som sägs nedan i denna paragraf.

Vid transport mellan atomanläggningar i samma konventionsstat eller i stater, som tillträtt samma konvention, övergår ansvarigheten för atomskada i följd av atomolycka under transporten på den mottagande anläggningsinnehavaren när denne övertager atomsubstansen. Om annan tidpunkt för ansvarighetens övergång blivit bestämd genom skriftligt avtal mellan avsändare och mottagare, övergår dock ansvarigheten på mottagaren vid den avtalade tidpunkten. Under transport från atomanläggning i stat som tillträtt endast den ena av Paris- och Wienkonventionerna till anläggning i stat som tillträtt endast den andra konventionen skall i överensstämmelse med konventionernas ansvarighetsregler ersättningsskyldighet åvila både den avsändande och den mottagande anläggningsinnehavaren.

Vid transport av atomsubstans till atomreaktor, som infogats i fartyg eller annat transportmedel för att där användas som kraftkälla, upphör den avsändande anläggningsinnehavarens ansvarighet när atomsubstansen övertages av den som med vederbörligt tillstånd driver eller innehar transportmedlets reaktoranläggning.

Danmark

med den af § 11 følgende begrænsning af anlæggets indehaver.

Stk. 2. Sker forsendelsen mellem anlæg i samme konventionsstat eller i stater, som har tiltrådt samme konvention, påhviler erstatningspligten dog den modtagende anlægsindehaver, dersom ulykken indtræffer, efter at han har overtaget stoffet, eller, såfremt et andet tidspunkt for ansvarsovergangen er bestemt ved skriftlig aftale mellem parterne, efter dette tidspunkt.

Stk. 3. Sker forsendelsen mellem anlæg i konventionsstater, der ikke har tiltrådt samme konvention, påhviler erstatningspligten begge anlægsindehavere i overensstemmelse med konventionernes ansvarsregler.

Stk. 4. Under forsendelse af nuklear substans, der er bestemt til anvendelse i en nuklear reaktor, der anvendes som kraftkilde i et fartøj eller andet transportmiddel, ophører den afsendende anlægsindehavers ansvar, når den, der er behørigt godkendt til at drive transportmidlets reaktor, har overtaget stoffet.

riket eller i annen konvensjonstat, skal operatören av dette anlegg (avsenderoperatören) erstatte atomskade som skyldes deltakelse av denne substans, for så vidt ikke annet följer av reglene nedafor i paragrafen her.

2. Skjer ulykken etter at substansen er overtatt av operatören av et annet atomanlegg her i riket eller i annen konvensjonstat, har i steden denne operatör erstatningplikten, såframt ikke annet tidspunkt for ansvarets overgang er uttrykkelig bestemt ved skriftlig avtale mellom avsenderoperatören og mottakeroperatören.

— — — — — — — — — — — —

4. Avsenderoperatören og mottakeroperatören skal begge ha ansvar i samsvar med henholdsvis Pariskonvensjonens og Wienkonvensjonens regler for atomulykke som måtte inntreffe under transport av atomsubstans fra atomanlegg i fremmed stat som har sluttet seg til bare en av disse konvensjoner, til atomanlegg i fremmed stat som har sluttet steg til bare den andre konvensjonen.

— — — — — — — — — — — —

(Stk. 2 andra punkten)

Var atomsubstansen under transport til og bestemt til bruk i en atomreaktor som er bestanddel av et transportmiddel for å nyttes som kraftkilde, skal ansvaret gå over fra avsenderoperatören for så vidt angår atomulykke som måtte inntreffe etter det tidspunkt da operatören av atomreaktoranlegget i

Sverige

Konungen äger meddela bestämmelser om i vilka fall och under vilka villkor innehavare av här i riket belägen atomanläggning skall eller äger sluta avtal som avses i andra stycket andra punkten.

7 §.

Sker transport av atomsubstans från stat som ej tillträtt någon av konventionerna till atomanläggning här i riket eller i annan konventionsstat med skriftligt samtycke av denna anläggnings innehavare, svarar mottagaren för skada genom atomolycka under transporten, om annat icke följer av vad som föreskrives i andra stycket.

Sändes atomsubstans från atomreaktor, som infogats i fartyg eller annat transportmedel för att där användas som kraftkälla, till atomanläggning här i riket eller i annan konventionsstat, åvilar ansvarigheten den mottagande anläggningsinnehavaren från det han övertagit atomsubstansen.

Danmark

Stk. 5. Justitsministeren kan bestemme, i hvilke tilfælde og under hvilke betingelser indehavere af anlæg her i riget skal eller må træffe sådan aftale om ansvaret som omhandlet i stk. 2.

§ 15.

Sendes nuklear substans fra en stat, som hverken har tiltrådt Paris- eller Wienkonventionen, til et anlæg her i riget eller i anden konventionsstat, med skriftligt samtykke fra dette anlægs indehaver, skal denne med den af § 11 følgende begrænsning erstatte nuklear skade forvoldt ved en ulykke under transporten.

Stk. 2. Sendes nuklear substans fra indehaveren af en nuklear reaktor, der anvendes som kraftkilde i et fartøj eller andet transportmiddel, til et anlæg her i riget eller i anden konventionsstat, påhviler ansvaret den modtagende anlægsindehaver fra det tidspunkt, da han har overtaget stoffet.

dette transportmiddel har overtatt substansen.

— — — — — — — — — — — —

6. Kongen kan gi forskrifter om i hvilke tilfelle og på hvilke vilkår operatörer av atomanlegg her i riket skal eller kan slutte avtale om ansvarets overgang etter paragrafen her (jfr. nr. 1—3).

5. Er vedkommende atomsubstans på ulykketiden under transport mellom land som ikke er konvensjonstater eller likestilt med slike, og skjer atomulykken på norsk område eller i internasjonalt farvann utafor norsk område, gjelder alminnelige erstatningregler. Vedkommende operatör eller operatörer er ansvarlig uansett skyld i skaden.

— — — — — — — — — — — —

3. Sendes atomsubstansen fra en ikke-konvensjonstat til et atomanlegg her i riket eller i annen konvensjonstat med skriftlig samtykke av dette anleggs operatör, skal denne være ansvarlig for atomulykke som inntreffer under transporten. Sendes atomsubstansen fra ett atomreaktoranlegg som er bestanddel av et transportmiddel for å nyttes som kraftkilde, til et atomanlegg her i riket eller i annen konvensjonstat, skal mottakeroperatören ha ansvaret for atomulykke som måtte inntreffe etter at han har overtatt substansen.

— — — — — — — — — — — —

Sverige

8 §.

Vad som sägs i 6—7 §§ om ansvarighet för atomskada i följd av atomolycka under transport av atomsubstans tillämpas även beträffande atomolycka som inträffar under tillfällig uppläggning av atomsubstansen under transporten.

9 §.

Har atomskada i annat fall än som avses i 5—8 §§ orsakats av atomsubstans vilken kom från atomanläggning här i riket eller i annan konventionsstat eller vilken före atomolyckan varit under transport som avses i 7 §, åvilar ansvarigheten för skadan den anläggningsinnehavare som vid tiden för olyckan hade ämnet i sin besittning eller, om ämnet då icke var i någon anläggningsinnehavares besittning, den anläggningsinnehavare som senast före olyckan haft ämnet i sin besittning. Om atomsubstansen före olyckan varit under transport och icke efter transportens avbrytande varit i någon anläggningsinnehavares besittning, åvilar dock ansvarigheten den anläggningsinnehavare som när transporten avbröts var ansvarig enligt 6 eller 7 § för atomskada i följd av atomolycka under transporten.

10 §.

På ansökan av fraktförare, vilken utför sådan transport av atomsub-

Danmark

§ 16.

Bestemmelserne i §§ 14—15 om ansvar for nuklear skade som følge af ulykke under transport af nuklear substans finder også anvendelse på ulykke, der indtræder under midlertidig opbevaring af stoffet under transport.

Anden ulykke uden for et anlæg

§ 17.

Er nuklear skade i andre tilfælde end de i §§ 13—16 omtalte forvoldt af nuklear substans, som kom fra eller hidrørte fra et anlæg her i riget eller i anden konventionsstat, eller som før ulykken havde været under transport som nævnt i § 15, påhviler ansvaret den anlægsindehaver, som på ulykkestidspunktet havde stoffet i sin besiddelse eller — dersom stoffet da ikke var i nogen anlægsindehavers besiddelse — den anlægsindehaver, som senest inden ulykken havde haft det i sin besiddelse. Havde stoffet før ulykken været under transport, og var det ikke efter transportens afbrydelse kommet i en anlægsindehavers besiddelse, påhviler ansvaret dog den indehaver, der ved transportens afbrydelse efter reglerne i §§ 14—15 var ansvarlig for nuklear skade som følge af ulykke under transporten.

Overtagelse af anlægsindehaverens ansvar

§ 18.

På begæring af den fragtfører, der udfører en transport som nævnt i

§ 24

(operatörens ansvar i andre höve).

Er skadevoldende atomsubstans på ulykketiden ikke i noe atomanlegg og heller ikke under transport (jfr. § 23), skal ansvaret for atomskade ligge hos den operatör av atomanlegg i konvensjonstat som på ulykketiden eller senest för ulykken hadde atomsubstansen i sin besittelse. Men hadde atomsubstansen vært under transport uten at noen operatör i konvensjonstat hadde fått den i sin besittelse för ulykken, skal skaden erstattes av den operatör som ved transportens avbrytelse var ansvarlig etter reglene i § 23 for atomulykke under transporten. Var atomsubstansen på annen måte sist kommet fra en ikke-konvensjonstat, uten at noen operatör i konvensjonstat hadde fått substansen i sin besittelse för ulykken, gjelder § 23 nr. 5 tilsvarende.

§ 25 (lisensiert fraktförers ansvar).

Kongen kan etter söknad fra en fraktförer eller liknende som utförer

Sverige

stans som avses i 6—7 §§, äger Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer förordna, att fraktföraren i stället för innehavare av här i riket belägen atomanläggning skall vara ansvarig för atomskada i följd av atomolycka under eller i anslutning till transporten. Sådant förordnande får meddelas endast om anläggningsinnehavaren samtyckt därtill samt sökanden visat att försäkring tecknats enligt 22—26 §§ eller säkerhet ställts enligt 27 §. Har förordnande meddelats, skall vad som sägs i denna lag om anläggningsinnehavaren i stället gälla fraktföraren i fråga om atomolycka under eller i anslutning till transporten.

Har motsvarande förordnande utfärdats enligt lagen i annan konventionsstat i fråga om skada för vilken innehavare av anläggning i den staten skulle vara ansvarig, har förordnandet vid tillämpning av denna lag den verkan som sägs i första stycket.

11 §.

Ersättning enligt denna lag utgår, även om anläggningens innehavare ej är vållande till skadan.

För innehavare av atomanläggning här i riket inträder dock ej ansvarighet enligt denna lag i anledning av atomolycka, som är en direkt följd av krigshandling eller liknande handling under väpnad konflikt, invasion, inbördeskrig eller uppror eller som orsakats av en all-

Danmark

§§ 14—15, kan justitsministeren tillade, at den pågældende i stedet for indehaveren af et anlæg her i riget skal være ansvarlig for nuklear skade som følge af ulykke, der måtte indtræffe under transporten. Sådan tilladelse må kun meddeles, såfremt anlægsindehaveren har samtykket deri, og ansøgeren har godtgjort, at der er tegnet forsikring i overensstemmelse med § 30 eller stillet sikkerhed efter § 33. Er tilladelse meddelt, finder bestemmelserne om anlægsindehaverens ansvar i stedet anvendelse på fragtføreren. Dette gælder også, såfremt en anlægsindehavers ansvar ifølge tilsvarende lovgivning i anden konventionsstat er overført til nogen anden end indehaveren.

Ansvarsgrundlaget

§ 19.

Anlægsindehaveren er erstatningspligtig efter bestemmelserne i dette kapitel, selv om skaden er hændelig.

Stk. 2. Ansvar efter disse bestemmelser indtræder dog ikke for indehavere af anlæg her i riget, såfremt den nukleare ulykke direkte skyldes væbnet konflikt, fjendtligheder, borgerkrig, oprør eller en alvorlig naturkatastrofe af usædvanlig karakter. For så vidt angår indehavere af

transport som omhandlet i § 23, bestemme at sökeren skal være ansvarlig istedenfor operatören av et atomanlegg her i riket for atomulykke som måtte skje under transporten. Slik bestemmelse kan ikke treffes uten operatörens samtykke og ikke uten at det foreligger garantierklæring i samsvar med § 39. Treffes slik bestemmelse, skal det som etter denne lov gjelder for operatören, isteden gjelde for sökeren for så vidt angår atomulykke under transporten. Det samme gjelder dersom tilsvarende bestemmelse treffes etter loven i en annen konvensjonstat med hensyn til skade som operatören av atomanlegg i den staten ellers skulle være ansvarlig for.

§ 26 (objektivt ansvar).

1. Skaden skal erstattes av operatören, selv om han er uten skyld i skaden.

2. Operatör av atomanlegg her i riket er ikke ansvarlig etter reglene i dette kapittel, dersom atomulykken direkte skyldes krigshandling eller liknende handling under væpnet konflikt, invasjon, borgerkrig eller opprör, eller om den direkte skyldes en alvorlig naturkatastrofe av

Sverige

varlig naturkatastrof av osedvanlig art. Beträffande ansvarighet i nu nämnda fall för innehavare av atomanläggning utom riket gäller anläggningsstatens lag.

12 §.

För skada på atomanläggningen eller på egendom som vid tiden för atomolyckan fanns inom anläggningens område och nyttjades eller var avsedd att nyttjas i förbindelse med denna utgår ej ersättning enligt denna lag.

I fall som avses i 6—7 §§ utgår ej heller ersättning enligt denna lag för skada på det transportmedel på vilket atomsubstansen fanns vid tiden för atomolyckan. Svarar innehavare av atomanläggning utom riket för skada i följd av atomolyckan, gäller dock i detta hänseende anläggningsstatens lag.

Beträffande ansvarighet enligt andra skadeståndsregler för skada som avses i denna paragraf stadgas i 14 § andra stycket.

Danmark

anlæg i anden konventionsstat gælder herom de af anlægsstaten fastsatte regler. Reglen i 1. pkt. finder tilsvarende anvendelse i det i Paris- og Wienkonventionen angivne omfang, hvor anden konventionsstats lov skal anvendes på dansk anlægsindehavers ansvar.

Undtagne skader

§ 20.

Anlægsindehaverens erstatningsansvar efter dette kapitel omfatter ikke nuklear skade, der forvoldes på selve anlægget eller på ting, der findes på anlæggets område, og som anvendes eller er bestemt til anvendelse i forbindelse med anlægget.

Stk. 2. Indehaveren af et anlæg her i riget er heller ikke ansvarlig efter disse regler for nuklear skade, der i de i §§ 14—15 omhandlede tilfælde tilføjes det transportmiddel, hvori den nukleare substans fandtes, da ulykken skete. Påhviler ansvaret indehaveren af et anlæg i en anden konventionsstat, gælder herom bestemmelserne i anlægsstatens lovgivning. Reglen i 1. pkt. finder tilsvarende anvendelse, hvis anden konventionsstats lov skal anvendes på dansk anlægsindehavers ansvar i medfør af Paris- eller Wienkonventionen.

usedvanlig art. Om ansvar for operatör av atomanlegg i utlandet i tilfelle som nevnt gjelder anleggstatens lovgivning.

3. Erstatning for ikke-ökonomisk skade skal bare gis for så vidt anleggets operatör er ansvarlig for skaden etter reglene i straffelovens ikrafttredelseslov § 19 eller 21.

§ 27 (skade på anlegget selv med tilhör).

1. Reglene i kapitlet her gjelder ikke skade voldt atomanlegget selv eller ting som på ulykketiden var på anleggområdet og ble brukt eller var der for å bli brukt i forbindelse med anlegget, jfr. likevel § 29 nr. 2.

2. Det samme gjelder skade som under transport (jfr. § 23) voldes det transportmiddel der den skadevoldende atomsubstans fans da atomulykken skjedde. Er operatören av et atomanlegg i utlandet ansvarlig, gjelder dog i så måte anleggstatens lovgivning.

Sverige

13 §.

Om icke nedan annorlunda föreskrives, bestämmes ersättning enligt denna lag med tillämpning av allmänna skadeståndsrättsliga grunder.

Jämkning av skadestånd i anledning av medvållande på den skadelidandes sida får äga rum endast om medverkan till skadan skett uppsåtligen eller av grov vårdslöshet.

14 §.

Anspråk på ersättning för atomskada, som omfattas av ersättningsbestämmelserna i denna lag eller motsvarande lagstiftning i annan konventionsstat, kan ej göras gällande mot annan än anläggningsinnehavaren eller försäkringsgivare som meddelat försäkring mot hans ansvarighet.

Skadeståndsanspråk i anledning av atomskada, för vilken anläggningsinnehavaren på grund av bestämmelserna i 11 eller 12 § eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag icke är ansvarig vare sig enligt denna lag eller motsvarande lagstiftning i annan konventionsstat, får göras gällande endast mot fysisk person som orsakat skadan uppsåtligen. För sådan skada på transportmedel som avses i

Danmark

Skadelidendes egen skyld

§ 21.

Er der fra skadelidendes side medvirket til skaden med forsæt eller grov uagtsomhed, kan erstatningen nedsættes eller bortfalde.

Krav mod andre end anlægsindehaveren

§ 22.

Nuklear skade, der omfattes af dette kapitels erstatningsregler eller tilsvarende regler i anden konventionsstat, kan ikke kræves erstattet af andre end vedkommende anlægsindehaver. Kan kravet efter indehaverens død eller virksomhedens ophør ikke rettes mod indehaveren eller hans bo, kan det gøres gældende mod forsikreren eller den, der har stillet anden sikkerhed. Dette krav berøres ikke af præklusiv indkaldelse af indehaverens kreditorer.

Stk. 2. Er indehaveren ikke erstatningspligtig efter de nævnte regler som følge af bestemmelserne i § 19, stk. 2, eller § 20, eller tilsvarende regler i anden konventionsstat, kan skaden kun kræves erstattet af enkeltperson, som har forvoldt skaden med forsæt. For sådan skade på

§ 28 (skadelidtes medvirkning).

Har skadelidte forsettlig eller grovt aktlöst medvirket til skaden, kan erstatningen lempes.

§ 29 (utelukking av krav mot andre enn operatören).

1. Erstatningskrav for atomskade kan ikke reises mot noen annen enn vedkommende operatör eller dennes forsikringsgiver eller garantist, såframt operatören er ansvarlig etter reglene i dette kapittel eller tilsvarende regler i en annen konvensjonstat. Dette gjelder selv om kravet mot operatören m. v. er falt bort ved foreldelse, jfr. § 36.

2. Erstatningkrav for atomskade som operatören ikke er ansvarlig for etter § 26 nr. 2 eller § 27 eller tilsvarende bestemmelser i annen konvensjonstats lovgivning, kan bare gjöres gjeldende mot enkeltperson som selv forsettlig har voldt skaden. Operatören selv er likevel ansvarlig i samsvar med alminnelige erstat-

Sverige

12 § andra stycket är dock anläggningsinnehavaren själv ansvarig enligt allmänna skadeståndsregler.

Utan hinder av bestämmelserna i första och andra styckena tillämpas beträffande ansvarighet under transport av atomsubstans eller eljest i följd av begagnande av fartyg eller annat transportmedel vad i sådant hänseende följer av internationellt fördrag, vilket var i kraft eller öppet för undertecknande, rafitikation eller anslutning den 29 juli 1960, eller av bestämmelser grundade på sådant fördrag. Konungen äger förordna, att detta skall gälla även i fråga om andra bestämmelser i konventionsstats lag, vilka i huvudsak motsvara föreskrifterna i sådant fördrag.

Om ersättning av staten stadgas i 28—36 §§.

15 §.

Den som nödgats utge ersättning för atomskada på grund av fördrag eller bestämmelser som avses i 14 § tredje stycket eller på grund av lagstiftning i stat vilken ej tillträtt någon av konventionerna inträder i den skadelidandes rätt mot den anläggningsinnehavare som svarar för skadan enligt denna lag. Detta medför dock ej rätt för annan än medborgare i stat vilken tillträtt Wienkonventionen att rikta återkrav mot innehavare av atomanläggning i stat som ej tillträtt Pariskonventionen. Med medborgare i stat som tillträtt

Danmark

transportmiddel, som på grund af bestemmelserne i § 20, stk. 2, ikke omfattes af kapitlets erstatningsregler, er anlægsindehaveren dog ansvarlig efter almindelige erstatningsregler.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 afskærer ikke erstatningskrav, som kan støttes på international overenskomst om skade i transportforhold, såfremt overenskomsten var i kraft eller åben for undertegnelse, ratifikation eller tiltrædelse den 29. juli 1960.

Indtræden i skadelidendes rettigheder mod anlægsindehaveren m. v.

§ 23.

Enhver, som har måttet betale erstatning for nuklear skade i medfør af § 22, stk. 3, eller i medfør af lovgivningen i en stat, som hverken har tiltrådt Paris- eller Wienkonventionen, indtræder i den skadelidendes rettigheder mod den anlægsindehaver, som er ansvarlig for skaden efter bestemmelserne i dette kapitel. Over for indehaveren af anlæg i en stat, der ikke har tiltrådt Pariskonventionen, kan retten til indtræden dog kun gøres gældende af en stat, der har tiltrådt Wienkonventionen, statsborgere i en sådan stat samt

ningregler for skade på transportmiddel som nevnt i § 27 nr 2, når ikke annet er avtalt.

3. Bestemmelsene i paragrafen her avskjærer ikke erstatningkrav i medhold av internasjonal overenskomst på samferdselens område eller etter lovgivning som bygger på slik overenskomsts prinsipper, forutsatt at overenskomsten var i kraft eller åpen for undertegning, ratifikasjon eller tiltreding den 29 juli 1960.

4. Om dekning av statsmidler gjelder bestemmelsene i §§ 40—45.

§ 30 (regress mot operatör).

1. Den som er erstatningpliktig her eller i utlandet i henhold til bestemmelser som nevnt i § 29 nr. 3 eller i henhold til lovgivning i en ikke-konvensjonstat, kan kreve dekning (regress) hos vedkommende operatör eller garantist innen den ramme som gjelder om erstatning etter dette kapittel og med de unntak som er nevnt i paragrafen her.

2. Er atomulykken skjedd eller skaden oppstått i en ikke-konvensjonstat, kan regress hos den operatör som bortsett fra § 20 ville vært ansvarlig for skaden, bare kreves av

Sverige

Wienkonventionen likställes sådan stat samt bolag, förening eller annat samfund, stiftelse eller annan dylik inrättning, vilken har sitt säte eller eljest är hemmahörande i sådan stat.

Har någon som har sitt huvudkontor här i riket eller i annan stat vilken tillträtt Pariskonventionen eller någon som är anställd hos sådan person nödgats utge ersättning för atomskada, för vilken den skadelidande på grund av bestämmelserna i 3 § icke är berättigad till ersättning enligt denna lag, äger han, om med bortseende från nämnda bestämmelser innehavare av atomanläggning här i riket eller i annan till Pariskonventionen ansluten stat skulle ha svarat för skadan, återkräva skadeståndet av denne anläggningsinnehavare, varvid första stycket första punkten äger motsvarande tillämpning. Har skadan uppkommit under transport av atomsubstans till mottagare i stat som ej tillträtt någon av konventionerna, gäller dock den avsändande anläggningsinnehavarens ansvarighet ej längre än till dess ämnet lossats från det transportmedel varmed det anlänt till nämnda stat. Har skadan uppkommit under transport av atomsubstans från avsändare i sådan stat, inträder den mottagande anläggningsinnehavarens ansvarighet icke förr än ämnet lastats på det transportmedel varmed det avsändes från den främmande staten.

Återkravsrätt med stöd av första eller andra stycket kan icke göras gällande av den som själv svarar för skadan enligt 20 §.

Danmark

offentlige eller private institutioner, selskaber, foreninger eller stiftelser af enhver art, der er hjemmehørende i en sådan stat.

Stk. 2. Er anlægsindehaveren på grund af bestemmelserne i § 11 ikke ansvarlig over for skadelidende for nuklear skade efter reglerne i dette kapitel, erhverver den, som har måttet betale erstatning for skaden, desuagtet sådan ret mod anlægsindehaveren, som skadelidende ville have haft, dersom § 11 ikke var gældende, såfremt:

a) erstatningen er betalt af en person, der har sit hovedforretningssted i en stat, som har tiltrådt Pariskonventionen, eller som er i tjeneste hos en sådan person, og

b) anlægget ligger i en stat, som har tiltrådt Pariskonventionen. Denne ret erhverves dog ikke ved transport af nuklear substans til modtager i en stat, der ikke har tiltrådt nogen af konventionerne, såfremt ulykken er indtruffet, efter at materialet er udladet fra det transportmiddel, med hvilket det er ankommet til den nævnte stat. Ved transport af nuklear substans fra afsender i en stat, der ikke har tiltrådt nogen af konventionerne, erhverves den omhandlede ret ikke, dersom ulykken er indtruffet, inden materialet er indladet i det transportmiddel, der skal udføre transporten fra den fremmede stat.

Stk. 3. Krav mod anlægsindehaveren efter stk. 1—2 bortfalder i det omfang, hvori den, der fremsætter kravet, selv er ansvarlig over for indehaveren i medfør af § 28.

noen som har sitt hovedforretningsted her eller i en annen konvensjonstat, eller av folk i dennes tjeneste. Ved transport som omhandlet i § 23 nr. 1 til mottaker i en ikke-konvensjonstat, skal avsenderoperatörens ansvar dog ikke i noe höve gjelde atomulykke som inntreffer etter at atomsubstansen er blitt losset i bestemmelseslandets område fra det transportmiddel som har fört substansen til dette land. Ved transport som omhandlet i § 23 nr. 2 fra avsender i ikke-konvensjonstat skal mottakeroperatörens ansvar ikke gjelde atomulykke som inntreffer för atomsubstansen er blitt lastet på det transportmiddel som skal före substansen fra avsenderstatens område.

3. Regress som nevnt i paragrafen her, kan ikke kreves for så vidt regressökeren ved avtale med operatören uttrykkelig har påtatt seg å dekke skaden eller for övrig er dekningspliktig overfor denne i henhold til § 35.

4. Dersom overenskomst med fremmed stat gjör det nödvendig, kan Kongen bestemme

a) at bare statsborgere av eller bedrifter heimehörende i stat som har sluttet seg til Wienkonvensjonen, skal kunne gjöre gjeldende regresskrav etter paragrafen her mot operatör av atomanlegg i stat som har sluttet seg til Wienkonvensjonen men ikke Pariskonvensjonen,

b) at regresskrav i tilfelle som nevnt i nr. 2 ikke skal kunne gjöres gjeldende mot operatör av atomanlegg i stat som har sluttet seg til

Sverige

16 §.

Har någon på en gång lidit såväl atomskada, vilken medför rätt till ersättning enligt denna lag, som annan skada, tillämpas lagens bestämmelser om ansvarighet för atomskada på skadorna i deras helhet, om det råder sådant samband mellan skadorna att de icke kunna tillförlitligen särskiljas. Detta medför dock ej inskränkning i den ansvarighet som enligt andra skadeståndsregler åvilar annan än den enligt denna lag ansvarige anläggningsinnehavaren för sådan av joniserande strålning orsakad skada som icke omfattas av ersättningsbestämmelserna i denna lag.

17 §.

För innehavare av här i riket belägen atomanläggning är ansvarigheten enligt denna lag begränsad till femtio miljoner kronor för varje atomolycka. Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer äger, med hänsyn till anläggningens storlek eller art, omfattningen av transport eller andra omständigheter, fastställa ett lägre belopp, ej under-

Danmark

Nuklear skade i forbindelse med anden skade

§ 24.

Har nogen samtidig lidt både nuklear skade, som medfører ret til erstatning efter dette kapitel, og anden skade, og er der en sådan forbindelse mellem skaderne, at de ikke med rimelig sikkerhed kan holdes ude fra hinanden, skal bestemmelserne om nuklear skade finde anvendelse på skaderne i deres helhed.

Stk. 2. Er der foruden nuklear skade forvoldt skade ved joniserende stråling, der ikke omfattes af kapitlets erstatningsregler, afskærer reglen i stk. 1 dog ikke ansvar for nogen, der efter almindelige erstatningsregler er ansvarlig for sådan joniserende stråling.

Begrænsning af indehaverens ansvar

§ 25.

Det samlede ansvar efter dette kapitel eller tilsvarende regler i anden konventionsstat for nukleare skader, der er en følge af en og samme ulykke, er for indehavere af anlæg her i riget begrænset til 70 millioner kroner. Justitsministeren kan dog i særlige tilfælde under hensyn til anlæggets størrelse og art, omfanget af transport, som omfattes af ansvaret,

Wienkonvensjonen men ikke Pariskonvensjonen, og at slik stat ikke skal reknes som konvensjonstat etter nevnte bestemmelse.

§ 31 (skade som likestilles med atomskade m. m.).

1. Har noen samtidig lidt både atomskade som medförer rett til erstatning etter kapitlet her, og annen skade, skal hele skaden anses som atomskade etter kapitlet her i den utstrekning de ulike skader ikke med rimelighet lar seg holde ut fra hverandre.

2. Bestemmelsen i förste ledd skal ikke gjöre noen endring i det erstatningansvar som andre enn den ansvarlige operatör måtte ha etter lovgivningen ellers for skade forårsaket av ioniserende stråling som ikke går inn under reglene i kapitlet her.

§ 32 (ansvarsbegrensning).

1. Operatörens samlete ansvar for atomskader som följe av en og samme atomulykke er i alminnelighet begrenset til 70 millioner kroner. Kongen kan i særhöve under omsyn til anleggets störrelse og art, omfanget av transport og tilhöva ellers fastsette et annet störstebelöp, dog ikke under 35 millioner kroner.

2. Ligger den ansvarlige operatörs

Sverige

stigande tjugofem miljoner kronor. För innehavare av atomanläggning utom riket bestämmes ansvarighetsbeloppet enligt anläggningsstatens lag.

Ansvarigheten i anledning av dödsfall eller personskada är för varje dödad eller skadad person begränsad till femhundratusen kronor.

De belopp som anges i första och andra styckena innefatta icke ränta och ersättning för rättegångskostnader.

18 §.

Äro två eller flera anläggningsinnehavare ansvariga för samma skada, svara de solidariskt för skadeståndet med begränsning för var och en av dem till belopp som gäller för honom enligt 17 § första stycket. Äro atomanläggningarna belägna i samma stat eller i stater som tillträtt samma konvention och har skadan uppkommit under transport av atomsubstans på ett och samma transportmedel eller under tillfällig uppläggning i en och samma atomanläggning av atomsubstans under transport, är dock anläggningsinnehavarnas sammanlagda ansvarighet begränsad till det högsta belopp som gäller för någon av dem.

Mellan anläggningsinnehavarna inbördes fördelas ansvarigheten efter vad som finnes skäligt med hänsyn till varje anläggnings andel i skadans uppkomst och övriga omständigheter.

Danmark

og omstændighederne i øvrigt fastsætte et andet størstebeløb, dog ikke under 35 millioner kroner. For anlæg i anden konventionsstat gælder den i anlægsstatens lovgivning fastsatte ansvarsbegrænsning.

Stk. 2. Begrænsningen i stk. 1 gælder ikke renter og sagsomkostninger.

§ 26.

Er indehaverne af flere anlæg erstatningspligtige for samme nukleare skade efter reglerne i dette kapitel eller anden konventionsstats lov, hæfter indehaverne solidarisk over for skadelidende, men hver enkelt indehaver kun inden for det størstebeløb, der efter § 25 gælder for ham. Ligger anlæggene i samme stat eller i stater, som har tiltrådt samme konvention, og sker ulykken under transport af nuklear substans, enten medens stoffet er i et og samme transportmiddel, eller under midlertidig opbevaring af det i et og samme nukleare anlæg, kan indehavernes samlede hæftelse ikke overstige det største ansvarsbeløb, som efter § 25 gælder for nogen af dem.

Stk. 2. Mellem indehaverne indbyrdes skal ansvaret fordeles under hensyn til hvert anlægs andel i skaden og omstændighederne i øvrigt.

atomanlegg i en annen konvensjonstat, gjelder denne stats lovgivning om ansvarbegrensningen, selv om norsk rett for övrig får anvendelse.

3. Begrensningen i nr. 1 och 2 foran gjelder ikke renter og sakskostnader.

§ 33 (skade voldt av flere anlegg).

1. Er to eller flere operatörer erstatningpliktige for samme skade, svarer de overfor skadelidte en for alle og alle for en, men hver især bare innen den ansvarbegrensning som etter § 32 er fastsatt for ham. Er skaden voldt ved atomulykke under transport av atomsubstans mens denne er i ett og samme transportmiddel eller under mellombels oppbevaring i ett og samme atomanlegg, skal dog operatörenes ansvar til sammen ikke overstige den höyeste ansvarbegrensning som etter § 32 gjelder for noen enkelt av dem, forutsatt at deres atomanlegg ligger i samme stat eller i stater som er tilsluttet samme konvensjon.

2. Mellom operatörene innbyrdes fordeles ansvaret under omsyn til hvert anleggs del i skaden og tilhöva ellers.

Sverige

19 §.

Om ansvarighetsbelopp som gäller enligt 17 § första stycket eller 18 § första stycket ej förslår till gottgörelse åt dem som äro berättigade till ersättning, nedsättes deras ersättningar jämte därpå belöpande ränta med samma kvotdel.

Kan efter inträffat skadefall befaras, att nedsättning av ersättningarna enligt första stycket kommer att fordras, äger Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer förordna, att ersättning tills vidare skall utgå endast med viss kvotdel av full ersättning.

Danmark

§ 27.

Overstiger de nukleare skader, der er forvoldt ved en enkelt ulykke, de i §§ 25 og 26 nævnte ansvarsbeløb, nedsættes erstatningerne med påløbende renter med samme brøkdel.

Stk. 2. Justitsministeren kan, når det må forventes, at nedsættelse efter stk. 1 vil være nødvendig, bestemme, at der indtil videre kun må udbetales en nærmere fastsat brøkdel af de opgjorte erstatningsbeløb.

§ 34 (fordeling av krav som overstiger störstebelöpet).

1. Dersom det begrenste ansvarbelöp etter § 32 jfr. 33, ikke rekker til å gi alle skadelidte full dekning, nedsettes erstatningen med tilhörende renter forholdsmessig.

2. Departementet kan i så fall bestemme at erstatning for skade på person innafor et störstebelöp pr. person som departementet fastsetter, skal gis fortrinnsvis dekning av ansvarbelöpet.

3. Nedsettingen av erstatningbelöpet for de enkelte krav i medhold av reglene i nr. 1 og 2 må godkjennes ved kjennelse av skifteretten.

4. Er det etter inntruffet atomulykke grunn til å frykte for at de samlete skader vil overstige ansvarbelöpet etter § 32 jfr. 33, skal den ansvarlige operatör og hans forsikringsgiver eller garantist snarest mulig sörge for at departementet får skriftlig melding om det sammen med nærmere opplysninger om skadenes omfang. Departementet kan i slikt tilfelle bestemme at det inntil videre skal utbetales til de skadelidte en så stor del av deres erstatningkrav som det etter anmeldte krav skjönnes å være dekning for.

5. Kongen kan gi nærmere föresegner til utfylling av reglene i paragrafen her. Når Kongen ikke har bestemt annet, gjelder skifteloven tilsvarende så langt den passer for skifterettens avgjör etter denne paragraf.

Sverige

20 §.

Anläggningsinnehavare, vilken utgivit ersättning enligt denna lag eller motsvarande lagstiftning i annan konventionsstat, äger återkräva ersättningen av fysisk person som orsakat skadan uppsåtligen och av den som gentemot anläggningsinnehavaren uttryckligen åtagit sig att svara för skadan.

I vidare mån än som följer av bestämmelserna i första stycket, 16 § andra punkten och 18 §, äger anläggningsinnehavare icke rätt att av annan kräva åter vad han utgivit enligt denna lag eller motsvarande lagstiftning i annan konventionsstat.

21 §.

Den som med stöd av 5, 6, 7, 8, 9 eller 15 § vill rikta ersättningsanspråk mot innehavare av atomanläggning eller mot försäkringsgivare som meddelat försäkring mot hans ansvarighet skall vid äventyr av talans förlust anmäla sitt anspråk hos innehavaren inom tre år, räknat från den dag han fick eller med iakttagande av skälig aktsamhet bort få kännedom om att han lidit sådan skada som medför rätt till ersättning enligt denna lag och om den för skadan ansvarige eller, i fall

Danmark

Anlægsindehaverens regres

§ 28.

Er en nuklear skade, for hvilken indehaveren af et nukleart anlæg er erstatningspligtig i medfør af dette kapitel eller tilsvarende regler i anden konventionsstat, forvoldt med forsæt, har anlægsindehaveren krav på at blive holdt skadesløs af den eller de enkeltpersoner, der forsætligt har hidført skaden. Anlægsindehaveren har også krav på skadesløsholdelse, for så vidt sådan ret udtrykkelig er indrømmet ham ved aftale.

Stk. 2. Bortset fra de i § 24, stk. 2, § 26, stk. 2, og denne paragrafs stk. 1 hjemlede krav, har anlægsindehaveren ikke ret til at få de erstatningsbeløb, han har udredet, dækket af tredjemand.

Forældelse

§ 29.

Krav på erstatning hos indehaveren af et nukleart anlæg i medfør af §§ 13—17 og § 23 forældes efter reglerne i lov nr. 274 af 22. december 1908, dog at forældelsesfristen er 3 år. For så vidt angår de i § 23 nævnte krav, regnes fristen fra det tidspunkt, da den berettigede ved sædvanlig agtpågivenhed kunne gøre sit krav gældende ved retsligt skridt mod anlægsindehaveren.

Stk. 2. Er forældelse ikke indtrådt efter reglerne i stk. 1, bortfalder kravet 10 år efter den nukleare

§ 35 (regress fra operatör).

Operatör som er ansvarlig etter kapitlet her eller tilsvarende regler i en annen konvensjonstat, har ikke rett til å söke dekning (regress) hos andre for dette ansvar, med mindre vedkommende

a) ved avtale uttrykkelig har påtatt seg å dekke skaden, eller

b) er en enkeltperson som selv har voldt skaden forsettlig, eller

c) er ansvarlig for ioniserende stråling som nevnt i § 31 nr. 2, eller

d) er en medansvarlig operatör (jfr. § 33 nr. 2).

§ 36 (bortfall av erstatningkrav senest etter 10 år).

1. Selv om et erstatning- eller regresskrav mot en operatör ikke er foreldet tidligere etter alminnelige foreldelsesregler, faller det iallfall bort dersom det ikke er anerkjent eller gjort gjeldende ved rettslig skritt innen 10 år etter vedkommende atomulykke.

2. Skyldes atomulykken atomsubstans som er ulovlig fjernet, tapt eller oppgitt og ikke kommet til rette på ulykketiden, kan erstatningkrav for så vidt angår atomskader voldt ved slik ulykke ikke gjöres gjeldende

Sverige

som avses i 15 § första och andra styckena, från den dag den återkravsberättigade fick eller bort få kännedom om det mot honom riktade ersättningsanspråket.

Talan om ersättning skall väckas mot anläggningsinnehavaren eller försäkringsgivaren inom tio år, räknat från den dag atomolyckan inträffade. Har skadan orsakats av atomsubstans som olovligen tillgripits, förlorats eller övergivits utan att åter ha tillvaratagits, får dock talan icke väckas efter det att tjugo år förflutit från dagen för tillgreppet, förlusten eller övergivandet.

Om det för visst fall påkallas för att uppfylla Paris- eller Wienkonventionens bestämmelser, äger Konungen föreskriva att den som lidit skada skall vara bevarad vid sin rätt till ersättning, trots att talan icke väckts vid svensk domstol inom här föreskriven tid.

Om ersättning av staten stadgas i 33 §.

Danmark

ulykke, som har forvoldt skaden, medmindre det forinden er anerkendt af indehaveren, eller skadelidende har foretaget retsligt skridt til dets gennemførelse. Er skaden forårsaget af nuklear substans, som er blevet ulovligt fjernet, tabt, eller opgivet og ikke på ny bragt til stede på ulykkestidspunktet, indtræder forældelse dog senest 20 år efter fjernelsen, tabet eller opgivelsen.

Stk. 3. I tilfælde, hvor det skal afgøres efter reglerne i Pariskonventionens artikel 13 (c) (ii) eller Wienkonventionens artikel XI 3 (b), om retssag skal anlægges her i riget, jfr. § 41, indtræder forældelse efter stk. 1 og 2 dog ikke, såfremt der, inden forældelse er indtrådt efter vedkommende konventionsstats lovgivning, rettes henvendelse til den kompetente myndighed i denne stat om at foranledige en afgørelse efter konventionen, eller, forudsat at sådan afgørelse ikke er truffet, rejses sag i en af de stater, hvor der efter konventionen er mulighed for, at sag kan anlægges. I disse tilfælde skal sag anlægges her i riget inden den frist, som skal anvendes efter vedkommende konvention.

Försäkring

22 §.

Innehavare av här i riket belägen atomanläggning skall taga och vidmakthålla försäkring för att täcka

Forsikring og sikkerhedsstillelse

§ 30.

Indehaveren af et nukleart anlæg her i riget skal tegne og opretholde en forsikring til dækning af det an-

mot operatören senere enn 20 år etter tidspunktet for fjernelsen, tapet eller oppgivelsen.

3. Er det etter konvensjon domsmyndighet for erstatningkravet i flere konvensjonstater (jfr. § 46), bevares kravet også såframt

a) det foretas rettslig skritt til inntale av kravet i en slik fremmed konvensjonstat innen de der gjeldende frister og för domsmyndigheten måtte være lagt utelukkende til et annet land ved avgjörelse av den internasjonale domstol som er nevnt i Pariskonvensjonens artikkel 17, eller på annen konvensjonbestemt måte, eller

b) det settes fram rettidig begjæring til rette myndighet i en konvensjonstat om å innleide skritt for å få truffet avgjörelse om domsmyndighet i samsvar med Pariskonvensjonen eller Wienkonvensjonen.

Blir domsmyndigheten lagt til Norge ved avgjörelse som nevnt under bokstav a eller b foran, faller virkningen av den rettidige påtale eller begjæring bort, dersom ikke kravet deretter blir gjort gjeldende her i riket innen den frist som måtte bli fastsatt av nevnte internasjonale domstol eller på annen konvensjonbestemt måte, eller — om noen slik frist ikke blir fastsatt — innen seks måneder etter avgjörelsen.

§ 37 (forsikring eller annen garanti).

1. Til dekning av ansvar for atomskade etter dette kapittel eller tilsvarende bestemmelser i annen kon-

Sverige

sin ansvarighet för atomskada enligt denna lag eller motsvarande lagstiftning i annan konventionsstat intill det ansvarighetsbelopp som gäller för honom enligt 17 § första stycket. Försäkringen skall godkännas av Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer.

Försäkringen får tagas antingen

a) så att försäkringsbeloppet täcker ansvarigheten för varje inträffande atomolycka; eller

b) så att försäkringen vid varje tidpunkt gäller för anläggningen med avtalat försäkringsbelopp efter avdrag för ersättning som försäkringsgivaren har att utge på grund av försäkringen.

Ansvarighet enligt 6—8 §§ för skada under transport kan täckas av särskild försäkring.

Danmark

svar for nuklear skade, som han inden for begrænsningen efter § 25 kan ifalde i medfør af dette kapitel eller anden konventionsstats lov. Forsikringen skal godkendes af justitsministeren. Der kan godkendes forsikringer, der er begrænset til et bestemt beløb pr. anlæg for et angivet tidsrum, ligesom der kan godkendes særskilt forsikring til dækning af ansvar for nuklear skade ved ulykker, der indtræffer under transport.

vensjonstat skal operatören av ethvert atomanlegg her i riket tegne og holde i kraft slik forsikring eller stille slik annen sikkerhet som departementet finner å kunne godkjenne.

2. Kongen kan likevel for et nærmere angitt tidsrom bestemme at departementet kan godta forsikring eller annen sikkerhet som er begrenset til et samlet störstebelöp for en viss termin, og såleis ikke fullt ut dekker operatörens maksimumansvar for hver mulig atomulykke (jfr. § 32), forutsatt at störstebelöpet er minst 20 % over operatörens ansvarbegrensning for hver enkelt ulykke. Må det antas at slik forsikring eller sikkerhet som följe av inntruffet skade er sunket under operatörens ansvarbegrensning pr. ulykke, skal departementet tilbakekalle godkjenningen inntil forsikringen eller sikkerheten er brakt opp i det opprinnelige störstebelöp.

3. Departementet kan godta særskilt forsikring eller annen sikkerhet til dekning av ansvar for atomulykker som måtte inntreffe under transport til og fra vedkommende anlegg.

4. Operatören plikter i tide å innhente departementets beslutning om når forsikring eller sikkerhet skal tre i kraft. Departementet avgjör med bindende virkning for operatören hvor lenge han etter loven skal opprettholde forsikring eller sikkerhet.

Sverige

23 §.

I fall som anges i 22 § andra stycket under a) skall försäkringsbeloppet utgöra minst det belopp som gäller som ansvarighetsbelopp för anläggningsinnehavaren enligt 17 § första stycket. I fall som anges i 22 § andra stycket under b) skall försäkringsbeloppet utgöra minst nyssnämnda ansvarighetsbelopp ökat med en femtedel därav. I försäkringsbeloppet inräknas ej ränta och ersättning för rättegångskostnader.

Har försäkringen tecknats på sätt som anges i 22 § andra stycket under b), åligger det anläggningens innehavare att, så snart försäkringsfall inträffat som ensamt eller i förening med tidigare försäkringsfall kan antagas medföra nedskrivning av försäkringsbeloppet så att det kommer att understiga det för anläggningsinnehavaren gällande ansvarighetsbeloppet, taga tilläggsförsäkring som åter bringar försäkringen upp till minst sistnämnda belopp ökat med en femtedel därav.

24 §.

Försäkringen skall för den som är berättigad till ersättning medföra rätt att utfå ersättningen direkt av försäkringsgivaren. Om denne icke gjort annat förbehåll, skall försäkringen också för anläggningsinnehavaren gälla mot hans ansvarighet enligt denna lag eller motsvarande lagstiftning i annan konventionsstat.

Danmark

(Jfr § 22 stk. 1)

§ 39 (garantierklæring).

1. Forsikrings- eller sikkerhetsgiveren (garantisten) skal hos vedkommende myndighet legge ned en garantierklæring til fordel for mulige skadelidte og i slik form og av slikt innhold som departementet fastsetter. Enhver garantierklæring skal stadfeste bl. a. följende vilkår som gjelder for garantien inntil den måtte bli avlöst av ny godkjent garanti:

Sverige

25 §.

Har försäkringsavtalet efter uppsägning eller på annan grund upphört, är försäkringsgivaren likväl ansvarig gentemot den skadelidande för skadestånd i anledning av atomolycka som inträffat inom två månader, räknat från den dag skriftlig anmälan om tiden för avtalets upphörande inkom till myndighet som Konungen bestämmer. Gäller försäkringen skada som uppkommer under transport av atomsubstans, upphör dock försäkringsgivarens ansvarighet gentemot den skadelidande icke förr än transporten avslutats.

Om ny försäkring meddelats tillämpas första stycket icke beträffande atomolycka som inträffar efter det att den nya försäkringen trätt i kraft.

I vidare mån än som följer av första och andra styckena kan försäkringsgivaren icke till befrielse från ansvarighet gentemot den skadelidande åberopa omständighet som beror av annan än denne.

Danmark

§ 31.

Ophører forsikringsaftalen, uden at ny forsikring er trådt i kraft, skal forsikreren vedblive at hæfte for nuklear skade, der skyldes ulykke, som indtræffer inden 2 måneder efter, at forsikreren skriftligt har underrettet justitsministeren om aftalens ophør. Angår forsikringen skade forvoldt under transport, vedbliver forsikrerens hæftelse dog, indtil transporten er tilendebragt.

Norge

a) Skadelidte har rett til å holde seg direkte til garantien uansett forholdet mellom garantist og den ansvarlige operatör.

b) Garantien gjelder uten tidsgrenser og uansett om atomanlegget skifter eier eller operatör. En transportgaranti kan likevel begrenses til transportens varighet. Også for övrig kan departementet i særhöve godkjenne en tidsbegrenset garanti.

c) Garantien kan bare sis opp eller på annen måte settes ut av kraft etter minst 2 måneders skriftlig forhåndsvarsel til vedkommende myndighet. For så vidt angår atomulykker som inntreffer under transport påbegynt innen varslet kom fram, gjelder dog garantien videre så lenge transporten pågår.

d) For skade voldt ved atomulykke som inntreffer mens garantien står ved makt, kan skadelidte holde seg til denne også etter at den er brakt til opphör.

— — — — — — — — — — — —

Sverige

26 §.

24 och 25 §§ tillämpas så snart talan om ersättning enligt denna lag får väckas här i riket, även om utländsk lag är tillämplig på förhållandet mellan försäkringsgivaren och anläggningsinnehavaren eller anläggningen är belägen i utlandet.

27 §.

Försäkringsplikt enligt 22 § åvilar icke staten.

Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer äger från försäkringsplikten befria anläggningsinnehavare som ställer betryggande säkerhet för sina förpliktelser enligt denna lag och motsvarande lagstiftning i annan konventionsstat samt visar att han på tillfredsställande sätt sörjt för reglering av uppkommande skador.

Vad som föreskrives i denna lag om försäkring (försäkringsgivare) äger motsvarande tillämpning i fråga om säkerhet (den som gentemot anläggningsinnehavare åtagit sig att ställa säkerhet) enligt andra stycket eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag.

Danmark

§ 32.

Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om de i § 30 nævnte forsikringer.

§ 33.

Forsikringspligten gælder ikke for anlæg, for hvilke ansvaret påhviler staten.

Stk. 2. Justitsministeren kan fritage indehaveren af et anlæg for forsikringspligt, mod at der stilles en lige så betryggende sikkerhed.

Stk. 3. Stilles sikkerheden af en anden end anlægsindehaveren, finder lovens regler om forsikring tilsvarende anvendelse.

2. Når og så snart erstatningkrav kan gjöres gjeldende her i riket etter dette kapittel, gjelder reglene i a)—d) under nr. 1 foran uten videre tilsvarende med virkning for kravet, uansett om fremmed lovgivning ellers legges til grunn for forholdet mellom garantisten og operatören, og selv om den ansvarlige operatörs anlegg ligger i utlandet.

§ 38 (fritak for staten; sikkerhet i form av statsgaranti).

1. Plikt til å stille sikkerhet påhviler ikke staten.

2. Når allmenne interesser taler for det, kan Kongen ved statsgaranti, innen den ramme og på de vilkår Stortinget eller Kongen måtte fastsette, stille sikkerhet som nevnt i § 37 til fordel for en operatör.

Sverige

Ersättning av statsmedel

28 §.

Visar den som enligt denna lag eller motsvarande lagstiftning i annan konventonsstat är berättigad till skadestånd av innehavare av atomanläggning här i riket, att han icke kunnat utfå detta skadestånd av försäkringsgivare som meddelat försäkring mot anläggningsinnehavarens ansvarighet, utges skadeståndet av staten.

Statens garanti enligt första stycket täcker icke ersättning utöver det ansvarighetsbelopp som gäller för anläggningsinnehavaren enligt 17 § första stycket.

29 §.

Åvilar ansvarighet för atomskada innehavare av här i riket eller i annan stat som tillträtt tilläggskonventionen belägen atomanläggning, vilken användes för fredliga ändamål och vid tiden för atomolyckan fanns upptagen på den i artikel 13 i tilläggskonventionen omförmälda listan, och är enligt 37 § första stycket a) eller b) svensk domstol behörig att upptaga mot anläggningsinnehavaren riktade ersättningsanspråk, skall i den mån det ansvarighetsbelopp som gäller enligt 17 § första stycket eller 18 § första stycket icke förslår till full ersättning för uppkomna skador gottgörelse av statsmedel beredas för

Danmark

Erstatning af staten

§ 34.

Staten udreder inden for den efter § 25 gældende grænse erstatninger, for hvilke indehaveren af et nukleart anlæg her i riget er ansvarlig i medfør af dette kapitel eller tilsvarende regler i anden konventionsstat, for så vidt erstatningerne ikke har kunnet afholdes af indehaverens forsikring eller anden sikkerhed.

§ 35.

Erstatningskrav, som ikke har kunnet fyldestgøres på grund af ansvarsbegrænsningen i henhold til §§ 25 og 26, dækkes af staten, såfremt

a) *ulykken* ikke udelukkende har fundet sted i en stat, der ikke har tiltrådt tillægskonventionen,

b) *retssag* angående erstatningskravet kan anlægges her i riget i medfør af § 41,

c) *erstatningspligten* påhviler indehaveren af et nukleart anlæg til fredeligt formål, som ligger her i riget eller i anden stat, der har tiltrådt tillægskonventionen, og er optaget på den i tillægskonventionens artikel 13 omhandlede liste, og

§ 40 (statsansvar for at operatörens ansvar blir oppfylt).

1. Innen grensen av ansvarbelöpet etter § 32 nr. 1 innestår staten for at det ansvar for atomulykker blir oppfylt som operatörer av atomanlegg her i riket har etter dette kapittel eller tilsvarende regler i annen konvensjonstat. Dette gjelder likevel ikke mulig ansvar for atomulykke som nevnt i § 26 nr. 2.

— — — — — — — — — — — —

§ 41 (tilleggytelser av statsmidler etter Tilleggkonvensjonen).

1. I den utstrekning erstatningkrav mot operatör av atomanlegg til fredelig formål som ligger her i riket eller i annen stat tilsluttet Tilleggkonvensjonen, ikke kan fyllestgjöres på grunn av ansvarbegrensningen etter § 32 jfr. 33, men for övrig kan gjöres — og i tide er gjort — gjeldende mot operatören i samsvar med reglene i kapitlet her, skal kravene dekkes av statsmidler innen de grenser § 42 setter, såframt

a) den ansvarlige operatörs anlegg på ulykketiden var oppfört på den liste som er nevnt i Tilleggkonvensjonens artikkel 13, og

b) rettssak om operatörens an-

Sverige

a) atomskada som uppkommit här i riket eller i annan stat som tillträtt tilläggskonventionen;

b) atomskada som uppkommit ombord på här i riket eller i annan stat som tillträtt tilläggskonventionen registrerat fartyg eller luftfartyg under det att detta befann sig på eller över det fria havet;

c) atomskada som eljest uppkommit på eller över det fria havet och tillfogats stat som tillträtt tilläggskonventionen eller medborgare i sådan stat, varvid dock ersättning för skada på fartyg eller luftfartyg utgår endast om detta vid tiden för atomolyckan var registrerat i stat som nyss nämnts.

Vid tillämpning av första stycket räknas som medborgare i stat som tillträtt tilläggskonventionen även den som enligt lagen i sådan stat är att anse som stadigvarande bosatt i den staten och i fråga om rätt till ersättning enligt tilläggskonventionen jämställes med medborgare i nämnda stat. Med medborgare i stat som tillträtt tilläggskonventionen likställes vidare bolag, förening eller annat samfund, stiftelse eller annan dylik inrättning, vilken har sitt säte i eller eljest är hemmahörande i sådan stat.

Danmark

d) *skaden* er lidt:

1) her i riget eller i anden stat, der har tiltrådt tillægskonventionen, eller

2) på eller over det åbne hav om bord i skib eller luftfartøj registreret her i riget eller i anden stat, der har tiltrådt nævnte konvention, eller

3) på eller over det åbne hav af en stat, der har tiltrådt nævnte konvention, eller af dens statsborgere. Erstatning for skade på skib eller andet fartøj ydes i dette tilfælde kun, hvis skibet eller luftfartøjet på tidspunktet for ulykken var registreret i en stat, der har tiltrådt nævnte konvention.

Stk. 2. Med statsborgere i en stat, der har tiltrådt tillægskonventionen, ligestilles i det i stk. 1, litra d, nr. 3, nævnte tilfælde alle offentlige eller private institutioner, selskaber, foreninger eller stiftelser af enhver art, der er hjemmehørende i en sådan stat, samt dersom det bestemmes af vedkommende stat, personer hjemmehørende i staten. Personer, der er hjemmehørende i Danmark, ligestilles med danske statsborgere.

svar hörer under norsk domsmyndighet etter § 46, og

c) atomulykken ikke skjedde utelukkende i en stat som ikke er tilsluttet Tilleggkonvensjonen, og

d) kravene gjelder atomskade oppstått

(i) her i riket eller i annen stat tilsluttet Tilleggkonvensjonen, eller

(ii) på eller over det åpne hav ombord i fartöy eller luftfartöy registrert i stat tilsluttet Tilleggkonvensjonen, eller

(iii) ellers på eller over det åpne hav og har rammet statsborgere eller likestilte personer i konvensjonstat som nevnt, likevel slik at det for så vidt angår skade tilföyd fartöy eller luftfartöy er et ytterligere vilkår at dette på ulykketiden var registrert i stat som nevnt.

2. Med statsborger i konvensjonstat likestilles i paragrafen her staten selv, dens administrative inndelinger eller enheter samt offentlig eller privat selskap, forening, stiftelse, interessentskap eller enhver annen sammenslutning som har sitt sete eller for övrig hörer heime i slik stat. Med norsk eller dansk statsborger likestilles også person som hörer heime henholdsvis her eller i Danmark. Med statsborger i annen konvensjonstat likestilles i tilfelle person som etter denne statens lovgivning anses heimehörende der og etter bestemmelse av dens regjering skal likestilles når det gjelder rett til erstatning etter Tilleggkonvensjonen.

Sverige

30 §.

Vid fastställande av ersättning av statsmedel enligt 29 § äga 11 § första stycket, 12—13 §§ och 17 § andra stycket motsvarande tillämpning.

Bestämmelserna i 15 § första och tredje styckena om rätt till återkrav mot innehavare av atomanläggning äga motsvarande tillämpning beträffande rätt att av staten kräva åter vad som utgivits i anledning av atomskada, för vilken ersättning skall utgå av statsmedel enligt 29 §.

31 §.

Det sammanlagda beloppet av de ersättningar som i följd av en atomolycka skola utges dels enligt 5—21 §§ och 29—30 §§ av vederbörande anläggningsinnehavare och staten, dels enligt sådant av Sverige eller annan stat vilken tillträtt tilläggskonventionen ingånget avtal om ersättning av statsmedel som avses i artikel 15 i tilläggskonventionen, skall ej överstiga ett belopp i svenska kronor motsvarande etthundratjugo miljoner i det europeiska monetära avtalet den 5 augusti 1955 avsedda betalningsenheter sådana dessa enligt artikel 24 i avtalet voro bestämda den 29 juli 1960. I beloppet inräknas ej ränta och ersättning för rättegångskostnader.

Om det belopp som med tillämpning av första stycket står till förfogande för gottgörelse av statsmedel enligt 29—30 §§ icke förslår till full ersättning för skadorna, nedsättas ersättningarna jämte därpå belöpande ränta med samma kvot-

Danmark

§ 36.

De samlede erstatninger, som i anledning af en og samme nukleare ulykke skal betales dels af vedkommende anlægsindehaver efter reglerne i dette kapitel, dels af staten i medfør af § 35, er begrænset til et beløb svarende til 120 millioner afregningsenheder efter den europæiske valutaoverenskomst af 5. august 1955, således som disse beregnedes den 29. juli 1960. Skal der i anledning af ulykken tillige udbetales erstatninger i medfør af en aftale, som en stat, der har tiltrådt tillægskonventionen, har indgået med en anden stat i medfør af denne konventions artikel 15, indgår også disse erstatninger i det nævnte størstebeløb.

Stk. 2. Begrænsningen i stk. 1 gælder ikke renter og sagsomkostninger.

Stk. 3. Kan kravene ikke dækkes af de i stk. 1 nævnte beløb finder § 27 tilsvarende anvendelse.

3. — — — — — — — — — — —
Regresskrav etter reglene i § 30 nr. 1 jfr. nr. 3, kan kreves dekt i den utstrekning det grunner seg på innfridd erstatningkrav som går inn under paragrafen her, forutsatt at ikke annet följer av avtale med den ansvarlige operatör eller med staten.

§ 42 (begrensning av tilleggytelser m. m.).

1. De sammenlagte erstatningsummer som kan kreves utbetalt for atomskader som följe av en og samme atomulykke, dels fra den eller de ansvarlige operatörer etter kapitlets regler, dels av statsmidler etter § 41, skal ikke overstige et belöp i norske kroner motsvarende 120 millioner avrekningsenheter etter Den Europeiske Valutaavtale 5 august 1955 slik disse er bestemt pr. 29 juli 1960. I tillegg kommer renter og sakskostnader.

2. Er slik overenskomst om dekning av statsmidler som nevnt i Tilleggkonvensjonen artikkel 15 inngått mellom konvensjonstat som der nevnt og en annen stat, og overenskomsten omfatter atomulykke som går inn under § 41, skal også erstatninger i henhold til slik overenskomst reknes med i begrensningsbelöpet etter nr. 1.

3. Dersom begrensningbelöpet etter nr. 1 jfr. nr. 2 ikke rekker til å gi alle krav full dekning etter regle-

Sverige

del. 19 § andra stycket äger motsvarande tillämpning.

32 §.

Har atomolycka, för vars skadeverkningar innehavare av atomanläggning här i riket är ansvarig, medfört atomskada här, vilken yppats först efter det att anläggningsinnehavarens ansvarighet till följd av bestämmelserna i 21 § andra stycket eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag upphört men inom trettio år, räknat från dagen för olyckan, utges ersättning av staten. För skada som yppats innan ansvarigheten sålunda upphört utges också ersättning av staten, om den skadelidande underlåtit att inom föreskriven tid väcka talan eller företaga annan preskriptionsavbrytande åtgärd och haft godtagbar ursäkt för sin underlåtenhet.

Har skadestånd nedsatts enligt 19 § första stycket och, i förekommande fall, 31 § andra stycket eller enligt motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag, nedsättes ersättningen av statsmedel enligt denna paragraf i samma mån. Ersättningsskyldigheten bestämmes i övrigt som om anläggningsinnehavaren svarat för skadan. Anspråk på ersättning skall vid äventyr av talans förlust anmälas inom tid som anges i 21 § första stycket hos myndighet som Konungen bestämmer.

Konungen äger förordna, att ersättning enligt denna paragraf skall

Danmark

§ 38.

Er et erstatningskrav for nuklear skade, der her i riget er forvoldt ved en ulykke, for hvilken indehaveren af et anlæg her i riget er ansvarlig, bortfaldet i medfør af § 29, stk. 2, eller tilsvarende bestemmelse i anden konventionsstats lov, udredes erstatningen af staten. Kravet mod staten kan kun gøres gældende, såfremt det er undskyldeligt, at retsligt skridt mod indehaveren ikke er foretaget, inden hans ansvar er bortfaldet efter de nævnte bestemmelser. Kravet forældes efter reglerne i lov nr. 274 af 22. december 1908, dog at fristen er 3 år, og bortfalder senest 30 år efter den nukleare ulykke, der har forvoldt skaden. Dersom andre tilsvarende krav er blevet nedsat i medfør af § 27, stk. 1 eller § 36, stk. 3 eller tilsvarende bestemmelser i anden konventionsstat, nedsættes den her nævnte erstatning på tilsvarende måde.

Stk. 2. Justitsministeren kan bestemme, at erstatning efter reglerne i stk. 1 også skal ydes for skade, der er opstået uden for riget.

ne i § 41, nedsettes erstatningene med tilhörende renter forholdsmessig. Reglene i § 34 gjelder tilsvarende.

§ 43 (statsansvar for visse seinskader).

Erstatningkrav som er bortfalt på grunn av 10 eller 20 års fristene i § 36 eller tilsvarende regler i annen konvensjonstat, skall dekkes av staten når kravet gjelder personskade oppstått her i riket ved atomulykke som en operatör av atomanlegg her var ansvarlig for, såframt det er unnskyldelig at kravet ikke i tide ble gjort gjeldende mot operatören. For å bevares må kravet gjöres gjeldende vad rettslig skritt mot vedkommende departement för operatörens ansvar ville vært foreldet etter alminnelige norske foreldelsesregler og senest innen 30 år etter atomulykken. Dersom andre krav etter samme ulykke ikke har fått full dekning på grunn av begrensningsreglene i § 34 eller i tilfelle § 42 eller etter tilsvarende regler i annen konvensjonstat, nedsettes erstatningen av statsmidler etter paragrafen her i samme forhold.

2. Kongen kan bestemme at erstatning på nærmere angitte vilkår skal ytes etter paragrafen her, selv om atomskaden er oppstått utafor riket.

Sverige

utgå även för skada som uppkommit utom riket.

33 §.

Om i annat fall än som avses i 29 § första stycket det ansvarighetsbelopp som gäller enligt 17 § första stycket eller 18 § första stycket eller motsvarande bestämmelser i annan konventionsstats lag icke förslår till full ersättning för här i riket uppkomna skador, beredes gottgörelse av statsmedel enligt grunder som fastställas av Konungen och riksdagen. Sådan gottgörelse lämnas i här avsedda fall även i tillägg till ersättning som utges enligt 32 § för här i riket uppkomna skador, om sådan ersättning nedsatts enligt andra stycket första punkten i nämnda paragraf.

34 §.

Ersättning enligt 28, 29 eller 33 § utgår ej i anledning av atomolycka som avses i 11 § andra stycket.

35 §.

Är innehavare av här i riket belägen atomanläggning enligt denna lag och lagen i annan konventionsstat eller eljest enligt lagen i flera

Danmark

§ 37.

Erstatning efter §§ 34 og 35 udredes ikke for nuklear skade, der skyldes ulykke, som er indtruffet under de i § 19, stk. 2, nævnte omstændigheder.

§ 39.

Er det som følge af, at både Paris- og Wienkonventionen finder anvendelse på en og samme nukleare ulykke, i medfør af flere konven-

§ 41 (Jfr äv. § 40 stk. 1)

— — — — — — — — — — — — —

3. Krav i höve atomulykke som nevnt i § 26 nr. 2 eller skade som nevnt i § 27 kan ikke kreves dekt av statsmidler etter paragrafen her. — — — — — — — — — — — — —

4. Kongen kan bestemme at operatören eller i tillfelle dennes garantist i samsvar med nærmere regler skal forestå skadeoppgjöret også for tilleggytelsene.

§ 44 (statsansvar ved visse ulikheter mellom Paris- og Wienkonvensjonene).

1. Dersom operatör av atomanlegg her i riket etter lovgivningen i flere konvensjonstater, i samsvar dels med Pariskonvensjonen og dels med

Sverige

konventionsstater samt i överensstämmelse med Paris- och Wienkonventionerna skyldig att utge ersättning med belopp som sammanlagt överstiger det ansvarighetsbelopp som gäller för honom enligt 17 § första stycket, utges överskjutande belopp av staten.

Ersättning enligt första stycket utgår ej i den mån motsvarande ersättning utgår enligt 29—31 §§ eller eljest på grund av tilläggskonventionens bestämmelser.

36 §.

Belopp som utgivits enligt 28 § äger staten söka åter av anläggningsinnehavaren, försäkringsgivaren och den mot vilken anläggningsinnehavaren har återkravsrätt enligt 20 §.

Ersättning som staten utgivit enligt 29—31 §§ eller som eljest utgivits enligt tilläggskonventionens bestämmelser i anledning av atomolycka för vars skadeverkningar innehavare av här i riket belägen atomanläggning är ansvarig enligt annan konventionsstats lag kan krävas åter från fysisk person som orsakat skadan uppsåtligen. Motsvarande gäller i fråga om ersättning som utgivits enligt 32, 33 eller 35 §.

Danmark

tionsstaters lov blevet pålagt indehaveren af et nukleart anlæg her i riget at betale erstatning ud over det efter § 25 gældende størstebeløb, udredes det overskydende beløb af staten.

Regres vedrørende erstatning fra det offentlige

§ 40.

Beløb, som staten har udredet i medfør af §§ 34—35 eller 38—39, eller som i øvrigt i henhold til tillægskonventionens bestemmelser er udredet til dækning af nuklear skade, for hvilken indehaveren af et anlæg her i riget er ansvarlig efter anden konventionsstats lov, kan kræves erstattet af den eller de enkeltpersoner, som forsætlig har hidført skaden.

Stk. 2. Beløb udredet i medfør af § 34 kan endvidere kræves erstattet

a) af den, som i egenskab af forsikrer eller garant eller i øvrigt ved udtrykkelig aftale har påtaget sig ansvar for skaden, jfr. § 28, skt. 1, 2 pkt.,

b) af anlægsindehaver, der i medfør af § 26, stk. 1, er medansvarlig for skaden, i det omfang, hvori ansvaret i medfør af § 26, stk. 2, falder på ham,

c) af anlægsindehaveren selv, dersom udgiften skyldes, at han ikke

Wienkonvensjonen, skulle bli pålagt å dekke erstatningbelöp som sammenlagt overstiger hans ansvarbegrensning etter § 32 jfr. 33, kan Kongen bestemme at staten så langt det trengs dekker det overskytende. Dette gjelder likevel ikke for så vidt skaden kan dekkes av tilleggytelse etter § 41 eller for övrig i medhold av Tilleggkonvensjonens bestemmelser.

2. Om skadeoppgjöret gjelder § 41 nr. 4 tilsvarende.

§ 40 (statsansvar for at operatörens ansvar blir oppfylt).

— — — — — — — — — — — —

2. For utlegg etter paragrafen her kan staten bare kreve dekning (regress)

a) hos noen som er regressansvarlig overfor vedkommende operatör etter reglene i § 35,

b) hos operatören selv dersom denne har forsömt sin plikt til å tegne og holde i kraft forsikring eller å stille annen sikkerhet etter reglene i § 37, eller dersom sikkerheten har sviktet, eller

c) hos vedkommende garantist for så vidt denne hefter for skaden.

— — — — — — — — — — —

§ 45 (statens regressadgang).

Om ikke annet er særskilt bestemt i medhold av dette kapittel eller overenskomst med fremmed stat, kan staten for utlegg etter §§ 41—44 bare kreve dekning (regress) hos enkeltperson som selv måtte ha voldt

Sverige

Laga domstol m. m.

37 §.

Talan med stöd av 5, 6, 7, 8, 9 eller 15 § mot innehavare av atomanläggning eller den som meddelat försäkring mot hans ansvarighet får väckas här i riket,

a) om atomolyckan helt eller delvis inträffat här i riket;

b) om atomanläggningen är belägen här och atomolyckan i sin helhet inträffat utom konventionsstaternas områden eller platsen för olyckan ej kan bestämmas med säkerhet;

c) om atomanläggningen är belägen här och olyckan inträffat i stat som tillträtt endast den ena av Paris- och Wienkonventionerna samt talan avser antingen ersättning för skador uppkomna i stat vilken tillträtt endast den andra konventionen eller sådant enligt 15 § första stycket av annan än medborgare i stat vilken tillträtt Wienkonventionen väckt återkrav som på grund av Wienkonventionens bestämmelser ej kan göras gällande i den stat där olyckan inträffat;

Danmark

har tegnet og opretholdt behørigt godkendt forsikring eller anden sikkerhed, eller at sikkerheden har vist sig usolid.

Danske domstoles kompetence

§ 41.

Sag imod indehaveren af et nukleart anlæg, eller i det i § 22, stk. 1, 3. pkt., nævnte tilfælde mod forsikrer eller garant, om erstatning for nuklear skade i medfør af §§ 13—17 og § 23 kan anlægges her i riget, såfremt

a) den nukleare ulykke, som har forvoldt skaden, helt eller delvis er sket her i riget, eller

b) kravet rettes mod indehaveren af et anlæg her i riget og enten

1) ulykken i sin helhed er sket uden for nogen konventionsstats territorium, eller

2) ulykkesstedet ikke med sikkerhed kan fastslås, eller

3) ulykken er sket i en stat, som kun har tiltrådt den ene af Paris- og Wienkonventionerne, og kravet angår erstatning for skade i en stat, som kun har tiltrådt den anden konvention, eller

4) ulykken er sket delvis i en stat, som kun har tiltrådt den ene af konventionerne, og delvis uden for nogen stats territorium, og kravet an-

skaden forsettlig, hos den som måtte være ansvarlig for ioniserende stråling som nevnt i § 31 nr. 2, eller i henhold til avtale hos noen som uttrykkelig har påtatt seg å dekke skaden. Tilsvarende gjelder om regress for ytelser som ellers er gitt i medhold av Tilleggkonvensjonens bestemmelser i höve atomulykke som operatör av atomanlegg her i riket har ansvaret for etter lovgivningen i annen konvensjonstat.

§ 46 (norsk domsmyndighet).

1. Söksmål om en operatörs eller hans garantists ansvar for atomskade etter kapitlet her hörer under norsk domstol:

a) når atomulykken er skjedd helt eller delvis innen norsk område eller — i tillfelle som nevnt i § 23 nr. 5 jfr. § 24 — i internasjonalt farvann utafor norsk område, eller

b) når vedkommende atomanlegg ligger her i riket og ulykken er skjedd utafor noen konvensjonstats territorium eller ulykkestedet ikke kan fastslås med sikkerhet.

2. Söksmål om krav mot en operatör eller hans garantist etter § 29 nr. 2 annet punktum, § 33 nr. 2, § 40 nr. 2 eller § 45 kan dessuten reises i Norge når det er verneting her etter alminnelige prosessregler.

3. Söksmål om ansvaret kan likevel ikke reises eller fortsesses ved norsk domstol i medhold av paragrafen her, dersom

a) den internasjonale domstol som er nevnt i Paris-konvensjonens artikkel 17, bestemmer at söks-

Sverige

d) om atomanläggningen är belägen här och olyckan inträffat delvis i stat som tillträtt endast den ena av Paris- och Wienkonventionerna och delvis utanför någon stats område samt talan avser ersättning för skada uppkommen utanför någon stats område eller i stat som tillträtt endast den andra konventionen.

Om det för visst fall påkallas för att efterkomma bestämmelserna i Pariskonventionen art. 13 (c) (ii) eller Wienkonventionen art. XI (3) (b), äger Konungen förordna om inskränkning av den behörighet som tillkommer svensk domstol enligt första stycket a) och b).

38 §.

Talan i mål som enligt 37 § får upptagas här i riket väckes vid rätten i den ort där atomolyckan inträffade.

Äro två eller flera domstolar behöriga enligt första stycket, kan talan väckas vid någon av dem. Finnes ej behörig domstol enligt första stycket, väckes talan vid Stockholms rådhusrätt.

Talan mot staten med stöd av 28, 29, 32, 33 eller 35 § väckes vid domstol som är behörig enligt första eller andra stycket att upptaga talan mot anläggningsinnehavaren. Är

Danmark

går skade, som er opstået uden for nogen stats territorium eller i en stat, som kun har tiltrådt den anden konvention, eller

5) ulykken er sket i en stat, som kun har tiltrådt Wienkonventionen, og kravet rejses af en person, der ikke er statsborger i en sådan stat, i henhold til § 23, stk. 1.

Stk. 2. Træffes der i ett i stk. 1 omhandlet tilfælde i medfør af Pariskonventionens artikel 13 (c) (ii) eller Wienkonventionens artikel XI 3 (b) bestemmelse om, at sag skal anlægges i en anden konventionsstat, bortfalder adgangen til anlæg og pådømmelse av sag her i riget.

Stk. 3. Begæring om afgørelse i medfør af de i stk. 2 nævnte konventionsbestemmelser rettes til justitsministeren.

mål om ansvaret utelukkende skal höre under domstolene i en annen konvensjonstat, eller

b) Kongen for å etterkomme bestemmelser om domsmyndighet i overenskomst med fremmed stat bestemmer at saken ikke skal höre under norsk domsmyndighet.

4. Vedkommende departement kan av eget tiltak eller etter begjæring av en interessert forelegge for den nevnte internasjonale domstol spörsmålet om i hvilken stat söksmål skal reises. Dersom det trengs for å etterkomme bestemmelser om domsmyndighet m.m. i overenskomst med fremmed stat eller for å få gjort gjeldende krav mot operatör her i riket eller hans garantist i samsvar med reglene i kapitlet her, kan Kongen bestemme at söksmål om ansvar for atomulykke skal höre under norsk domsmyndighet også i tilfelle hvor dette ikke följer av reglene i nr. 1 eller 2 foran.

§ 47 (lokalt verneting her i riket).

1. Söksmål som etter § 46 hörer under norsk domsmyndighet, kan bare reises i den rettskrets her i riket der atomulykken skjedde, når ikke annet er sagt i paragrafen her.

2. Er atomulykken skjedd utafor riket, kan söksmål bare reises i den rettskrets der vedkommende atomanlegg her i riket ligger, eller når saken gjelder ansvar for operatör av atomanlegg i utlandet — i samsvar med domstollovens § 39.

3. Kan söksmål om ansvar for samme atomulykke etter reglene foran reises i mer enn en rettskrets,

Sverige

svensk domstol icke behörig att upptaga sådan talan, väckes talan mot staten vid Stockholms rådhusrätt.

39 §.

Har i mål om ersättning för atomskada dom meddelats i annan konventionsstat och äro domstolarna i den staten enligt någon av Paris- och Wienkonventionerna behöriga att upptaga tvist som domen gäller, kan domen, när den vunnit laga kraft och kan verkställas i den stat där den meddelats, gå i verkställighet också här i riket utan att ny prövning sker av den sak som avgjorts genom domen, under förutsättning att de villkor i övrigt för verkställighet som föreskrivits i vederbörande konvention äro uppfyllda. Detta medför ej förpliktelse att

Danmark

Fuldbyrdelse af udenlandske domme

§ 42.

Domme om erstatning for nuklear skade, der er afsagt af en domstol i en konventionsstat i overensstemmelse med Paris- eller Wienkonventionens jurisdiktionsregler, og som opfylder de i vedkommende konvention angivne betingelser for anerkendelse, kan med den i § 25 nævnte begrænsning fuldbyrdes her i riget. Denne bestemmelse finder ikke anvendelse på domme, der kun har foreløbig eksekutionskraft.

Stk. 2. Begæring om fuldbyrdelse af de i stk. 1 nævnte domme skal ledsages af en bekræftet udskrift af dommen og en erklæring fra myndig-

fastsetter vedkommende departement hvor vernetinget skal være. Söksmål som nevnt i § 46 nr. 2 kan likevel reises i enhver rettskrets der det er verneting for saken etter alminnelige prosessregler. Etter söknad kan departementet også fastsette vernetinget dersom det ikke kan bringes på det rene i hvilken rettskrets söksmål skal reises etter reglene foran. Domstollovens kap. 2 får anvendelse.

4. Reglene i paragrafen her gjelder tilsvarende for saker som skifteretten skal behandle etter § 34 jfr. 42. Söksmål mot staten etter §§ 40—44 skal reises i samme rettskrets der det etter reglene foran i paragrafen her er verneting for söksmål mot operatören i höve samme atomulykke.

§ 48 (anerkjennelse og fullbyrding av utlandske dommer).

1. Dom mot en operatör eller hans garantist i sak om ansvar for atomskade skal ha bindende virkning og kunne fullbyrdes her i riket innafor rammen av ansvarbegrensningen etter § 32 jfr. 33, såframt dommen med heimel i Pariskonvensjonen eller Wienkonvensjonen er avsagt av domstol i en konvensjonstat og kan fullbyrdes der. Dette gjelder ikke dom som bare har forelöpig eksekusjonskraft. Fullbyrdingen skjer etter tvangsfullbyrdingslovens regler uten annen pröving av sakens realitet enn vedkommende konvensjon tillater.

Sverige

verkställa utländsk dom, om det för anläggningsinnehavaren gällande ansvarighetsbeloppet därigenom skulle överskridas.

Ansökan om verkställighet göres hos Svea hovrätt. Vid ansökningen skola fogas:

1. domen i huvudskrift eller av vederbörande myndighet bestyrkt avskrift; samt

2. förklaring av vederbörande myndighet i den stat där domen meddelats, att domen avser ersättning enligt någon av konventionerna samt att den vunnit laga kraft och kan verkställas i nämnda stat.

Nu nämnda handlingar skola vara försedda med bevis angående utfärdarens behörighet. Sådant bevis skall vara utställt av svensk beskickning eller konsul eller av chefen för justitieförvaltningen i den främmande staten. Är någon av de i ärendet åberopade handlingarna avfattad på annat främmande språk än det danska eller norska, skall handlingen åtföljas av översättning till svenska språket; översättningens riktighet skall vara styrkt av diplomatisk eller konsulär tjänsteman eller av svensk notarius publicus.

Ansökan om verkställighet får ej bifallas utan att motparten haft tillfälle att yttra sig över ansökningen.

Bifalles ansökningen, verkställes domen på samma sätt som svensk domstols laga kraft ägande dom, om ej efter klagan över hovrättens beslut högsta domstolen förordnar annorledes.

Danmark

hederne i vedkommende stat om, at dommen vedrører krav på erstatning for skade, som omfattes af konventionen, samt at den kan fuldbyrdes efter den pågældende stats lovgivning. Udskriften og erklæringen kan kræves ledsaget af en bekræftet oversættelse til dansk.

Stk. 3. Stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse på forlig, der er indgået eller bekræftet for de nævnte domstole.

Norge

2. Begjæring om fullbyrding av utlandsk dom som nevnt inngis til vedkommende departement sammen med

a) en bekreftet utskrift av dommen,

b) en erklæring fra myndighetene i domstollandet om at dommen gjelder erstatning for atomskade etter konvensjonens regler og at dommen kan fullbyrdes i domstollandet og

c) en autorisert omsetting til norsk av dokument som er avfattet på annet fremmed språk enn dansk eller svensk.

3. Reglene i paragrafen her gjelder tilsvarende for rettsforlik som har doms virkning.

Sverige

Övriga bestämmelser

40 §.

När atomsubstans sändes från eller till anläggning här i riket under sådana omständigheter, att anläggningsinnehavaren enligt 6 eller 7 § svarar för uppkommande skador, skall anläggningens innehavare till fraktföraren överlämna ett certifikat, som skall vara utställt av försäkringsgivaren eller på dennes vägnar och innehålla uppgift om vem som är anläggningsinnehavare och dennes adress, den atomsubstans och den transport som försäkringen avser samt försäkringens belopp, art och varaktighet. Certifikatet skall vara försett med intyg av myndighet som Konungen bestämmer, att den däri nämnde anläggningsinnehavaren är innehavare av atomanläggning i Paris- och Wienkonventionernas mening. Den som utställt certifikatet eller den på vilkens vägnar det utställts svarar för att de uppgifter handlingen innehåller angående anläggningsinnehavaren och hans adress samt försäkringens eller säkerhetens belopp, art och varaktighet äro riktiga.

Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer fastställer formulär till certifikat som avses i första stycket.

Danmark

Certifikater

§ 43.

Sendes nuklear substans fra eller til et anlæg her i riget under sådanne omstændigheder, at anlægsindehaveren i medfør af §§ 14—16 vil være ansvarlig for nuklear skade, der forvoldes under forsendelsen, skal indehaveren forsyne fragtføreren med et certifikat, som udstedes af forsikreren eller den, som i medfør af § 33 har stillet anden sikkerhed til dækning af erstatningspligten, eller på disses vegne. Fragtføreren må ikke påbegynde transporten, forinden han har modtaget certifikatet.

Stk. 2. Certifikatet skal indeholde navn og adresse på den ansvarlige anlægsindehaver, oplysning om det stof og den transport, som sikkerheden omfatter, samt om sikkerhedens beløb, art og varighed. Det skal endvidere være forsynet med attestation fra atomenergikommissionen om, at den i certifikatet nævnte anlægsindehaver er indehaver af et nukleart anlæg i Paris- og Wienkonventionernes forstand.

Stk. 3. Den, som udsteder certifikatet, eller den, på hvis vegne det er udstedt, hæfter for rigtigheden af certifikatets oplysninger om anlægsindehaverens navn og adresse og sikkerhedens beløb, art og varighed.

Stk. 4. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om certifikatets form og indhold.

Norge

(Kap. III)

§ 18

(garantisertifikat for transport).

1. Når atomsubstans sendes til eller fra utlandet (derunder gjennomfart her i riket), skal den operatör som er ansvarlig etter kapittel IV, gi fraktföreren et sertifikat utstedt av eller på vegne av den forsikringsgiver eller annen garantist som har ytt sikkerhet til dekning for ansvaret. Fraktföreren må ikke begynne transporten her i riket för han har fått sertifikatet. Dette skal inneholde

a) navn og adresse på den ansvarlige operatör og opplysning om det stoff og den transport sikkerheten gjelder samt om sikkerhetens belöp, art og varighet, og

b) en erklæring fra den myndighet departementet bestemmer (eller i tilfelle fra vedkommende myndighet i utlandet) om at den nevnte person er operatör i Paris- eller Wienkonvensjonens forstand.

2. Den som utsteder sertifikat eller den på hvis vegne det er utstedt, svarer for at sertifikatet riktig angir den ansvarlige operatörs navn og adresse og sikkerhetens belöp, art og varighet.

3. Kongen kan gi nærmere regler om sertifikatets form.

Sverige

Danmark

Kapitel IV

Forholdet til andre love, straffe- og slutningsbestemmelser

§ 44.

Personer, der er beskæftiget ved et nukleart anlæg, og som er omfattet af en ulykkesforsikring, der er tegnet af vedkommende ansvarlige indehaver i henhold til lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde, har kun krav på erstatning efter nærværende lov i det omfang, hvori deres tab ikke er dækket gennem forsikringen. Forsikringsselskabet kan uanset bestemmelsen i ulykkesforsikringslovens § 4 ikke afkræve anlægsindehaveren erstatningsydelser, som selskabet har udbetalt til sådanne personer.

§ 45.

Bestemmelserne i sundhedslovgivningen, herunder lov om brug m. v. af radioaktive stoffer, og i arbejderbeskyttelseslovgivningen berøres ikke af denne lov.

41 §.

Den som försummar försäkringsplikten enligt denna lag eller ej iakt-

§ 46.

Med bøde, hæfte eller fængsel indtil 2 år straffes den, der

Kapittel V.
Ymse

§ 56 (forskrifter til utfylling av loven).

Kongen kan gi nærmere forskrifter til utfylling av loven.

§ 57 (straffebestemmelser).

1. Med böter eller fengsel inntil 1 år straffes den

Sverige

tager sådana villkor om ställande av säkerhet som föreskrivits med stöd av 27 § andra stycket dömes till dagsböter eller fängelse i högst sex månader.

Danmark

a) uden godkendelse bygger eller driver et nukleart anlæg,

b) undlader at efterkomme betingelser eller vilkår, der er gældende for godkendelsen,

c) meddeler urigtige eller vildledende oplysninger til brug ved behandling af spørgsmål om godkendelse eller lempelse af betingelser eller vilkår for godkendelsen, eller som i forbindelse med ansøgning herom fortier oplysninger af betydning for sagens afgørelse, eller

d) meddeler tilsynsmyndighederne urigtige eller vildledende oplysninger.

Stk. 2. Begås de i stk. 1 nævnte overtrædelser uagtsomt, er straffen bøde eller hæfte.

Stk. 3. Med bøde eller hæfte straffes den, som undlader at efterkomme krav, som i medfør af § 7 stilles af tilsynsmyndighederne, eller som overtræder bestemmelserne i §§ 30 og 43, stk. 1.

Stk. 4. I forskrifter, der udfærdiges i medfør af loven, kan fastsættes straf af bøde eller hæfte for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Stk. 5. Der kan pålægges anlæggets indehaver bødeansvar, selv om lovovertrædelsen ikke kan tilregnes ham som forsætlig eller uagtsom. For overtrædelser, der begås af aktieselskaber, andelsselskaber eller lignende, kan bødeansvar pålægges selskabet som sådant. For bødeansvar i medfør af bestemmelsen i dette stykke fastsættes ingen forvandlingsstraf.

Norge

a) som forsettlig eller aktlöst overtrer noen bestemmelse i denne lovs kapittel II, III eller V eller gitt i medhold av disse kapitler, eller

b) som i strid med denne lovs regler unnlater å tegne eller holde i kraft forsikring eller å oppfylle pålegg om annen sikkerhet etter § 37.

2. Medvirkning straffes på samme måte.

— — — — — — — — — — — —

Sverige

Denna lag träder i kraft den . . . . . 1967.

Danmark

§ 47.

Sager om de i § 46 nævnte overtrædelser behandles som politisager. De i lov om rettens pleje kapitel 68, 69, 71 og 72 omhandlede retsmidler finder anvendelse i de pågældende sager i samme omfang som i sager, som det efter de almindelige regler tilkommer statsadvokaten at forfølge.

§ 48.

Loven træder i kraft den . . . . . *Stk. 2.* Lov nr. 170 af 16. maj 1962 om nukleare anlæg (atomanlæg) ophæves.

§ 49.

Loven gælder ikke for Færøerne, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Færøerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

§ 59 (ikrafttredelse).

Denne lov trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Loven gjelder også på Svalbard, Jan Mayen og de norske biland, med mindre Kongen bestemmer noe annet.

Bilaga 2

Pariskonventionen

Konventionen öppnades för undertecknande den 29 juli 1960. Den reviderades genom ett den 28 januari 1964 avslutat tilläggsprotokoll. Fördragen är avfattade på engelska, franska, holländska, italienska, spanska och tyska språken. Här återges konventionen och slutbestämmelserna till tilläggsprotokollet i de franska och engelska texterna jämte svensk översättning.

Convention sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire
29 juillet 1960

LES GOUVERNEMENTS de la République Fédérale d'Allemagne, de la République d'Autriche, du Royaume de Belgique, du Royaume de Danemark, de l'Espagne, de la République Française, du Royaume de Grèce, de la République Italienne, du Grand-Duché de Luxembourg, du Royaume de Norvège, du Royaume des Pays-Bas, de la République Portugaise, du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, du Royaume de Suède, de la Confédération Suisse et de la République Turque;

CONSIDÉRANT que l'Agence Européene pour l'Énergie Nucléaire, créée dans le cadre de l'Organisation Européenne de Coopération Économique (appelée ci-après l'« Organisation »), est chargée de promouvoir l'élaboration et l'harmonisation des législations intéressant l'énergie nucléaire dans les pays participants, en ce qui concerne notamment le régime de la responsabilité civile et de l'assurance des risques atomiques;

DÉSIREUX d'assurer une réparation adéquate et équitable aux personnes victimes de dommages causés par des accidents nucléaires, tout en prenant les mesures nécessaires pour éviter d'entraver le développement de la production et des utilisations de l'énergie nucléaire à des fins pacifiques;

Convention on third party liability in the field of nuclear energy
29th July 1960

THE GOVERNMENTS of the Federal Republic of Germany, the Republic of Austria, the Kingdom of Belgium, the Kingdom of Denmark, Spain, the French Republic, the Kingdom of Greece, the Italian Republic, the Grand Duchy of Luxembourg, the Kingdom of Norway, the Kingdom of the Netherlands, the Portuguese Republic, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, the Kingdom of Sweden, the Swiss Confederation and the Turkish Republic;

CONSIDERING that the European Nuclear Energy Agency, established within the framework of the Organisation for European Economic Cooperation (hereinafter referred to as the "Organisation"), is charged with encouraging the elaboration and harmonization of legislation relating to nuclear energy in participating countries, in particular with regard to third party liability and insurance against atomic risks;

DESIROUS of ensuring adequate and equitable compensation for persons who suffer damage caused by nuclear incidents whilst taking the necessary steps to ensure that the development of the production and uses of nuclear energy for peaceful purposes is not thereby hindered;

Konventionen den 29 juli 1960 angående skadeståndsansvar på atomenergins område

REGERINGARNA i Förbundsrepubliken Tyskland, Republiken Österrike, Konungariket Belgien, Konungariket Danmark, Spanien, Franska republiken, Konungariket Grekland, Italienska republiken, Storhertigdömet Luxemburg, Konungariket Norge, Konungariket Nederländerna, Portugisiska republiken, Det förenade konungariket Storbritannien och Norra Irland, Konungariket Sverige, Schweiziska edsförbundet och Turkiska republiken;

VILKA BEAKTA, att det europeiska atomenergiorganet, som upprättats inom Organisationen för europeiskt ekonomiskt samarbete (nedan kallad "organisationen"), har till uppgift att främja utarbetande och samordning av lagstiftning rörande atomenergi i medlemsländerna, särskilt beträffande skadeståndsansvar och försäkring mot atomrisker;

VILKA ÖNSKA tillförsäkra dem som tillfogas skada genom nukleära olyckor skälig och rättvis ersättning, samtidigt med att nödvändiga åtgärder vidtagas för att icke utvecklingen av produktion och användning av atomenergi för fredliga ändamål skall hindras;

CONVAINCUS de la nécessité d'unifier les règles fondamentales applicables dans les différents pays à la responsabilité découlant de ces dommages, tout en laissant à ces pays la possibilité de prendre, sur le plan national, les mesures complémentaires qu'ils estimeraient nécessaires et éventuellement d'étendre les dispositions de la présente Convention aux dommages résultant d'accidents dus à des radiations ionisantes qu'elle ne couvre pas;

SONT CONVENUS de ce qui suit :

Article 1

a) Au sens de la présente Convention :

i) « Un accident nucléaire » signifie tout fait ou succession de faits de même origine ayant causé des dommages, dès lors que ce fait ou ces faits ou certains des dommages causés proviennent ou résultent des propriétés radioactives, ou à la fois des propriétés radioactives et des propriétés toxiques, explosives ou autres propriétés dangereuses des combustibles nucléaires ou produits ou déchets radioactifs.

ii) « Installation nucléaire » signifie les réacteurs à l'exception de ceux qui font partie d'un moyen de transport; les usines de préparation ou de fabrication de substances nucléaires; les usines de séparation des isotopes de combustibles nucléaires; les usines de traitement de combustibles nucléaires irradiés; les installations de stockage de substances

CONVINCED of the need for unifying the basic rules applying in the various countries to the liability incurred for such damage, whilst leaving these countries free to take, on a national basis, any additional measures which they deem appropriate, including the application of the provisions of this Convention to damage caused by incidents due to ionizing radiations not covered therein;

HAVE AGREED as follows:

Article 1

(a) For the purposes of this Convention:

(i) "A nuclear incident" means any occurrence or succession of occurences having the same origin which causes damage, provided that such occurrence or succession of occurrences, or any of the damage caused, arises out of or results from the radioactive properties, or a combination of radioactive properties with toxic, explosive, or other hazardous properties of nuclear fuel or radioactive products or waste or with any of them.

(ii) "Nuclear installation" means reactors other than those comprised in any means of transport; factories for the manufacture or processing of nuclear substances; factories for the separation of isotopes of nuclear fuel; factories for the reprocessing of irradiated nuclear fuel; facilities for the storage of nuclear substances other than storage incidental

VILKA ÄRO ÖVERTYGADE om nödvändigheten att samordna de grundläggande bestämmelserna i de olika ländernas lagstiftning avseende skyldigheten att ersätta sådana skador, samtidigt som dessa länder lämnas frihet att på det nationella planet vidta de ytterligare anordningar som anses nödvändiga, däribland att utsträcka konventionens föreskrifter att gälla skador som härröra från annan joniserande strålning än sådan som omfattas av konventionen;

HA ÖVERENSKOMMIT om följande:

Artikel 1

(a) I denna konvention förstås med

(i) »En nukleär olycka» varje skadeorsakande händelse eller serie av händelser med samma ursprung, om denna händelse eller serie av händelser eller någon därav orsakad skada härrör från eller är ett resultat av de radioaktiva egenskaperna eller en kombination av de radioaktiva egenskaperna med giftiga, explosiva eller andra farliga egenskaper hos nukleärt bränsle eller radioaktiva produkter eller avfallsämnen.

(ii) »Nukleär anläggning» reaktorer med undantag av sådana som ingå i ett transportmedel; fabriker för tillverkning eller behandling av nukleära substanser; fabriker för separation av isotoper i nukleärt bränsle; fabriker för rening av bestrålat nukleärt bränsle; anläggningar för förvaring av nukleära substanser med undantag av tillfällig förva-

nucléaires à l'exclusion du stockage de ces substances en cours de transport, ainsi que toute autre installation dans laquelle des combustibles nucléaires ou des produits ou des déchets radioactifs sont détenus et qui serait désignée par le Comité de Direction de l'Agence Européenne pour l'Énergie Nucléaire (appelé ci-après le « Comité de Direction »).

iii) « Combustibles nucléaires » signifie les matières fissiles comprenant l'uranium sous forme de métal, d'alliage ou de composé chimique (y compris l'uranium naturel), le plutonium sous forme de métal, d'alliage ou de composé chimique et toute autre matière fissile qui serait désignée par le Comité de Direction.

iv) « Produits ou déchets radioactifs » signifie les matières radioactives produites ou rendues radioactives par exposition aux radiations résultant des opérations de production ou d'utilisation de combustibles nucléaires, à l'exclusion, d'une part, des combustibles nucléaires et, d'autre part, des radioisotopes qui, hors d'une installation nucléaire, sont utilisés ou destinés à être utilisés à des fins industrielles, commerciales, agricoles, médicales ou scientifiques.

v) « Substances nucléaires » signifie les combustibles nucléaires (à l'exclusion de l'uranium naturel et de l'uranium appauvri) et les produits ou déchets radioactifs.

vi) « Exploitant » d'une installation nucléaire signifie la personne désignée ou reconnue par l'autorité publique compétente comme l'exploitant de cette installation nucléaire.

b) Le Comité de Direction pourra

to the carriage of such substances; and such other installations in which there are nuclear fuel or radioactive products or waste as the Steering Committee of the European Nuclear Energy Agency (hereinafter referred to as the "Steering Committee") shall from time to time determine.

(iii) "Nuclear fuel" means fissionable material in the form of uranium metal, alloy, or chemical compound (including natural uranium), plutonium metal, alloy, or chemical compound, and such other fissionable material as the Steering Committee shall from time to time determine.

(iv) "Radioactive products or waste" means any radioactive material produced in or made radioactive by exposure to the radiation incidental to the process of producing or utilizing nuclear fuel, but does not include (1) nuclear fuel, or (2) radioisotopes outside a nuclear installation which are used or intended to be used for any industrial, commercial, agricultural, medical or scientific purpose.

(v) "Nuclear substances" means nuclear fuel (other than natural uranium and other than depleted uranium) and radioactive products or waste.

(vi) "Operator" in relation to a nuclear installation means the person designated or recognised by the competent public authority as the operator of that installation.

(b) The Steering Committee may,

ring under transport; samt andra anläggningar i vilka nukleärt bränsle eller radioaktiva produkter eller avfallsämnen förvaras, under förutsättning att det europeiska atomenergiorganets styrelse (nedan kallad »styrelsen») beslutar härom.

(iii) »Nukleärt bränsle» klyvbart material innehållande uran i form av metall, legering eller kemisk förening (därunder inbegripet naturligt uran), plutonium i form av metall, legering eller kemisk förening samt annat klyvbart material som styrelsen från tid till annan bestämmer.

(iv) »Radioaktiva produkter eller avfallsämnen» radioaktiva material som bildats eller gjorts radioaktiva genom bestrålning i samband med framställning eller användning av nukleärt bränsle, med undantag av (1) nukleärt bränsle och (2) radioisotoper utanför nukleär anläggning vilka användas eller äro avsedda att användas för industriellt, kommersiellt, jordbrukstekniskt, medicinskt eller vetenskapligt ändamål.

(v) »Nukleära substanser» nukleärt bränsle (med undantag av naturligt eller utarmat uran) samt radioaktiva produkter eller avfallsämnen.

(vi) »Innehavare av nukleär anläggning» den person som av behörig myndighet förklarats vara eller erkännes såsom anläggningsinnehavare.

(b) Styrelsen kan besluta, att visst

décider qu'une catégorie d'installations nucléaires, de combustibles nucléaires ou de substances nucléaires sera, en raison des risques réduits qu'elle comporte, exclue du champ d'application de la présente Convention.

Article 2

La présente Convention ne s'applique ni aux accidents nucléaires survenus sur le territoire d'États non-Contractants ni aux dommages subis sur ces territoires, sauf si la législation de la Partie Contractante sur le territoire de laquelle est située l'installation nucléaire dont l'exploitant est responsable en dispose autrement, sans préjudice toutefois des droits prévus à l'article 6 (e).

Article 3

a) L'exploitant d'une installation nucléaire est responsable conformément à la présente Convention :

i) de tout dommage aux personnes; et

ii) de tout dommage aux biens, à l'exclusion

1. de l'installation nucléaire elle-même et des biens qui se trouvent sur le site de cette installation et qui sont ou doivent être utilisés en rapport avec elle;

2. dans les cas prévus à l'article 4, du moyen de transport sur lequel les substances nucléaires en cause se trouvent au moment de l'accident nucléaire,

s'il est établi que ce dommage (appelé ci-après le « dommage ») est causé par un accident nucléaire mettant en jeu soit des combustibles nu-

if in its view the small extent of the risks involved so warrants, exclude any nuclear installation, nuclear fuel, or nuclear substances from the application of this Convention.

Article 2

This Convention does not apply to nuclear incidents occurring in the territory of non-Contracting States or to damage suffered in such territory, unless otherwise provided by the legislation of the Contracting Party in whose territory the nuclear installation of the operator liable is situated, and except in regard to rights referred to in Article 6 (e).

Article 3

(a) The operator of a nuclear installation shall be liable, in accordance with this Convention, for :

(i) damage to or loss of life of any person; and

(ii) damage to or loss of any property other than

1. the nuclear installation itself and any property on the site of that installation which is used or to be used in connection with that installation;

2. in the cases within Article 4, the means of transport upon which the nuclear substances involved were at the time of the nuclear incident,

upon proof that such damage or loss (hereinafter referred to as "damage") was caused by a nuclear incident involving either nuclear fuel or

eller vissa slag av nukleära anläggningar, bränslen eller substanser, som erbjuda obetydliga risker, skola uteslutas från konventionens tillämpning.

Artikel 2

Utom i fråga om de rättigheter som avses i artikel 6 (e) tillämpas denna konvention icke på nukleära olyckor, vilka inträffa inom icke fördragsslutande stats område, eller på skada som uppkommer inom sådant område, om icke annat föreskrivits i lagen i den fördragsslutande part, inom vars område den ansvarige anläggningsinnehavarens nukleära anläggning är belägen.

Artikel 3

(a) Innehavaren av en nukleär anläggning är ansvarig enligt denna konvention för

i) skada på person och

ii) skada på eller förlust av egendom med undantag av

1. den nukleära anläggningen och sådan egendom inom anläggningens område som användes eller är avsedd att användas i förbindelse med anläggningen; och

2. i fall som avses i artikel 4 det transportmedel på vilket de nukleära substanserna befunno sig vid tiden för den nukleära olyckan,

allt under förutsättning att sådan skada (nedan kallad skada eller skadan) visas ha orsakats av en nukleär olycka, vid vilken medverkat antingen nukleärt bränsle eller ra-

cléaires, produits ou déchets radioactifs détenus dans cette installation, soit des substances nucléaires provenant de cette installation, sous réserve des dispositions de l'article 4.

b) Lorsque des dommages sont causés conjointement par un accident nucléaire et un accident autre qu'un accident nucléaire, le dommage causé par ce second accident, dans la mesure où on ne peut le séparer avec certitude du dommage causé par l'accident nucléaire, est considéré comme un dommage causé par l'accident nucléaire. Lorsque le dommage est causé conjointement par un accident nucléaire et par une émission de radiations ionisantes qui n'est pas visée par la présente Convention, aucune disposition de la présente Convention ne limite ni n'affecte autrement la responsabilité de toute personne en ce qui concerne cette émission de radiations ionisantes.

c) Une Partie Contractante peut prévoir dans sa législation que la responsabilité de l'exploitant d'une installation nucléaire située sur son territoire comprend tout dommage qui provient ou résulte de rayonnements ionisants émis par une source quelconque de rayonnements se trouvant dans cette installation nucléaire, autre que les sources dont il est fait mention au paragraphe (a) du présent article.

Article 4

Dans le cas de transport de substances nucléaires, y compris le stockage en cours de transport, et sans préjudice de l'article 2 :

radioactive products or waste in, or nuclear substances coming from such installation, except as otherwise provided for in Article 4.

(b) Where the damage or loss is caused jointly by a nuclear incident and by an incident other than a nuclear incident, that part of the damage or loss which is caused by such other incident shall, to the extent that it is not reasonably separable from the damage or loss caused by the nuclear incident, be considered to be damage caused by the nuclear incident. Where the damage or loss is caused jointly by a nuclear incident and by an emission of ionizing radiation not covered by this Convention, nothing in this Convention shall limit or otherwise affect the liability of any person in connection with that emission of ionizing radiation.

(c) Any Contracting Party may by legislation provide that the liability of the operator of a nuclear installation situated in its territory shall include liability for damage which arises out of or results from ionizing radiations emitted by any source of radiation inside that installation, other than those referred to in paragraph (a) of this Article.

Article 4

In the case of carriage of nuclear substances, including storage incidental thereto, without prejudice to Article 2 :

dioaktiva produkter eller avfallsämnen i den nukleära anläggningen eller också nukleära substanser som kommo från anläggningen, med förbehåll dock för vad som föreskrives i artikel 4.

(b) Har skada orsakats gemensamt av en nukleär olycka och av en händelse, som icke utgör en nukleär olycka, skall den del av skadan som orsakats av denna händelse, i den mån den icke tillförlitligen kan särskiljas från den skada som orsakats av den nukleära olyckan, anses utgöra skada orsakad av den nukleära olyckan. Har skadan orsakats gemensamt av en nukleär olycka och av en händelse varigenom sådan joniserande strålning som ej omfattas av denna konvention frigjorts, skall ingen bestämmelse i konventionen begränsa eller på annat sätt inverka på den ansvarighet som kan åvila någon person i anledning av att sådan joniserande strålning frigjorts.

(c) Fördragsslutande part kan genom lagstiftning föreskriva, att ansvarigheten för innehavare av en nukleär anläggning, belägen inom dess territorium, skall omfatta ansvarighet för skada, som härrör från eller utgör resultatet av joniserande strålning, vilken utgått från annan strålningskälla inom anläggningen än sådan som avses under (a) i denna artikel.

Artikel 4

I fall av transport av nukleära substanser — tillfällig förvaring under transporten härunder inbegripen — gälla följande bestämmelser, om:

a) L'exploitant d'une installation nucléaire est responsable de tout dommage, conformément à la présente Convention, s'il est établi qu'il est causé par un accident nucléaire survenu hors de cette installation et mettant en jeu des substances nucléaires transportées en provenance de cette installation, à condition que l'accident survienne :

i) avant que la responsabilité des accidents nucléaires causés par les substances nucléaires n'ait été assumée, aux termes d'un contrat écrit, par l'exploitant d'une autre installation nucléaire;

ii) à défaut de dispositions expresses d'un tel contrat, avant que l'exploitant d'une autre installation nucléaire n'ait pris en charge les substances nucléaires :

iii) si les substances nucléaires sont destinées à un réacteur faisant partie d'un moyen de transport, avant que la personne dûment autorisée à exploiter ce réacteur n'ait pris en charge les substances nucléaires;

iv) si les substances nucléaires ont été envoyées à une personne se trouvant sur le territoire d'un État non-Contractant, avant qu'elles n'aient été déchargées du moyen de transport par lequel elles sont parvenues sur le territoire de cet État non-Contractant.

b) L'exploitant d'une installation nucléaire est responsable de tout dommage, conformément à la présente Convention, s'il est établi qu'il

(a) The operator of a nuclear installation shall be liable, in accordance with this Convention, for damage upon proof that it was caused by a nuclear incident outside that installation and involving nuclear substances in the course of carriage therefrom, only if the incident occurs :

(i) before liability with regard to nuclear incidents involving the nuclear substances has been assumed, pursuant to the express terms of a contract in writing, by the operator of another nuclear installation;

(ii) in the absence of such express terms, before the operator of another nuclear installation has taken charge of the nuclear substances; or

(iii) where the nuclear substances are intended to be used in a reactor comprised in a means of transport, before the person duly authorized to operate that reactor has taken charge of the nuclear substances; but

(iv) where the nuclear substances have been sent to a person within the territory of a non-Contracting State, before they have been unloaded from the means of transport by which they have arrived in the territory of that non-Contracting State.

(b) The operator of a nuclear installation shall be liable, in accordance with this Convention, for damage upon proof that it was caused

annat icke följer av vad som föreskrives i artikel 2.

(a) Innehavaren av en nukleär anläggning är ansvarig enligt denna konvention för skada som visas ha orsakats av sådan nukleär olycka utanför anläggningen, vid vilken nukleära substanser under transport därifrån medverkat, under förutsättning att olyckan inträffar

(i) innan ansvarighet beträffande nukleära olyckor, vid vilka de nukleära substanserna medverka, har övertagits av innehavaren av en annan nukleär anläggning enligt uttryckliga villkor i ett skriftligt avtal; eller,

(ii) i avsaknad av sådana uttryckliga avtalsvillkor, innan innehavaren av en annan nukleär anläggning har övertagit de nukleära substanserna; eller,

(iii) om de nukleära substanserna äro avsedda att nyttjas i en reaktor som ingår i ett transportmedel, innan den person som fått vederbörligt tillstånd att driva denna reaktor har övertagit de nukleära substanserna; men,

(iv) om de nukleära substanserna ha sänts till en person inom en icke fördragsslutande stats område, innan de ha lossats från det transportmedel med vilket de anlänt till den statens territorium.

(b) Innehavaren av en nukleär anläggning är ansvarig enligt denna konvention för skada vilken visas ha orsakats av en nukleär olycka utan-

est causé par un accident nucléaire survenu hors de cette installation et mettant en jeu des substances nucléaires au cours de transports à destination de cette installation, à condition que l'accident survienne :

i) après que la responsabilité des accidents nucléaires causés par les substances nucléaires lui aura été transférée, aux termes d'un contrat écrit, par l'exploitant d'une autre installation nucléaire;

ii) à défaut de dispositions expresses d'un contrat écrit, après qu'il aura pris en charge les substances nucléaires;

iii) après qu'il aura pris en charge les substances nucléaires provenant de la personne exploitant un réacteur faisant partie d'un moyen de transport;

iv) si les substances nucléaires ont été envoyées, avec le consentement par écrit de l'exploitant, par une personne se trouvant sur le territoire d'un État non-Contractant, après qu'elles auront été chargés sur le moyen de transport par lequel elles doivent quitter le territoire de cet État non-Contractant.

c) L'exploitant responsable conformément à la présente Convention doit remettre au transporteur un certificat délivré par ou pour le compte de l'assureur ou de toute autre personne ayant accordé une garantie financière conformément à l'article 10. Le certificat doit énoncer le nom et l'adresse de cet exploitant ainsi que le montant, le type et la durée de la garantie. Les faits énoncés dans le certificat ne peuvent être

by a nuclear incident outside that installation and involving nuclear substances in the course of carriage thereto, only if the incident occurs:

(i) after liability with regard to nuclear incidents involving the nuclear substances has been assumed by him, pursuant to the express terms of a contract in writing, from the operator of another nuclear installation;

(ii) in the absence of such express terms, after he has taken charge of the nuclear substances; or

(iii) after he has taken charge of the nuclear substances from a person operating a reactor comprised in a means of transport; but

(iv) where the nuclear substances have, with the written consent of the operator, been sent from a person within the territory of a non-Contracting State, after they have been loaded on the means of transport by which they are to be carried from the territory of that State.

(c) The operator liable in accordance with this Convention shall provide the carrier with a certificate issued by or on behalf av the insurer or other financial guarantor furnishing the security required pursuant to Article 10. The certificate shall state the name and address of that operator and the amount, type and duration of the security, and these statements may not be disputed by the person by whom or on whose

för anläggningen och vid vilken nukleära substanser under transport till anläggningen medverkat, under förutsättning att olyckan inträffar

(i) efter det ansvarighet beträffande nukleära olyckor, vid vilka de nukleära substanserna medverka, har övertagits av honom från innehavaren av en annan nukleär anläggning enligt uttryckliga villkor i ett skriftligt avtal; eller,

(ii) i avsaknad av sådana uttryckliga avtalsvillkor, efter det han övertagit de nukleära substanserna; eller

(iii) efter det han övertagit de nukleära substanserna från en person, som driver en reaktor ingående i ett transportmedel; men,

(iv) om de nukleära substanserna med skriftligt samtycke av anläggningsinnehavaren ha sänts från en person inom en icke fördragsslutande stats område, efter det de lastats på det transportmedel med vilket de skola befordras från den statens område.

(c) Den anläggningsinnehavare som är ansvarig enligt denna konvention skall tillhandahålla transportören ett certifikat, utställt av försäkringsgivaren eller den som ställt annan ekonomisk garanti enligt artikel 7 eller på dennes vägnar. Certifikatet skall innehålla uppgift om anläggningsinnehavarens namn och adress samt säkerhetens belopp, art och varaktighet; dessa uppgifter få ej motbevisas av den som utställt

contestés par la personne par laquelle ou pour le compte de laquelle il a été délivré. Le certificat doit également désigner les substances nucléaires et l'itinéraire couverts par la garantie et comporter une déclaration de l'autorité publique compétente que la personne visée est un exploitant au sens de la présente Convention.

d) La législation d'une Partie Contractante peut prévoir qu'à des conditions qu'elle détermine, un transporteur peut être substitué, en ce qui concerne la responsabilité prévue par la présente Convention, à un exploitant d'une installation nucléaire située sur le territoire de ladite Partie Contractante, par décision de l'autorité publique compétente, à la demande du transporteur et avec l'accord de l'exploitant, si les conditions requises à l'article 10 (a) sont remplies. Dans ce cas, le transporteur est considéré, aux fins de la présente Convention, pour les accidents nucléaires survenus en cours de transport de substances nucléaires, comme exploitant d'une installation nucléaire située sur le territoire de ladite Partie Contractante.

behalf the certificate was issued. The certificate shall also indicate the nuclear substances and the carriage in respect of which the security applies and shall include a statement by the competent public authority that the person named is an operator within the meaning of this Convention.

(d) A Contracting Party may provide by legislation that, under such terms as may be contained therein and upon fulfilment of the requirements of Article 10 (a), a carrier may, at his request and with the consent of an operator of a nuclear installation situated in its territory, by decision of the competent public authority, be liable in accordance with this Convention in place of that operator. In such case for all the purposes of this Convention the carrier shall be considered, in respect of nuclear incidents occurring in the course of carriage of nuclear substances, as an operator of a nuclear installation on the territory of the Contracting Party whose legislation so provides.

Article 5

a) Si les combustibles nucléaires, produits ou déchets radioactifs mis en jeu dans un accident nucléaire ont été détenus successivement dans plusieurs installations nucléaires et sont détenus dans une installation nucléaire au moment où le dommage

Article 5

(a) If the nuclear fuel or radioactive products or waste involved in a nuclear incident have been in more than one nuclear installation and are in a nuclear installation at the time damage is caused, no operator of any nuclear installation in which

certifikatet eller den på vilkens vägnar det utställts. Certifikatet skall också ange det nukleära material som försäkringen eller garantin avser samt innehålla förklaring av behörig myndighet i anläggningsstaten att den person vilken angivits som anläggningsinnehavare är innehavare av nukleär anläggning i konventionens mening.

(d) Fördragsslutande part kan genom lagstiftning föreskriva, att på de villkor som anges däri och under förutsättning att vad som föreskrivits i artikel 10 (a) uppfyllts en transportör kan, på hans begäran och med samtycke av innehavaren av en nukleär anläggning belägen inom partens territorium, enligt beslut av behörig myndighet bli ansvarig enligt denna konvention i stället för anläggningsinnehavaren. I sådant fall skall transportören i de hänseenden som avses i denna konvention och i fråga om nukleära olyckor som inträffa under transport av nukleära substanser anses som innehavare av nukleär anläggning inom den fördragsslutande parts område i vars lagstiftning föreskrifterna meddelats.

Artikel 5

(a) Om nukleärt bränsle eller radioaktiva produkter eller avfallsämnen, som medverkat vid en nukleär olycka, funnits i flera nukleära anläggningar efter varandra och finnas i en nukleär anläggning vid den tidpunkt då skadan orsakas, är

est causé, aucun exploitant d'une installation dans laquelle ils ont été détenus antérieurement n'est responsable du dommage.

b) Toutefois, si un dommage est causé par un accident nucléaire survenu dans une installation nucléaire et ne mettant en cause que des substances nucléaires qui y sont stockées en cours de transport, l'exploitant de cette installation n'est pas responsable lorsqu'un autre exploitant ou une autre personne est responsable en vertu de l'article 4.

c) Si les combustibles nucléaires, produits ou déchets radioactifs mis en jeu dans un accident nucléaire ont été détenus dans plusieurs installations nucléaires et ne sont pas détenus dans une installation nucléaire au moment où le dommage est causé, aucun exploitant autre que l'exploitant de la dernière installation nucléaire dans laquelle ils ont été détenus, avant que le dommage ait été causé, ou que l'exploitant qui les a pris en charge ultérieurement, n'est responsable du dommage.

d) Ci le dommage implique la responsabilité de plusieurs exploitants conformément à la présente Convention, leur responsabilité est solidaire et cumulative; toutefois, lorsqu'une telle responsabilité résulte du dommage causé par un accident nucléaire mettant en jeu des substances nucléaires en cours de transport, soit dans un seul et même moyen de transport, soit, en cas de stockage en cours de transport, dans une seule et même installation nucléaire, le mon-

they have previously been shall be liable for the damage.

(b) Where, however, damage is caused by a nuclear incident occurring in a nuclear installation and involving only nuclear substances stored there in incidentally to their carriage, the operator of the nuclear installation shall not be liable where another operator or person is liable pursuant to Article 4.

(c) If the nuclear fuel or radioactive products or waste involved in a nuclear incident have been in more than one nuclear installation and are not in a nuclear installation at the time damage is caused, no operator other than the operator of the last nuclear installation in which they were before the damage was caused or an operator who has subsequently taken them in charge shall be liable for the damage.

(d) If damage gives rise to liability of more than one operator in accordance with this Convention, the liability of these operators shall be joint and several: provided that where such liability arises as a result of damage caused by a nuclear incident involving nuclear substances in the course of carriage in one and the same means of transport, or, in the case of storage incidental to the carriage, in one and the same nuclear installation, the maximum

icke innehavaren av någon av de anläggningar i vilka ämnena tidigare funnits ansvarig för skadan.

(b) Om emellertid skada orsakats av en nukleär olycka, vilken inträffat i en nukleär anläggning och vid vilken endast sådana nukleära substanser medverkat som tillfälligt förvarats i anläggningen i anslutning till transport av ämnena, är innehavaren av den nukleära anläggningen icke ansvarig, om en annan anläggningsinnehavare eller annan person är ansvarig enligt artikel 4.

(c) Om nukleärt bränsle eller radioaktiva produkter eller avfallsämnen, som medverkat vid en nukleär olycka, funnits i flera än en nukleär anläggning men icke finnas i en sådan anläggning vid den tidpunkt då skadan orsakas, åvilar ansvarigheten ingen annan än innehavaren av den anläggning i vilken ämnena senast funnos före sagda tidpunkt eller, om ämnena efter att ha förts från denna anläggning tagits i förvar av annan anläggningsinnehavare, den sistnämnde.

(d) Om två eller flera anläggningsinnehavare äro ansvariga för samma skada enligt denna konvention, är ansvarigheten solidarisk och kumulativ. Om ansvarigheten avser skada som orsakats av en nukleär olycka, vid vilken medverkat nukleära substanser som befunno sig under transport på ett och samma transportmedel eller som i anslutning till transport av ämnena voro tillfälligt upplagda i en och samma nukleära anläggning, utgör dock

tant total maximum de la responsabilité desdits exploitants est égal au montant le plus élevé fixé pour un des exploitants conformément à l'article 7. En aucun cas, la responsabilité d'un exploitant résultant d'un accident nucléaire ne peut dépasser le montant fixé, en ce qui le concerne, à l'article 7.

Article 6

a) Le droit à réparation pour un dommage causé par un accident nucléaire ne peut être exercé que contre un exploitant responsable de ce dommage conformément à la présente Convention; il peut également être exercé contre l'assureur ou contre toute autre personne ayant accordé une garantie financière à l'exploitant conformément à l'article 10, si un droit d'action directe contre l'assureur ou toute personne ayant accordé une garantie financière est prévu par le droit national.

b) Sous réserve des dispositions du présent article, aucune autre personne n'est tenue de réparer un dommage causé par un accident nucléaire; toutefois, cette disposition ne peut affecter l'application des accords internationaux dans le domaine des transports qui sont en vigueur ou ouverts à la signature, à la ratification ou à l'adhésion, à la date de la présente Convention.

c) i) Aucune disposition de la présente Convention n'affecte la responsabilité :

1. de toute personne physique qui, par un acte ou une omission procédant de l'intention de causer un

total amount for which such operators shall be liable shall be the highest amount established with respect to any of them pursuant to Article 7 and provided that in no case shall any one operator be required, in respect of a nuclear incident, to pay more than the amount established with respect to him pursuant to Article 7.

Article 6

(a) The right to compensation for damage caused by a nuclear incident may be exercised only against an operator liable for the damage in accordance with this Convention, or, if a direct right of action against the insurer or other financial guarantor furnishing the security required pursuant to Article 10 is given by national law, against the insurer or other financial guarantor.

(b) Except as otherwise provided in this Article, no other person shall be liable for damage caused by a nuclear incident, but this provision shall not affect the application of any international agreement in the field of transport in force or open for signature, ratification or accession at the date of this Convention.

(c) (i) Nothing in this Convention shall affect the liability:

1. of any individual for damage caused by a nuclear incident for which the operator, by virtue of Ar-

maximibeloppet för anläggningsinnehavarnas sammanlagda ansvarighet det högsta ansvarighetsbelopp som gäller för någon av dem enligt artikel 7. Ansvarigheten för en anläggningsinnehavare i anledning av en och samma nukleära olycka får icke i något fall överstiga det ansvarighetsbelopp som gäller för honom enligt artikel 7.

Artikel 6

(a) Anspråk på skadestånd i anledning av en nukleär olycka kan icke göras gällande mot någon annan än den anläggningsinnehavare som svarar för skadan enligt denna konvention eller, om direkt talan mot försäkringsgivare eller den som ställt säkerhet enligt artikel 10 är medgiven enligt nationell lag, mot denne.

(b) Om annat icke följer av denna artikel är ingen annan person ansvarig för skada orsakad av en nukleär olycka. Denna bestämmelse inverkar dock icke på tillämpningen av sådant internationellt fördrag inom transportväsendets område som var i kraft eller öppet för undertecknande, ratifikation eller anslutning på dagen för denna konvention.

(c) (i) Ingen bestämmelse i denna konvention skall inverka på ansvarigheten

1. för fysisk person beträffande sådan skada orsakad av en nukleär olycka för vilken anläggningsinne-

dommage, a causé un dommage résultant d'un accident nucléaire dont l'exploitant, conformément à l'article 3 (a) (ii) (1) et (2) ou à l'article 9, n'est pas responsable en vertu de la présente Convention;

2. de la personne dûment autorisée à exploiter un réacteur faisant partie d'un moyen de transport pour un dommage causé par un accident nucléaire, lorsqu'un exploitant n'est pas responsable de ce dommage en vertu de l'article 4 (a) (iii) ou (b) (iii).

ii) L'exploitant ne peut être rendu responsable, en dehors de la présente Convention, d'un dommage causé par un accident nucléaire, sauf lorsqu'il n'est pas fait usage de l'article 7 (c), et alors seulement dans la mesure où des dispositions particulières ont été prises en ce qui concerne le dommage au moyen de transport, soit dans la législation nationale, soit dans la législation de la Partie Contractante sur le territoire de laquelle est située l'installation nucléaire.

d) Toute personne qui a réparé un dommage causé par un accident nucléaire en vertu d'un accord international visé au paragraphe (b) du présent article ou en vertu de la législation d'un État non-Contractant acquiert par subrogation, à concurrence de la somme versée, les droits dont la personne ainsi indemnisée aurait bénéficié en vertu de la présente Convention.

e) Toute personne ayant son lieu principal d'exploitation sur le territoire

ticle 3 (a) (ii) (1) and (2) or Article 9, is not liable under this Convention and which results from an act or omission of that individual done with intent to cause damage;

2. of a person duly authorized to operate a reactor comprised in a means of transport for damage caused by a nuclear incident when an operator is not liable for such damage pursuant to Article 4 (a) (iii) or (b) (iii).

(ii) The operator shall incur no liability outside this Convention for damage caused by a nuclear incident except where use has not been made of the right provided for in Article 7 (c), and then only to the extent that national legislation or the legislation of the Contracting Party in whose territory the nuclear installation of the operator liable is situated has made specific provisions concerning damage to the means of transport.

(d) Any person who has paid compensation in respect of damage caused by a nuclear incident under any international agreement referred to in paragraph (b) of this Article or under any legislation of a non-Contracting State shall, up to the amount which he has paid, acquire by subrogation the rights under this Convention of the person suffering damage whom he has so compensated.

(e) Any person who has his principal place of business in the terri-

havaren på grund av artikel 3 (a) (ii) (1) och (2) eller artikel 9 icke är ansvarig enligt denna konvention och vilken framkallats genom uppsåtligt handlande eller uppsåtlig underlåtenhet av en sådan person;

2. för en person, som vederbörligen bemyndigats att driva en reaktor ingående i ett transportmedel beträffande sådan skada genom en nukleär olycka för vilken anläggningsinnehavaren icke är ansvarig enligt artikel 4 (a) (iii) eller (d) (iii).

(ii) Innehavaren av en nukleär anläggning är icke ansvarig enligt andra bestämmelser än dem som innefattas i denna konvention för skada orsakad av en nukleär olycka utom i fall då den rätt som omförmäles i artikel 7 (c) utnyttjats och i sådant fall endast i den omfattning som nationell lag eller lagen i den fördragsslutande part inom vars område den ansvarige anläggningsinnehavarens nukleära anläggning är belägen innehåller särskilda bestämmelser beträffande skada på transportmedlet.

(d) Den som har betalat ersättning för skada orsakad av en nukleär olycka enligt sådant internationellt fördrag som avses under (b) i denna artikel eller enligt lagstiftningen i en icke-fördragsslutande stat, inträder med avseende på de belopp han har utgivit i de rättigheter som enligt denna konvention tillkommer den skadelidande till vilken han sålunda utgivit skadestånd.

(e) Var och en som har sitt huvudkontor inom en fördragsslutan-

toire d'une Partie Contractante, ou ses préposés, qui ont réparé un dommage nucléaire causé par un accident nucléaire survenu sur le territoire d'un État non-Contractant ou un dommage subi sur ce territoire, acquièrent, à concurrence de la somme versée, les droits dont la personne ainsi indemnisée aurait bénéficié en l'absence de l'article 2.

f) L'exploitant n'a un droit de recours que :

i) si le dommage résulte d'un acte ou d'une omission procédant de l'intention de causer un dommage, contre la personne physique auteur de l'acte ou de l'omission intentionnelle;

ii) si et dans la mesure où le recours est prévu expressément par contrat.

g) Pour autant que l'exploitant ait un droit de recours contre une personne en vertu du paragraphe (f) du présent article, ladite personne ne peut avoir un droit contre l'exploitant en vertu des paragraphes (d) ou (e) du présent article.

h) Si la réparation du dommage met en jeu un régime national ou public d'assurance médicale, de sécurité sociale ou de réparation des accidents du travail et maladies professionnelles, les droits des bénéficiaires de ce régime et les recours éventuels pouvant être exercés contre l'exploitant sont réglés par la loi

tory of a Contracting Party or who is the servant of such a person and who has paid compensation in respect of damage caused by a nuclear incident occurring in the territory of a non-Contracting State or in respect of damage suffered in such territory shall, up to the amount which he has paid, acquire the rights which the person so compensated would have had against the operator but for the provisions of Article 2.

(f) The operator shall have a right of recourse only:

(i) if the damage caused by a nuclear incident results from an act or omission done with intent to cause damage, against the individual acting or omitting to act with such intent;

(ii) if and to the extent that it is so provided expressly by contract.

(g) If the operator has a right of recourse to any extent pursuant to paragraph (f) of this Article against any person, that person shall not, to that extent, have a right against the operator under paragraphs (d) or (e) of this Article.

(h) Where provisions of national or public health insurance, social security, workmen's compensation or occupational disease compensation systems include compensation for damage caused by a nuclear incident, rights of beneficiaries of such systems and rights of recourse by virtue of such systems shall be

de parts område eller är anställd hos sådan person och som har utgivit ersättning för skada orsakad av en nukleär olycka, vilken inträffat inom en icke fördragsslutande stats område, eller för skada som uppkommit inom sådant område, äger intill det belopp som han utgivit samma rättigheter mot anläggningsinnehavaren som skulle ha tillkommit den person till vilken ersättning utgivits, om bestämmelserna i artikel 2 icke gällt.

(f) Anläggningsinnehavaren äger återkravsrätt endast

(i) om den skada som orsakats av en nukleär olycka framkallats genom uppsåtligt handlande eller uppsåtlig underlåtenhet och i sådant fall mot den fysiska person som med sådant uppsåt handlat eller underlåtit att handla;

(ii) om och i den mån uttryckliga föreskrifter därom intagits i avtal.

(g) Om anläggningsinnehavaren har återkravsrätt i någon omfattning enligt bestämmelserna under (f) i denna artikel mot någon person, äger den sistnämnde i motsvarande mån icke någon rätt mot anläggningsinnehavaren enligt vad som sägs under (d) eller (e) i denna artikel.

(h) Om genom ett nationellt eller annat offentligt system för allmän sjukförsäkring, social säkerhet eller ersättning för olycksfall i arbete eller yrkessjukdom ersättning beredes även för skada i följd av nukleär olycka, skall enligt lagen i det land som inrättat systemet eller enligt föreskrifter utfärdade av den

de la Partie Contractante ou les règlements de l'organisation intergouvernementale ayant établi ce régime.

Article 7

a) Le total des indemnités payables pour un dommage causé par un accident nucléaire ne peut dépasser le montant maximum de la responsabilité, fixé conformément au présent article.

b) Le montant maximum de la responsabilité de l'exploitant pour les dommages causés par un accident nucléaire est fixé à 15.000.000 d'unités de compte de l'Accord Monétaire Européen, telles qu'elles sont définies à la date de la présente Convention (appelées ci-après « unités de compte »). Toutefois, un autre montant plus ou moins élevé peut être fixé par la législation d'une Partie Contractante, compte tenu de la possibilité pour l'exploitant d'obtenir l'assurance ou une autre garantie financière requise à l'article 10, sans toutefois que le montant ainsi fixé puisse être inférieur à 5.000.000 d'unités de compte. Les montants prévus au présent paragraphe peuvent être convertis en monnaie nationale en chiffres ronds.

c) L'exception résultant de l'alinéa (a) (ii) (2) de l'article 3 peut être écartée par la législation d'une Partie Contractante, à condition

determined by the law of the Contracting Party or by the regulations of the inter-Governmental organisation which has established such systems.

Article 7

(a) The aggregate of compensation required to be paid in respect of damage caused by a nuclear incident shall not exceed the maximum liability established in accordance with this Article.

(b) The maximum liability of the operator in respect of damage caused by a nuclear incident shall be 15,000,000 European Monetary Agreement units of account as defined at the date of this Convention (hereinafter referred to as "units of account") : provided that any Contracting Party, taking into account the possibilities for the operator of obtaining the insurance or other financial security required pursuant to Article 10, may establish by legislation a greater or less amount, but in no event less than 5,000,000 units of account. The sums mentioned above may be converted into national currency in round figures.

(c) Any Contracting Party may by legislation provide that the exception in Article 3 (a) (ii) (2) shall not apply : provided that in no case

mellanstatliga organisation som inrättat systemet avgöras i vilken omfattning de som äro ersättningsberättigade enligt systemet äga rätt till skadestånd av anläggningsinnehavaren samt huruvida och i sådant fall i vilken omfattning regressrätt föreligger mot anläggningsinnehavaren i anledning av att utbetalning skett enligt systemets regler.

Artikel 7

(a) Det sammanlagda ersättningsbelopp som skall utbetalas för skada orsakad av en enda nukleär olycka får icke överstiga det högsta ansvarighetsbelopp som föreskrivits enligt denna artikel.

(b) Maximibeloppet för anläggningsinnehavarens ansvarighet i anledning av skador orsakade av en nukleär olycka utgör 15 miljoner sådana betalningsenheter som avses i det europeiska monetära avtalet med den bestämning av enheten som gäller på dagen för denna konvention (nedan kallade »betalningsenheter»). Fördragsslutande part äger emellertid, under hänsynstagande till möjligheten för anläggningsinnehavaren att erhålla försäkring eller annan ekonomisk garanti enligt artikel 10, i sin lagstiftning föreskriva ett högre eller ett lägre belopp, dock icke i något fall mindre än 5 miljoner betalningsenheter. Nu angivna belopp må konverteras till nationell valuta i runda tal.

(c) Fördragsslutande part kan genom bestämmelse i sin lagstiftning föreskriva, att det i artikel 3 (a) (ii) (2) angivna undantaget icke skall

qu'en aucun cas l'inclusion des dommages au moyen de transport n'ait pour effet de réduire la responsabilité de l'exploitant pour les autres dommages à un montant inférieur à 5.000.000 d'unités de compte.

shall the inclusion of damage to the means of transport result in reducing the liability of the operator in respect of other damage to an amount less than 5,000,000 units of account.

d) Le montant fixé en vertu du paragraphe (b) du présent article pour la responsabilité des exploitants d'installations nucléaires situées sur le territoire d'une Partie Contractante ainsi que les dispositions de la législation d'une Partie Contractante prises en vertu du paragraphe (c) du présent article, s'appliquent à la responsabilité desdits exploitants quel que soit le lieu de l'accident nucléaire.

(d) The amount of liability of operators of nuclear installations in the territory of a Contracting Party established in accordance with paragraph (b) of this Article as well as the provisions of any legislation of a Contracting Party pursuant to paragraph (c) of this Article shall apply to the liability of such operators wherever the nuclear incident occurs.

e) Une Partie Contractante peut subordonner le transit de substances nucléaires à travers son territoire, à la condition que le montant maximum de la responsabilité de l'exploitant étranger en cause soit augmenté, si elle estime que ledit montant ne couvre pas d'une manière adéquate les risques d'un accident nucléaire au cours de ce transit. Toutefois, le montant maximum ainsi augmenté ne peut excéder le montant maximum de la responsabilité des exploitants d'installations nucléaires situées sur le territoire de cette Partie Contractante.

(e) A Contracting Party may subject the transit of nuclear substances through its territory to the condition that the maximum amount of liability of the foreign operator concerned be increased, if it considers that such amount does not adequately cover the risks of a nuclear incident in the course of the transit: provided that the maximum amount thus increased shall not exceed the maximum amount of liability of operators of nuclear installations situated in its territory.

f) Les disposition du paragraphe (e) du présent article ne s'appliquent pas :

i) au transport par mer lorsqu'il

(f) The provisions of paragraph (e) of this Article shall not apply:

(i) to carriage by sea where, un-

gälla. Den omständigheten att skada å transportmedlet inbegripes under ansvarigheten får dock icke i något fall leda till att anläggningsinnehavarens skyldighet att utge ersättning för andra skador kommer att avse lägre belopp än 5 miljoner betalningsenheter.

(d) Det ansvarighetsbelopp som enligt bestämmelserna under (b) i denna artikel fastställts för innehavare av nukleära anläggningar belägna inom en fördragsslutande parts område liksom de bestämmelser i en föredragsslutande parts lag vilka meddelats med stöd av bestämmelserna under (c) i denna artikel gälla i fråga om berörda anläggningsinnehavares ansvarighet oavsett var den nukleära olyckan inträffat.

(e) Fördragsslutande part äger som villkor för rätten att transitera nukleära substanser genom eller över dess territorium föreskriva, att maximibeloppet för den under transporten ansvarige utländske anläggningsinnehavarens skadeståndsskyldighet höjes, om staten i fråga finner att detta belopp icke på skäligt sätt täcker de risker som äro förbundna med en nukleär olycka under transiteringen. Belopp till vilket ansvarighetssumman sålunda höjes får dock icke överskrida det ansvarighetsbelopp som gäller för innehavare av nukleära anläggningar inom nämnda fördragsslutande parts område.

(f) Bestämmelserna under (e) i denna artikel äro icke tillämpliga

(i) på sjötransport i fall då det

y a, en vertu du droit international, un droit de refuge dans les ports de ladite Partie Contractante, par suite d'un danger imminent, ou un droit de passage inoffensif à travers son territoire;

ii) au transport par air lorsqu'il y a, en vertu d'un accord ou du droit international, un droit de survol du territoire ou d'atterrissage sur le territoire de ladite Partie Contractante.

g) Les intérêts et dépens liquidés par le tribunal saisi d'une action en réparation en vertu de la présente Convention ne sont pas considérés comme des indemnités au sens de la présente Convention et sont dus par l'exploitant en sus du montant des réparations qui peuvent être dues en vertu du présent article.

Article 8

a) Les actions en réparation, en vertu de la présente Convention, doivent être intentées sous peine de déchéance, dans le délai de dix ans à compter de l'accident nucléaire. Toutefois, la législation nationale peut fixer un délai de déchéance supérieur à dix ans, si la Partie Contractante sur le territoire de laquelle est située l'installation nucléaire dont l'exploitant est responsable prévoit des mesures pour couvrir la responsabilité de l'exploitant à l'égard des actions en réparation introduites après l'expiration du délai de dix ans et pendant la période de prolongation de ce délai. Toutefois, cette prolongation du délai de déchéance ne peut porter atteinte en aucun cas aux droits à réparation

der international law, there is a right of entry in cases of urgent distress into the ports of such Contracting Party or a right of innocent passage through its territory; or

(ii) to carriage by air where, by agreement or under international law there is a right to fly over or land on the territory of such Contracting Party.

(g) Any interest and costs awarded by a court in actions for compensation under this Convention shall not be considered to be compensation for the purposes of this Convention and shall be payable by the operator in addition to any sum for which he is liable in accordance with this Article.

Article 8

(a) The right of compensation under this Convention shall be extinguished if an action is not brought within ten years from the date of the nuclear incident. National legislation may, however, establish a period longer than ten years if measures have been taken by the Contracting Party in whose territory the nuclear installation of the operator liable is situated to cover the liability of that operator in respect of any actions for compensation begun after the expiry of the period of ten years and during such longer period : provided that such extension of the extinction period shall in no case affect the right of compensation under this Convention of any person who has brought an action

enligt internationella rättsgrundsatser föreligger rätt att med anledning av hotande fara söka nödhamn i ifrågavarande stat eller rätt till oskadlig genomfart genom dess territorialvatten;

(ii) vid lufttransport i fall då det enligt internationell överenskommelse eller internationella rättsgrundsatser föreligger rätt att flyga över eller landa inom den ifrågavarande statens område.

(g) Sådan ränta och rättegångskostnad, som utdömts av domstol i mål angående skadestånd enligt denna konvention betraktas icke som skadestånd i konventionens mening utan skall utges av anläggningsinnehavaren utöver skadeståndsbelopp som han har att betala enligt denna artikel.

Artikel 8

(a) Rätten till ersättning enligt denna konvention upphör, om talan icke väckts inom tio år från dagen för den nukleära olyckan. Genom nationell lagstiftning kan emellertid fastställas en längre period än tio år, om den fördragsslutande part inom vars område den ansvarige anläggningsinnehavarens nukleära anläggning är belägen vidtagit åtgärder för att täcka anläggningsinnehavarens ansvarighet i fråga om ersättningsanspråk som göras gällande efter utgången av tioårsperioden samt under den sålunda bestämda längre perioden, dock att en sådan utsträckning av preskriptionstiden icke i något fall får inverka på den rätt till ersättning enligt denna konvention som tillkommer en person,

en vertu de la présente Convention des personnes ayant intenté contre l'exploitant une action du fait de décès ou de dommages aux personnes avant l'expiration dudit délai de dix ans.

b) Dans le cas de dommage causé par un accident nucléaire mettant en jeu des combustibles nucléaires, produits ou déchets radioactifs qui étaient, au moment de l'accident, volés, perdus, jetés par-dessus bord ou abandonnés et n'avaient pas été récupérés, le délai visé au paragraphe (a) de cet article est calculé à partir de la date de cet accident nucléaire, mais il ne peut en aucun cas être supérieur à vingt ans à compter de la date du vol, de la perte, du jet par-dessus bord ou de l'abandon.

c) La législation nationale peut fixer un délai de déchéance ou de prescription de deux ans au moins, soit à compter du moment où le lésé a eu connaissance du dommage et de l'exploitant responsable, soit à compter du moment où il a dû raisonnablement en avoir connaissance, sans que le délai établi en vertu des paragraphes (a) et (b) de cet article puisse être dépassé.

d) Dans les cas prévus à l'article 13 (c) (ii), il n'y a pas de déchéance de l'action en réparation si, dans le délai prévu au paragraphe (a) du présent article.

i) une action a été intentée, avant que le Tribunal visé à l'article 17

in respect of loss of life or personal injury against the operator before the expiry of the period of ten years.

(b) In the case of damage caused by a nuclear incident involving nuclear fuel or radioactive products or waste which, at the time of the incident have been stolen, lost, jettisoned or abandoned and have not yet been recovered, the period established pursuant to paragraph (a) of this Article shall be computed from the date of that nuclear incident, but the period shall in no case exceed twenty years from the date of the theft, loss, jettison or abandonment.

(c) National legislation may establish a period of not less than two years for the extinction of the right or as a period of limitation either from the date at which the person suffering damage has knowledge or from the date at which he ought reasonably to have known of both the damage and the operator liable: provided that the period established pursuant to paragraphs (a) and (b) of this Article shall not be exceeded.

(d) Where the provisions of Article 13 (c) (ii) are applicable, the right of compensation shall not, however, be extinguished if, within the time provided for in paragraph (a) of this Article,

(i) prior to the determination by the Tribunal referred to in Article

vilken före utgången av tioårsperioden har väckt talan mot anläggningsinnehavaren om ersättning i anledning av personskada.

(b) Om skada orsakats av en nukleär olycka, vid vilken medverkat nukleärt bränsle eller radioaktiva produkter eller avfallsämnen som vid tiden för olyckan stulits, gått förlorade eller övergivits och icke därefter åter tillvaratagits, skall den frist som fastställts enligt bestämmelserna under (a) i denna artikel räknas från dagen från den nukleära olyckan, men den skall icke i något fall överstiga tjugo år räknat från dagen för stölden, förlusten eller övergivandet.

(c) Genom nationell lagstiftning kan fastställas en kortare frist inom vilken talan skall väckas eller skadeståndsanspråket anmälas. Denna frist får icke understiga två år räknat antingen från den tidpunkt då den skadelidande fick kännedom om skadan och om den för skadan ansvarige anläggningsinnehavaren eller från den tidpunkt då han skäligen bort ha sådan kännedom, dock att den preskriptionstid som fastställts enligt bestämmelserna under (a) och (b) i denna artikel icke får överskridas.

(d) I fall som avses i artikel 13 (c) (ii) förloras icke talerätten om, inom den frist som anges under (a) i denna artikel,

(i) innan beslut meddelats av den internationella domstol varom stad-

n'ait pris une décision, devant l'un des tribunaux entre lesquels ledit Tribunal peut choisir si le Tribunal désigne comme tribunal compétent, un autre tribunal que celui devant lequel l'action a déjà été intentée, il peut fixer un délai dans lequel l'action doit être intentée devant le tribunal compétent ainsi désigné;

ii) une demande a été introduite auprès d'une Partie Contractante intéressée en vue de la désignation du tribunal compétent par le Tribunal conformément à l'article 13 (c) (ii), à condition qu'une action soit intentée après cette désignation dans le délai qui serait fixé par ledit Tribunal.

e) Sauf disposition contraire du droit national, une personne ayant subi un dommage causé par un accident nucléaire qui a intenté une action en réparation dans le délai prévu au présent article peut présenter une demande complémentaire en cas d'aggravation du dommage après l'expiration de ce délai, tant qu'un jugement définitif n'est pas intervenu.

Article 9

L'exploitant n'est pas responsable des dommages causés par un accident nucléaire si cet accident est dû directement à des actes de conflit armé, d'hostilités, de guerre civile, d'insurrection ou, sauf disposition contraire de la législation de la Partie Contractante sur le territoire de laquelle est située son installation

17, an action has been brought before any of the courts from which the Tribunal can choose; if the Tribunal determines that the competent court is a court other than that before which such action has already been brought, it may fix a date by which such action has to be brought before the competent court so determined; or

(ii) a request has been made to a Contracting Party concerned to initiate a determination by the Tribunal of the competent court pursuant to Article 13 (c) (ii) and an action is brought subsequent to such determination within such time as may be fixed by the Tribunal.

(e) Unless national law provides to the contrary, any person suffering damage caused by a nuclear incident who has brought an action for compensation within the period provided for in this Article may amend his claim in respect of any aggravation of the damage after the expiry of such period provided that final judgment has not been entered by the competent court.

Article 9

The operator shall not be liable for damage caused by a nuclear incident directly due to an act of armed conflict, hostilities, civil war, insurrection or, except in so far as the legislation of the Contracting Party in whose territory his nuclear installation is situated may provide to the contrary, a grave natural disaster of an exceptional character.

gas i artikel 17 talan väckts vid en av de domstolar bland vilka den internationella domstolen äger välja; utser den internationella domstolen som behörig domstol annan domstol än den vid vilken talan redan väckts, äger den internationella domstolen bestämma en frist inom vilken talan skall väckas vid den domstol som sålunda angivits som behörig; eller

(ii) hemställan gjorts hos någon fördragsslutande part att den skall begära hos den internationella domstolen att behörig domstol utses enligt artikel 13 (c) (ii) samt, sedan den internationella domstolen meddelat sitt beslut, talan väckts inom tid som bestämts av sistnämnda domstol.

(e) Om icke annat föreskrives i nationell lag, har den som lidit skada till följd av en nukleär olycka och som väckt talan inom tid som anges i denna artikel rätt att utvidga sin talan, om skadan förvärrats efter utgången av denna tid och saken icke slutligt avgjorts.

Artikel 9

Anläggningsinnehavaren är icke ansvarig för skada orsakad av en nukleär olycka, vilken är en direkt följd av krigshandling under väpnad konflikt eller häremot svarande handling under inbördeskrig eller uppror eller, om icke lagstiftningen i den fördragsslutande part inom vars område anläggningsinnehavarens nukleära anläggning är belägen

nucléaire, à des cataclysmes naturels de caractère execptionnel.

Article 10

a) Tout exploitant devra être tenu, pour faire face à la responsabilité prévue par la présente Convention, d'avoir et de maintenir, à concurrence du montant fixé conformément à l'article 7, une assurance ou une autre garantie financière correspondant au type et aux conditions déterminés par l'autorité publique compétente.

b) L'assureur ou toute autre personne ayant accordé une garantie financière ne peut suspendre l'assurance ou la garantie financière prévue au paragraphe (a) du présent article, ou y mettre fin sans un préavis de deux mois au moins donné par écrit à l'autorité publique compétente, ou, dans la mesure où ladite assurance ou autre garantie financière concerne un transport de substances nucléaires, pendant la durée de ce transport.

c) Les sommes provenant de l'assurance, de la réassurance ou d'une autre garantie financière ne peuvent servir qu'à la réparation des dommages causés par un accident nucléaire.

Article 11

La nature, la forme et l'étendue de la réparation, ainsi que la répartition équitable des indemnités sont régies, dans les limites prévues par la présente Convention, par le droit national.

Article 10

(a) To cover the liability under this Convention, the operator shall be required to have and maintain insurance or other financial security of the amount established pursuant to Article 7 and of such type and terms as the competent public authority shall specify.

(b) No insurer or other financial guarantor shall suspend or cancel the insurance or other financial security provided for in paragraph (a) of this Article without giving notice in writing of at least two months to the competent public authority or in so far as such insurance or other financial security relates to the carriage of nuclear substances, during the period of the carriage in question.

(c) The sums provided as insurance, reinsurance, or other financial security may be drawn upon only for compensation for damage caused by a nuclear incident.

Article 11

The nature, form and extent of the compensation, within the limits of this Convention, as well as the equitable distribution thereof, shall be governed by national law.

föreskriver annat, av en allvarlig naturkatastrof av osedvanlig art.

Artikel 10

(a) För att täcka skadeståndsansvar enligt denna konvention är anläggningsinnehavaren skyldig att teckna och hålla vid makt försäkring eller annan ekonomisk säkerhet till det belopp som fastställts som ansvarighetsbelopp enligt artikel 7. Försäkringens eller säkerhetens art och villkor skola godkännas av vederbörande myndighet.

(b) Försäkringsgivaren eller den som ställt annan säkerhet äger icke tillfälligt eller definitivt fritaga sig ansvarighet enligt bestämmelserna under (a) utan att ha lämnat skriftligt meddelande härom till vederbörande myndighet minst två månader i förväg. Avser försäkringen eller säkerheten transport av nukleära substanser får fritagande från ansvarighet icke ske så länge transporten pågår.

(c) Belopp härrörande ur försäkring, återförsäkring eller annan ekonomisk säkerhet får icke användas för annat ändamål än ersättning för skador orsakade av nukleär olycka.

Artikel 11

Frågor om skadeståndens art, form och omfattning liksom om rättvis fördelning av tillgängliga medel avgöras, inom de gränser som konventionen uppdrager, enligt nationell lag.

Article 12

Les indemnités payables conformément à la présente Convention, les primes d'assurance et de réassurance ainsi que les sommes provenant de l'assurance, de la réassurance ou d'une autre garantie financière en vertu de l'article 10 et les intérêts et dépens visés à l'article 7 (g), sont librement transférables entre les zones monétaires des Parties Contractantes.

Article 13

a) Sauf dans les cas où le présent article en dispose autrement, les tribunaux de la Partie Contractante sur le territoire de laquelle l'accident nucléaire est survenu, sont seuls compétents pour statuer sur les actions introduites en vertu des articles 3, 4, 6 (a) et 6 (e).

b) Lorsqu'un accident nucléaire survient hors des territoires des Parties Contractantes, ou que le lieu de l'accident nucléaire ne peut être déterminé avec certitude, les tribunaux de la Partie Contractante sur le territoire de laquelle est située l'installation nucléaire dont l'exploitant est responsable sont seuls compétents.

c) Lorsqu'en vertu des paragraphes (a) ou (b) du présent article les tribunaux des plusieurs Parties Contractantes sont compétents, la compétence est attribuée,

i) si l'accident nucléaire est survenu en partie en dehors du territoire de toute Partie Contractante et en partie sur le territoire d'une seule Partie Contractante, aux tribunaux de cette dernière;

Article 12

Compensation payable under this Convention, insurance and reinsurance premiums, sums provided as insurance, reinsurance, or other financial security required pursuant to Article 10, and interest and costs referred to in Article 7 (g), shall be freely transferable between the monetary areas of the Contracting Parties.

Article 13

(a) Except as otherwise provided in this Article, jurisdiction over actions under Articles 3, 4, 6 (a) and 6 (e) shall lie only with the courts of the Contracting Party in whose territory the nuclear incident occurred.

(b) Where a nuclear incident occurs outside the territory of the Contracting Parties, or where the place of the nuclear incident cannot be determined with certainty, jurisdiction over such actions shall lie with the courts of the Contracting Party in whose territory the nuclear installation of the operator liable is situated.

(c) Where jurisdiction would lie with the courts of more than one Contracting Party by virtue of paragraphs (a) or (b) of this Article, jurisdiction shall lie,

(i) it the nuclear incident occurred partly outside the territory of any Contracting Party and partly in the territory of a single Contracting Party, with the courts of that Contracting Party; and

Artikel 12

Skadeståndsbelopp som erläggas enligt denna konvention, premier för försäkring och återförsäkring, belopp som utges på grund av försäkring, återförsäkring eller annan ekonomisk säkerhet enligt artikel 10 samt ränta och kostnader vilka omnämnas i artikel 7 (g) skola få fritt överföras mellan de fördragsslutande parternas monetära områden.

Artikel 13

(a) Om annat icke föreskrives i denna artikel, tillkommer jurisdiktion beträffande anspråk enligt artiklarna 3, 4, 6 (a) och 6 (e) endast domstolarna i den fördragsslutande part inom vars område den nukleära olyckan inträffade.

(b) Om en nukleär olycka inträffar utanför de fördragsslutande parternas områden eller om platsen för den nukleära olyckan icke kan bestämmas med säkerhet, tillkommer jurisdiktion över sådana anspråk domstolarna i den fördragsslutande part inom vars område den ansvarige anläggningsinnehavarens nukleära anläggning är belägen.

(c) Om jurisdiktion skulle tillkomma domstolarna i flera än en fördragsslutande part enligt bestämmelserna under (a) eller (b) i denna artikel, tillkommer jurisdiktion

(i) om den nukleära olyckan inträffat delvis utanför de fördragsslutande parternas områden och delvis inom en enda fördragsslutande parts område domstolarna i sistnämnda fördragsslutande part; och

ii) dans tout autre cas, aux tribunaux de la Partie Contractante désignée, à la demande d'une Partie Contractante intéressée, par le Tribunal visé à l'article 17, comme étant la plus directement liée à l'affaire.

d) Lorsque les jugements prononcés contradictoirement ou par défaut par le tribunal compétent en vertu des dispositions du présent article sont exécutoires d'après les lois appliquées par ce tribunal, ils deviennent exécutoires sur le territoire de toute autre Partie Contractante dés l'accomplissement des formalités prescrites par la Partie Contractante intéressée. Aucun nouvel examen du fond de l'affaire n'est admis. Cette disposition ne s'aplique pas aux jugements qui ne sont exécutoires que provisoirement.

e) Si une action en réparation est intentée contre une Partie Contractante en vertu de la présente Convention, ladite Partie Contractante ne peut invoquer son immunité de juridiction devant le tribunal compétent en vertu du présent article, sauf en ce qui concerne les mesures d'exécution.

Article 14

a) La présente Convention doit être appliquée sans aucune discrimination fondée sur la nationalité, le domicile ou la résidence.

b) Le « droit national » et la « législation nationale » signifient le droit ou la législation nationale du tribunal compétent en vertu de la présente Convention pour statuer sur les actions résultant d'un acci-

(ii) in any other case, with the courts of the Contracting Party determined, at the request of a Contracting Party concerned, by the Tribunal referred to in Article 17 as being the most closely related to the case in question.

(d) Judgments entered by the competent court under this Article after trial, or by default, shall, when they have become enforceable under the law applied by that court, become enforceable in the territory of any of the other Contracting Parties as soon as the formalities required by the Contracting Party concerned have been complied with. The merits of the case shall not be the subject of further proceedings. The foregoing provisions shall not apply to interim judgments.

(e) If an action is brought against a Contracting Party under this Convention, such Contracting Party may not, except in respect of measures of execution, invoke any jurisdictional immunities before the court competent in accordance with this Article.

Article 14

(a) This Convention shall be applied without any discrimination based upon nationality, domicile, or residence.

(b) "National law" and "national legislation" mean the national law or the national legislation of the court having jurisdiction under this Convention over claims arising out of a nuclear incident, and that law

(ii) i varje annat fall domstolarna i den fördragsslutande part som på framställning av en berörd fördragsslutande part bestämts av den i artikel 17 omnämnda domstolen som varande den part vilken har den närmaste anknytningen till saken.

(d) Dom — varunder inbegripes tredskodom — som meddelats av domstol vilken är behörig enligt denna artikel kan, när domen kan verkställas enligt den av domstolen tillämpade lagen, verkställas också i alla andra fördragsslutande parter, så snart de formella förutsättningar som föreskrivits i verkställighetslandet blivit uppfyllda. Ny prövning av den sak som avgjorts genom domen får icke äga rum. Dessa bestämmelser gälla dock icke dom som ej vunnit laga kraft.

(e) Väckes skadeståndstalan mot en fördragsslutande part enligt denna konvention, kan denna part icke annat än i fråga om åtgärder för verkställighet åberopa immunitet inför den domstol som är behörig enligt denna artikel.

Artikel 14

(a) Denna konvention skall tillämpas utan diskriminering med hänsyn till nationalitet, hemvist eller uppehållsort.

(b) Med »nationell lag» och »nationell lagstiftning» förstås nationell lag och nationell lagstiftning på den ort där domstol, vilken enligt denna konvention är behörig att döma över anspråk i anledning av nukleär

dent nucléaire; le droit ou la législation nationale est applicable pour toutes les questions de fond et de procédure qui ne sont pas réglées spécialement par la présente Convention.

c) Le droit et la législation nationales doivent être appliqués sans aucune discrimination fondée sur la nationalité, le domicile ou la résidence.

Article 15

a) Il appartient à chaque Partie Contractante de prendre les mesures qu'elle estime nécessaires en vue d'accroître l'importance de la réparation prévue par la présente Convention.

b) Pour la part des dommages dont la réparation proviendrait d'une intervention financière mettant en jeu des fonds publics et qui excéderait le montant minimum de 5.000.000 d'unités de compte prévu à l'article 7, l'application de ces mesures, quelle que soit leur forme, pourrait être soumise à des conditions particulières dérogeant aux dispositions de la présente Convention.

Article 16

Les dispositions prises par le Comité de Direction en vertu de l'article 1 (a) (ii), 1 (a) (iii) et 1 (b), sont adoptées par accord mutuel des membres représentant les Parties Contractantes.

Article 17

Tout différend entre deux ou plusieurs Parties Contractantes relatif

or legislation shall apply to all matters both substantive and procedural not specifically governed by this Convention.

(c) That law and legislation shall be applied without any discrimination based upon nationality, domicile, or residence.

Article 15

(a) Any Contracting Party may take such measures as it deems necessary to provide for an increase in the amount of compensation specified in this Convention.

(b) In so far as compensation for damage involves public funds and is in excess of the 5,000,000 units of account referred to in Article 7, any such measure in whatever form may be applied under conditions which may derogate from the provisions of this Convention.

Article 16

Decisions taken by the Steering Committee under Article 1 (a) (ii), 1 (a) (iii) and 1 (b) shall be adopted by mutual agreement of the members representing the Contracting Parties.

Article 17

Any dispute arising between two or more Contracting Parties con-

olycka, har sitt säte; nämnda lag eller lagstiftning är tillämplig beträffande alla frågor rörande både saken och förfarandet, om icke särskild bestämmelse i visst hänseende meddelats i denna konvention.

(c) Nationell lag och nationell lagstiftning skola tillämpas utan diskriminering med hänsyn till nationalitet, hemvist eller uppehållsort.

Artikel 15

(a) Varje fördragsslutande part äger vidtaga de åtgärder den anser nödvändiga för att bygga ut det ersättningssystem som skapas genom denna konvention.

(b) I den mån allmänna medel tagas i anspråk för ersättningar utöver det belopp om 5 miljoner betalningsenheter som anges i artikel 7, får åtgärder i sådant hänseende, oberoende av vilken form de erhålla, genomföras under villkor som avvika från vad som föreskrives i denna konvention.

Artikel 16

Beslut av styrelsen enligt artikel 1 (a) (ii), 1 (a) (iii) och 1 (b) får icke fattas utan att de medlemmar av styrelsen som representera de fördragsslutande parterna äro ense om beslutet.

Artikel 17

Tvister mellan två eller flera fördragsslutande parter rörande tolk-

à l'interprétation ou à l'application de la présente Convention sera examiné par le Comité de Direction et à défaut de solution amiable soumis, à la demande d'une Partie Contractante intéressée, au Tribunal créé par la Convention en date du 20 décembre 1957 sur l'Établissement d'un Contrôle de Sécurité dans le Domaine de l'Énergie Nucléaire.

Article 18

a) Des réserves portant sur une ou plusieurs dispositions de la présente Convention peuvent être formulées à tout moment avant la ratification ou l'adhésion à la présente Convention, ou avant la notification faite en vertu de l'article 23 en ce qui concerne le ou les territoires visés par cette notification; ces réserves ne sont recevables que si leurs termes ont été expressément acceptés par les Signataires.

b) Toutefois, l'acceptation d'un Signataire n'est pas requise, si celui-ci n'a pas lui-même ratifié la Convention dans un délai de douze mois à partir de la date où la notification de la réserve lui a été communiquée par le Secrétaire général de l'Organisation, conformément à l'article 24.

c) Toute réserve acceptée conformément au présent article peut être retirée a tout moment par notification adressée au Secrétaire général de l'Organisation.

Article 19

a) La présente Convention sera ratifiée. Les instruments de ratifica-

cerning the interpretation or application of this Convention shall be examined by the Steering Committee and in the absence of friendly settlement shall, upon the request of a Contracting Party concerned, be submitted to the Tribunal established by the Convention of 20th December 1957 on the Establishment of a Security Control in the Field of Nuclear Energy.

Article 18

(a) Reservations to one or more of the provisions of this Convention may be made at any time prior to ratification of or accession to this Convention or prior to the time of notification under Article 23 in respect of any territory or territories mentioned in the notification, and shall be admissible only if the terms of these reservations have been expressly accepted by the Signatories.

(b) Such acceptance shall not be required from a Signatory which has not itself ratified this Convention within a period of twelve months after the date of notification to it of such reservation by the Secretary-General of the Organisation in accordance with Article 24.

(c) Any reservation admitted in accordance with this Article may be withdrawn at any time by notification addressed to the Secretary-General of the Organisation.

Article 19

(a) This Convention shall be ratified. Instruments of ratification

ningen eller tillämpningen av denna konvention skola behandlas av styrelsen och, om icke godvillig uppgörelse nås, på begäran av någon av de berörda fördragsslutande parterna hänskjutas till avgörande av den domstol som inrättats enligt konventionen den 20 december 1957 om upprättande av säkerhetskontroll på atomenergins område.

Artikel 18

(a) Reservation mot en eller flera av bestämmelserna i denna konvention får göras vid varje tidpunkt före ratifikation av eller anslutning till konventionen eller, ifråga om område eller områden som avses i meddelande enligt artikel 23, innan sådant meddelande lämnats. Reservation blir dock giltig endast om den uttryckligen godkänts av signatärmakterna.

(b) Sådant godkännande kräves dock icke från signatärmakt, som ej själv har ratificerat konventionen inom ett år räknat från den dag då meddelande om reservationen enligt artikel 24 lämnades till denna signatärmakt av organisationens generalsekreterare.

(c) Reservation som godkänts enligt denna artikel kan när som helst återtagas genom meddelande till organisationens generalsekreterare.

Artikel 19

(a) Konventionen skall ratificeras och ratifikationsinstrumenten depo-

tion seront déposés auprès du Secrétaire général de l'Organisation.
b) La présente Convention entrera en vigueur dès que cinq au moins des Signataires auront déposé leur instrument de ratification. Pour tout Signataire qui la ratifiera ultérieurement, la présente Convention entrera en vigueur dès qu'il aura déposé son instrument de ratification.

Article 20

Les modifications à la présente Convention seront adoptées par accord mutuel de toutes les Parties Contractantes. Elles entreront en vigueur lorsqu'elles auront été ratifiées ou confirmées par les deux tiers des Parties Contractantes. Pour toutes Parties Contractantes qui les ratifieront ou confirmeront ultérieurement, les modifications entreront en vigueur à la date de cette ratification ou confirmation.

Article 21

a) Tout Gouvernement d'un pays membre ou associé de l'Organisation, non Signataire de la présente Convention, pourra y adhérer par notification adressée au Secrétaire général de l'Organisation.

b) Tout Gouvernement d'un autre pays non Signataire de la présente Convention pourra y adhérer par notification adressée au Secrétaire général de l'Organisation et avec l'accord unanime des Parties Contractantes. L'adhésion prendra effet à la date de cet accord.

shall be deposited with the Secretary-General of the Organisation.
(b) This Convention shall come into force upon the deposit of instruments of ratification by not less than five of the Signatories. For each Signatory ratifying thereafter, this Convention shall come into force upon the deposit of its instrument of ratification.

Article 20

Amendments to this Convention shall be adopted by mutual agreement of all the Contracting Parties. They shall come into force when ratified or confirmed by two-thirds of the Contracting Parties. For each Contracting Party ratifying or confirming thereafter, they shall come into force at the date of such ratification or confirmation.

Article 21

(a) The Government of any Member or Associate country of the Organisation which is not a Signatory to this Convention may accede thereto by notification addressed to the Secretary-General of the Organisation.
(b) The Government of any other country which is not a Signatory to this Convention may accede thereto by notification addressed to the Secretary-General of the Organisation and with the unanimous assent of the Contracting Parties. Such accession shall take effect from the date of such assent.

neras hos organisationens generalsekreterare.

(b) Konventionen träder i kraft, när minst fem signatärmakters ratifikationsinstrument deponerats. För signatärmakt som ratificerar vid senare tidpunkt träder konventionen i kraft, när den statens ratifikationsinstrument deponeras.

Artikel 20

För ändring i denna konvention kräves överenskommelse mellan samtliga fördragsslutande parter. Ändringen träder i kraft, när den ratificerats eller bekräftats av två tredjedelar av de fördragsslutande parterna. För fördragsslutande part som ratificerar eller bekräftar ändringen vid senare tidpunkt, träder den i kraft den dag ratificeringen eller bekräftandet sker.

Artikel 21

(a) Stat, som är medlem av organisationen eller har ställning av associerad stat men icke är signatärmakt, kan ansluta sig till konventionen genom meddelande till organisationens generalsekreterare.

(b) Annan stat, som icke är signatärmakt, kan ansluta sig till konventionen genom meddelande till organisationens generalsekreterare och under förutsättning att samtliga fördragsslutande parter lämna sitt samtycke till anslutningen. Anslutningen blir gällande den dag samtycke som nu nämnts lämnas.

Article 22

a) La présente Convention est conclue pour une durée de dix ans à compter de la date de son entrée en vigueur. Toute Partie Contractante pourra mettre fin en ce qui la concerne à l'application de la présente Convention au terme de ce délai en donnant un préavis d'un an à cet effet au Secrétaire général de l'Organisation.

b) La présente Convention restera par la suite en vigueur pour une période de cinq ans, vis-à-vis des Parties Contractantes qui n'auront pas mis fin à son application conformément au paragraphe (a) du présent article et ultérieurement, par périodes successives de cinq ans, vis-à-vis des Parties Contractantes qui n'y auront pas mis fin au terme de l'une de ces périodes, en donnant un préavis d'un an à cet effet au Secrétaire général de l'Organisation.

c) Une conférence sera convoquée par le Secrétaire général de l'Organisation pour examiner la révision de la présente Convention, au terme de la période de cinq ans qui suivra la date de son entrée en vigueur ou, à tout autre moment, à la demande d'une Partie Contractante, dans un délai de six mois à compter de cette demande.

Article 22

(a) This Convention shall remain in effect for a period of ten years as from the date of its coming into force. Any Contracting Party may, by giving twelve months' notice to the Secretary-General of the Organisation, terminate the application of this Convention to itself at the end of the period of ten years.

(b) This Convention shall, after the period of ten years, remain in force for a period of five years for such Contracting Parties as have not terminated its application in accordance with paragraph (a) of this Article, and thereafter for successive periods of five years for such Contracting Parties as have not terminated its application at the end of one of such periods of five years by giving twelve months' notice to that effect to the Secretary-General of the Organisation.

(c) A conference shall be convened by the Secretary-General of the Organisation in order to consider revisions to this Convention after a period of five years as from the date of its coming into force or, at any other time, at the request of a Contracting Party, within six months from the date of such request.

Article 23

a) La présente Convention s'applique aux territoires métropolitains des Parties Contractantes.

b) Tout Signataire ou Partie Con-

Article 23

(a) This Convention shall apply to the metropolitan territories of the Contracting Parties.

(b) Any Signatory or Contracting

Artikel 22

(a) Denna konvention gäller under en tid av tio år räknat från den dag den träder i kraft. Varje fördragsslutande part kan för sitt vidkommande bringa konventionen att upphöra gälla vid nämnda tids utgång efter uppsägning hos organisationens generalsekreterare ett år i förväg.

(b) Efter tioårstidens utgång skall konventionen för de stater som icke uppsagt konventionen enligt bestämmelserna under (a) i denna artikel fortsätta att gälla under en period av fem år. Därefter gäller konventionen under perioder om fem år i taget för de fördragsslutande parter som icke senast ett år före utgången av sådan femårsperiod uppsagt konventionen hos organisationens generalsekreterare.

(c) Sedan konventionen varit i kraft under fem år, skall en konferens för att pröva förslag om ändringar i konventionen sammankallas av organisationens generalsekreterare. En sådan konferens skall också sammankallas av generalsekreteraren närhelst begäran därom framställes av fördragsslutande part; konferensen skall i sådant fall hållas inom sex månader från den dag framställningen gjordes.

Artikel 23

(a) Denna konvention skall tillämpas på de fördragsslutande parternas europeiska territorier.

(b) Signatärmakt eller fördragsslu-

tractante peut, au moment de la signature ou de la ratification de la présente Convention ou de son adhésion à la présente Convention, ou ultérieurement à tout moment, indiquer par notification adressée au Secrétaire général de l'Organisation que la présente Convention s'applique à ceux de ses territoires, y compris les territoires pour lesquels la Partie Contractante est responsable dans les relations internationales, auxquels elle n'est pas applicable en vertu du parapgraphe (a) du présent article et qui sont désignés dans la notification. Une telle notification peut, en ce qui concerne tout territoire qui y est désigné, être retirée en donnant un préavis d'un an à cet effet au Secrétaire général de l'Organisation.

c) Les territoires d'une Partie Contractante, y compris ceux pour lesquels elle est responsable dans les relations internationales, auxquels la présente Convention ne s'applique pas, sont considérés aux fins de ladite Convention comme territoires d'un État non-Contractant.

Article 24

Le Secrétaire général de l'Organisation donnera communication à tous les Signataires et Gouvernement ayant adhéré à la Convention de la réception des instruments de ratification, d'adhésion et de retrait, ainsi que des notifications faites en vertu de l'article 23 et des décisions prises par le Comité de Direction en vertu de l'article 1 (a) (ii), 1(a) (iii) et 1 (b). Il leur notifiera également la

Party may, at the time of signature or ratification of or accession to this Convention or at any later time, notify the Secretary-General of the Organisation that this Convention shall apply to those of its territories, including the territories for whose international relations it is responsible, to which this Convention is not applicable in accordance with paragraph (a) of this Article and which are mentioned in the notification. Any such notification may in respect of any territory or territories mentioned therein be withdrawn by giving twelve months' notice to that effect to the Secretary-General of the Organisation.

(c) Any territories of a Contracting Party, including the territories for whose international relations it is responsible, to which this Convention does not apply shall be regarded for the purposes of this Convention as being a territory of a non-Contracting State.

Article 24

The Secretary-General of the Organisation shall give notice to all Signatories and acceding Governments of the receipt of any instrument of ratification, accession, withdrawal, notification under Article 23, and decisions of the Steering Committee under Article 1 (a) (ii), 1 (a) (iii) and 1 (b). He shall also notify them of the date on which this Convention comes into force,

tande part äger, vid tidpunkten för undertecknande eller ratifikation av konventionen eller anslutning till densamma eller vid vilken som helst senare tidpunkt, genom meddelande till organisationens generalsekreterare förklara, att konventionen skall gälla för nämnda part tillhörigt och i meddelandet angivet område — därunder inbegripet område för vars internationella förbindelser parten svarar — på vilket konventionen icke är tillämplig enligt bestämmelserna under (a) i denna artikel. Förklaring som nu nämnts kan i fråga om varje område som anges däri återtagas efter uppsägning ett år i förväg hos organisationens generalsekreterare.

(c) Sådana till fördragsslutande part hörande områden — därunder inbegripet område för vars internationella förbindelser parten svarar — beträffande vilka denna konvention icke gäller, betraktas vid tillämpning av konventionen som områden hörande till icke fördragsslutande stat.

Artikel 24

Organisationens generalsekreterare skall underrätta samtliga signatärmakter och stater som anslutit sig till konventionen om mottagandet av ratifikations- och anslutningsinstrument, återkallelser, meddelanden enligt artikel 23 och beslut av styrelsen enligt artikel 1 (a) (ii), 1 (a) (iii) och 1 (b). Han skall vidare underrätta dem om vilken dag denna konvention träder i kraft, om ly-

date de l'entrée en vigueur de la présente Convention, le texte des modifications adoptées et la date de l'entrée en vigueur desdites modifications, ainsi que les réserves faites conformément à l'article 18.

ANNEXE I

Les réserves suivantes ont été acceptées, soit à la date de la signature de la Convention, soit à la date de la signature du Protocole Additionnel :

1. *Article 6 (a) et (c) (i) :*

Réserve du Gouvernement de la République Fédérale d'Allemagne, du Gouvernement de la République d'Autriche et du Gouvernement du Royaume de Grèce.

Réserve du droit de laisser subsister, par une disposition de la législation nationale, la responsabilité d'une personne autre que l'exploitant, à condition que cette personne soit entièrement couverte, même en cas d'action mal fondée, soit par une assurance ou une autre garantie financière obtenue par l'exploitant, soit au moyen des fonds publics.

2. *Article 6 (b) et (d) :*

Réserve du Gouvernement de la République d'Autriche, du Gouvernement du Royaume de Grèce, du Gouvernement du Royaume de Norvège et du Gouvernement du Royaume de Suède.

Réserve du droit de considérer leurs lois nationales comportant des dispositions équivalentes à celles des

the text of any amendment thereto and of the date on which such amendment comes into force, and any reservation made in accordance with Article 18.

ANNEX I

The following reservations were accepted either at the time of signature of the Convention or at the time of signature of the Additional Protocol :

1. *Article 6 (a) and (c) (i) :*

Reservation by the Government of the Federal Republic of Germany, the Government of the Republic of Austria and the Government of the Kingdom of Greece.

Reservation of the right to provide, by national law, that persons other than the operator may continue to be liable for damage caused by a nuclear incident on condition that these persons are fully covered in respect of their liability, including defence against unjustified actions, by insurance or other financial security obtained by the operator or out of State funds.

2. *Article 6 (b) and (d) :*

Reservation by the Government of the Republic of Austria, the Government of the Kingdom of Greece, the Government of the Kingdom of Norway and the Government of the Kingdom of Sweden.

Reservation of the right to consider their national legislation which includes provisions equivalent to

delsen av varje i konventionen vidtagen ändring och om vilken dag ändringen träder i kraft samt om reservationer som gjorts enligt artikel 18.

ANNEX I

Följande reservationer godkändes vid tidpunkten för undertecknandet av denna konvention eller vid tidpunkten för undertecknandet av tilläggsprotokollet:

1. *Artikel 6 (a) och (c) (i):*

Reservation av Förbundsrepubliken Tysklands, Republiken Österrikes och Konungariket Greklands regeringar.

Reservation av rätten att genom föreskrift i nationell lagstiftning behålla skadeståndsansvar för annan än anläggningsinnehavaren, under förutsättning att detta skadeståndsansvar är fullständigt täckt, även i fall av obefogad rättegång, genom försäkring eller annan ekonomisk säkerhet, för vilken anläggningsinnehavaren skall sörja, eller av statlig garanti.

2. *Artikel 6 (b) och (d):*

Reservation av Republiken Österrikes, Konungariket Greklands, Konungariket Norges samt Konungariket Sveriges regeringar.

Reservation av rätten att med sådana internationella överenskommelser som åsyftas i artikel 6 (b)

accords internationaux visés à l'article 6 (b) comme des accords internationaux aux fins de l'article 6 (b) et (d).

3. *Article 8 (a) :*

Réserve du Gouvernement de la République Fédérale d'Allemagne et du Gouvernement de la République d'Autriche.

Réserve du droit d'établir, en ce qui concerne les accidents nucléaires survenant respectivement dans la République Fédérale d'Allemagne et dans la République d'Autriche, un délai de déchéance supérieur à dix ans, si des mesures ont été prévues pour couvrir la responsabilité de l'exploitant à l'égard des actions en réparation introduites après l'expiration du délai de dix ans et pendant la période de prolongation de ce délai.

4. *Article 9 :*

Réserve du Gouvernement de la République Fédérale d'Allemagne et du Gouvernement de la République d'Autriche.

Réserve du droit de prévoir, en ce qui concerne les accidents nucléaires survenant respectivement dans la République Fédérale d'Allemagne et dans la République d'Autriche, que l'exploitant est responsable des dommages causés par un accident nucléaire si cet accident est dû directement à des actes de conflit armé, d'hostilités, de guerre civile, d'insurrection ou à des cataclysmes naturels de caractère exceptionnel.

those included in the international agreements referred to in Article 6 (b) as being international agreements within the meaning of Article 6 (b) and (d).

3. *Article 8 (a) :*

Reservation by the Government of the Federal Republic of Germany and the Government of the Republic of Austria.

Reservation of the right to establish, in respect of nuclear incidents occurring in the Federal Republic of Germany and in the Republic of Austria respectively, a period longer than ten years if measures have been taken to cover the liability of the operator in respect of any actions for compensation begun after the expiry of the period of ten years and during such longer period.

4. *Article 9 :*

Reservation by the Government of the Federal Republic of Germany and the Government of the Republic of Austria.

Reservation of the right to provide, in respect of nuclear incidents occurring in the Federal Republic of Germany and in the Republic of Austria respectively, that the operator shall be liable for damage caused by a nuclear incident directly due to an act of armed conflict, hostilities, civil war, insurrection or a grave natural disaster of an exceptional character.

och (d) jämställa nationell lagstiftning vilken innehåller bestämmelser av huvudsakligen samma innehåll som föreskrifterna i dessa internationella överenskommelser.

3. *Artikel 8 (a):*

Reservation av Förbundsrepubliken Tysklands och Republiken Österrikes regeringar.

Reservation av rätten att beträffande nukleära olyckor som inträffa i Förbundsrepubliken Tyskland respektive Republiken Österrike fastställa en längre preskriptionstid än tio år, om åtgärder ha vidtagits för att täcka anläggningsinnehavarens ansvarighet i fråga om ersättningsanspråk som framställas efter utgången av tioårsperioden och under den sålunda fastställda längre perioden.

4. *Artikel 9:*

Reservation av Förbundsrepubliken Tysklands och Republiken Österrikes regeringar.

Reservation av rätten att i fråga om nukleära olyckor som inträffa inom Förbundsrepubliken Tyskland respektive Republiken Österrike föreskriva, att anläggningsinnehavaren skall vara ansvarig för skada orsakad av en nukleär olycka, som är en direkt följd av en krigshandling eller däremot svarande handling under inbördeskrig eller uppror eller av en allvarlig naturkatastrof av osedvanlig art.

5. *Article 19 :*

Réserve du Gouvernement de la République Fédérale d'Allemagne, du Gouvernement de la République d'Autriche et du Gouvernement du Royaume de Grèce.

Réserve du droit de considérer la ratification de la présente Convention comme entraînant l'obligation, conformément au droit international, de prendre dans l'ordre interne des dispositions relatives à la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire conformes aux dispositions de la présente Convention.

ANNEXE II

Cette Convention ne peut être interprétée comme privant une Partie Contractante sur le territoire de laquelle des dommages auront été causés par un accident nucléaire survenu sur le territoire d'une autre Partie Contractante, des recours qui pourraient lui être ouverts en application du droit international.

EN FOI DE QUOI les Plénipotentiaires soussignés, dûment habilités, ont apposé leurs signatures au bas de la présente Convention.

FAIT à Paris, le 29 juillet 1960, en français, en anglais, en allemand, en espagnol, en italien et en néerlandais, en un seul exemplaire qui restera déposé auprès du Secrétaire général de l'Organisation Européenne de Coopération Économique qui en communiquera une copie certifiée conforme à tous les Signataires.

5. *Article 19 :*

Reservation by the Government of the Federal Republic of Germany, the Government of the Republic of Austria, and the Government of the Kingdom of Greece.

Reservation of the right to consider ratification of this Convention as constituting an obligation under international law to enact national legislation on third party liability in the field of nuclear energy in accordance with the provisions of this Convention.

ANNEX II

This Convention shall not be interpreted as depriving a Contracting Party, on whose territory damage was caused by a nuclear incident occurring on the territory of another Contracting Party, of any recourse which might be available to it under international law.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned Plenipotentiaries, duly empowered, have signed this Convention.

DONE in Paris, this twenty-ninth day of July Nineteen Hundred and Sixty, in the English, French, German, Spanish, Italian and Dutch languages in a single copy which shall remain deposited with the Secretary-General of the Organisation for European Economic Co-operation by whom certified copies will be communicated to all Signatories.

5. *Artikel 19:*

Reservation av Förbundsrepubliken Tysklands, Republiken Österrikes och Konungariket Greklands regeringar.

Reservation av rätten att betrakta ratifikation av denna konvention som medförande förpliktelse enligt internationell rätt att i nationell lagstiftning införa bestämmelser om skadeståndsansvar på atomenergins område i överensstämmelse med vad som föreskrives i konventionen.

ANNEX II

Denna konvention skall icke ges den innebörden att en fördragsslutande part, på vars område skada orsakas av en nukleär olycka vilken inträffat på annan fördragsslutande parts område, genom konventionen berövas befogenheten att göra gällande anspråk som kunna grundas på internationell rätt.

TILL BEKRÄFTELSE VARPÅ undertecknade befullmäktigade och vederbörligen bemyndigade ombud ha undertecknat denna konvention.

SOM SKEDDE i Paris den 29 juli 1960 på de engelska, franska, holländska, italienska, spanska och tyska språken i ett exemplar som skall förvaras hos Organisationens för europeiskt ekonomiskt samarbete generalsekreterare, vilken skall tillställa alla signatärmakterna bestyrkta avskrifter därav.

Protocole additionnel
à la convention sur la responsabilité civile
dans le domaine de l'énergie nucléaire
28 janvier 1964

II

(Clauses finales)

(a) Les dispositions du présent Protocole Additionnel font partie intégrante de la Convention sur la Responsabilité Civil dans le Domaine de l'Énergie Nucléaire du 29 juillet 1960 (appelée ci-après la « Convention »).

(b) Le présent Protocole Additionnel sera ratifié ou confirmé. Les instruments de ratification du présent Protocole Additionnel seront déposés auprès du Secrétaire Général de l'Organisation de Coopération et de Développement Économiques; le cas échéant, la confirmation du présent Protocole Additionnel lui sera notifiée.

(c) Les Signataires du présent Protocole Additionnel qui ont déjà ratifié la Convention, s'engagent à ratifier ou à confirmer aussitôt que possible le présent Protocole Additionnel. Les autres Signataires du présent Protocole Additionnel s'engagent à le ratifier ou à le confirmer en même temps qu'ils ratifieront la Convention. Aucune adhésion à la Convention ne sera reçue si elle n'est accompagnée d'une adhésion au présent Protocole Additionnel.

(d) Le Secrétaire Général de l'Organisation donnera communication à tous les Signataires, ainsi qu'aux Gouvernements ayant adhéré à la

Additional protocol
to the convention on third party liability
in the field of nuclear energy
28th January 1964

II

(Final clauses)

(a) The provisions of this Additional Protocol shall form an integral part of the Convention on Third Party Liability in the Field of Nuclear Energy of 29th July 1960 (hereinafter referred to as the "Convention").

(b) This Additional Protocol shall be ratified or confirmed. Instruments of ratification of this Additional Protocol shall be deposited with the Secretary-General of the Organisation for Economic Co-operation and Development. Where there is a confirmation of this Additional Protocol, it shall be notified to him.

(c) The Signatories of this Additional Protocol who have already ratified the Convention undertake to ratify or to confirm this Additional Protocol as soon as possible. The other Signatories of this Additional Protocol undertake to ratify it or to confirm it at the same time as they ratify the Convention. Accessions to the Convention will be accepted only if they are accompanied by accession to this Additional Protocol.

(d) The Secretary-General of the Organisation shall give notice to all Signatories and acceding Governments of the receipt of any instru-

Tilläggsprotokoll den 28 januari 1964 till konventionen angående skadeståndsansvar på atomenergins område

II

(Slutbestämmelser)

(a) Bestämmelserna i detta tilläggsprotokoll utgöra en integrerande del av konventionen den 29 juli 1960 om skadeståndsansvar på atomenergiområdet (i det följande benämnd »konventionen»).

(b) Detta tilläggsprotokoll skall ratificeras eller bekräftas. Instrument avseende ratifikation av detta tilläggsprotokoll skola deponeras hos generalsekreteraren i Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling. I fall av bekräftelse av tilläggsprotokollet skall underrättelse om bekräftelsen lämnas till denne.

(c) De stater som underteckna detta tilläggsprotokoll och som redan ha ratificerat konventionen förbinda sig att ratificera eller bekräfta detta tilläggsprotokoll så snart som möjligt. De övriga stater som underteckna detta tilläggsprotokoll förbinda sig att ratificera eller bekräfta det samtidigt som de ratificera konventionen. Anslutning till konventionen godtages endast om den sker i förbindelse med anslutning till detta tilläggsprotokoll.

(d) Organisationens generalsekreterare skall underrätta alla signatärmakter och anslutna regeringar om mottagandet av varje ratifikations-

Convention, de la réception des intruments de ratification et de la notification des confirmations.

(e) Pour le calcul du nombre de ratifications prévu à l'Article 19 (b) de la Convention pour son entrée en vigueur, il ne sera tenu compte que des Signataires qui auront ratifié la Convention et ratifié ou confirmé le présent Protocole Additionnel.

EN FOI DE QUOI les Plénipotentiaires soussignés, dûment habilités, ont apposé leurs signatures au bas du présent Protocole.

FAIT à Paris le 28 janvier 1964, en français, en anglais, en allemand, en espagnol, en italien et en néerlandais, en un seul exemplaire qui restera déposé auprès du Secrétaire Général de l'Organisation de Coopération et de Développement Economique qui en communiquera une copie certifiée conforme à tous les Signataires.

ment of ratification and of the receipt of any confirmation.

(e) In calculating the number of ratifications required in accordance with Article 19 (b) for the coming into force of the Convention, account will be taken only of those Signatories who have ratified the Convention and have ratified or confirmed this Additional Protocol.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned Plenipotentiaries, duly empowered, have signed this Protocol.

DONE in Paris the 28th day of January 1964 in the English, French, German, Spanish, Italian and Dutch languages in a single copy which shall remain deposited with the Secretary-General of the Organisation for European Co-operation and Development by whom certified copies will be communicated to all Signatories.

instrument och om mottagandet av varje underrättelse avseende bekräftelse.

(e) Vid beräkning av det antal ratifikationer som fordras enligt artikel 19 (b) för att konventionen skall träda i kraft tages hänsyn endast till de signatärmakter som ha ratificerat konventionen och ha ratificerat eller bekräftat detta tilläggsprotokoll.

TILL BEKRÄFTELSE VARPÅ undertecknade befullmäktigade och vederbörligen bemyndigade ombud ha undertecknat detta protokoll.

SOM SKEDDE i Paris den 28 januari 1964 på de engelska, franska, tyska, spanska, italienska och holländska språken i ett exemplar, som skall förvaras hos Organisationens för ekonomiskt samarbete och utveckling generalsekreterare, vilken skall tillställa alla signatärmakter bestyrkta avskrifter därav.

Bilaga 3

Wienkonventionen

Konventionen jämte därtill hörande fakultativt protokoll om obligatoriskt lösande av tvister öppnades för undertecknande den 21 maj 1963. Fördragen är avfattade på engelska, franska, tyska och spanska språken. Här återges de franska och engelska texterna jämte svensk översättning.

Convention de Vienne relative à la responsabilité civile en matière de dommages nucléaires 21 mai 1963

LES PARTIES CONTRACTANTES,

AYANT RECONNU qu'il est souhaitable d'établir des normes minima pour assurer la protection financière contre les dommages résultant de certaines utilisations de l'énergie atomique à des fins pacifiques,

CONVAINCUES qu'une convention relative à la responsabilité civile en matière de dommages nucléaires contribuera également au développement de relations amicales entre les Nations, quels que soient leurs régimes constitutionnels et sociaux,

ONT DECIDÉ de conclure une convention à cet effet et, en conséquence, sont convenues de ce qui suit :

Article premier

1. Au sens de la présente Convention,

a) « Personne » signifie toute personne physique, toute personne morale de droit public ou de droit privé, toute organisation internationale ayant la personnalité juridique en vertu du droit de l'Etat où se trouve l'installation, tout Etat et ses subdivisions politiques, ainsi que toute entité publique ou privée n'ayant pas la personnalité juridique.

Vienna Convention on civil liability for nuclear damage 21 May 1963

THE CONTRACTING PARTIES,

HAVING RECOGNIZED the desirability of establishing some minimum standards to provide financial protection against damage resulting from certain peaceful uses of nuclear energy,

BELIEVING that a convention on civil liability for nuclear damage would also contribute to the development of friendly relations among nations, irrespective of their differing constitutional and social systems,

HAVE DECIDED to conclude a convention for such purposes, and thereto have agreed as follows—

Article I

1. For the purposes of this Convention

(a) "Person" means any individual, partnership, any private or public body whether corporate or not, any international organization enjoying legal personality under the law of the Installation State, and any State or any of its constituent sub-divisions.

Wienkonventionen den 21 maj 1963 om ansvarighet för nukleär skada

DE FÖRDRAGSSLUTANDE PARTERNA,

SOM ERKÄNT önskvärdheten av att föreskriva vissa minimiregler för att åstadkomma ekonomiskt skydd mot skada uppkommen genom viss fredlig användning av nukleär energi,

SOM TRO, att en konvention om ansvarighet för nukleär skada också skulle bidraga till att utveckla vänskapliga förbindelser mellan nationerna, oavsett olikheter i deras konstitutionella och sociala system,

HA BESLUTAT att avsluta en konvention för sådant ändamål och ha överenskommit följande:

Artikel I

1. I denna konvention förstås med

(a) »person» fysisk person, sammanslutning, offentlig eller privat inrättning, vare sig den äger rättshandlingsförmåga eller ej, internationell orgnisation som enligt anläggningsstatens lag erkännes som juridisk person samt stat eller delstat (motsvarande) i federal statsbildning.

b) « Ressortissant d'une Partie contractante » comprend une Partie contractante ou toute subdivision politique d'une telle Partie ou toute personne morale de droit public ou de droit privé, ainsi que toute entité publique ou privée n'ayant pas la personnalité juridique, établie sur le territoire d'une Partie contractante.

(b) "National of a Contracting Party" includes a Contracting Party or any of its constituent sub-divisions, a partnership, or any private or public body whether corporate or not established within the territory of a Contracting Party.

c) « Exploitant », en ce qui concerne une installation nucléaire, signifie la personne désignée ou reconnue par l'État où se trouve l'installation comme l'exploitant de cette installation.

(c) "Operator", in relation to a nuclear installation, means the person designated or recognised by the Installation State as the operator of that installation.

d) « État où se trouve l'installation », en ce qui concerne une installation nucléaire, signifie la Partie contractante sur le territoire de laquelle l'installation est située ou, si elle n'est située sur le territoire d'aucun État, la Partie contractante qui l'exploite ou autorise son exploitation.

(d) "Installation State", in relation to a nuclear installation, means the Contracting Party within whose territory that installation is situated or, if it is not situated within the territory of any State, the Contracting Party by which or under the authority of which the nuclear installation is operated.

e) « Droit du tribunal compétent » signifie le droit du tribunal qui a la compétence juridictionnelle en vertu de la présente Convention, y compris les règles relatives aux conflits de lois.

(e) "Law of the competent court" means the law of the court having jurisdiction under this Convention, including any rules of such law relating to conflict of laws.

f) « Combustible nucléaire » signifie toute matière permettant de produire de l'énergie par une réaction en chaîne de fission nucléaire.

(f) "Nuclear fuel" means any material which is capable of producing energy by a self-sustaining chain process of nuclear fission.

g) « Produit ou déchet radioactif » signifie toute matière radioactive obtenue au cours du processus de production ou d'utilisation d'un combustible nucléaire, ou toute matière rendue radioactive par exposition aux rayonnements émis du fait de ce processus, à l'exclusion des radioisotopes parvenus au dernier

(g) "Radioactive products or waste" means any radioactive material produced in, or any material made radioactive by exposure to the radiation incidental to, the production or utilization of nuclear fuel, but does not include radioisotopes which have reached the final stage of fabrication so as to be usable for

(b) »medborgare i fördragsslutande part» även fördragsslutande part eller delstat (motsvarande) i fördragsslutande stat som utgör federal statsbildning, sammanslutning, privat eller offentlig inrättning, vare sig den äger rättshandlingsförmåga eller ej, vilken är hemmahörande inom en fördragsslutande parts område;

(c) »innehavare av nukleär anläggning» den person som av anläggningsstaten förklarats vara eller erkännes som anläggningens innehavare;

(d) »anläggningsstat» för varje särskild nukleär anläggning den fördragsslutande part inom vars område anläggningen ligger eller, om den icke ligger inom någon stats område, den fördragsslutande part som driver anläggningen eller med vars bemyndigande anläggningen drives;

(e) »behörig domstols lag» lagen i den stat vars domstolar ha jurisdiktion enligt denna konvention, härunder inbegripet den lagens regler rörande lagkonflikter;

(f) »nukleärt bränsle» varje ämne som äger förmåga att avge energi genom klyvning av atomkärnor i en självunderhållande kedjereaktion;

(g) »radioaktiva produkter eller avfallsämnen» radioaktivt material som bildats eller gjorts radioaktivt genom bestrålning i samband med framställning eller användning av nukleärt bränsle, med undantag av radioisotoper som befinna sig på ett sådant slutligt stadium av tillverkningsprocessen, att de kunna använ-

stade de fabrication et susceptibles d'être utilisés à des fins scientifiques, médicales, agricoles, commerciales ou industrielles.

h) « Matière nucléaire » signifie :

i) tout combustible nucléaire, autre que l'uranium naturel ou appauvri, permettant de produire de l'énergie par une réaction en chaîne de fission nucléaire hors d'un réacteur nucléaire, que ce soit par lui-même ou en combinaison avec d'autres matières;

ii) tout produit ou déchet radioactif.

i) « Réacteur nucléaire » signifie toute structure contenant du combustible nucléaire disposé de telle sorte qu'une réaction en chaîne de fission nucléaire puisse s'y produire sans l'apport d'une source de neutrons.

j) « Installation nucléaire » signifie :

i) tout réacteur nucléaire, à l'exclusion de ceux qui sont utilisés par un moyen de transport maritime ou aérien comme source d'énergie, que ce soit pour la propulsion ou à toute autre fin;

ii) toute usine utilisant du combustible nucléaire pour la production de matières nucléaires et toute usine de traitement de matières nucléaires, y compris les usines de traitement de combustible nucléaire irradié;

iii) tout stockage de matières nucléaires, à l'exclusion des stockages en cours de transport.

Il est entendu que l'État où se trouve l'installation peut considérer comme une seule installation nucléaire

any scientific, medical, agricultural, commercial or industrial purpose.

(h) "Nuclear material" means—

(i) nuclear fuel, other than natural uranium and depleted uranium, capable of producing energy by a self-sustaining chain process of nuclear fission outside a nuclear reactor, either alone or in combination with some other material; and

(ii) radioactive products or waste.

(i) "Nuclear reactor" means any structure containing nuclear fuel in such an arrangement that a self-sustaining chain process of nuclear fission can occur therein without an additional source of neutrons.

(j) "Nuclear installation" means—

(i) any nuclear reactor other than one with which a means of sea or air transport is equipped for use as a source of power, whether for propulsion thereof or for any other purpose;

(ii) any factory using nuclear fuel for the production of nuclear material, or any factory for the processing of nuclear material, including any factory for the re-processing of irradiated nuclear fuel; and

(iii) any facility where nuclear material is stored, other than storage incidental to the carriage of such material;

provided that the Installation State may determine that several nuclear

das för vetenskapligt, medicinskt, agrikulturellt, kommersiellt eller industriellt ändamål.

(h) »nukleärt material»:

(i) annat nukleärt bränsle än naturligt uran och utarmat uran, vilket äger förmågan att utanför en nukleär reaktor, vare sig ensamt eller i förening med annat ämne, avge energi genom klyvning av atomkärnor i en självunderhållande kedjereaktion;

(ii) radioaktiva produkter eller avfallsämnen;

(i) »nukleär reaktor» anordning som innehåller nukleärt bränsle under sådana betingelser, att klyvning av atomkärnor i en självunderhållande kedjereakton kan äga rum däri utan tillskott av neutroner från annan källa;

(j) »nukleär anläggning»:

(i) nukleär reaktor med undantag av reaktor som infogats i ett sjö- eller lufttransportmedel för att användas som kraftkälla för transportmedlets framdrivande eller för annat ändamål;

(ii) fabrik vari nukleärt bränsle användes för framställning av nukleärt material; fabrik för behandling av nukleärt material, härunder inbegripet fabrik för bearbetning av bestrålat nukleärt bränsle; samt

(iii) anläggning där nukleärt material förvaras med undantag av anläggning som är avsedd för tillfällig förvaring under transport;

dock att anläggningsstaten kan föreskriva att flera nukleära anlägg-

aire plusieurs installations nucléaires se trouvant sur le même site et dont un même exploitant est responsable.

k) « Dommage nucléaire » signifie :

i) tout décès, tout dommage aux personnes, toute perte de biens ou tout domage aux biens, qui provient ou résulte des propriétés radioactives ou d'une combinaison de ces propriétés et des propriétés toxiques, explosives ou autres propriétés dangereuses d'un combustible nucléaire, de produits ou déchets radioactifs se trouvant dans une installation nucléaire ou de matières nucléaires qui proviennent d'une installation nucléaire ou émanent ou y sont envoyées;

ii) tout autre perte ou dommage ainsi provoqué, dans le cas et dans la mesure où le droit du tribunal compétent le prévoit;

iii) si le droit de l'État où se trouve l'installation en dispose ainsi, tout décès, tout dommage aux personnes, toute perte de biens ou tout domage aux biens, qui provient ou résulte de tout rayonnement ionisant émis par toute autre source de rayonnement se trouvant dans une installation nucléaire.

l) « Accident nucléaire » signifie tout fait ou toute succession de faits de même origine qui cause un dommage nucléaire.

2. L'État où se trouve l'installation peut, lorsque les risques encourus sont suffisamment limités, soustraire de petites quantités de matières nucléaires à l'application de la présente Convention, sous réserve que

installations of one operator which are located at the same site shall be considered as a single nuclear installation.

(k) "Nuclear damage" means—

(i) loss of life, any personal injury or any loss of, or damage to, property which arises out of or results from the radioactive properties or a combination of radioactive properties with toxic, explosive or other hazardous properties of nuclear fuel or radioactive products or waste in, or of nuclear material coming from, originating in, or sent to, a nuclear installation;

(ii) any other loss or damage so arising or resulting if and to the extent that the law of the competent court so provides; and

(iii) if the law of the Installation State so provides, loss of life, any personal injury or any loss of, or damage to, property which arises out of or results from other ionizing radiation emitted by any other source of radiation inside a nuclear installation.

(l) "Nuclear incident" means any occurrence or series of occurrences having the same origin which causes nuclear damage.

2. An Installation State may, if the small extent of the risks involved so warrants, exclude any small quantities of nuclear material from the application of this Convention, provided that:

ningar i samma innehavares hand, vilka äro belägna på samma plats, skola anses som en enda nukleär anläggning;

(k) »nukleär skada»:

(i) sådan skada på person och förlust av eller skada på egendom som härrör från eller är ett resultat av de radioaktiva egenskaperna eller av en kombination av radioaktiva egenskaper med giftiga, explosiva eller andra farliga egenskaper hos nukleärt bränsle eller radioaktiva produkter eller avfallsämnen i en nukleär anläggning eller hos nukleärt material, som kommer eller härrör från eller sänts till en nukleär anläggning;

(ii) annan på sådant sätt framkallad förlust eller skada, om och i den mån behörig domstols lag föreskriver det, samt,

(iii) om anläggningsstatens lag föreskriver det, sådan skada på person och förlust av eller skada på egendom, som härrör från eller är ett resultat av joniserande strålning, vilken utgår från annan strålningskälla i en nukleär anläggning.

(l) »nukleär olycka» varje händelse med samma ursprung som orsakar nukleär skada.

2. En anläggningsstat kan från konventionens tillämpningsområde utesluta sådana små kvantiteter nukleärt material som erbjuder obetydliga risker, under förutsättning att

a) les limites maxima pour l'exclusion de ces quantités aient été établies par le Conseil des gouverneurs de l'Agence internationale de l'énergie atomique;
b) toute exclusion par l'État où se trouve l'installation respecte ces limites.

Le Conseil des gouverneurs procédera périodiquement à une revision de ces limites.

Article II

1. L'exploitant d'une installation nucléaire est responsable de tout dommage nucléaire dont il est prouvé qu'il a été causé par un accident nucléaire —
a) Survenu dans cette installation nucléaire;
b) Mettant en jeu une matière nucléaire qui provient ou émane de cette installation et survenu :

i) avant que la responsabilité des accidents nucléaires causés par cette matière n'ait été assumée, aux termes d'un contract écrit, par l'exploitant d'une autre installation nucléaire;

ii) à défaut de dispositions expresses d'un tel contrat, avant que l'exploitant d'une autre installation nucléaire n'ait pris en charge cette matière;

iii) si cette matière est destinée à un réacteur nucléaire utilisé par un moyen de transport comme source d'énergie, que ce soit pour la propulsion ou à toute autre fin, avant que la personne dûment autorisée à

(a) maximum limits for the exclusion of such quantities have been established by the Board of Governors of the International Atomic Energy Agency; and
(b) any exclusion by an Installation State is within such established limits.

The maximum limits shall be reviewed periodically by the Board of Governors.

Article II

1. The operator of a nuclear installation shall be liable for nuclear damage upon proof that such damage has been caused by a nuclear incident—
(a) in his nuclear installation; or

(b) involving nuclear material coming from or originating in his nuclear installation, and occurring—

(i) before liability with regard to nuclear incidents involving the nuclear material has been assumed, pursuant to the express terms of a contract in writing, by the operator of another nuclear installation;

(ii) in the absence of such express terms, before the operator of another nuclear installation has taken charge of the nuclear material; or

(iii) where the nuclear material is intended to be used in a nuclear reactor with which a means of transport is equipped for use as a source of power, whether for propulsion thereof or for any other

(a) maximigränser för uteslutning av dylika kvantiteter har fastställts av internationella atomenergiorganets styrelse, samt

(b) anläggningsstatens beslut ligger inom ramen för de sålunda fastställda gränserna.

Maximigränsen skall regelbundet göras till föremål för styrelsens översyn.

Artikel II

1. Innehavaren av en nukleär anläggning skall vara ansvarig för nukleär skada som visas ha orsakats av en nukleär olycka

(a) i hans nukleära anläggning; eller

(b) vid vilken medverkat nukleärt material som kommer eller härrör från hans nukleära anläggning och vilken inträffat:

(i) innan ansvarigheten i anledning av sådana nukleära olyckor vid vilka det nukleära materialet medverkar övertagits av innehavaren av en annan nukleär anläggning enligt uttryckliga villkor i ett skriftligt avtal; eller

(ii) i avsaknad av sådana uttryckliga avtalsvillkor, innan innehavaren av en annan nukleär anläggning har övertagit det nukleära materialet; eller

(iii) om det nukleära materialet är avsett att användas i en nukleär reaktor som infogats i ett transportmedel för att användas som kraftkälla för transportmedlets framdrivande eller för annat ändamål, innan den person

exploiter ce réacteur n'ait pris en charge la matière nucléaire;

iv) si cette matière a été envoyée à une personne se trouvant sur le territoire d'un Etat non contractant, avant qu'elle n'ait été déchargée du moyen de transport par lequel elle est parvenue sur le territoire de cet Etat non contractant;

c) Mettant en jeu une matière nucléaire qui est envoyée à cette installation et survenu :

i) après jue la responsabilité des accidents nucléaires causés par cette matière lui aura été transférée, aux termes d'un contrat écrit, par l'exploitant d'une autre installation nucléaire;

ii) à défaut de dispositions expresses d'un contrat écrit, après qu'il aura pris en charge cette matière;

iii) après qu'il aura pris en charge cette matière provenant de la personne exploitant un réacteur nucléaire utilisé par un moyen de transport comme source d'énergie, que ce soit pour la propulsion ou à toute autre fin;

iv) si cette matière a été envoyée, avec le consentement par écrit de l'exploitant, par une personne se trouvant sur le territoire d'un État non contractant, seulement après qu'elle aura été chargée sur le moyen de transport par lequel elle doit quitter le territoire de cet État non contractant.

Il est entendu que si un dommage nucléaire est causé par un accident

purpose, before the person duly authorized to operate such reactor has taken charge of the nuclear material; but

(iv) where the nuclear material has been sent to a person within the territory of a non-Contracting State, only before it has been unloaded from the means of transport by which it has arrived in the territory of that non-Contracting State;

(c) involving nuclear material sent to his nuclear installation, and occurring—

(i) after liability with regard to nuclear incidents involving the nuclear material has been assumed by him, pursuant to the express terms of a contract in writing, from the operator of another nuclear installation;

(ii) in the absence of such express terms, after he has taken charge of the nuclear material; or

(iii) after he has taken charge of the nuclear material from a person operating a nuclear reactor with which a means of transport is equipped for use as a source of power, whether for propulsion thereof or for any other purpose, but

(iv) where the nuclear material has with the written consent of the operator, been sent from a person within the territory of a non-Contracting State, only after it has been loaded on the means of transport by which it is to be carried from the territory of that State;

provided that, if nuclear damage is caused by a nuclear incident occur-

som erhållit vederbörligt tillstånd att driva reaktorn har övertagit det nukleära materialet; men

(iv) om det nukleära materialet blivit sänt till en person inom en icke fördragsslutande stats område, innan det lossats från det transportmedel med vilket det anlänt till den icke fördragsslutande statens territorium;

(c) vid vilken medverkat nukleärt material som sänts till hans nukleära anläggning och vilken inträffat:

(i) efter det ansvarigheten i anledning av nukleära olyckor vid vilka det nukleära materialet medverkar övertagits av honom från innehavaren av en annan nukleär anläggning enligt uttryckliga villkor i ett skriftligt avtal; eller

(ii) i avsaknad av sådana uttryckliga avtalsvillkor, efter det han övertagit det nukleära materialet; eller

(iii) efter det han övertagit det nukleära materialet från en person som driver en nukleär reaktor som infogats i ett transportmedel för att användas som kraftkälla för transportmedlets framdrivande eller för annat ändamål; men

(iv) om det nukleära materialet, med skriftligt samtycke av anläggningsinnehavaren, har sänts från en person inom en icke fördragsslutande stats område, icke förr än ämnet lastats på det transportmedel varmed det skall föras från den icke fördragsslutande statens territorium;

dock att, om nukleär skada orsakats av en nukleär olycka, vilken inträffat

nucléaire survenu dans une installation nucléaire et mettant en cause des matières nucléaires qui y sont stockées en cours de transport, les dispositions de l'alinéa a) du présent paragraphe ne s'appliquent pas si un autre exploitant ou une autre personne est seul responsable en vertu des dispositions des alinéas b) ou c) du présent paragraphe.

2. L'État où se trouve l'installation peut disposer dans sa législation que, dans les conditions qui pourront y être spécifiées, un transporteur de matières nucléaires ou une personne manipulant des déchets radioactifs peut, à sa demande et avec le consentement de l'exploitant intéressé, être désigné ou reconnu comme l'exploitant, à la place de celui-ci, en ce qui concerne respectivement les matières nucléaires ou les déchets radioactifs. En pareil cas, ce transporteur ou cette personne sera considéré, aux fins de la présente Convention, comme l'exploitant d'une installation nucléaire dans le territoire de cet État.

3. *a)* Lorsqu'un dommage nucléaire engage la responsabilité de plusieurs exploitant, ils en sont solidairement et cumulativement responsables, dans la mesure où il est impossible de déterminer avec certitude quelle est la part du dommage attribuable à chacun d'eux.

b) Lorsqu'un accident nucléaire survient en cours de transport de matières nucléaires, soit dans un seul et même moyen de transport, soit, en cas de stockage en cours de transport, dans une seule et même installation nucléaire, et cause un

ring in a nuclear installation and involving nuclear material stored therein incidentally to the carriage of such material, the provisions of subparagraph (a) of this paragraph shall not apply where another operator or person is solely liable pursuant to the provisions of sub-paragraph (b) or (c) of this paragraph.

2. The Installation State may provide by legislation that, in accordance with such terms as may be specified therein, a carrier of nuclear material or a person handling radioactive waste may, at his request and with the consent of the operator concerned, be designated or recognized as operator in the place of that operator in respect of such nuclear material or radioactive waste respectively. In this case such carrier or such person shall be considered, for all the purposes of this Convention, as an operator of a nuclear installation situated within the territory of that State.

3. *(a)* Where nuclear damage engages the liability of more than one operator, the operators involved shall, in so far as the damage attributable to each operator is not reasonably separable, be jointly and severally liable.

(b) Where a nuclear incident occurs in the course of carriage of nuclear material, either in one and the same means of transport, or, in the case of storage incidental to the carriage, in one and the same nuclear installation, and causes nuclear

i en nukleär anläggning och vid vilken medverkat nukleärt material som under transport tillfälligt upplagts i anläggningen, bestämmelserna under (a) i denna paragraf ej skola tillämpas, om en annan anläggningsinnehavare eller annan person är ensam ansvarig enligt reglerna under (b) eller (c) i denna paragraf.

2. I anläggningsstatens lag kan föreskrivas att, på villkor som däri anges, den som utför transport av nukleärt material eller en person som omhändertar radioaktivt avfall må, på egen begäran och med samtycke av innehavaren av vederbörande nukleära anläggning, i stället för denne betraktas eller erkännas som anläggningens innehavare med avseende på sådant nukleärt material eller radioaktivt avfall. I dylikt fall skall sådan transportör eller person vid tillämpning av denna konvention i alla avseenden betraktas som innehavare av en i nämnda stat belägen nukleär anläggning.

3. *(a)* Om flera än en anläggningsinnehavare bli ansvariga för samma nukleära skador, är de berörda anläggningsinnehavarnas ansvarighet, i den mån det icke är möjligt att särskilja de till envar av dem hänförliga skadorna, solidarisk och kumulativ.

(b) Om en nukleär olycka inträffar under transport av nukleärt material, antingen på ett och samma transportmedel eller i en och samma nukleära anläggning under tillfällig uppläggning av ämnena under transporten, och orsakar nukleära

dommage nucléaire qui engage la responsabilité de plusieurs exploitants, la responsabilité totale ne peut être supérieure au montant le plus élevé applicable à l'égard de l'un quelconque d'entre eux conformément à l'article V.

c) Dans aucun des cas mentionnés aux alinéas a) et b) ci-dessus, la responsabilité d'un exploitant ne peut être supérieure au montant applicable à son égard conformément à l'article V.

4. Sous réserve des dispositions du paragraphe 3 ci-dessus, lorsque plusieurs installations nucléaires relevant d'un seul et même exploitant sont en cause dans un accident nucléaire, cet exploitant est responsable pour chaque installation nucléaire en cause à concurrence du montant applicable à son égard conformément à l'article V.

5. Sauf disposition contraire de la présente Convention, aucune personne autre que l'exploitant n'est responsable d'un dommage nucléaire. Toutefois, la présente disposition est sans effet sur l'application de toute convention internationale de transport qui était en vigueur ou ouverte à la signature, à la ratification ou à l'adhésion lorsque la présente Convention a été ouverte à la signature.

6. Aucune personne n'est responsable d'une perte ou d'un dommage qui n'est pas un dommage nucléaire conformément à l'alinéa k) du paragraphe 1 de l'article premier, mais qui aurait pu être inclus comme tel conformément à l'alinéa k) ii) de ce même paragraphe.

damage which engages the liability of more than one operator, the total liability shall not exceed the highest amount applicable with respect to any one of them pursuant to Article V.

(c) In neither of the cases referred to in sub-paragraphs (a) and (b) of this paragraph shall the liability of any one operator exceed the amount applicable with respect to him pursuant to Article V.

4. Subject to the provisions of paragraphe 3 of this Article, where several nuclear installations of one and the same operator are involved in one nuclear incident, such operator shall be liable in respect of each nuclear installation involved up to the amount applicable with respect to him pursuant to Article V.

5. Except as otherwise provided in this Convention, no person other than the operator shall be liable for nuclear damage. This, however, shall not affect the application of any international convention in the field of transport in force or open for signature, ratification or accession at the date on which this Convention is opened for signature.

6. No person shall be liable for any loss or damage which is not nuclear damage pursuant to sub-paragraph (k) of paragraph 1 of Article I but which could have been included as such pursuant to sub-paragraph (k) (ii) of that paragraph.

skador för vilka flera än en anläggningsinnehavare äro ansvariga, skall den sammanlagda ansvarigheten ej överstiga det högsta belopp som beträffande någon av dem är tillämpligt enligt artikel V.

(c) I de fall som avses under (a) och (b) i denna paragraf skall ansvarigheten för envar av anläggningsinnehavarna ej överstiga det belopp som enligt artikel V är tillämpligt beträffande honom.

4. När flera nukleära anläggningar i en och samma innehavares hand beröras av en nukleär olycka, skall anläggningsinnehavaren, med iakttagande av vad som föreskrives i moment 3 i denna artikel, beträffande var och en av de berörda anläggningarna vara ansvarig intill det belopp som enligt artikel V är tillämpligt beträffande honom.

5. Om annat icke föreskrives i denna konvention, skall ingen annnan person än anläggningsinnehavaren vara ansvarig för nukleär skada. Detta skall emellertid inte utgöra hinder mot tillämpning av sådan internationell konvention på transportområdet som är i kraft eller öppen för undertecknande, ratifikation eller anslutning den dag denna konvention öppnas för undetecknande.

6. Ingen person skall vara ansvarig för sådan förlust eller skada som inte är nukleär skada enligt artikel I (1) (k) men som skulle ha kunnat räknas som nukleär skada enligt artikel I (1) (k) (ii).

7. Une action directe peut être intentée contre la personne qui fournit une garantie financière conformément à l'article VII, si le droit du tribunal compétent le prévoit.

Article III

L'exploitant responsable en vertu de la présente Convention doit donner au transporteur un certificat délivré par l'assureur ou par la personne qui fournit la garantie financière requise conformément à l'article VII, ou en son nom. Le certificat indique le nom et l'adresse de l'exploitant, ainsi que le montant, la nature et la durée de validité de la garantie; la personne par laquelle ou au nom de laquelle le certificat a été délivré ne peut contester ces indications. Le certificat précise en outre quelle est la matière nucléaire à laquelle la garantie s'applique et il contient une déclaration de l'autorité compétente de l'État où se trouve l'installation, attestant que la personne indiquée est unexploitant au sens de la présente Convention.

Article IV

1. L'exploitant est objectivement responsable de tout dommage nucléaire en vertu de la présente Convention.

2. Si l'exploitant prouve que le dommage nucléaire résulte, en totalité ou en partie, d'une négligence grave de la personne qui l'a subi ou que cette personne a agi ou omis d'agir dans l'intention de causer un dommage, le tribunal compétent peut, si son droit en dispose ainsi,

7. Direct action shall lie against the person furnishing financial security pursuant to Article VII, if the law of the competent court so provides.

Article III

The operator liable in accordance with this Convention shall provide the carrier with a certificate issued by or on behalf of the insurer or other financial guarantor furnishing the financial security required pursuant to Article VII. The certificate shall state the namn and address of that operator and the amount, type and duration of the security, and these statements may not be disputed by the person by whom or on whose behalf the certificate was issued. The certificate shall also indicate the nuclear material in respect of which the security applies and shall include a statement by the competent public authority of the Installation State that the person named is an operator within the meaning of this Convention.

Article IV

1. The liability of the operator for nuclear damage under this Convention shall be absolute.

2. If the operator proves that the nuclear damage resulted wholly or partly either from the gross negligence of the person suffering the damage or from an act or omission of such person done with intent to cause damage, the competent court may, if its law so provides, relieve

7. Talan må föras direkt mot den person som ställer ekonomisk säkerhet enligt artikel VII, om den behöriga domstolens lag föreskriver det.

Artikel III

Den anläggningsinnehavare som är ansvarig enligt denna konvention skall tillhandahålla transportören ett certifikat utställt av försäkringsgivaren eller den som ställt annan ekonomisk garanti enligt artikel VII eller på dennes vägnar. Certifikatet skall innehålla uppgift om anläggningsinnehavarens namn och adress samt säkerhetens belopp, art och varaktighet; dessa uppgifter få ej motbevisas av den som utställt certifikatet eller på vilkens vägnar det utställts. Certifikatet skall också ange det nukleära material som försäkringen eller garantin avser samt innehålla förklaring av behörig myndighet i anläggningsstaten att den person som angivits som anläggningsinnehavare är innehavare av nukleär anläggning i konventionens mening.

Artikel IV

1. Anläggningsinnehavaren svarar för nukleär skada enligt denna konvention på objektiv grund.

2. Om anläggningsinnehavaren visar, att den nukleära skadan helt eller delvis utgjorde resultatet antingen av grov vårdslöshet hos den person som lidit skadan eller av dennes uppsåtliga handlande eller underlåtenhet, äger den behöriga domstolen, om dess lag föreskriver det,

dégager l'exploitant, en totalité ou en partie, de l'obligation de réparer le dommage subi par cette personne.

3. *a)* Aucune responsabilité n'incombe à un exploitant, en vertu de la présente Convention, pour un dommage nucléaire causé par un accident nucléaire résultant directement d'actes de conflit armé, d'hostilités, de guerre civile ou d'insurrection.

b) Sauf dans la mesure où le droit de l'État où se trouve l'installation en dispose autrement, l'exploitant n'est pas tenu responsable du dommage nucléaire causé par un accident nucléaire résultant directement d'un cataclysme naturel de caractère exceptionnel.

4. Lorsqu'un dommage nucléaire et un dommage non nucléaire sont causés par un accident nucléaire ou conjointement par un accident nucléaire et un ou plusieurs autres événements, cet autre dommage, dans la mesure où on ne peut le séparer avec certitude du dommage nucléaire, est considéré, aux fins de la présente Convention, comme un dommage nucléaire causé par l'accident nucléaire. Toutefois, lorsqu'un dommage est causé conjointement par un accident nucléaire visé par la présente Convention et par une émission de rayonnements ionisants non visée par elle, aucune disposition de la présente Convention ne limite ni n'affecte autrement la responsabilité, envers les personnes qui subissent un dommage nucléaire ou par voie de recours ou de contribution, de toute personne qui pourrait être tenue responsable du fait de

the operator wholly or partly from his obligation to pay compensation in respect of the damage suffered by such person.

3. *(a)* No liability under this Convention shall attach to an operator for nuclear damage caused by a nuclear incident directly due to an act of armed conflict, hostilities, civil war or insurrection.

(b) Except in so far as the law of the Installation State may provide to the contrary, the operator shall not be liable for nuclear damage caused by a nuclear incident directly due to a grave natural disaster of an exceptional character.

4. Whenever both nuclear damage and damage other than nuclear damage have been caused by a nuclear incident or jointly by a nuclear incident and one or more other occurrences, such other damage shall, to the extent that it is not reasonably separable from the nuclear damage, be deemed, for the purposes of this Convention, to be nuclear damage caused by that nuclear incident. Where, however, damage is caused jointly by a nuclear incident covered by this Convention and by an emission of ionizing radiation not covered by it, nothing in this Convention shall limit or otherwise affect the liability, either as regards any person suffering nuclear damage or by way of recourse or contribution, of any person who may be held liable in connection with that emission of ionizing radiation.

helt eller delvis befria anläggningsinnehavaren från hans skyldighet att utge ersättning för den skada som vederbörande lidit.

3. *(a)* Innehavaren av en nukleär anläggning är ej ansvarig enligt denna konvention för nukleär skada orsakad av en nukleär olycka vilken är en direkt följd av en krigshandling under väpnad konflikt eller häremot svarande handling under inbördeskrig eller uppror.

(b) Om annat icke bestämts genom anläggningsstatens lag, är anläggningsinnehavaren icke ansvarig för nukleär skada orsakad av en nukleär olycka vilken är en direkt följd av en allvarlig naturkatastrof av osedvanlig art.

4. Har såväl nukleär skada som annan skada orsakats av en nukleär olycka samt en eller flera andra händelser, anses den icke nukleära skadan, till den del den icke tillförlitligen kan särskiljas från den nukleära skadan, vid tillämpning av denna konvention som nukleär skada orsakad av den nukleära olyckan. Om emellertid skada orsakats gemensamt av en nukleär olycka som omfattas av denna konvention och annan händelse vilken ger upphov till joniserande strålning, skola bestämmelserna i denna konvention icke medföra inskränkning eller på annat sätt inverka på den ansvarighet i anledning av sådan joniserande strålning som åvilar någon person, vare sig fråga är om ansvarighet i förhållande till den som lidit nukleär skada eller om regressansvarighet.

cette émission de rayonnements ionisants.

5. L'exploitant n'est pas responsable, en vertu de la présente Convention, du dommage nucléaire causé :

a) à l'installation nucléaire elle-même ou aux biens qui se trouvent sur le site de cette installation et qui sont ou doivent être utilisés en rapport avec elle;

b) au moyen de transport sur lequel la matière nucléaire en cause se trouvait au moment de l'accident nucléaire.

6. Tout État où se trouve l'installation peut prévoir dans sa législation que l'alinéa b) du paragraphe 5 ci-dessus n'est pas applicable, sous réserve qu'en aucun cas la responsabilité de l'exploitant pour un dommage nucléaire autre que le dommage nucléaire au moyen de transport ne devienne inférieure à 5 millions de dollars des États-Unis par accident nucléaire.

7. Aucune disposition de la présente Convention n'affecte :

a) la responsabilité de toute personne physique qui a causé, par un acte ou une omission procédant de l'intention de causer un dommage, un dommage nucléaire dont l'exploitant, conformément au paragraphe 3 ou au paragraphe 5 ci-dessus, n'est pas responsable en vertu de la présente Convention;

b) la responsabilité de l'exploitant, en dehors de la présente Convention, pour un dommage nucléaire dont, conformément à l'alinéa b) du

5. The operator shall not be liable under this Convention for nuclear damage—

(a) to the nuclear installation itself or to any property on the site of that installation which is used or to be used in connection with that installation; or

(b) to the means of transport upon which the nuclear material involved was at the time of the nuclear incident.

6. Any Installation State may provide by legislation that sub-paragraph (b) of paragraph 5 of this Article shall not apply, provided that in no case shall the liability of the operator in respect of nuclear damage, other than nuclear damage to the means of transport, be reduced to less than US $ 5 million for any one nuclear incident.

7. Nothing in this Convention shall affect—

(a) the liability of any individual for nuclear damage for which the operator, by virtue of paragraph 3 or 5 of this Article, is not liable under this Convention and which that individual caused by an act or omission done with intent to cause damage; or

(b) the liability outside this Convention of the operator for nuclear damage for which, by virtue of sub-paragraph (b) of paragraph 5 of

5. Anläggningsinnehavaren är ej ansvarig enligt denna konvention för nukleär skada

(a) som tillfogats den nukleära anläggningen eller sådan egendom inom anläggningens område som användes eller är avsedd att användas i förbindelse med anläggningen; eller
(b) som tilfogats det transportmedel varpå de vid den nukleära olyckan medverkande nukleära ämnena funnos vid tiden för olyckan.

6. I anläggningsstatens lag kan föreskrivas, att bestämmelsen under 5 (b) i denna artikel ej skall tillämpas, dock att i fråga om en och samma nukleära olycka anläggningsinnehavarens ansvarighet för annan nukleär skada än sådan som tillfogats transportmedlet icke i något fall får nedbringas till ett belopp understigande fem miljoner U.S. dollar.

7. Ingen bestämmelse i denna konvention skall inverka på
(a) den ansvarighet som kan åvila fysisk person för sådan nukleär skada för vilken anläggningsinnehavaren på grund av bestämmelserna under 3 eller 5 i denna artikel icke är ansvarig enligt denna konvention och vilken sådan person orsakat genom handling eller underlåtenhet med uppsåt att framkalla skada; eller
(b) den ansvarighet som enligt andra skadeståndsregler än som innefattas i denna konvention kan åvila anläggningsinnehavaren för sådan

paragraphe 5 ci-dessus, l'exploitant n'est pas responsable en vertu de la présente Convention.

Article V

1. L'État où se trouve l'installation peut limiter la responsabilité de l'exploitant à un montant qui ne sera pas inférieur à 5 millions de dollars par accident nucléaire.
2. Tout montant de la responsabilité fixé conformément au présent article ne comprend pas les intérêts ou dépens alloués par un tribunal au titre d'une action en réparation d'un dommage nucléaire.
3. Le dollar des États-Unis mentionnée dans la présente Convention est une unité de compte qui équivaut à la valeur-or du dollar des États-Unis à la date du 29 avril 1963, c'est-à-dire 35 dollars pour une once troy d'or fin.
4. Le chiffre indiqué au paragraphe 6 de l'article IV et au paragraphe 1 ci-dessus peut être converti en monnaie nationale en chiffres ronds.

Article VI

1. Le droit à réparation en vertu de la présente Convention est éteint si une action n'est pas intentée dans les dix ans à compter de la date de l'accident nucléaire. Toutefois, si, conformément au droit de l'État où se trouve l'installation, la responsabilité de l'exploitant est couverte par une assurance ou toute autre garantie financière ou grâce à des fonds publics pendant une période supérieure à dix ans; le droit du tribunal

this Article, he is not liable under this Convention.

Article V

1. The liability of the operator may be limited by the Installation State to not less than US $ 5 million for any one nuclear incident.

2. Any limits of liability which may be established pursuant to this Article shall not include any interest or costs awarded by a court in actions for compensation of nuclear damage.
3. The United States dollar referred to in this Convention is a unit of account equivalent to the value of the United States dollar in terms of gold on 29 April 1963, that is to say US $ 35 per one troy ounce of fine gold.
4. The sum mentioned in paragraph 6 of Article IV and in paragraph 1 of this Article may be converted into national currency in round figures.

Article VI

1. Rights of compensation under this Convention shall be extinguished if an action is not brought within ten years from the date of the nuclear incident. If, however, under he law of the Installation State the liability of the operator is covered by insurance or other financial security or by State funds for a period longer than ten years, the law of the competent court may provide that rights of compensation against

nukleär skada för vilken han på grund av bestämmelserna under 5 (b) i denna artikel icke är ansvarig enligt denna konvention.

Artikel V

1. Anläggningsinnehavarens ansvarighet kan av anläggningsstaten begränsas till ett belopp icke understigande fem miljoner U.S. dollar för varje nukleär olycka.

2. Ansvarighetsbelopp som kan bli bestämt med stöd av denna artikel skall ej innefatta sådan ränta och rättegångskostnad som utdömts av domstol i mål angående ersättning för nukleär skada.

3. Den U.S. dollar som avses i denna konvention utgöres av en betalningsenhet motsvarande värdet i guld den 29 april 1963 av en U.S. dollar, det vill säga 35 U.S. dollar för varje troy-uns av fint guld.

4. Det i artikel IV (6) och under 1 i denna artikel angivna beloppet må omräknas till nationell valuta i runda tal.

Artikel VI

1. Talan om ersättning enligt denna konvention skall, vid äventyr av talans förlust, väckas inom tio år, räknat från den dag då den nukleära olyckan inträffade. Om anläggningsinnehavarens ansvarighet enligt anläggningsstatens lag är täckt av försäkring eller annan ekonomisk säkerhet för en period överstigande tio år, kan dock i den behöriga domstolens lag föreskrivas, att talan om ersättning får föras mot anläggnings-

compétent peut prévoir que le droit à réparation contre l'exploitant n'est éteint qu'à l'expiration de la période pendant laquelle la responsabilité de l'exploitant est ainsi couverte conformément au droit l'État où se trouve l'installation. Cette prolongation du délai d'extinction ne porte atteinte en aucun cas au droit à réparation en vertu de la présente Convention des personnes ayant intenté contre l'exploitant, avant l'expiration dudit délai de dix ans, une action du fait de décès ou de dommages aux personnes.

2. Lorsqu'un dommage nucléaire est causé par un accident nucléaire mettant en jeu une matière nucléaire qui, au moment de l'accident nucléaire, avait été volée, perdue, jetée par-dessus bord ou abandonnée, le délai visé au paragraphe 1 ci-dessus est calculé à partir de la date de cet accident nucléaire, mais il ne peut en aucun cas être supérieur à vingt ans à compter de la date du vol, de la perte, du jet par-dessus bord ou de l'abandon.

3. Le droit du tribunal compétent peut fixer un délai d'extinction ou de prescription qui ne sera pas inférieur à trois ans à compter de la date à laquelle la victime du dommage nucléaire a eu ou aurait dû avoir connaissance de ce dommage et de l'identité de l'exploitant que en est responsable, sans que les délais indiqués aux paragraphes 1 et 2 ci-dessus puissent être dépassés.

4. A moins que le droit du tribunal compétent n'en dispose autrement, toute personne qui affirme

the operator shall only be extinguished after a period which may be longer than ten years, but shall not be longer than the period for which his liability is so covered under the law of the Installation State. Such extension of the extinction period shall in no case affect rights of compensation under this Convention of any person who has brought an action for loss of life or personal injury against the operator before the expiry of the aforesaid period of ten years.

2. Where nuclear damage is caused by a nuclear incident involving nuclear material which at the time of the nuclear incident was stolen, lost, jettisoned or abandoned, the period established pursuant to paragraph 1 of this Article shall be computed from the date of that nuclear incident, but the period shall in no case exceed a period of twenty years from the date of the theft, loss, jettison or abandonment.

3. The law of the competent court may establish a period of extinction or prescription of less than three years from the date on which the person suffering nuclear damage had knowledge or should have had knowledge of the damage and of the operator liable for the damage, provided that the period established pursuant to paragraphs 1 and 2 of this Article shall not be exceeded.

4. Unless the law of the competent court otherwise provides, any person who claims to have suffered nu-

innehavaren senare än tio år efter olyckan, dock icke efter utgången av den tid under vilken anläggningsinnehavarens ansvarighet är på angivet sätt täckt enligt anläggningsstatens lag. Sådan förlängning av preskriptionstiden får icke i något fall inverka på rätten till ersättning enligt konventionen för den som inom den angivna tioårsperioden väckt talan mot anläggningsinnehavaren om ersättning i anledning av personskada.

2. Har nukleär skada orsakats av en nukleär olycka vid vilken medverkat nukleärt material som vid tiden för olyckan var stulet, förlorat eller övergivet, skall den under 1 angivna preskriptionstiden börja löpa på dagen för den nukleära olyckan men icke i något fall överstiga tjugo år, räknat från dagen för stölden, förlusten eller övergivandet.

3. I den behöriga domstolens lag kan föreskrivas, att rätten till talan om ersättning skall preskriberas efter en tid ej understigande tre år, räknat från den dag då den skadelidande fick eller bort få kännedom om skadan och om den för skadan ansvarige anläggningsinnehavaren, dock att den enligt bestämmelserna under 1 och 2 i denna artikel fastställda preskriptionstiden icke får överskridas.

4. Om annat icke bestämts i den behöriga domstolens lag, äger envar som gör gällande att han lidit nu-

avoir subi un dommage nucléaire et qui a intenté une action en réparation dans le délai applicable en vertu du présent article peut modifier sa demande pour tenir compte de toute aggravation du dommage, même après l'expiration de ce délai, tant qu'un jugement définitif n'a pas été prononcé.

5. Si la compétence juridictionnelle doit être attribuée conformément à l'alinéa b) du paragraphe 3 de l'article XI et qu'une demande à cet effet ait été présentée à l'une des Parties contractantes habilitées à ce faire, dans le délai applicable en vertu du présent article, toute action peut être intentée dans les six mois qui suivent l'attribution de compétence, au cas où celle-ci interviendrait moins de six mois avant l'expiration de ce délai.

Article VII

1. L'exploitant est tenu de maintenir une assurance ou toute autre garantie financière couvrant sa responsabilité pour dommage nucléaire; le montant, la nature et les conditions de l'assurance ou de la garantie sont déterminés par l'État où se trouve l'installation assure le paiement des indemnités pour dommage nucléaire reconnues comme étant à la charge de l'exploitant, en fournissant les sommes nécessaires dans la mesure où l'assurance ou la garantie financière ne serait pas suffisante, sans que ce paiement puisse toutefois dépasser la limite éventuellement fixée en vertu de l'article V.

2. Rien dans le paragraphe 1 ci-

clear damage and who has brought an action for compensation within the period applicable pursuant to this Article may amend his claim to take into account any aggravation of the damage, even after the expiry of that period, provided that final judgment has not been entered.

5. Where jurisdiction is to be determined pursuant to sub-paragraph (b) of paragraph 3 of Article XI and a request has been made within the period applicable pursuant to this Article to any one of the Contracting Parties empowered so to determine, but the time remaining after such determination is less than six months, the period within which an action may be brought shall be six months, reckoned from the date of such determination.

Article VII

1. The operator shall be required to maintain insurance or other financial security covering his liability for nuclear damage in such amount, of such type and in such terms as the Installation State shall specify. The Installation State shall ensure the payment of claims for compensation for nuclear damage which have been established against the operator by providing the necessary funds to the extent that the yield of insurance or other financial security is inadequate to satisfy such claims, but not in excess of the limit, if any, established pursuant to Article V.

2. Nothing in paragraph 1 of this

kleär skada och som väckt talan om ersättning inom den tid som föreskrivits enligt denna artikel utvidga sin talan, när skadan förvärrats efter utgången av denna tid och saken icke slutligt avgjorts.

5. Skall frågan om behörig domstol avgöras enligt artikel XI (3) (b) och har inom den frist som föreskrivits enligt denna artikel framställning gjorts till någon av de konventionsstater vilka beslutanderätten tillkommer men är den tid som återstår efter det avgörandet träffats mindre än sex månader, utgör den tid under vilken talan kan väckas sex månader, räknat från dagen för avgörandet.

Artikel VII

1. Det åligger anläggningsinnehavaren att till täckande av sin ansvarighet för nukleär skada hålla försäkring eller ställa annan ekonomisk säkerhet till det belopp, av den art och på de villkor anläggningsstaten bestämmer. Anläggningsstaten skall inom ramen för det ansvarighetsbelopp som kan ha fastställts enligt artikel V garantera betalningen av de belopp anläggningsinnehavaren ålagts att utge i ersättning för nukleär skada genom att tillhandahålla erforderliga medel i den utsträckning försäkringen eller säkerheten icke förslår till infriande av ersättningsanspråken.

2. Vad som föreskrives under 1 i

dessus n'oblige une Partie contractante ni aucune de ses subdivisions politiques, telles qu'États ou Républiques, à maintenir une assurance ou toute autre garantie financière couvrant sa responsabilité comme exploitant.

3. Les fonds provenant d'une assurance ou de toute autre garantie financière ou fournis par l'État où se trouve l'installation, conformément au paragraphe 1 ci-dessus, sont exlusivement réservés à la réparation due en application de la présente Convention.

4. L'assureur ou tout autre garant financier ne peut suspendre l'assurance ou la garantie financière prévue au paragraphe 1 ci-dessus ou y mettre fin sans un préavis de deux mois au moins donné par écrit à l'autorité publique compétente, ni, dans la mesure où ladite assurance ou autre garantie financière concerne un transport de matière nucléaire, pendant la durée de ce transport.

Article VIII

Sous réserve des dispositions de la présente Convention, la nature, la forme et l'étendue de la réparation, ainsi que la répartition équitable des indemnités, sont régies par le droit du tribunal compétent.

Article IX

1. Si les dispositions d'un régime d'assurance maladie, d'assurance so-

Article shall require a Contracting Party or any of its constituent subdivisions, such as States or Republics, to maintain insurance or other financial security to cover their liability as operators.

3. The funds provided by insurance, by other financial security or by the Installation State pursuant to paragraph 1 of this Article shall be exclusively available for compensation due under this Convention.

4. No insurer or other financial guarantor shall suspend or cancel the insurance or other financial security provided pursuant to paragraph 1 of this Article without giving notice in writing of at least two months to the competent public authority or, in so far as such insurance or other financial security relates to the carriage of nuclear material, during the period of the carriage in question.

Article VIII

Subject to the provisions of this Convention, the nature, form and extent of the compensation, as well as the equitable distribution thereof, shall be governed by the law of the competent court.

Article IX

1. Where provisions of national or public health insurance, social in-

denna artikel medför ej skyldighet för konventionsstat eller delstat, rådsrepublik eller liknande del av konventionsstat att hålla försäkring eller ställa annan ekonomisk säkerhet till täckande av deras ansvarighet i egenskap av anläggningsinnehavare.

3. Medel som enligt bestämmelserna under 1 i denna artikel utgår från försäkring eller annan ekonomisk säkerhet eller utbetalas av anläggningsstaten skall användas uteslutande för att bereda ersättning enligt denna konvention.

4. Försäkringsgivare eller den som ställt annan ekonomisk säkerhet får ej tillfälligt eller slutgiltigt bringa försäkringen eller säkerheten att upphöra utan att ha lämnat skriftligt meddelande härom till vederbörande myndighet minst två månader i förväg. Avser försäkringen eller säkerheten transport av nukleärt material, får försäkringen eller säkerheten ej bringas att upphöra under det transporten pågår.

Artikel VIII

Frågor om skadeståndens art, form och omfattning och om ersättningsbeloppens rättvisa fördelning skola, med iakttagande av bestämmelserna i denna konvention, avgöras enligt den behöriga domstolens lag.

Artikel IX

1. Om i kraft av ett nationellt eller annat offentligt system för all-

ciale, de sécurité sociale, d'assurance des accidents du travail ou des maladies professionnelles comportent l'indemnisation des dommages nucléaires, les droits à réparation, en vertu de la présente Convention, des bénéficiaires de ce régime, ainsi que les droits de recours contre l'exploitant responsable prévus par ce régime, sont déterminés, sous réserve des disposition de la présente Convention, par le droit de la Partie contractante ou les règlements de l'organisation intergouvernementale qui ont établi de tels régimes.

2. *a)* Si un ressortissant d'une Partie contractante, autre que l'exploitant, a réparé un dommage nucléaire en vertu d'une convention internationale ou du droit d'un État non contractant, il acquiert par subrogation, à concurrence de la somme versée, les droits dont la personne ainsi indemnisée aurait bénéficié en vertu de la présente Convention. Aucune personne ne pourra acquérir un droit quelconque de cette manière dans le cas et dans la mesure où l'exploitant a contre elle un droit de recours en vertu de la présente Convention.

b) Aucune disposition de la présente Convention ne saurait empêcher un exploitant qui a payé une indemnité pour un dommage nucléaire au moyen de fonds autres que ceux qui ont été fournis conformément au paragraphe 1 de l'article VII de recouvrer sur la personne fournissant une garantie financière en application dudit paragraphe ou sur l'État où se trouve l'installation,

surance, social security, workmen's compensation or occupational disease compensation systems include compensation for nuclear damage, rights of beneficiaries of such systems to obtain compensation under this Convention and rights or recourse by virtue of such systems against the operator liable shall be determined, subject to the provisions of this Convention, by the law of the Contracting Party in which such systems have been established, or by the regulations of the intergovernmental organization which has established such systems.

2. *(a)* If a person who is a national of Contracting Party, other than the operator, has paid compensation for nuclear damage under an international convention or under the law of a non-Contracting State, such person shall, up to the amount which he has paid, acquire by subrogation the rights under this Convention of the person so compensated. No rights shall be so acquired by any person to the extent that the operator has a right of recourse against such person under this Convention.

b) Nothing in this Convention shall preclude an operator who has paid compensation for nuclear damage out of funds other than those provided pursuant to paragraph 1 of Article VII from recovering from the person providing financial security pursuant to that paragraph or from the Installation State, up to the amount he has paid, the sum which the person so compensated

män sjukförsäkring, social säkerhet eller yrkesskadeersättning ersättning beredes även för nukleär skada, skall frågan, huruvida den som är ersättningsberättigad enligt ett sådant system äger uppbära ersättning också enligt denna konvention, samt frågan om rätt till återkrav mot anläggningsinnehavaren för vad som utgivits enligt systemets regler, med iakttagande av konventionens bestämmelser avgöras enligt lagen i den stat som inrättat systemet eller enligt de regler som fastställts av den mellanstatliga organisation som inrättat systemet.

2. *(a)* Har annan medborgare i fördragsslutande part än vederbörande anläggningsinnehavare, i överensstämmelse med ett internationellt fördrag eller enligt lagen i en icke fördragsslutande stat, utgivit ersättning för nukleär skada, skall han, intill det belopp han utgivit, inträda i de rättigheter mot anläggningsinnehavaren som enligt denna konvention tillkommer den till vilken ersättningen utgivits.

(b) Ingen bestämmelse i denna konvention utgör hinder för en anläggningsinnehavare, som utgivit ersättning för nukleär skada med användande av andra medel än dem som tillhandahållas enligt bestämmelserna i artikel VII (1), att av den som ställt ekonomisk säkerhet enligt nämnda bestämmelser eller av anläggningsstaten utfå, intill det belopp som han utgivit, den ersättning var-

à concurrence de la somme qu'il a versée, le montant que la personne ainsi indemnisée aurait obtenu en vertu de la présente Convention.

Article X

L'exploitant n'a un droit de recours que :

a) si un tel droit a été expressément prévu par un contrat écrit;

b) ou, si l'accident nucléaire résulte d'un acte ou d'une omission procédant de l'intention de causer un dommage, contre la personne physique qui a agi ou omis d'agir dans cette intention.

Article XI

1. Sauf dans les cas où le présent article en dispose autrement, les tribunaux de la Partie contractante sur le territoire de laquelle l'accident nucléaire s'est produit sont seuls compétents pour connaître des actions intentées conformément à l'article II.

2. Lorsque l'accident nucléaire est survenu en dehors du territoire de toute Partie contractante, ou si le lieu de l'accident n'a pu être déterminé avec certitude, les tribunaux de l'État où se trouve l'installation dont relève l'exploitant responsable sont compétents pour connaître de ces actions.

3. Lorsque les tribunaux de plus d'une Partie contractante peuvent être compétents conformément aux paragraphes 1 ou 2 ci-dessus, la compétence est attribuée :

a) si l'accident nucléaire est survenu en partie en dehors du terri-

would have obtained under this Convention.

Article X

The operator shall have a right of recourse only—

(a) if this is expressly provided for by at contract in writing; or

(b) if the nuclear incident results from an act or omission done with intent to cause damage, against the individual who has acted or omitted to act with such intent.

Article XI

1. Except as otherwise provided in this Article, jurisdiction over actions under Article II shall lie only with the courts of the Contracting Party within whose territory the nuclear incident occurred.

2. Where the nuclear incident occured outside the territory of any Contraction Party, or where the place of the nuclear incident cannot be determined with certainty, jurisdiction over such actions shall lie with the courts of the Installation State of the operator liable.

3. Where under paragraph 1 or 2 of this Article jurisdiction would lie with the courts of more than one Contracting Party, jurisdiction shall lie—

(a) if the nuclear incident occurred partly outside the territory of

till den till vilken anläggningsinnehavaren betalat ersättning skulle ha varit berättigad enligt denna konvention.

Artikel X

Anläggningsinnehavaren äger rätt till återkrav endast

(a) om återkravsrätt uttryckligen föreskrivits i skriftligt avtal; eller

(b) om den nukleära olyckan framkallats av en handling eller en underlåtenhet med uppsåt att orsaka skada, och i sådant fall mot den fysiska person som med dylikt uppsåt handlat eller underlåtit att handla.

Artikel XI

1. Om annat icke följer av vad som sägs nedan i denna artikel, tillkommer behörighet att döma över anspråk enligt Artikel II endast domstolarna i den fördragsslutande part inom vars område den nukleära olyckan inträffat.

2. Om den nukleära olyckan inträffat utanför de fördragsslutande part« nas områden eller om platsen för den nukleära olyckan ej kan fastställas med säkerhet, tillkommer behörighet att döma över dylika anspråk domstolarna i anläggningsstaten.

3. Om enligt bestämmelserna under 1 eller 2 i denna artikel jurisdiktion skulle tillkomma domstolarna i flera än en fördragsslutande part, skall jurisdiktion tillkomma

(a) om den nukleära olyckan inträffat delvis utanför de fördrags-

toire de toute Partie contractante et en partie sur le territoire d'une seule Partie contractante, aux tribunaux de cette dernière;

b) dans tous les autres cas, aux tribunaux de la Partie contractante qui est désignée par accord entre les Parties contractantes dont les tribunaux auraient été compétents en vertu du paragraphe 1 ou du paragraphe 2 ci-dessus.

Article XII

1. Tout jugement définitif prononcé par un tribunal ayant la compétence juridictionelle en vertu de l'article XI doit être reconnu sur le territoire de toute autre Partie contractante, à moins que:

a) le jugement n'ait été obtenu par dol;

b) la personne contre laquelle le jugement a été prononcé n'ait pas eu la possibilité de présenter sa cause dans des conditions équitables;

c) le jugement ne soit contraire à l'ordre public de la Partie contractante où il doit être reconnu ou ne soit pas conforme aux normes fondamentales de la justice.

2. Tout jugement définitif qui est reconnu et dont l'exécution est demandée dans la forme requise par le droit de la Partie contractante où cette exécution est recherchée, est exécutoire comme s'il s'agissait d'un jugement d'un tribunal de cette Partie contractante.

3. Toute affaire sur laquelle un jugement a été rendu ne peut faire l'objet d'un novel examen au fond.

any Contracting Party, and partly within the territory of a single Contracting Party, with the courts of the latter; and

(b) in any other case, with the courts of that Contracting Party which is determined by agreement between the Contracting Parties whose courts would be competent under paragraph 1 or 2 of this Article.

Article XII

1. A final judgment entered by a court having jurisdiction under Article XI shall be recognized within the territory of any other Contracting Party, except—

(a) where the judgment was obtained by fraud;

(b) where the party against whom the judgment was pronounced was not given a fair opportunity to present his case; or

(c) where the judgment is contrary to the public policy of the Contracting Party within the territory of which recognition is sought, or is not in accord with fundamental standards of justice.

2. A final judgment which is recognized shall, upon being presented for enforcement in accordance with the formalities required by the law of the Contracting Party where enforcement is sought, be enforceable as if it were a judgment of a court of that Contracting Party.

3. The merits of a claim on which the judgment has been given shall not be subject to further proceedings.

slutande parternas områden och delvis inom en enda fördragsslutande parts område, den sistnämnda partens domstolar;
(b) i varje annat fall domstolarna i den fördragsslutande part som bestämts genom avtal mellan de fördragsslutande parter vilkas domstolar skulle äga behörighet enligt bestämmelserna under 1 eller 2 i denna artikel.

Artikel XII

1. Laga kraft ägande dom, meddelad av domstol som är behörig enligt Artikel XI, skall erkännas inom de övriga fördragsslutande parternas områden, utom i fall då

(a) domen erhållits genom bedrägligt förfarande;
(b) den part mot vilken domen meddelats ej fått skäliga möjligheter att utföra sin talan;

(c) domen är stridande mot rättsordningen i den fördragsslutande part inom vars område erkännande av domen begäres eller inte står i överensstämmelse med grundläggande rättsliga normer.
2. Laga kraft ägande dom, som blivit erkänd och som företetts för verkställighet med iakttagande av de formella förutsättningar som föreskrivas i den fördragsslutande part där verkställighet sökes, verkställes på samma sätt som dom meddelad av domstol i sistnämnda stat.
3. Ny prövning av den sak som avgjorts genom domen får ej äga rum.

Article XIII

La présente Convention et le droit national applicable en vertu de ses dispositions sont appliqués sans aucune discrimination fondée sur la nationalité, le domicile ou la résidence.

Article XIV

Si une action est intentée en vertu de la présente Convention devant le tribunal compétent aux termes de l'article XI, aucune immunité de juridiction découlant des règles du droit national ou du droit international ne peut être invoquée, sauf en ce qui concerne les mesures d'exécution.

Article XV

Toute Partie contractante prend les mesures voulues pour assurer que la réparation d'un dommage nucléaire ainsi que les intérêts et dépens alloués par un tribunal à ce titre, les primes d'assurance et de réassurance ainsi que les fonds provenant d'une assurance, d'une réassurance ou d'une autre garantie financière ou les fonds fournis par l'État où se trouve l'installation, conformément à la présente Convention, sont librement convertibles dans la monnaie de la Partie contractante sur le territoire de laquelle le dommage a été subi, de la Partie contractante sur le territoire de laquelle le demandeur a sa résidence habituelle et, en ce qui concerne les primes et prestations des assurances et réassurances, dans les monnaies spécifiées par le contrat d'assurance ou de réassurance.

Article XIII

This Convention and the national law applicable thereunder shall be applied without discrimination based upon nationality, domicile or residence.

Article XIV

Except in respect of measures of execution, jurisdictional immunities under rules of national or international law shall not be invoked in actions under this Convention before the courts competent pursuant to Article XI.

Article XV

The Contracting Parties shall take appropriate measures to ensure that compensation for nuclear damage, interest and costs awarded by a court in connection therewith, insurance and reinsurance premiums and funds provided by insurance, reinsurance or other financial security, or funds provided by the Installation State, pursuant to this Convention, shall be freely transferable into the currency of the Contracting Party within whose territory the damage is suffered, and of the Contracting Party within whose territory the claimant is habitually resident, and, regards insurance or reinsurance premiums and payments, into the currencies specified in the insurance or reinsurance contract.

Artikel XIII

Denna konvention och enligt konventionen tillämplig nationell lag skola tillämpas utan diskriminering grundad på nationalitet, hemvist eller uppehållsort.

Artikel XIV

Utom såvitt avser åtgärder för verkställighet få nationella eller folkrättsliga regler om jurisdiktionell immunitet ej åberopas i mål angående ersättning enligt denna konvention, vilket anhängiggöres vid domstol som äger behörighet enligt artikel XI.

Artikel XV

De fördragsslutande parterna förbinda sig att vidtaga erforderliga åtgärder till säkerställande av att ersättning för nukleär skada, av domstol i anslutning därtill bestämd ränta och rättegångskostnad, försäkrings- och återförsäkringspremier samt medel tillhandahållna genom försäkring, återförsäkring eller ekonomisk säkerhet eller av anläggningsstaten, få fritt omvandlas i den fördragsslutande parts valuta inom vars område skadan uppkommit och i den fördragsslutande parts valuta inom vars område den ersättningsberättigade har stadigvarande hemvist samt, såvitt gäller försäkrings- och återförsäkringspremier, de valutor som närmare angivits i försäkrings- eller återförsäkringsavtalet.

Article XVI

Nul n'aura le droit de recevoir une réparation en vertu de la présente Convention dans la mesure où il a déjà obtenu réparation du même dommage nucléaire en vertu d'une autre convention internationale sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire.

Article XVII

La présente Convention ne porte pas atteinte à l'application des convention ou accords internationaux relatifs à la responsabilité civile en matière de dommages nucléaires qui sont en vigueur ou ouverts à la signature, à la ratification ou à l'adhésion à la date à laquelle la présente Convention est ouverte à la signature, en ce qui concerne les Parties à ces accords ou convention.

Article XVIII

La présente Convention ne saurait être interprétée comme affectant les droits que pourrait avoir une Partie contractante en vertu des règles générales de droit international public en ce qui concerne un dommage nucléaire.

Article XIX

1. Toute Partie contractante qui conclut un accord en vertu de l'alinéa b) du paragraphe 3 de l'article XI communique sans délai le texte dudit accord au Directeur général de l'Agence internationale de l'énergie atomique, pour information et pour communication aux autres Parties contractantes.
2. Toute Partie contractante com-

Article XVI

No person shall be entitled to recover compensation under this Convention to the extent that he has recovered compensation in respect of the same nuclear damage under another international convention on civil liability in the field of nuclear energy.

Article XVII

This Convention shall not, as between the parties to them, affect the application of any international agreements or international conventions in civil liability in the field of nuclear energy in force, or open for signature, ratification or accession at the date on which this Convention is opened for signature.

Article XVIII

This Convention shall not be construed as affecting the rights, if any, of a Contracting Party under the general rules of public international law in respect of nuclear damage.

Article XIX

1. Any Contracting Party entering into an agreement pursuant to subparagraph (b) of paragraph 3 of Article XI shall furnish without delay to the Director General of the International Atomic Energy Agency for information and dissemination to the other Contracting Parties a copy of such agreement.
2. The Contracting Parties shall

Artikel XVI

Om och i den mån den som lidit nukleär skada uppburit ersättning enligt annat internationellt fördrag rörande skadeståndsansvar på den nukleära energins område, äger han ej rätt till ersättning för skadan enligt denna konvention.

Artikel XVII

Såvitt gäller det inbördes förhållandet mellan stater anslutna till sådant internationellt fördrag rörande skadeståndsansvar på den nukleära energins område som var i kraft eller öppet för undertecknande, ratifikation eller anslutning den dag denna konvention öppnades för undertecknande, utgör denna konvention ej hinder mot tillämpning av dylikt fördrag.

Artikel XVIII

Denna konvention anses ej inverka på de rättigheter som enligt allmänna folkrättsliga regler kan tillkomma fördragsslutande part med avseende på nukleär skada.

Artikel XIX

1. Fördragsslutande part som ingått avtal enligt Artikel XI (3) (b) skall för kännedom och för delgivning med övriga fördragsslutande parter utan dröjsmål tillhandahålla internationella atomenergiorganets generaldirektör en avskrift av avtalet.

2. De fördragsslutande parterna

munique au Directeur général, pour information et pour communcation aux autres Parties contractantes, le texte de ses lois et règlements relatifs aux questions traitées par la présente Convention.

Article XX

Nonobstant le fait qu'une Partie contractante aura mis fin à l'application de la présente Convention en ce qui la concerne, conformément à l'article XXV, ou l'aura dénoncée, conformément à l'article XXVI, les dispositions de la présente Convention restent applicables pour tout dommage nucléaire causé par un accident nucléaire survenu avant la date à laquelle la présente Convention a cessé de s'appliquer à l'égard de cette Partie contractante.

Article XXI

La présente Convention sera ouverte à la signature des États représentés à la Conférence internationale sur la responsabilité civile en matière de dommages nucléaires, tenue à Vienne du 29 avril au 19 mai 1963.

Article XXII

La présente Convention sera ratifiée et les instrument de ratification seront déposés auprès du Directeur général de l'Agence internationale de l'énergie atomique.

Article XXIII

La présente Convention entrera en vigueur trois mois après le dépôt du cinquième instrument de ratification et, pour tout État qui la ratifiera ensuite, trois mois après le dépôt de son instrument de ratification.

furnish to the Director General for information and dissemination to the other Contracting Parties copies of their respective laws and regulations relating to matters covered by this Convention.

Article XX

Notwithstanding the termination of the application of this Convention to any Contracting Party, either by termination pursuant to Article XXV or by denunciation pursuant to Article XXVI, the provisions of this Convention shall continue to apply to any nuclear damage caused by a nuclear incident occurring before such termination.

Article XXI

This Convention shall be open for signature by the States represented at the International Conference on Civil Liability for Nuclear Damage held in Vienna from 29 April to 19 May 1963.

Article XXII

This Convention shall be ratified, and the instruments of ratification shall be deposited with the Director General of the International Atomic Energy Agency.

Article XXIII

This Convention shall come into force three months after the deposit of the fifth instrument of ratification, and, in respect of each State

skola för kännedom och för delgivning med de övriga fördragsslutande parterna tillhandahålla generaldirektören avskrifter av sina lagar och författningar rörande frågor som regleras i denna konvention.

Artikel XX

Utan hinder av att denna konvention upphört att äga tillämpning beträffande viss fördragsslutande part, vare sig på grund av att den upphört att gälla enligt bestämmelserna i artikel XXV eller i anledning av uppsägning enligt artikel XXVI, fortfara konventionens bestämmelser att gälla beträffande nukleär skada orsakad av en nukleär olycka som inträffat innan konventionen sålunda upphört att äga tillämpning.

Artikel XXI

Denna konvention står öppen för undertecknande av de stater som voro representerade vid den internationella konferens om skadeståndsansvar för nukleära skador vilken hölls i Wien från och med den 29 april till och med den 19 maj 1963.

Artikel XXII

Denna konvention skall ratificeras och ratifikationsinstrumenten skola deponeras hos internationella atomenergiorganets generaldirektör.

Artikel XXIII

Denna konvention träder i kraft tre månader efter deponerandet av det femte ratifikationsinstrumentet samt för stat som därefter ratifice-

fiera par la suite, trois mois après le dépôt de l'instrument de ratification de cet État.

Article XXIV

1. Tout État membre de l'Organisation des Nations Unies, d'une institution spécialisée ou de l'Agence internationale de l'énergie atomique non représenté à la Conférence internationale sur la responsabilité civile en matière de dommages nucléaires, tenue à Vienne du 29 avril au 19 mai 1963, pourra adhérer à la présente Convention.

2. Les instruments d'adhésion seront déposés auprès du Directeur général de l'Agence internationale de l'énergie atomique.

3. Pour tout État adhérant, la Convention entrera en vigueur trois mois après la date du dépôt de son instrument d'adhésion, à condition qu'elle soit entrée en vigueur conformément à l'article XXIII.

Article XXV

1. La présente Convention est conclue pour une période de dix ans à compter de la date de son entrée en vigueur. Toute Partie contractante pourra mettre fin, en ce qui la concerne, à l'application de la présente Convention au terme de cette période en donnant un préavis de un an à cet effet au Directeur général de l'Agence internationale de l'énergie atomique.

2. La présente Convention restera par la suite en vigueur pour une pé-

ratifying it thereafter, three months after the deposit of the instrument of ratification by that State.

Article XXIV

1. All States Members of the United Nations, or of any of the specialized agencies or of the International Atomic Energy Agency not represented at the International Conference on Civil Liability for Nuclear Damage, held in Vienna from 29 April to 19 May 1963, may accede to this Convention.

2. The instruments of accession shall be deposited with the Director General of the International Atomic Energy Agency.

3. This Convention shall come into force in respect of the acceding State three months after the date of deposit of the instrument of accession of that State but not before the date of the entry into force of this Convention pursuant to Article XXIII.

Article XXV

1. This Convention shall remain in force for a period of ten years from the date of its entry into force. Any Contracting Party may, by giving before the end of that period at least twelve months' notice to that effect to the Director General of the International Atomic Energy Agency, terminate the application of this Convention to itself at the end of that period of ten years.

2. This Convention shall, after that period of ten years, remain in

rar tre månader efter deponerandet av den statens ratifikationsinstrument.

Artikel XXIV

1. Alla stater, som äro medlemmar av Förenta Nationerna eller av något av Förenta Nationernas fackorgan eller av internationella atomenergiorganet och vilka icke voro representerade vid den internationella konferens om skadeståndsansvar för nukleära skador som hölls i Wien från och med den 29 april till och med den 19 maj 1963, kunna ansluta sig till denna konvention.
2. Anslutningsinstrumenten skola deponeras hos internationella atomenergiorganets generaldirektör.

3. Denna konvention träder i kraft i förhållande till anslutande stat tre månader efter den dag då den statens anslutningsinstrument deponerades men icke före dagen för konventionens ikraftträdande enligt artikel XXIII.

Artikel XXV

1. Denna konvention förblir i kraft under en period av tio år, räknat från dagen för dess ikraftträdande. Fördragsslutande part kan, genom att minst tolv månader före utgången av nämnda period göra anmälan därom till internationella atomenergiorganets generaldirektör, bringa denna konvention att upphöra att gälla för den parten vid utgången av nämnda period om tio år.

2. Efter nämnda period av tio år förblir denna konvention i kraft för

riode de cinq ans à l'égard des Parties contractantes qui n'auront pas mis fin à son application conformément au paragraphe 1 ci-dessus et, ultérieurement, par périodes successives de cinq ans à l'égard des Parties contractantes qui n'y auront pas mis fin au terme de l'une de ces périodes en donnant un préavis de un an à cet effet au Directeur général de l'Agence internationale de l'énergie atomique.

Article XXVI

1. Une conférence sera convoquée par le Directeur général de l'Agence internationale de l'énergie atomique, à tout moment au terme de la période de cinq ans qui suivra la date de son entrée en vigueur, pour examiner la revision de la présente Convention, si un tiers des Parties contractantes en exprime le désir.

2. Toute Partie contractante peut dénoncer la présente Convention, par notification au Directeur général de l'Agence internationale de l'énergie atomique, dans un délai de douze mois après la première conférence de revision tenue conformément au paragraphe 1 ci-dessus.
3. Toute dénonciation prendra effet un an après la date de réception de la notification à cet effet par le Directeur général de l'Agence internationale de l'énergie atomique.

Article XXVII

Le Directeur général de l'Agence internationale de l'énergie atomique

force for a further period of five years for such Contracting Parties as have not terminated its application pursuant to paragraph 1 of this Article, and thereafter for successive periods of five years each for those Contracting Parties which have not terminated its application at the end of one of such periods, by giving, before the end of one of such periods, at least twelve months' notice to that effect to the Director General of the International Atomic Energy Agency.

ArticleXXVI

1. A conference shall be convened by the Director General of the International Atomic Energy Agency at any time after the expiry of a period of five years from the date of the entry into force of this Convention in order to consider the revision thereof, if one-third of the Contracting Parties express a desire to that effect.
2. Any Contracting Party may denounce this Convention by notification to the Director General of the International Atomic Energy Agency within a period of twelve months following the first revision conference held pursuant to paragraph 1 of this Article.
3. Denunciation shall take effect one year after the date on which notification to that effect has been received by the Director General of the International Atomic Energy Agency.

Article XXVII

The Director General of the International Atomic Energy Agency

en period av ytterligare fem år för de fördragsslutande parter som icke bragt konventionen att upphöra att gälla enligt bestämmelserna under 1 i denna artikel samt därefter för fortlöpande perioder om vardera fem år för de fördragsslutande parter som icke bragt konventionen att upphöra att gälla vid utgången av någon sådan period genom att minst tolv månader före periodens utgång göra anmälan därom till internationella atomenergiorganets generaldirektör.

Artikel XXVI

1. Internationella atomenergiorganets generaldirektör skall vid vilken som helst tidpunkt efter utgången av en period om fem år, räknat från dagen för konventionens ikraftträdande, sammankalla en konferens med ändamål att överväga en revision av konventionen, om en tredjedel av de fördragsslutande parterna uttrycka önskemål härom.
2. Fördragsslutande part äger frånträda denna konvention genom uppsägning hos internationella atomenergiorganets generaldirektör inom en period av tolv månader, räknat från det den första revisionskonferensen ägt rum enligt bestämmelserna under 1 i denna artikel.
3. Frånträdandet får verkan efter ett år, räknat från den dag då uppsägningen mottogs av internationella atomenergiorganets generaldirektör.

Artikel XXVII

Internationella atomenergiorganets generaldirektör skall lämna

notifiera aux États invités à la Conférence internationale sur la responsabilité civile en matière de dommages nucléaires, tenue à Vienne du 29 avril au 19 mai 1963, et aux États ayant adhéré à la Convention :

a) les signatures ainsi que la réception des instruments de ratification ou d'adhésion, en application des articles XXI, XXII et XXIV;
b) la date à laquelle la Convention entrera en vigueur en application de l'article XXIII;
c) la réception des notifications de retrait et de dénonciation, en application des articles XXV et XXVI;

d) les demandes de convocation d'une conférence de revision de la Convention en application de l'article XXVI.

Article XXVIII

La présente Convention sera enregistrée par le Directeur général de l'Agence internationale de l'énergie atomique, conformément à l'Article 102 de la Charte des Nations Unies.

Article XXIX

Le texte original de la présente Convention, dont les versions anglaise, espagnole, française et russe font également foi, sera déposé auprès du Directeur général de l'Agence internationale de l'énergie atomique, qui en délivrera des copies certifiées conformes.

EN FOI DE QUOI, les Plénipotentiaires soussignés, dûment autorisés

shall notify the States invited to the International Conference on Civil Liability for Nuclear Damage held in Vienna from 29 april to 19 May 1963 and the States which have acceded to this Convention of the following—

(a) signatures and instruments of ratification and accession received pursuant to Articles XXI, XXII and XXIV;
(b) the date on which the Convention will come into force pursuant to Article XXIII;
(c) notifications of termination and denunciation received pursuant to Articles XXV and XXVI;

(d) requests for the convening of a revision conference pursuant to Article XXVI.

Article XXVIII

This Convention shall be registered by the Director General of the International Atomic Energy Agency in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations.

Article XXIX

The original of this Convention, of which the English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Director General of the International Atomic Energy Agency, who shall issue certified copies.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned Plenipotentiaries, duly

meddelande till de stater som voro inbjudna till den internationella konferens om skadeståndsansvar för nukleära skador som hölls i Wien från och med den 29 april till och med den 19 maj 1963 och till de stater som ha anslutit sig till denna konvention rörande följande:
(a) undertecknanden samt ratifikations- och anslutningsinstrument mottagna enligt artiklarna XXI, XXII och XXIV;
(b) den dag då denna konvention träder i kraft enligt artikel XXIII;

(c) anmälningar om att konventionen upphört att gälla samt uppsägningar, vilka mottagits enligt artiklarna XXV och XXVI;
(d) framställningar enligt artikel XXVI om sammankallande av en revisionskonferens.

Artikel XXVIII

Denna konvention skall registreras av internationella atomenergiorganets generaldirektör i enlighet med artikel 102 i Förenta Nationernas stadga.

Artikel XXIX

Originaltexten till denna konvention, vilkens engelska, franska, ryska och spanska versioner äga lika vitsord, skall deponeras hos internationella atomenergiorganets generaldirektör, vilken skall utfärda bestyrkta avskrifter av konventionen.

TILL BEKRÄFTELSE VARPÅ undertecknade befullmäktigade och

à cet effet, ont signé la présente Convention.

FAIT à Vienne, le 21 mai 1963.

Protocole de signature facultative concernant le règlement obligatoire des différends
21 mai 1963

Les États Parties au présent Protocole et à la Convention de Vienne relative à la responsabilité civile en matière de dommages nucléaires, ci-après dénommée « la Convention », qui a été adoptée par la Conférence internationale tenue à Vienne du 29 avril au 19 mai 1963,

EXPRIMANT LEUR DESIR de recourir, pour ce qui les concerne, à la juridiction obligatoire de la Cour internationale de Justice pour la solution de tout différend touchant l'interprétation ou l'application de la Convention, à moins qu'un autre mode de règlement n'ait été accepté d'un commun accord par les parties dans un délai raisonnable,

SONT CONVENUS de ce qui suit :

Article I

Les différends relatifs à l'interprétation ou à l'application de la Convention relèvant de la compétence obligatoire de la Cour internationale de Justice, qui, à ce titre, pourra être saisie par une requête de toute partie à un différend qui sera elle-même Partie au présent Protocole.

authorized thereto, have signed this Convention.

DONE in Vienna, this twenty-first day of May, one thousand nine hundred and sixty-three.

Optional protocol concerning the compulsory settlement of disputes
21 May 1963

The States Parties to the present Protocol and to the Vienna Convention on Civil Liability for Nuclear Damage hereinafter referred to as "the Convention", adopted by the International Conference held at Vienna from 29 April to 19 May 1963,

EXPRESSING THEIR WISH to resort in all matters concerning them in respect of any dispute arising out of the interpretation or application of the Convention to the compulsory jurisdiction of the International Court of Justice, unless some other form of settlement has been agreed upon by the parties within a reasonable period,

HAVE AGREED as follows—

Article I

Disputes arising out of the interpretation or application of the Convention shall lie within the compulsory jurisdiction of the International Court of Justice and may accordingly be brought before the Court by an application made by any party to a dispute being a Party to the present Protocol.

vederbörligen bemyndigade ombud ha undertecknat denna konvention.

SOM SKEDDE i Wien den 21 maj 1963.

Fakultativt protokoll den 21 maj 1963 rörande obligatoriskt lösande av tvister

De stater som äro anslutna till detta protokoll och till Wienkonventionen om skadeståndsansvar för nukleär skada, i det följande benämnd »konventionen», antagna vid den internationella konferens som hölls i Wien från och med den 29 april till och med den 19 maj 1963,

VILKA UTTALA SIN ÖNSKAN att i alla frågor som röra dem och avse tvister beträffande tolkningen eller tillämpningen av konventionen underkasta sig den internationella domstolens obligatoriska domsrätt, om icke parterna inom rimlig tid överenskommit om någon annan form för lösning av tvisten,

HA ÖVERENSKOMMIT om följande.

Artikel 1

Tvister rörande tolkningen eller tillämpningen av konventionen falla under den internationella domstolens obligatoriska domsrätt och kunna i enlighet härmed underställas domstolen genom en hemställan därom av sådan part i tvisten som tillika är ansluten till detta protokoll.

Article II

Les parties à un différend peuvent convenir, dans un délai de deux mois après notification par l'une d'entre elles à l'autre qu'il existe à son avis un litige, d'adopter, au lieu de saisir la Cour internationale de Justice, une procédure devant un tribunal d'arbitrage. Ce délai étant écoulé, chaque partie peut, par voie de requête, saisir la Cour du différend.

Article III

1. Les parties peuvent également convenir, dans le même délai de deux mois de recourir à une procédure de conciliation avant de saisir la Cour internationale de Justice.
2. La Commission de conciliation devra formuler ses recommandations dans les cinq mois suivant sa constitution. Si celles-ci ne sont pas acceptées par les parties au différend dans les deux mois après leur énoncé, chaque partie sera libre de saisir la Cour du différend par voie de requête.

Article IV

Le présent Protocole sera ouvert à la signature de tous les Etats qui deviendront Parties à la Convention.

Article V

Le présent Protocole sera ratifié. Les instruments de ratification seront déposés auprès du Directeur général de l'Agence internationale de l'énergie atomique.

Article II

The parties to a dispute may agree, within a period of two months after one party has notified its opinion to the other that a dispute exists, to resort not to the International Court of Justice but to an arbitral tribunal. After the expiry of the said period, either party may bring the dispute before the Court by an application.

Article III

1. Within the same period of two months, the parties may agree to adopt a conciliation procedure before resorting to the International Court of Justice.
2. The conciliation commission shall make its recommendations within five months after its appointment If its recommendations are not accepted by the parties to the dispute within two months after they have been delivered, either party may bring the dispute before the Court by an application.

Article IV

The present Protocol shall be open for signature by all States which may become Parties to the Convention.

Article V

The present Protocol is subject to ratification. The instruments of ratification shall be deposited with the Director General of the International Atomic Energy Agency.

Artikel II

Parterna i en tvist kunna, inom en period av två månader efter det ena parten för den andra parten tillkännagivit sin uppfattning att tvist råder, överenskomma att icke underställa tvisten den internationella domstolen utan i stället en skiljedomstol. Efter utgången av nämnda period kan vardera parten göra framställning om att tvisten skall underställas den internationella domstolen.

Artikel III

1. Inom samma period av två månader kunna parterna överenskomma att underkasta sig ett förlikningsförfarande, innan de hänvända sig till den internationella domstolen.
2. Förlikningskommissionen skall framlägga sina förslag inom fem månader efter det att den tillsatts. Om dess förslag icke antas av parterna i tvisten inom två månader efter det att förslagen avlämnats, kan vardera parten göra framställning om att tvisten underställes den internationella domstolen.

Artikel IV

Detta protokoll skall vara öppet för undertecknande av alla stater som kunna tillträda konventionen.

Artikel V

Detta protokoll skall ratificeras. Ratifikationsinstrumenten skola deponeras hos internationella atomenergiorganets generaldirektör.

Article VI

Le présent Protocole restera ouvert à l'adhésion de tous les États qui deviendront Parties à la Convention. Les instruments d'adhésion seront déposés auprès du Directeur général de l'Agence internationale de l'énergie atomique.

Article VII

1. Le présent Protocole entrera en vigueur le même jour que la Convention ou le trentième jour suivant la date de dépôt du second instrument de ratification du Protocole ou d'adhésion à ce Protocole auprès du Directeur général de l'Agence internationale de l'énergie atomique, si la deuxième date est postérieure.

2. Pour chaque État qui ratifiera le présent Protocole ou y adhérera après son entrée en vigueur conformément au paragraphe 1 ci-dessus, le Protocole entrera en vigueur le trentième jour après le dépôt de l'instrument de ratification ou d'adhésion de cet État.

Article VIII

Le Directeur général de l'Agence internationale de l'énergie atomique notifiera à tous les États qui peuvent devenir Parties à la Convention.

(a) les signatures du présent Protocole ainsi que la réception des instruments de ratification ou d'adhésion, conformément aux articles IV, V et VI;

(b) la date à laquelle le présent Protocole entrera en vigueur, conformément à l'article VII.

Article VI

The present Protocol shall remain open for accession by all States which may become Parties to the Convention. The instruments of accession shall be deposited with the Director General of the International Atomic Energy Agency.

Article VII

1. The present Protocol shall enter into force on the same day as the Convention or on the thirtieth day following the date of deposit of the second instrument of ratification or accession to the Protocol with the Director General of the International Atomic Energy Agency, whichever date is the later.

2. For each State ratifying or acceding to the present Protocol after its entry into force in accordance with paragraph 1 of this Article, the Protocol shall enter into force on the thirtieth day after deposit by such State of its instrument of ratification or accession.

Article VIII

The Director General of the International Atomic Energy Agency shall inform all States which may become Parties to the Convention—

(a) of signatures to the present Protocol and of the deposit of instruments of ratification or accession, in accordance with Articles IV, V and VI;

(b) of the date on which the present Protocol will enter into force, in accordance with Article VII.

Artikel VI

Detta protokoll skall stå öppet för anslutning av alla stater som kunna tillträda konventionen. Anslutningsinstrumenten skola deponeras hos internationella atomenergiorganets generaldirektör.

Artikel VII

1. Detta protokoll träder i kraft antingen samma dag som konventionen träder i kraft eller också på trettionde dagen efter den då det andra instrumentet avseende ratifikation eller anslutning till protokollet deponerats hos internationella atomenergiorganets generaldirektör, beroende på vilken dag som inträffar först.
2. För varje stat som ratificerar eller ansluter sig till detta protokoll efter dess ikraftträdande enligt bestämmelserna under 1 i denna artikel träder protokollet i kraft på trettionde dagen efter den då den staten deponerat sitt ratifikations- eller anslutningsinstrument.

Artikel VIII

Internationella atomenergiorganets generaldirektör skall underrätta alla stater som kunna tillträda denna konvention

(a) om undertecknanden av detta protokoll och om de depositioner av ratifikations- eller anslutningsinstrument som ske enligt artiklarna IV, V och VI;

(b) om den dag då detta protokoll träder i kraft enligt artikel VII.

Article IX

Le texte original du présent Protocole, dont les versions anglaise, espagnole, française et russe font également foi, sera déposé auprès du Directeur général de l'Agence internationale de l'énergie atomique qui en délivrera des copies certifiées conformes.

EN FOI DE QUOI, les Plénipotentiaires soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent Protocole.

FAIT à Vienne, le 21 mai 1963.

Article IX

The original of the present Protocole, of which the English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Director General of the International Atomic Energy Agency who shall issue certified copies.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned plenipotentiaries, being duly authorized thereto by their respective Governments, have signed the present Protocol.

DONE in Vienna, this twenty-first day of May, one thousand nine hundred and sixty-three.

Artikel IX

Originaltexten till detta protokoll, vars engelska, franska, ryska och spanska versioner äga lika vitsord, skall deponeras hos det internationella atomenergiorganets generaldirektör, vilken skall utfärda bestyrkta avskrifter därav.

TILL BEKRÄFTELSE VARPÅ undertecknade befullmäktigade och därtill av sina respektive regeringar vederbörligen bemyndigade ombud ha undertecknat detta protokoll.

SOM SKEDDE i Wien den 21 maj 1963.

Bilaga 4

Tilläggskonventionen

Konventionen öppnades för undertecknande i Bryssel den 31 januari 1963. Den reviderades genom ett den 28 januari 1964 i Paris avslutat tilläggsprotokoll. Konventionen och protokollet är avfattade på engelska, franska, holländska, italienska, spanska och tyska språken. Här återges konventionen och slutbestämmelserna till tilläggsprotokollet i de franska och engelska texterna jämte svensk översättning.

Convention 31 janvier 1963 complémentaire à la convention de Paris du 29 juillet 1960 sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire

LES GOUVERNEMENTS de la République Fédérale d'Allemagne, de la République d'Autriche, du Royaume de Belgique, du Royaume de Danemark, de l'Espagne, de la République Française, de la République Italienne, du Grand-Duché de Luxembourg, du Royaume de Norvège, du Royaume des Pays-Bas, du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande du Nord, du Royaume de Suède et de la Confédération Suisse,

PARTIES à la Convention du 29 juillet 1960 sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire, conclue dans le cadre de l'Organisation Européenne de Coopération Economique devenue l'Organisation de Coopération et de Développement Economiques et telle qu'elle a été modifiée par le Protocole additionnel conclu à Paris, le 28 janvier 1964 (ci-après dénommée « Convention de Paris »).

DESIREUX d'apporter un complément aux mesures prévues dans cette Convention, en vue d'accroître l'importance de la réparation des dommages qui pourraient résulter

Convention of 31 January 1963 supplementary to the Paris convention of 29 July 1960 on third party liability in the field of nuclear energy

THE GOVERNMENTS of the Federal Republic of Germany, the Republic of Austria, the Kingdom of Belgium, the Kingdom of Denmark, Spain, the French Republic, the Italian Republic, the Grand Duchy of Luxembourg, the Kingdom of Norway, the Kingdom of the Netherlands, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, the Kingdom of Sweden and the Swiss Confederation;

BEING PARTIES to the Convention of 29th July 1960 on Third Party Liability in the Field of Nuclear Energy, concluded within the framework of the Organisation for European Economic Co-operation, now the Organisation for Economic Co-operation and Development and as modified by the Additional Protocol concluded in Paris on 28th January 1964 (hereinafter referred to as the "Paris Convention");

DESIROUS of supplementing the measures provided in that Convention with a view to increasing the amount of compensation for damage which might result from the use

Konventionen den 31 januari 1963 utgörande tillägg till Pariskonventionen den 29 juli 1960 om skadeståndsansvar på atomenergins område

REGERINGARNA i Förbundsrepubliken Tyskland, Republiken Österrike, Konungariket Belgien, Konungariket Danmark, Spanien, Franska republiken, Italienska republiken, Storhertigdömet Luxemburg, Konungariket Norge, Konungariket Nederländerna, Det Förenade Konungariket Storbritannien och Norra Irland, Konungariket Sverige och Schweiziska Edsförbundet;

VILKA ÄRO ANSLUTNA till konventionen den 29 juli 1960 om skadeståndsansvar på atomenergins område, avslutad inom organisationen för europeiskt ekonomiskt samarbete, numera organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling, sådan konventionen reviderats genom det i Paris den 28 januari 1964 avslutade tilläggsprotokollet (i det följande benämnd »Pariskonventionen»);

VILKA ÖNSKA komplettera i nämnda konvention föreskrivna åtgärder i syfte att höja ersättningsbeloppet för skada som kan uppkomma i följd av utnyttjandet för

de l'utilisation de l'énergie nucléaire à des fins pacifiques,

SONT CONVENUS de ce qui suit :

Article 1

Le régime complémentaire à celui de la Convention de Paris, institué par la présente Convention, est soumis aux dispositions de la Convention de Paris ainsi qu'aux dispositions fixées ci-après.

Article 2

a) Le régime de la présente Convention s'applique aux dommages causés par des accidents nucléaires autres que ce qui sont survenus entièrement sur le territoire d'un État non contractant à la présente Convention :

i) dont la responsabilité incombe, en vertu de la Convention de Paris, à l'exploitant d'une installation nucléaire à usage pacifique, située sur le territoire d'une Partie Contractante à la présente Convention (ci-après dénommée « Partie Contractante ») et figurant sur la liste établie et mise à jour dans les conditions prévues à l'article 13,

ii) subis

1) sur le territoire d'une Partie Contractante; ou

2) en haute mer ou au-dessus, à bord d'un navire ou d'un aéronef immatriculé sur le territoire d'une Partie Contractante; ou

3) en haute mer ou au-dessus, par un ressortissant d'une Partie Contractante à condition, s'il s'agit de

of nuclear energy for peaceful purposes;

HAVE AGREED as follows:

Article 1

The system instituted by this Convention is supplementary to that of the Paris Convention, shall be subject to the provisions of the Paris Convention, and shall be applied in accordance with the following Articles.

Article 2

(a) The system of this Convention shall apply to damage caused by nuclear incidents, other than those occurring entirely in the territory of a State which is not a Party to this Convention:

(i) for which an operator of a nuclear installation, used for peaceful purposes, situated in the territory of a Contracting Party to this Convention (hereinafter referred to as a "Contracting Party"), and which appears on the list established and kept up to date in accordance with the terms of Article 13, is liable under the Paris Convention, and

(ii) suffered

(1) in the territory of a Contracting Party; or

(2) on or over the high seas on board a ship or aircraft registered in the territory of a Contracting Party; or

(3) on or over the high seas by a national of a Contracting Party, provided that, in the case of dam-

fredliga ändamål av nukleär energi;

HA ÖVERENSKOMMIT om följande:

Artikel 1

Det genom denna konvention inrättade systemet utgör ett komplement till Pariskonventionens system, är underkastat bestämmelserna i Pariskonventionen och skall tillämpas i enlighet med följande artiklar.

Artikel 2

(a) Denna konventions system tillämpas beträffande skada orsakad av andra nukleära olyckor än sådana som i sin helhet inträffa inom en stat vilken icke tillträtt denna konvention, om

(i) ansvarighet för skadan enligt Pariskonventionen åvilar innehavaren av en för fredliga ändamål utnyttjad nukleär anläggning, belägen inom område tillhörande en till denna konvention ansluten part (i det följande benämnd »konventionsstat») och upptagen på den lista som upprättats och hållits aktuell enligt reglerna i artikel 13, samt

(ii) skadan inträffat:

(1) inom en konventionsstats område; eller

(2) på eller över det fria havet ombord på ett fartyg eller luftfartyg, registrerat i en konventionsstat; eller

(3) på eller över det fria havet och tillfogats medborgare i konventionsstat, under förutsättning dock

dommages à un navire ou à un aéronef, que celui-ci soit immatriculé sur le territoire d'une Partie Contractante,
sous réserve que les tribunnaux d'une Partie Contractante soient compétents conformément à la Convention de Paris.

b) Tout Signataire ou Gouvernement adhérant à la Convention peut, au moment de la signature de la présente Convention ou de son adhésion à celle-ci ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, déclarer qu'il assimile à ses propres ressortissants, aux fins de l'application du paragraphe (a) (ii) ci-dessus, les personnes physiques qui ont leur résidence habituelle sur son territoire au sens de sa législation, ou certaines catégories d'entre elles.

c) Au sens du présent article, l'expression « ressortissant d'une Partie Contractante » couvre une Partie Contractante ou toute subdivision politique d'une telle Partie, ou toute personne morale de droit public ou de droit privé, ainsi que toute entité publique ou privé n'ayant pas la personnalité juridique, établie sur le territoire d'une Partie Contractante.

Article 3

a) Dans les conditions fixées par la présente Convention, les Parties Contractantes s'engagent à ce que la réparation des dommages visés à l'article 2 soit effectués à concurrence d'un montant de 120 millions d'unités de compte par accident.

b) Cette réparation est effectuée :

age to a ship or an aircraft, the ship or aircraft is registered in the territory of a Contracting Party;
provided that the courts of a Contracting Party have jurisdiction pursuant to the Paris Convention.

(b) Any Signatory or acceding Government may, at the time of signature of or accession to this Convention or on the deposit of its instrument of ratification, declare that, for the purposes of the application of paragraph (a) (ii) of this Article, individuals or certain categories thereof, considered under its law as having their habitual residence in its territory, are assimilated to its own nationals.

(c) In this Article, the expression "a national of a Contracting Party" shall include a Contracting Party or any of its constituent sub-divisions, or a partnership, or any public or private body whether corporate or not established in the territory of a Contracting Party.

Article 3

(a) Under the conditions established by this Convention, the Contracting Parties undertake that compensation in respect of the damage referred to in Article 2 shall be provided up to the amount of 120 million units of account per incident.

(b) Such compensation shall be provided:

att i händelse av skada på fartyg eller luftfartyg detta är registrerat i en konventionsstat;
allt under förutsättning att enligt Pariskonventionen jurisdiktion tillkommer domstolarna i en konventionsstat.

(b) Stat som undertecknar eller ansluter sig till denna konvention äger vid tiden för undertecknandet eller anslutningen till konventionen eller vid deponerandet av sitt ratifikationsinstrument avge förklaring, att vid tillämpning av bestämmelserna under (a) (ii) i denna artikel fysiska personer eller vissa kategorier av sådana personer, vilka enligt den statens lagstiftning anses vara stadigvarande bosatta inom den statens område, skola jämställas med statens egna medborgare.
(c) I denna artikel skall uttrycket »medborgare i konventionsstat» omfatta konventionsstat eller delstat (motsvarande) i konventionsstat som utgör federal statsbildning, sammanslutning eller annan privaträttslig eller offentligrättslig inrättning, vare sig den äger rättshandlingsförmåga eller ej, vilken har sitt säte eller eljest är hemmahörande i en konventionsstat.

Artikel 3

(a) Under de villkor som föreskrivas i denna konvention förbinda sig konventionsstaterna tillse att ersättning för sådan skada som avses i artikel 2 skall utgå med ett belopp av högst 120 miljoner betalningsenheter för varje olycka.
(b) Sådan ersättning skall tillhandahållas:

i) à concurrence d'un montant au moins égal à 5 millions d'unités de compte, fixé à cet effet en vertu de la législation de la Partie Contractante sur le territoire de laquelle est situé l'installation nucléaire de l'exploitant responsable, au moyen de fonds provenant d'une assurance ou d'une autre garantie financière;

ii) entre ce montant et 70 millions d'unités de compte, au moyen de fonds publics à allouer par la Partie Contractante sur le territoire de laquelle est située l'installation nucléaire de l'exploitant responsable;

iii) entre 70 et 120 millions d'unités de compte, au moyen de fonds publics à allouer par les Parties Contractantes selon la clé de répartition prévue à l'article 12.

c) A cet effet, chaque Partie Contractante doit

i) soit fixer, conformément à l'article 7 de la Convention de Paris, le montant maximum de la responsabilité de l'exploitant à 120 millions d'unités de compte et disposer que cette responsabilité est couverte par l'ensemble des fonds visés au paragraphe (b) ci-dessus;

ii) soit fixer le montant maximum de la responsabilité de l'exploitant à un niveau au moins égal à celui qui est fixé conformément au paragraphe (b) (i) ci-dessus et disposer qu'au delà de ce montant et jusqu'à 120 millions d'unités de compte, les fonds publics visés au paragraphe (b) (ii) et (iii) ci-dessus sont alloués à un titre différent de celui d'une couverture de la responsabi-

(i) up to an amount of at least 5 million units of account, out of funds provided by insurance or other financial security, such amount to be established by the legislation of the Contracting Party in whose territory the nuclear installation of the operator liable is situated;

(ii) between this amount and 70 million units of account, out of public funds to be made available by the Contracting Party in whose territory the nuclear installation is situated;

(iii) between 70 million and 120 million units of account, out of public funds to be made available by the Contracting Parties according to the formula for contributions specified in Article 12.

(c) For this purpose, each Contracting Party shall either:

(i) establish the maximum liability of the operator, pursuant to Article 7 of the Paris Convention, at 120 million units of account, and provide that such liability shall be covered by all the funds referred to in paragraphe (b) of this Article; or

(ii) establish the maximum liability of the operator at an amount at least equal to that established pursuant to paragraph (b) (i) of this Article and provide that, in excess of such amount and up to 120 million units of account, the public funds referred to in paragraph (b) (ii) and (iii) of this Article shall be made available by some means other than as cover for the liability

(i) intill ett belopp av lägst 5 miljoner betalningsenheter genom medel, som utgå ur försäkring eller annan ekonomisk säkerhet; beloppet skall bestämmas enligt lagen i den konventionsstat inom vars område den ansvarige anläggningsinnehavarens nukleära anläggning är belägen;

(ii) mellan detta belopp och ett belopp av 70 miljoner betalningsenheter av allmänna medel, vilka skola tillhandahållas av den konventionsstat inom vars område den nukleära anläggningen är belägen;

(iii) mellan 70 miljoner och 120 miljoner betalningsenheter av allmänna medel, vilka skola tillhandahållas av konventionsstaterna enligt de fördelningsgrunder som närmare anges i artikel 12.

(c) För nu angivna ändamål skall var och en av konventionsstaterna antingen

(i) bestämma anläggningsinnehavarens ansvarighetsbelopp enligt artikel 7 i Pariskonventionen till 120 miljoner betalningsenheter samt föreskriva att hans ansvarighet skall vara täckt av de medel som omnämnas under (b) i denna artikel; eller

(ii) bestämma anläggningsinnehavarens ansvarighet till ett belopp som motsvarar lägst det belopp vilket fastställts enligt (b) (i) i denna artikel samt föreskriva, att över detta belopp och intill 120 miljoner betalningsenheter de statsmedel som omnämnas under (b) (ii) och (iii) i denna artikel skola tillhandahållas i annan form än som täckning av anläggningsinnehavarens ansvarig-

lité de l'exploitant; toutefois, elle ne doit pas porter atteinte aux règles de fond et de procédure fixées par la présente Convention.

d) Les créances découlent de l'obligation pour l'exploitant de réparer des dommages ou de payer des intérêts et dépens au moyen des fonds alloués conformément aux paragraphes (b) (ii), (iii) et (f) du présent article ne sont exigibles à son égard qu'au fur et à mesure de l'allocation effective de ces fonds.

e) Les Parties Contractantes s'engagent à ne pas faire usage dans l'exécution de la Présente Convention de la faculté prévu à l'article 15 (b) de la Convention de Paris d'édicter des conditions particulières :

i) pour la réparation des dommages effectuée au moyen des fonds visés au paragraphe (b) (i) ci-dessus :

ii) en dehors de celles de la présente Convention, pour la réparation des dommages effectuée au moyen des fonds publics visés au paragraphe (b) (ii) et (iii) ci-dessus.

f) Les intérêts et dépens visés à l'article 7 (g) de la Convention de Paris sont payables audelà des montants indiqués au paragraphe (b) ci-dessus. Dans la mesure où ils sont alloués au titre d'une réparation payable sur les fonds visés :

i) au paragraphe (b) (i) ci-dessus, ils sont à la charge de l'exploitant responsable;

ii) au paragraphe (b) (ii) ci-dessus, ils sont à la charge de la Partie

of the operator, provided that the rules of substance and procedure laid down in this Convention are not thereby affected.

(d) The obligation of the operator to pay compensation, interest or costs out of public funds made available pursuant to paragraphs (b) (ii) and (iii), and (f) of this Article shall only be enforceable against the operator as and when such funds are in fact made available.

(e) The Contracting Parties, in carrying out this Convention, undertake not to make use of the right provided for in Article 15 (b) of the Paris Convention to apply special conditions:

(i) in respect of compensation for damage provided out of the funds referred to in paragraph (b) (i) of this Article;

(ii) other than those laid down in this Convention in respect of compensation for damage provided out of the public funds referred to in paragraph (b) (ii) and (iii) of this Article.

(f) The interest and costs referred to in Article 7 (g) of the Paris Convention are payable in addition to the amounts referred to in paragraph (b) of this Article and shall be borne in so far as they are awarded in respect of compensation payable out of the funds referred to in:

(i) paragraph (b) (i) of this Article, by the operator liable;

(ii) paragraph (b) (ii) of this Article, by the Contracting Party in

het, dock att de materiella reglerna och procedurreglerna i denna konvention icke därigenom bli åsidosatta.

(d) Anläggningsinnehavarens skyldighet att betala skadestånd, ränta eller rättegångskostnader med statsmedel tillhandahållna enligt bestämmelserna under (b) (ii) och (iii) samt (f) i denna artikel kan göras gällande mot anläggningsinnehavaren endast om och när dylika medel faktiskt ställts till förfogande.

(e) Konventionsstaterna förbinda sig att vid genomförande av denna konvention icke utnyttja den rätt som enligt artikel 15 (b) i Pariskonventionen tillkommer dem att tillämpa särskilda villkor

(i) i fråga om skadeersättning som utgår av de medel som omförmälas under (b) (i) i denna artikel;

(ii) beträffande skadeersättning som utgår av statsmedel enligt bestämmelserna under (b) (ii) och (iii) i denna artikel, om icke villkoren föreskrivits i denna konvention.

(f) Sådan ränta och rättegångskostnad som avses i artikel 7 (g) i Pariskonventionen skall erläggas i tillägg till de under (b) i denna artikel nämnda beloppen och skall utges, till den del de äro hänförliga till ersättning som utgår av medel som omförmälas

(i) under (b) (i) i denna artikel av anläggningsinnehavaren;

(ii) under (b) (ii) i denna artikel av den konventionsstat inom

Contractante sur le territoire de laquelle est située l'installation nucléaire de cet exploitant;

iii) au paragraphe (b) (iii) ci-dessus, ils sont à la charge de l'ensemble des Parties Contractantes.

g) Au sens de la présente Convention, « unité de compte » signifie l'unité de compte de l'Accord Monétaire Européen telle qu'elle est définie à la date de la Convention de Paris.

Article 4

a) Si un accident nucléaire entraîne un dommage qui implique la responsabilité de plusieurs exploitants, le cumul des responsabilités prévu à l'article 5 (d) de la Convention de Paris ne joue, dans la mesure où des fonds publics visés à l'article 3 (b) (ii) et (iii) doivent être alloués, qu'à concurrence d'un montant de 120 millions d'unités de compte.

b) Le montant global des fonds publics alloués en vertu de l'article 3 (b) (ii) et (iii) ne peut dépasser, dans ce cas, la différence entre 120 millions d'unités de compte et le total des montants déterminés pour ces exploitants conformément à l'article 3 (b) (i) ou, dans le cas d'un exploitant dont l'installation nucléaire est située sur le territoire d'un État non Contractant à la présente Convention, conformément à l'article 7 de la Convention de Paris. Si plusieurs Parties Contractante sont tenues d'allouer des fonds publics, conformément à l'article 3 (b) (ii), la charge de cette allocation est répartie entre elles au prorata du nombre des

whose territory the nuclear installation of that operator is situated;

(iii) paragraph (b) (iii) of this Article, by the Contracting Parties together.

(g) For the purposes of this Convention, "unit of account" means the unit of account of the European Monetary Agreement as defined at the date of the Paris Convention.

Article 4

(a) If a nuclear incident causes damage which gives rise to liability of more than one operator, the aggregate liability provided for in Article 5 (d) of the Paris Convention shall not, to the extent that public funds have to be made available pursuant to Article 3 (b) (ii) and (iii), exceed 120 million units of account.

(b) The total amount of the public funds made available pursuant to Article 3 (b) (ii) and (iii) shall not, in such event, exceed the difference between 120 million units of account and the sum of the amounts established with respect to such operators pursuant to Article 3 (b) (i) or, in the case of an operator whose nuclear installation is situated in the territory of a State which is not a Party to this Convention, the amount established pursuant to Article 7 of the Paris Convention. If more than one Contracting Party is required to make available public funds pursuant to Article 3 (b) (ii), such funds shall be made available

vars område den ansvarige anläggningsinnehavarens nukleära anläggning är belägen;

(iii) under (b) (iii) i denna artikel av konventionsstaterna gemensamt.

(g) I denna konvention avses med »betalningsenhet» den i det europeiska monetära avtalet omförmälda betalningsenheten sådan denna var bestämd på dagen för Pariskonventionen.

Artikel 4

(a) Om en nukleär olycka orsakar skada som medför ansvarighet för flera än en anläggningsinnehavare, skall den totala ansvarighet varom föreskrifter meddelats i artikel 5 (d) i Pariskonventionen, till den del statsmedel skola tillhandahållas enligt artikel 3 (b) (ii) och (iii), ej överstiga 120 miljoner betalningsenheter.

(b) Det sammanlagda beloppet av de statsmedel som skola tillhandahållas enligt artikel 3 (b) (ii) och (iii) skall i sådant fall icke överstiga skillnaden mellan 120 miljoner betalningsenheter och summan av de belopp som fastställts för anläggningsinnehavarna enligt artikel 3 (b) (i) eller, i fråga om anläggningsinnehavare vilkens nukleära anläggning är belägen i stat som ej tillträtt denna konvention, de belopp som bestämts enligt artikel 7 i Pariskonventionen. Om flera än en konventionsstat ha att tillhandahålla statsmedel enligt artikel 3 (b) (ii) skola dylika medel tillhandahållas av dem i proportion till an-

installations nucléaires situées sur le territoire de chacun d'elles qui sont impliquées dans l'accident nucléaire et dont les exploitants sont responsables.

Article 5

a) Dans le cas où l'exploitant responsable a un droit de recours conformément à l'article 6 (f) de la Convention de Paris, la Partie Contractante sur le territoire de laquelle est située l'installation nucléaire de cet exploitant adopte dans sa législation les dispositions nécessaires pour permettre à cette Partie Contractante et aux autres Parties Contractantes de bénéficier de ce recours dans la mesure où des fonds publics sont alloués au titre de l'article 3 (b) (ii), (iii) et (f).

b) Cette législation peut prévoir à l'encontre de cet exploitant des dispositions pour la récupération des fonds publics alloués au titre de l'article 3 (b) (ii), (iii) et (f) si le dommage résulte d'une faute qui lui soit imputable.

Article 6

Pour le calcul des fonds à allouer en vertu de la la présente Convention, seuls sont pris en considération les droits à réparation exercés dans un délai de dix ans à compter de l'accident nucléaire. En cas de dommage causé par un accident nucléaire mettant en jeu des combustibles nucléaires, produits ou déchets radioactifs qui étaient, au moment de l'accident, volés, perdus, jetés par-

by them in proportion to the number of nuclear installations situated in their respective territories, which are involved in the nuclear incident and of which the operators are liable.

Article 5

(a) Where the operator liable has a right of recourse pursuant to Article 6 (f) of the Paris Convention, the Contracting Party in whose territory the nuclear installation of that operator is situated shall take such legislative measures as are necessary to enable both that Contracting Party and the other Contracting Parties to benefit from this recourse to the extent that public funds have been made available pursuant to Article 3 (b) (ii) and (iii), and (f).

(b) Such legislation may provide for the recovery of public funds made available pursuant to Article 3 (b) (ii) and (iii), and (f) from such operator if the damage results from fault on his part.

Article 6

In calculating the public funds to be made available pursuant to this Convention, account shall be taken only of those rights to compensation exercised within ten years from the date of the nuclear incident. In the case of damage caused by a nuclear incident involving nuclear fuel or radioactive products or waste which, at the time of the incident have been stolen, lost, jettisoned, or abandon-

talet nukleära anläggningar inom deras respektive områden vilka beröras av den nukleära olyckan och vilkas innehavare äro ansvariga.

Artikel 5

(a) För det fall att den ansvarige anläggningsinnehavaren har återkravsrätt enligt Pariskonventionen artikel 6 skall den konventionsstat inom vars område innehavarens nukleära anläggning är belägen vidtaga de legislativa åtgärder som påkallas för att möjliggöra för såväl denna som övriga konventionsstater att göra gällande återkrav med avseende på statsmedel som har tillhandahållits enligt artikel 3 (b) (ii) och (iii) samt (f).

(b) Genom dylik lagstiftning kan föreskrivas att statsmedel som tillhandahållits enligt artikel 3 (b) (ii) och (iii) samt (f) skola kunna återkrävas från den ansvarige anläggningsinnehavaren, om skadan orsakats genom vållande på dennes sida.

Artikel 6

Vid beräkning av de statsmedel som skola tillhandahållas enligt denna konvention tas hänsyn endast till de ersättningsanspråk som väckts inom tio år från dagen för atomolyckan. Har skada orsakats av en nukleär olycka, vid vilken medverkat nukleärt bränsle eller radioaktiva produkter eller avfall som vid tiden för olyckan hade stulits, gått förlorade eller blivit övergivna

dessus bord ou abandonnés et n'avaient pas été récupérés, un tel délai ne peut, en aucun cas, être supérieur à vingt ans à compter de la date du vol, de la perte, du jet par-dessus bord ou de l'abandon. Il est en outre prolongé dans les cas et aux conditions fixés à l'article 8 (d) de la Convention de Paris. Les demandes complémentaires présentées après l'expiration de ce délai, dans les conditions prévues à l'article 8 (e) de la Convention de Paris, sont également prises en considération.

Article 7

Lorsqu'une Partie Contractante fait usage de la faculté prévue à l'article 8 (c) de la Convention de Paris, le délai qu'elle fixe est un délai de prescription de trois ans à compter soit du moment où le lésé a eu connaissance du dommage et de l'exploitant responsable, soit du moment où il a dû raisonnablement en avoir connaissance.

Article 8

Toute personne bénéficiant des dispositions de la présente Convention a droit à la réparation intégrale du dommage subi, conformément aux dispositions prévues par le droit national. Toutefois, chaque Partie Contractante peut fixer des critères de répartition équitables pour le cas où le montant des dommages dépasse ou risque de dépasser :

i) 120 millions d'unités de compte, ou

ii) la somme plus élevée qui résulterait d'un cumul de responsabi-

ed and have not yet been recovered, such period shall not in any case exceed twenty years from the date of the theft, loss, jettison or abandonment. It shall also be extended in the cases and under the conditions laid down in Article 8 (d) of the Paris Convention. Amendments made to claims after the expiry of this period, under the conditions laid down in Article 8 (e) of the Paris Convention, shall also be taken into account.

Article 7

Where a Contracting Party makes use of the right provided for in Article 8 (c) of the Paris Convention, the period which it established shall be a period of prescription of three years either from the date at which the person suffering damage has knowledge or from the date at which he ought reasonably to have known of both the damage and the operator liable.

Article 8

Any person who is entitled to benefit from the provisions of this Convention shall have the right to full compensation in accordance with national law for damage suffered, provided that, where the amount of damage exceeds or is likely to exceed:

(i) 120 million units of account; or

(ii) if there is aggregate liability under Article 5 (d) of the Paris

och icke åter hade tillvaratagits, skall nämnda tidsperiod icke i något fall överstiga tjugo år, räknat från dagen för stölden, förlusten eller övergivandet. Tidsfristen skall också förlängas i de fall och under de villkor som angivits i Pariskonventionen artikel 8 (d). Kompletterande ersättningsanspråk, som framföras efter utgången av denna period, skola under de villkor som angivits i Pariskonventionen artikel 8 (e) också tagas i beräkning.

Artikel 7

Om en konventionsstat utnyttjar den rätt som tillkommer den enligt Pariskonventionen artikel 8 (c), skall den tidsfrist som föreskrives utgöra en preskriptionstid av tre år, räknat antingen från den dag då den skadelidande fick kännedom om såväl den lidna skadan som den ansvarige anläggningsinnehavaren eller från den dag då han skäligen bort få sådan kännedom.

Artikel 8

Var och en som åtnjuter förmåner enligt bestämmelserna i denna konvention äger rätt till full ersättning för den lidna skadan enligt nationell lagstiftning. I fall, då skadans belopp överstiger eller sannolikt kommer att överstiga

(i) 120 miljoner betalningsenheter; eller

(ii) det högre belopp som skall gälla i följd av att ansvarigheten

lités en vertu de l'article 5 (d) de la Convention de Paris,
sans qu'il en résulte, quelle que soit l'origine des fonds et sous réserve des dispositions de l'article 2, de discrimination en fonction de la nationalité, du domicile ou de la résidence de la personne ayant subi le dommage.

Article 9

a) Le régime d'allocation des fonds publics visés à l'article 3 (b) (ii), (iii) et (f) est celui de la Partie Contractante dont les tribunaux sont compétents.

b) Chaque Partie Contractante prend les dispositions nécessaires pour que les personnes ayant subi un dommage puissent faire valoir leurs droits à réparations sans avoir à entamer des procédures différentes selon l'origine des fonds destinés à cette réparation.

c) Aucune Partie Contractante n'est tenue d'allouer les fonds publics visés à l'article 3 (b) (ii) et (iii) tant que des fonds visés à l'article 3 (b) (i) restent disponibles.

Article 10

a) La Partie Contractante dont les tribunaux sont compétents est tenue d'informer les autres Parties Contractantes de la survenance et des circonstances d'un accident nucléaire dès qu'il apparaît que les dommages causés par cet accident dépas-

Convention and a higher sum results therefrom, such higher sum,
any Contracting Party may establish equitable criteria for apportionment. Such criteria shall be applied whatever the origin of the funds and, subject to the provisions of Article 2, without discrimination based on the nationality, domicile or residence of the person suffering the damage.

Article 9

(a) The system of disbursements by which the public funds required under Article 3 (b) (ii) and (iii), and (f) are to be made available shall be that of the Contracting Party whose courts have jurisdiction.

(b) Each Contracting Party shall ensure that persons suffering damage may enforce their rights to compensation without having to bring separate proceedings according to the origin of the funds provided for such compensation.

(c) No Contracting Party shall be required to make available the public funds referred to in Article 3 (b) (ii) and (iii) so long as any of the funds referred to in Article 3 (b) (i) remain available.

Article 10

(a) The Contracting Party whose courts have jurisdiction shall be required to inform the other Contracting Parties of a nuclear incident and its circumstances as soon as it appears that the damage caused by such incident exceeds, or is likely to

skall kumuleras enligt artikel 5 (d) i Pariskonventionen,
äger dock varje konventionsstat bestämma grunder för ersättningsbeloppens rättvisa fördelning. Sådana grunder skola tillämpas oavsett av vilka medel ersättning skall utges samt, med iakttagande av bestämmelserna i artikel 2, utan att åtskillnad göres mellan de skadelidande av hänsyn till deras nationalitet, hemvist eller stadigvarande bosättning.

Artikel 9

(a) Regler om fördelningen av sådana statsmedel som skola tillhandahållas enligt artikel 3 (b) (ii) och (iii) samt (f) fastställas av den konventionsstat vars domstolar äga jurisdiktion.

(b) Varje konventionsstat skall garantera att de skadelidandes rätt till ersättning kan tillgodoses utan att de nödgas föra ersättningstalan enligt skilda procedurregler beroende på av vad slags medel ersättningen skall utges.

(c) Ingen konventionsstat är skyldig att tillhandahålla sådana statsmedel som avses i artikel 3 (b) (ii) och (iii) så länge medel som avses i artikel 3 (b) (i) stå till förfogande.

Artikel 10

(a) Den konventionsstat vars domstolar äga jurisdiktion skall underrätta de övriga konventionsstaterna om att en nukleär olycka inträffat och om omständigheterna kring olyckan, så snart det uppenbaras att de skador olyckan orsakat överstiga

sent ou risquent de dépasser le montant de 70 millions d'unités de compte. Les Parties Contractantes prennent sans délai toutes dispositions nécessaires pour règler les modalités de leurs rapports à ce sujet.

b) Seule la Partie Contractante dont les tribunaux sont compétents peut demander aux autres Parties Contractantes l'allocation des fonds publics visés à l'article 3 (b) (iii) et (f) et a compétence pour attribuer ces fonds.

c) Cette Partie Contractante exerce, les cas échéant, les recours visés à l'article 5 pour le compte des autres Parties Contractantes qui auraient alloué des fonds publics au titre de l'article 3 (b) (iii) et (f).

d) Les transactions intervenues conformément aux conditions fixées par la législation nationale au sujet de la réparation des dommages effectuée au moyen des fonds publics visés à l'article 3 (b) (ii) et (iii) seront reconnues par les autres Parties Contractantes, et les jugements prononcés par les tribunaux compétents au sujet d'une telle réparation de viendront exécutoires sur le territoire des autres Parties Contractantes conformément aux dispositions de l'article 13 (d) de la Convention de Paris.

Article 11

a) Si les tribunaux compétents relèvent d'une Partie Contractante autre que celle sur le territoire de laquelle est située l'installation nucléaire de l'exploitant responsable, les

exceed, 70 million units of account. The Contracting Parties shall without delay make all the necessary arrangements to settle the procedure for their relations in this connection.

(b) Only the Contracting Party whose courts have jurisdiction shall be entitled to request the other Contracting Parties to make available the public funds required under Article 3 (b) (iii) and (f) and shall have exclusive competence to disburse such funds.

(c) Such Contracting Party shall, when the occasion arises, exercise the right of recourse provided for in Article 5 on behalf of the other Contracting Parties who have made available public funds pursuant to Article 3 (b) (iii) and (f).

(d) Settlements effected in respect of the payment of compensation out of the public funds referred to in Article 3 (b) (ii) and (iii) in accordance with the conditions established by national legislation shall be recognized by the other Contracting Parties, and judgments entered by the competent courts in respect of such compensation shall become enforceable in the territory of the other Contracting Parties in accordance with the provisions of Article 13 (d) of the Paris Convention.

Article 11

(a) If the courts having jurisdiction are those of a Contracting Party other than the Contracting Party in whose territory the nuclear installation of the operator liable is

eller sannolikt komma att överstiga 70 miljoner betalningsenheter. Konventionsstaterna skola utan dröjsmål träffa alla nödvändiga anstalter för bestämmande av hur deras inbördes förhållanden skola ordnas i samband med olyckan.

(b) Endast den konventionsstat vars domstolar äga jurisdiktion äger påfordra, att övriga konventionsstater ställa sådana statsmedel till förfogande som avses i artikel 3 (b) (iii) och (f), och är ensam behörig att utbetala dylika medel.

(c) Nämnda konventionsstat skall, när anledning därtill uppkommer, utöva återkravsrätt enligt bestämmelserna i artikel 5 på de övriga konventionsstaters vägnar vilka ha tillhandahållit statsmedel enligt artikel 3 (b) (iii) och (f).

(d) Överenskommelser om ersättning av statsmedel enligt artikel 3 (b) (ii) och (iii), vilka ingåtts i enlighet med föreskrifter meddelade i nationell lag, skola erkännas av övriga konventionsstater, och domar som meddelats av behörig domstol i fråga om dylik ersättning skola verkställas i de övriga konventionsstaterna i enlighet med bestämmelserna i Pariskonventionen artikel 13 (d).

Artikel 11

(a) Om domstolarna i annan konventionsstat än den inom vars område den ansvarige anläggningsinnehavarens nukleära anläggning är belägen äga jurisdiktion, skola de

fonds publics visés à l'article 3 (b) (ii) et (f) sont alloués par la première de ces Parties. La Partie Contractante sur le territoire de laquelle est située l'installation nucléaire de l'exploitant responsable rembourse à l'autre les sommes versées. Ces deux Parties Contractantes déterminent d'un commun accord les modalités du remboursement.

b) Dans l'adoption de toutes dispositions législatives, réglementaires ou administratives postérieures au moment de l'accident nucléaire et relatives à la nature, à la forme et à l'étendue de la réparation, aux modalités d'allocation des fonds publics visés à l'article 3 (b) (ii) et, le cas échéant, aux critères de répartition de ces fonds, la Partie Contractante dont les tribunaux sont compétents consulte la Partie Contractante sur le territoire de laquelle est située l'installation nucléaire de l'exploitant responsable. En outre, elle prend toutes mesures nécessaires pour permettre à celle-ci d'intervenir dans les procès et de participer aux transactions concernant la réparation.

Article 12

a) La clé de répartition selon laquelle les Parties Contractantes allouent les fonds publics visés à l'article 3 (b) (iii) est calculée :

i) à concurrence de 50 %, sur la

situated, the public funds required under Article 3 (b) (ii) and (f) shall be made available by the first-named Contracting Party. The Contracting Party in whose territory the nuclear installation of the operator liable is situated shall reimburse to the other Contracting Party the sums paid. These two Contracting Parties shall agree on the procedure for reimbursement.

(b) In adopting all legislative, regulatory or adminstrative provisions, after the nuclear incident has occurred, concerning the nature, form and extent of the compensation, the procedure for making available the public funds required under Article 3 (b) (ii) and, if necessary, the criteria for the apportionment of such funds, the Contracting Party whose courts have jurisdiction shall consult the Contracting Party in whose territory the nuclear installation of the operator liable is situated. It shall further take all measures necessary to enable the latter to intervene in proceedings and to participate in any settlement concerning compensation.

Article 12

(a) The formule for contributions according to which the Contracting Parties shall make available the public funds referred to in Article 3 (b) (iii) shall be determined as follows:

(i) as to 50 %, on the basis of

statsmedel som avses i artikel 3 (b) (ii) och (f) tillhandahållas av förstnämnda stat. Den konventionsstat inom vars område den ansvarige anläggningsinnehavarens nukleära anläggning är belägen skall återgälda den andra konventionsstaten de belopp denna utbetalat. Dessa två konventionsstater skola träffa överenskommelse om förfarandet för sådan återbetalning.

(b) Den konventionsstat vars domstolar äga jurisdiktion skall samråda med den konventionsstat inom vars område den ansvarige anläggningsinnehavarens nukleära anläggning är belägen, när det gäller att efter det den nukleära olyckan inträffat fastställa legislativa eller administrativa regler rörande skadeståndens art, form och omfattning, förfarandet för att tillhandahålla statsmedel som avses i artikel 3 (b) (ii) samt, i den mån det erfordras, grunderna för fördelning av dylika medel. Den konventionsstat vars domstolar äga jurisdiktion skall vidare vidta de åtgärder som erfordras för att sätta den konventionsstat inom vars område anläggningen är belägen i stånd att inträda i rättegångarna och delta vid träffande av överenskommelser rörande skadeståndens.

Artikel 12

(a) De fördelningsgrunder enligt vilka konventionsstaterna skola tillhandahålla statsmedel som avses i artikel 3 (b) (iii) skola bestämmas enligt följande:

(i) i fråga om 50 % på grundval

base du rapport existant entre, d'une part, le produit national brut aux prix courants de chaque Partie Contractante, et, d'autre part, le total des produits nationaux bruts aux pris courants de toutes les Parties Contractantes, tels qu'ils résultent de la statistique officielle publiée par l'Organisation de Coopération et de Développement Economiques pour l'année précédant celle au cours de laquelle l'accident nucléaire sera survenu;

ii) à concurrence de 50 %, sur la base du rapport existant entre, d'une part, la puissance thermique des réacteurs situés sur le territoire de chaque Partie Contractante et, d'autre part, la puissance thermique totale des réacteurs situés sur l'ensemble des territoires des Parties Contractantes. Le calcul sera effectué sur la base de la puissance thermique des réacteurs figurant à la date de l'accident, sur la liste prévue à l'article 2 (a) (i). Cependant, un réacteur n'est pris en considération pour ce calcul qu'à partir de la date à laquelle il a atteint, pour la première fois, la criticalité.

b) Au sens de la présente Convention, « puissance thermique » signifie :

i) avant la délivrance de l'autorisation d'exploitation définitive, la puissance thermique prévue,

ii) après cette délivrance, la puissance thermique autorisée par les autorités nationales compétentes.

the ratio between the gross national product at current prices of each Contracting Party and the total of the gross national products at current prices of all Contracting Parties as shown by the official statistics published by the Organisation for Economic Co-operation and Development for the year preceding the year in which the nuclear incident occurs;

(ii) as to 50 %, on the basis of the ratio between the thermal power of the reactors situated in the territory of each Contracting Party and the total thermal power of the reactors situated in the territories of all the Contracting Parties. This calculation shall be made on the basis of the thermal power of the reactors shown at the date of the nuclear incident in the list referred to in Article 2 (a) (i): provided that a reactor shall only be taken into consideration for the purposes of this calculation as from the date when it first reaches criticality.

(b) For the purposes of this Convention, "thermal power" means

(i) before the issue of a final operating licence, the planned thermal power;

(ii) after the issue of such licence, the thermal power authorized by the competent national authorities.

av förhållandet mellan å ena sidan varje konventionsstats bruttonationalprodukt efter gängse priser och å andra sidan sammanlagda beloppet av samtliga konventionsstaters bruttonationalprodukt till gängse priser enligt den officiella statistik som publicerats av organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling för året före det under vilket den nukleära olyckan inträffade;

(ii) i fråga om 50 % på grundval av förhållandet mellan å ena sidan den termiska effekten hos de reaktorer som äro belägna inom varje konventionsstats område och å andra sidan den sammanlagda termiska effekten hos de reaktorer som äro belägna inom samtliga konventionsstaters områden. Denna beräkning skall göras på grundval av den termiska effekten hos de reaktorer som vid tiden för den nukleära olyckan funnos upptagna på den lista som omförmäles i artikel 2 (a) (i), dock att vid beräkningen en reaktor skall tagas i betraktande endast från den dag då den först uppnådde kriticitet.

(b) I denna konvention förstås med termisk effekt:

(i) innan en slutgiltig driftslicens utfärdats den planerade termiska effekten;

(ii) efter det sådan licens utfärdats den termiska effekt som medgivits av vederbörande nationella myndighet.

Article 13

a) Chaque Partie Contractante doit faire figurer sur la liste prévue à l'article 2 (a) (i) toutes les installations nucléaires à usage pacifique situées sur son territoire, répondant aux définitions de l'article premier de la Convention de Paris.

b) A cet effet, chaque Signataire ou Gouvernement adhérant à la présente Convention communique, au moment du dépôt de son instrument de ratification ou d'adhésion, le relevé complet de ces installations, au Gouvernement belge.

c) Ce relevé contient :

i) pour toutes les installations non encore achevées, l'indication de la date prévue d'existence du risque d'accident nucléaires;

ii) et de plus, pour les réacteurs, l'indication de la date à laquelle il est prévu qu'ils atteindront pour la première fois la criticalité et l'indication de leur puissance thermique.

d) Chaque Partie Contractante communique, en outre, au Gouvernement belge, la date exacte de l'existence du risque d'accident nucléaire et, pour les réacteurs, celle à laquelle ils ont atteint pour la première fois la criticalité.

e) Chaque Partie Contractante communique au Gouvernement belge toute modification à apporter à la liste. Au cas où la modification comporte l'adjonction d'une installation nucléaire, la communication doit être faite au moins trois mois

Article 13

(a) Each Contracting Party shall ensure that all nuclear installations used for peaceful purposes situated in its territory, and falling within the definition in Article 1 of the Paris Convention, appear in the list referred to in Article 2 (a) (i).

(b) For this purpose, each Signatory or acceding Government shall, on the deposit of its instrument of ratification or accession, communicate to the Belgian Government full particulars of such installations.

(c) Such particulars shall indicate:

(i) in the case of all installations not yet completed, the expected date on which the risk of a nuclear incident will exist;

(ii) and further, in the case of reactors, the expected date on which they will first reach criticality, and also their thermal power.

(d) Each Contracting Party shall also communicate to the Belgian Government the exact date of the existence of the risk of a nuclear incident and, in the case of reactors, the date on which they first reached criticality.

(e) Each Contracting Party shall also communicate to the Belgian Government all modifications to be made to the list. Where such modifications include the addition of a nuclear installation, the communication must be made at least three

Artikel 13

(a) Varje konventionsstat skall tillse, att alla nukleära anläggningar, vilka användas för fredligt ändamål och äro belägna inom dess område och vilka falla under definitionen i Pariskonventionen artikel 1, bli upptagna på den lista som omförmäles i artikel 2 (a) (i).

(b) För detta ändamål skall varje regering som undertecknar eller tillträder konventionen vid deponerandet av sitt ratifikations- eller anslutningsinstrument tillhandahålla den belgiska regeringen fullständiga uppgifter rörande sådana anläggningar.

(c) Dessa uppgifter skola ange:

(i) för det fall att samtliga anläggningar ännu icke färdigställts den dag från vilken det kan förväntas föreligga risk för en nukleär olycka;

(ii) vidare, i fråga om reaktorer, den tidigare dag de kunna förväntas uppnå kriticitet samt deras termiska effekt.

(d) Varje konventionsstat skall också lämna den belgiska regeringen exakt uppgift om den dag från vilken risk för nukleär olycka föreligger samt, ifråga om reaktorer, den dag då de tidigast uppnå kriticitet.

(e) Varje konventionsstat skall också lämna den belgiska regeringen uppgift om alla de rättelser eller ändringar som skola göras på listan. För den händelse en dylik uppgift avser att en nukleär anläggning skall tillfogas, skall uppgiften läm-

avant la date prévue d'existence du risque d'accident nucléaire.

f) Si une Partie Contractante est d'avis que le relevé ou une modification à apporter à la liste communiquée par une autre Partie Contractante n'est pas conforme aux dispositions de l'article 2 (a) (i) et aux dispositions du présent article, elle ne peut soulever d'objections à cet égard qu'en les adressant au Gouvernement belge dans un délai de trois mois à compter de la date à laquelle elle a reçu une notification conformément au paragraphe (h) ci-dessous.

g) Si une Partie Contractante est d'avis qu'une des communications requises conformément au présent article n'a pas été faite dans les délais prescrits, elle ne peut soulever d'objections qu'en les adressant au Gouvernement belge dans un délai de trois mois à compter du moment où elle a eu connaissance des faits qui auraient dû, selon elle, être communiqués.

h) Le Gouvernement belge notifiera dès que possible à chaque Partie Contractante les communications et objections qu'il aura reçues conformément au présent article.

i) L'ensemble des relevés et modifications visés aux paragraphes (b), (c), (d) et (e) ci-dessus constitue la liste prévue à l'article 2 (a) (i), étant précisé que les objections présentées aux termes des paragraphes (f) et (g) ci-dessus ont effet rétro-

months before the expected date on which the risk of a nuclear incident will exist.

(f) If a Contracting Party is of the opinion that the particulars, or any modification to be made to the list, communicated by another Contracting Party do not comply with the provisions of Article 2 (a) (i) and of this Article, it may raise objections thereto only by addressing them to the Belgian Government within three months from the date on which it has received notice pursuant to paragraph (h) of this Article.

(g) If a Contracting Party is of the opinion that a communication required in accordance with this Article has not been made within the time prescribed in this Article, it may raise objections only by addressing them to the Belgian Government within three months from the date on which it knew of the facts which, in its opinion, ought to have been communicated.

(h) The Belgian Government shall give notice as soon as possible to each Contracting Party of the communications and objections which it has received pursuant to this Article.

(i) The list referred to in Article 2 (a) (i) shall consist of all the particulars and modifications referred to in paragraphs (b), (c), (d) and (e) of this Article, it being understood that objections submitted pursuant to paragraphs (f) and (g) of

nas senast tre månader före den dag från vilken risk för nukleär olycka väntas föreligga.

(f) Om en konventionsstat anser, att uppgifter som lämnats av annan konventionsstat för att uppföras på listan icke stå i överensstämmelse med bestämmelserna i artikel 2 (a) (i) och i denna artikel, äger förstnämnda stat göra invändningar däremot endast genom att framföra dem till den belgiska regeringen inom tre månader från den dag då den staten mottog underrättelse enligt bestämmelserna under (h) i denna artikel.

(g) Om en konventionsstat anser, att en uppgift som skall lämnas enligt denna artikel icke har lämnats inom den tid som föreskrives i artikeln, äger den staten resa invändningar endast genom att framföra dem till den belgiska regeringen inom tre månader från den dag då den erhöll kännedom om de fakta som enligt dess mening hade bort meddelas.

(h) Den belgiska regeringen skall så snart som möjligt lämna varje konventionsstat underrättelse om de uppgifter och invändningar som den mottagit enligt denna artikel.

(i) Den lista som omförmäles i artikel 2 (a) (i) skall upptaga alla de uppgifter som omnämnas under (b), (c), (d) och (e) i denna artikel, varvid invändningar framförda enligt bestämmelserna under (f) och (g) i denna artikel skola få verkan retro-

actif au jour où elles ont été formulées, si elles sont admises.

j) Le Gouvernement belge adresse aux Parties Contractantes sur leur demande un état à jour comprenant les installations nucléaires tombant sous la présente Convention et les indications fournies à leur sujet en vertu du présent article.

Article 14

a) Dans la mesure où la présente Convention n'en dispose pas autrement, chaque Partie Contractante peut exercer les compétences qui lui sont dévolues par la Convention de Paris et toutes dispositions ainsi prises sont opposables aux autres Parties Contractantes pour l'allocation des fonds publics visés à l'article 3 (b) (ii) et (iii).

b) Toutefois les dispositions prises par une Partie Contractante conformément aux articles 2, 7 (c) et 9 de la Convention de Paris ne sont opposables à une autre Partie Contractante pour l'allocation des fonds publics visés à l'article 3 (b) (ii) et (iii) que si elles ont reçu son consentement.

c) La présente Convention ne s'oppose pas à ce qu'une Partie Contractante prenne des dispositions en dehors du cadre de la Convention de Paris et de la présente Convention, sous réserve toutefois que ces dispositions n'entraînent pas d'obligations supplémentaires pour les autres Parties Contractantes dans la mesure où des fonds publics de ces Parties sont en cause.

this Article shall have effect retrospective to the date on which they were raised, if they are sustained.

(j) The Belgian Government shall supply any Contracting Party on demand with an up-to-date statement of the nuclear installations covered by this Convention and the details supplied in respect of them pursuant to this Article.

Article 14

(a) Except in so far as this Convention otherwise provides, each Contracting Party may exercise the powers vested in it by virtue of the Paris Convention, and any provisions made thereunder may be invoked against the other Contracting Parties in order that the public funds referred to in Article 3 (b) (ii) and (iii) be made available.

(b) Any such provisions made by a Contracting Party pursuant to Articles 2, 7 (c) and 9 of the Paris Convention as a result of which the public funds referred to in Article 3 (b) (ii) and (iii) are required to be made available may not be invoked against any other Contracting Party unless it has consented thereto.

(c) Nothing in this Convention shall prevent a Contracting Party from making provisions outside the scope of the Paris Convention and of this Convention, provided that such provisions shall not involve any further obligation on the part of the other Contracting Parties in so far as their public funds are concerned.

aktivt från den dag då de gjordes, under förutsättning att de bli godkända.

(j) Den belgiska regeringen skall på begäran förse varje konventionsstat med en dagsaktuell förteckning över de nukleära anläggningar som omfattas av denna konvention och de detaljuppgifter om dem som lämnats enligt denna artikel.

Artikel 14

(a) I den mån annat icke föreskrives i denna konvention, äger varje konventionsstat utöva de befogenheter som tillkommer den enligt Pariskonventionen, och varje bestämmelse som utfärdats enligt nämnda konvention kan åberopas mot övriga konventionsstater i syfte att sådana statsmedel som avses i artikel 3 (b) (ii) och (iii) skola tillhandahållas.

(b) Av en konventionsstat enligt artiklarna 2, 7 (c) eller 9 i Pariskonventionen utfärdad bestämmelse, vilken medför att sådana statsmedel som avses i artikel 3 (b) (ii) och (iii) skola tillhandahållas, får icke åberopas mot någon annan konventionsstat, om denna icke har givit sitt samtycke därtill.

(c) Ingen bestämmelse i denna konvention hindrar en konventionsstat från att utfärda bestämmelser utanför tillämpningsområdet för Pariskonventionen och denna konvention, dock att sådana bestämmelser icke skola medföra några ytterligare förpliktelser för de övriga konventionsstaterna i fråga om dessa staters allmänna medel.

Article 15

a) Toute Partie Contractante peut conclure avec un Etat non Contractant à la présente Convention un accord portant sur la réparation, au moyen de fonds publics, de dommages causés par un accident nucléaire.

b) Dans le mesure où les conditions de réparation résultant d'un tel accord ne sont pas plus favorable que celles résultant des dispositions prises pour l'application de la Convention de Paris et de la présente Convention par la Partie Contractante considérée, le montant des dommages indemnisables en vertu d'un tel accord et causés par un accident nucléaire couvert par la présente Convention peut être pris en considération, en vue de l'application de l'article 8, deuxième phrase, pour le calcul du montant total des dommages causés par cet accident.

c) En aucun cas les dispositions des paragraphes (a) et (b) ci-dessus ne peuvent affecter les obligations incombant en vertu de l'article 3 (b) (ii) et (iii) aux Parties Contractantes qui n'auraient pas donné leur consentement à un tel accord.

d) Toute Partie Contractante qui se propose de conclure un tel accord doit faire part de son intention aux autres Parties Contractantes. Les accords conclus doivent être notifiés au Gouvernement belge.

Article 15

(a) Any Contracting Party may conclude an agreement with a State which is not a Party to this Convention concerning compensation out of public funds for damage caused by a nuclear incident.

(b) To the extent that the conditions for payment of compensation under any such agreement are not more favourable than those which result from the measures adopted by the Contracting Party concerned for the application of the Paris Convention and of this Convention, the amount of damage caused by a nuclear incident covered by this Convention and for which compensation is payable by virtue of such an agreement may be taken into consideration, where the proviso to Article 8 applies in calculating the total amount of damage caused by that incident.

(c) The provisions of paragraphs (a) and (b) of this Article shall in no case affect the obligations under Article 3 (b) (ii) and (iii) of those Contracting Parties which have not given their consent to such agreement.

(d) Any Contracting Party intending to conclude such an agreement shall notify the other Contracting Parties of its intention. Agreements concluded shall be notified to the Belgian Government.

Artikel 15

(a) Varje konventionsstat äger ingå överenskommelse med stat som icke är ansluten till denna konvention om ersättning av allmänna medel för skada orsakad av en nukleär olycka.

(b) I den mån villkoren för utgivande av ersättning enligt en sådan överenskommelse icke äro mer förmånliga än de villkor som följa av åtgärder vidtagna av den berörda konventionsstaten i fråga om tillämpning av Pariskonventionen och denna konvention, får beloppet av sådan skada som orsakats av en av denna konvention omfattad olycka och för vilken ersättning skall utgå i kraft av sådan överenskommelse tagas i betraktande, vid tillämpning av artikel 8, för beräkning av det sammanlagda beloppet av de skador som orsakats av ifrågavarande olycka.

(c) Bestämmelserna under (a) och (b) i denna artikel inverka icke i något fall på förpliktelserna enligt artikel 3 (b) (ii) och (iii) för de konventionsstater som icke lämnat sitt samtycke till sådan överenskommelse.

(d) Varje konventionsstat som avser att ingå en dylik överenskommelse skall underrätta de övriga konventionsstaterna om sin avsikt. Om ingångna överenskommelser skall underrättelse lämnas den belgiska regeringen.

Article 16

a) Les Parties Contractantes se consulteront à l'égard de tous les problèmes d'intérêt commun posés par l'application de la présente Convention et de la Convention de Paris, notamment des articles 20 et 22 (c) de cette dernière.

b) Elles se consulteront sur l'opportunité de réviser la présente Convention au terme de la période de cinq ans qui suivra la date de son entrée en vigueur, et à tout autre moment, à la demande d'une Partie Contractante.

Article 17

Tout différend entre deux ou plusieurs Parties Contractantes relatif à l'interprétation ou à l'application de la présente Convention sera soumis, à la demande d'une Partie Contractante intéressée, au Tribunal Européen pour l'Energie Nucléaire créé par la Convention en date du 20 décembre 1957 sur l'Etablissement d'un Contrôle de Sécurité dans le domaine de l'Energie Nucléaire.

Article 18

a) Des réserves portant sur une ou plusieurs dispositions de la présente Convention peuvent être formulées à tout moment avant la ratification de la présente Convention, si leurs termes ont été expressément acceptés par tous les Signataires, ou lors, soit de l'adhésion soit de l'utilisation des dispositions des articles 21 et 24, si leurs termes ont été ex-

Article 16

(a) The Contracting Parties shall consult each other upon all problems of common interest raised by the application of this Convention and of the Paris Convention, especially Articles 20 and 22 (c) of the latter Convention.

(b) They shall consult each other on the desirability of revising this Convention after a period of five years from the date of its coming into force, and at any other time upon the request of a Contracting Party.

Article 17

Any dispute arising between two or more Contracting Parties concerning the interpretation or application of this Convention shall, upon the request of a Contracting Party concerned, be submitted to the European Nuclear Energy Tribunal established by the Convention of 20th December 1957 on the Establishment of a Security Control in the Field of Nuclear Energy.

Article 18

(a) Reservations to one or more of the provisions of this Convention may be made at any time prior to ratification of this Convention if the terms of these reservations have been expressly accepted by all Signatories or, at the time of accession or of the application of the provisions of Articles 21 and 24, if the terms of these reservations have

Artikel 16

(a) Konventionsstaterna skola rådföra sig med varandra om alla problem av gemensamt intresse, vilka uppkomma i samband med tillämpning av denna konvention och av Pariskonventionen, i synnerhet av artiklarna 20 och 22 (c) i sistnämnda konvention.

(b) De skola rådföra sig med varandra om önskvärdheten av att revidera denna konvention efter en period av fem år, räknat från dagen för dess ikraftträdande eller, om en konventionsstat begär det, vid annan tidpunkt.

Artikel 17

Tvist som uppkommer mellan två eller flera konventionsstater beträffande tolkningen eller tillämpningen av denna konvention skall på begäran av en berörd konventionsstat underställas den europeiska domstolen för säkerhetskontroll på atomenergiområdet, inrättad genom konventionen den 20 december 1957 om upprättande av säkerhetskontroll på den nukleära energins område.

Artikel 18

(a) Reservationer till en eller flera av bestämmelserna i denna konvention få göras vid varje tidpunkt före ratifikation av konventionen, om innehållet i reservationerna uttryckligen har godkänts av alla signatärmakter, eller vid tiden för anslutning till konventionen eller vid tiden för tillämpning av bestämmelserna i artiklarna 21 och 24, om innehållet i

pressément acceptés par tous les Signataires et Gouvernements adhérents à la présente Convention.

b) Toutefois, l'acceptation d'un Signataire n'est pas requise si celui-ci n'a pas lui-même ratifié le présente Convention dans un délai de douze mois à partir de la date où la notification de la réserve lui a été communiquée par le Gouvernement belge comformément à l'article 25.

c) Toute réserve acceptée conformément aux dispositions du paragraphe (a) ci-dessus peut être retirée à tout moment par notification adressée au Gouvernement belge.

Article 19

Un État ne peut devenir ou rester Partie Contractante à la présente Convention que s'il est Partie Contractante à la Convention de Paris.

Article 20

a) L'Annexe à la présente Convention fait partie intégrante de cette dernière.

b) La présente Convention sera ratifiée. Les instruments de ratification seront déposés auprès du Gouvernement belge.

c) La présente Convention entrera en vigueur trois mois après le dépôt du sixième instrument de ratification.

d) Pour chaque Signataire ratifiant la présente Convention après le sixième dépôt, elle prendra effet trois mois après la date du dépôt de son instrument de ratification.

been expressly accepted by all Signatories and acceding Governments.

(b) Such acceptance shall not be required from a Signatory which has not itself ratified this Convention within a period of twelve months after the date of notification to it of such reservation by the Belgian Government in accordance with Article 25.

(c) Any reservation accepted in accordance with the provisions of paragraph (a) of this Article may be withdrawn at any time by notification addressed to the Belgian Government.

Article 19

No State may become or continue to be a Contracting Party to this Convention unless it is a Contracting Party to the Paris Convention.

Article 20

(a) The Annex to this Convention shall form an integral part thereof.

(b) This Convention shall be ratified. Instruments of ratification shall be deposited with the Belgian Government.

(c) This Convention shall come into force three months after the deposit of the sixth instrument of ratification.

(d) For each Signatory ratifying this Convention after the deposit of the sixth instrument of ratification, it shall come into force three months after the date of the deposit of its instrument of ratification.

reservationerna uttryckligen har godkänts av alla signatärmakter och regeringar som ha anslutit sig till konventionen.

(b) Sådant godkännande fordras icke från signatärmakt, som icke själv har ratificerat konventionen inom tolv månader från det den fått underrättelse om sådan reservation genom den belgiska regeringen enligt artikel 25.

(c) Varje reservation som godkänts enligt bestämmelserna under (a) i denna artikel kan när som helst återtagas genom underrättelse ställd till den belgiska regeringen.

Artikel 19

Ingen stat kan bli eller fortsätta att vara ansluten till denna konvention, om den icke är ansluten till Pariskonventionen.

Artikel 20

(a) Bihanget till denna konvention skall utgöra en integrerande del av konventionen.

(b) Denna konvention skall ratificeras. Ratifikationsinstrumenten skola deponeras hos den belgiska regeringen.

(c) Denna konvention träder i kraft tre månader efter deponerandet av det sjätte ratifikationsinstrumentet.

(d) För varje signatärmakt som ratificerar denna konvention efter deponerandet av det sjätte ratifikationsinstrumentet träder konventionen i kraft tre månader efter den dag då den statens ratifikationsinstrument deponerades.

Article 21

Les modifications à la présente Convention sont adoptées du commun accord des Parties Contractantes. Elles entrent en vigueur à la date à laquelle toutes les Parties Contractantes les auront ratifiées ou confirmées.

Article 22

a) Après l'entrée en vigueur de la présente Convention, toute Partie Contractante à la Convention de Paris qui n'a pas signé la présente Convention peut demander à y adhérer par notofication adressée au Gouvernement belge.

b) L'adhésion requiert l'accord unanime des Parties Contractantes.

c) A la suite de cet accord, la Partie Contractante à la Convention de Paris ayant demandé l'adhésion dépose son instrument d'adhésion auprès du Gouvernement belge.

d) L'adhésion prendra effet trois mois après la date du dépôt de l'instrument d'adhésion.

Article 23

a) La présente Convention reste en vigueur jusqu'à l'expiration de la Convention de Paris.

b) Toute Partie Contractante pourra mettre fin, en ce qui la concerne, à l'application de la présente Convention au terme du délai de dix ans fixé à l'article 22 (a) de la Convention de Paris en donnant un préavis d'un an à cet effet notifié au Gouver-

Article 21

Amendments to this Convention shall be adopted by agreement among all the Contracting Parties. They shall come into force on the date when all Contracting Parties have ratified or confirmed them.

Article 22

(a) After the coming into force of this Convention, any Contracting Party to the Paris Convention which has not signed this Convention may request accession to this Convention by notification addressed to the Belgian Government.

(b) Such accession shall require the unanimous assent of the Contracting Parties.

(c) Once such assent has been given, the Contracting Party to the Paris Convention requesting accession shall deposit its instrument of accession with Belgian Government.

(d) The accession shall take effect three months from the date of deposit of the instrument of accession.

Article 23

(a) This Convention shall remain in force until the expiry of the Paris Convention.

(b) Any Contracting Party may, by giving twelve months' notice to the Belgian Government, terminate the application of this Convention to itself after the end of the period of ten years specified in Article 22 (a) of the Paris Convention. Within six

Artikel 21

Ändringar i denna konvention skola antagas genom överenskommelse mellan alla konventionsstaterna. De träda i kraft den dag då alla konventionsstaterna ha ratificerat eller bekräftat dem.

Artikel 22

(a) Efter det denna konvention trätt i kraft äger varje stat som är ansluten till Pariskonventionen och som icke har undertecknat denna konvention begära att få ansluta sig till konventionen genom att göra framställning härom till den belgiska regeringen.

(b) Sådan anslutning förutsätter enhälligt samtycke av konventionsstaterna.

(c) Så snart sådant samtycke lämnats skall den till Pariskonventionen anslutna stat som begärt anslutning till denna konvention deponera sitt anslutningsinstrument hos den belgiska regeringen.

(d) Sådan anslutning får verkan efter tre månader, räknat från dagen för deponerandet av anslutningsinstrumentet.

Artikel 23

(a) Denna konvention förblir i kraft till dess Pariskonventionen upphört att gälla.

(b) Varje konventionsstat äger, genom att lämna underrättelse därom till den belgiska regeringen tolv månader i förväg, bestämma att denna konvention skall upphöra att tillämpas beträffande den staten efter utgången av den period om tio år som

nement belge. Dans le délai de six mois suivant la notification de ce préavis, chaque Partie Contractante pourra par une notification au Gouvernement belge mettre fin à la présente Convention, en ce qui la concerne, à la date où elle cessera d'avoir effet à l'égard de la Partie Contractante qui aura effectué la première notification.

months after receipt of such notice, any other Contracting Party may, by notice to the Belgian Government, terminate the application of this Convention to itself as from the date when it ceases to have effect in respect of the Contracting Party which first gave notice.

c) L'expiration de la présente Convention ou le retrait d'une des Parties Contractantes ne met pas fin aux obligations que chaque Partie Contractante assume, en vertu de la présente Convention, pour la réparation des dommages causés par un accident nucléaire survenant avant la date de cette expiration ou de ce retrait.

(c) The expiry of this Convention or the withdrawal of a Contracting Party shall not terminate the obligations assumed by each Contracting Party under this Convention to pay compensation for damage caused by nuclear incidents occuring before the date of such expiry or withdrawal.

d) Les Parties Contractantes se consulteront en temps opportun sur les mesures à prendre après l'expiration de la présente Convention ou le retrait d'une ou de plusieurs Parties Contractantes, afin que soient réparés, dans une mesure comparable à celle prévue par la présente Convention, les dommages causés par des accidents survenus après la date de cette expiration ou de ce retrait, et dont la responsabilité incombe à l'exploitant d'une installation nucléaire qui était en fonctionnement avant cette date sur les territoires des Parties Contractantes.

(d) The Contracting Parties shall, in good time, consult each other on what measures should be taken after the expiry of this Convention or the withdrawal of one or more of the Contracting Parties, to provide compensation comparable to that accorded by this Convention for damage caused by nuclear incidents occurring after the date of such expiry or withdrawal and for which the operator of a nuclear installation in operation before such date within the territories of the Contracting Parties is liable.

anges i Pariskonventionen artikel 22 (a). Varje annan konventionsstat äger inom sex månader efter mottagandet av sådan underrättelse och genom att lämna meddelande därom till den belgiska regeringen bestämma, att tillämpningen av denna konvention skall upphöra för dess vidkommande från den dag då konventionen upphör att äga tillämpning beträffande den konventionsstat som först uppsade konventionen.

(c) Upphör denna konvention att gälla eller frånträder en konventionsstat konventionen, medför detta icke att de förpliktelser upphöra som en konventionsstat påtagit sig enligt denna konvention att betala ersättning för skador orsakade av nukleära olyckor vilka inträffat före den dag konventionen upphörde att gälla eller frånträdandet ägde rum.

(d) Konventionsstaterna skola i god tid rådföra sig med varandra rörande de åtgärder som skola vidtagas efter det konventionen upphört att gälla eller efter det en eller flera konventionsstater frånträtt konventionen, för att ersättning jämförbar med den ersättning varom överenskommelse träffats genom denna konvention skall tillhandahållas för skada orsakad av nukleär olycka, vilken inträffar efter den dag konventionen sålunda upphörde att gälla eller frånträdandet ägde rum och för vilken innehavare av nukleär anläggning inom konventionsstaternas områden som var i drift nämnda dag är ansvarig.

Article 24

a) La présente Convention s'applique aux territoires métropolitains des Parties Contractantes.

b) Toute Partie Contractante qui désire que la présente Convention soit rendue applicable à un ou plusieurs territoires pour lesquels conformément à l'article 23 de la Convention de Paris, elle a indiqué que cette dernière Convention s'applique, adresse une demande au Gouvernement belge.

c) L'application de la présente Convention à ces territoires requiert l'accord unanime des Parties Contractantes.

d) A la suite de cet accord, la Partie Contractante intéressée adresse au Gouvernement belge une déclaration qui prend effet à compter du jour de sa réception.

e) Un telle déclaration peut, en ce qui concerne tout territoire qui y est désigné, être retirée par la Partie Contractante qui l'a faite, en donnant un préavis d'un an à cet effet notifié au Gouvernement belge.

f) Si la Convention de Paris cesse d'être applicable à un de ces territoires, la présente Convention cesse également de lui être applicable.

Article 25

Le Gouvernement belge donne communication à tous les Signataires et Gouvernements ayant adhéré à la Convention, de la réception des instruments de ratification, d'adhésion, de retrait et de toutes autres notifications qu'il aurait reçues. Il

Article 24

(a) This Convention shall apply to the metropolitan territories of the Contracting Parties.

(b) Any Contracting Party desiring the application of this Convention to one or more of the territories in respect of which, pursuant to Article 23 of the Paris Convention, it has given notification of application of that Convention, shall address a request to the Belgian Government.

(c) The application of this Convention to any such territory shall require the unanimous assent of the Contracting Parties.

(d) Once such assent has been given, the Contracting Party concerned shall address to the Belgian Government a notification which shall take effect as from the date of its receipt.

(e) Such notification may, as regards any territory mentioned therein, be withdrawn by the Contracting Party which has made it by giving twelve months' notice to that effect to the Belgian Government.

(f) If the Paris Convention ceases to apply to any such territory, this Convention shall also cease to apply thereto.

Article 25

The Belgian Government shall notify all Signatories and acceding Governments of the receipt of any instrument of ratification, accession or withdrawal, and shall also notify them of the date on which this Convention comes into force, the text of

Artikel 24

(a) Denna konvention tillämpas på konventionsstaternas europeiska områden.

(b) Varje konventionsstat, som önskar att denna konvention skall tillämpas inom ett eller flera av sådana områden beträffande vilka den staten enligt Pariskonventionen artikel 23 har lämnat underrättelse i fråga om sistnämnda konventions tillämpning, skall göra framställning därom till den belgiska regeringen.

(c) Tillämpning av denna konvention på sådant område förutsätter enhälligt samtycke av konventionsstaterna.

(d) Så snart sådant samtycke lämnats skall den berörda konventionsstaten till den belgiska regeringen lämna underrättelse, vilken äger verkan från den dag underrättelsen mottagits.

(e) Sådan underrättelse kan beträffande område som avses däri återtagas av den konventionsstat som har lämnat underrättelsen genom meddelande därom till den belgiska regeringen tolv månader i förväg.

(f) Om Pariskonventionen upphör att äga tillämpning beträffande något sådant område, skall även denna konvention upphöra att äga tillämpning därpå.

Artikel 25

Den belgiska regeringen skall underrätta alla signatärmakter och anslutna regeringar om mottagandet av varje ratifikations- eller anslutningsinstrument eller uppsägning. Den skall likaledes underrätta dem om den dag då denna konvention

leur notifie également la date d'entrée en vigueur de la présente Convention, le texte des modifications adoptées et la date d'entrée en vigueur de ces modifications, ainsi que les réserves faites conformément à l'article 18.

EN FOI DE QUOI les Plénipotentiaires soussignés, dûment habilités, ont apposé leurs signatures au bas de la présente Convention.

FAIT à Bruxelles, le 31 janvier 1963, en français, en allemand, en anglais, en espagnol, en italien et en néerlandais, les six textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé auprès du Gouvernement belge qui en communiquera une copie certifiée conforme à tous les autres Signataires et aux Gouvernements ayant adhéré à la Convention.

any amendment thereto and the date on which such amendment comes into force, any reservations made in accordance with Article 18, and all notifications which it has received.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned Plenipotentiaries, duly empowered, have signed this Convention.

DONE at Brussels, this 31st day of January 1963, in the English, Dutch, French, German, Italian and Spanish languages, the six texts being equally authoritative, in a single copy which shall be deposited with the Belgian Government by whom certified copies shall be communicated to all the other Signatories and acceding Governments.

Annex
à la convention 31 janvier 1963 complémentaire à la convention de Paris de 29 juillet 1960 sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire

LES GOUVERNEMENTS DES PARTIES CONTRACTANTES déclarent que la réparation des dommages causés par un accident nucléaire qui n'est pas couvert par la Convention complémentaire du seul fait que l'installation nucléaire concernée, en raison de son utilisation, n'est pas incluse dans la liste visée à l'article 2 de la Convention complémentaire, (y compris le cas où cette installation, non incluse dans

Annex
to the convention of 31 January 1963 supplementary to the Paris convention of 29 July 1960 on third party liability in the field of nuclear energy

THE GOVERNMENTS OF THE CONTRACTING PARTIES declare that compensation for damage caused by a nuclear incident not covered by the Supplementary Convention solely by reason of the fact that the relevant nuclear installation, on account of its utilization, is not on the list referred to in Article 2 of the Supplementary Convention, (including the case where such installation is considered by one or more but not

träder i kraft, om texten till varje ändring i konventionen, om den dag då sådan ändring träder i kraft samt om alla reservationer som gjorts enligt artikel 18 och om alla underrättelser som har mottagits.

TILL BEKRÄFTELSE VARPÅ undertecknade befullmäktigade och vederbörligen bemyndigade ombud ha undertecknat denna konvention.

SOM SKEDDE i Bryssel den 31 januari 1963 på de engelska, holländska, franska, tyska, italienska och spanska språken, med lika vitsord för texterna på vart och ett av språken, i ett exemplar som skall förvaras hos den belgiska regeringen, vilken skall tillställa alla de övriga signatärmakterna eller anslutna regeringarna bestyrkta avskrifter därav.

Bihang
till tilläggskonventionen den 31 januari 1963 till Pariskonventionen den 29 juli 1960 angående skadeståndsansvar på atomenergins område

KONVENTIONSSTATERNAS REGERINGAR förklara, att ersättning för skada orsakad av en nukleär olycka, vilken icke omfattas av tilläggskonventionen uteslutande av det skälet att den ifrågavarande nukleära anläggningen på grund av ändamålet med dess nyttjande icke är upptagen på den lista som avses i tilläggskonventionen artikel 2 (inbegripet det fall att en sådan anläggning av en eller flera men icke av

la liste, est considérée par un ou plusieurs, mais non par tous les Gouvernements comme non couverte par la Convention de Paris) :

— est effectuée sans aucune discrimination entre les ressortissants des Parties Contractantes à la Convention complémentaire;

— n'est pas limitée par un plafond qui serait inférieur à 120 million d'unités de compte.

En outre, ces Gouvernements s'efforceront, si elles ne le sont déjà, de rendre les régles de dédommagement des victimes de tels accidents aussi voisines que possible de celles prévues pour les accidents nucléaire survenus en relation avec les installations nucléaires couvertes par la Convention complémentaire.

all of the Governments to be outside the Paris Convention):

— shall be provided without discrimination among the nationals of the Contracting Parties to the Supplementary Convention; and

— shall not be limited to less than 120 million units of account.

In addition, if they have not already done so, they shall endeavour to make the rules for compensation of persons suffering damage caused by such incidents as similar as possible to those established in respect of nuclear incidents occurring in connection with nuclear installations covered by the Supplementary Convention.

Protocole additionnel à la convention du 31 janvier 1963 complémentaire à la convention de Paris du 29 juillet 1960 sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire
28 janvier 1964

II

(Clauses finales)

a) Les dispositions du présent Protocole Additionnel font partie intégrant de la Convention du 31 janvier 1963 complémentaire à la Convention de Paris du 20 juillet 1960 sur la responsabilité civile dans le domaine de l'énergie nucléaire.

b) Le présent Protocole Addition-

Additional protocol to the convention of 31 January 1963 supplementary to the Paris convention of 29 July 1960 on third party liability in the field of nuclear energy
28 January 1964

II

(Final clauses)

(a) The provisions of this Additional Protocol shall from an integral part of the Convention of 31 January 1963 Supplementary to the Paris Convention of 29 July 1960 on Third Party Liability in the Field of Nuclear Energy.

(b) This Additional Protocol shall

alla regeringarna anses falla utanför tillämpningsområdet för Pariskonventionen)

— skall tillhandahållas utan åtskillnad mellan medborgare i stater anslutna till tilläggskonventionen; och

— icke skall begränsas till lägre belopp än 120 miljoner betalningsenheter.

Härutöver skola de, om de icke redan ha gjort detta, sträva efter att göra reglerna om ersättning till personer, som lida skada orsakad av sådana olyckor, så långt möjligt likartade med dem som fastställts beträffande nukleära olyckor, vilka inträffa i förbindelse med nukleära anläggningar omfattade av tilläggskonventionen.

Tilläggsprotokoll den 28 januari 1964 till konventionen den 31 januari 1963, utgörande tillägg till Pariskonventionen den 29 juli 1960 angående skadeståndsansvar på atomenergins område

II

(Slutbestämmelser)

(a) Bestämmelserna i detta tilläggsprotokoll utgöra en integrerande del av tilläggskonventionen den 31 januari 1963 till Pariskonventionen den 29 juli 1960 om skadeståndsansvar på atomenergins område.

(b) Detta tilläggsprotokoll skall rati-

nel sera ratifié ou confirmé. Les instruments de ratification du présent Protocole Additionnel seront déposés auprès du Gouvernement belge; le cas échéant la confirmation du présent Protocole Additionnel lui sera notifiée.

c) Les Gouvernement Signataires du présent Protocole Additionnel s'engagent à le ratifier ou à le confirmer en même temps qu'ils ratifieront la Convention du 31 janvier 1963. Aucune adhésion à cette Convention ne sera reçue si elle n'est pas accompagnée d'une adhésion au présent Protocole Additonnel.

d) Le Gouvernement belge donnera communication à tous les Signataires ainsi qu'aux Gouvernements ayant adhéré à la Convention du 31 janvier 1963 de la réception des instruments de ratification et de la notification des confirmations.

e) Pour le calcul du nombre de ratifications prévues à l'article 20 (c) de la Convention du 31 janvier 1963 pour son entrée en vigueur, il ne sera tenu compte que des Signataires qui auront ratifié cette Convention et ratifié ou confirmé le présent Protocole Additionnel.

EN FOI DE QUOI les Plénipotentiaires soussignés, dûment habilités, ont apposé leurs signatures au bas du présent Protocole.

FAIT à Paris, le 28 janvier 1964, en français, en allemand, en anglais, en espagnol, en italien et en néerlandais, les six textes faisant également foi, en un seul exemplaire

be ratified or confirmed. Instruments of ratification of this Additional Protocol shall be deposited with the Belgian Government. Where there is a confirmation of this Additional Protocol it shall be notified to him.

(c) The Signatories of this Additional Protocol undertake to ratify it or to confirm it at the same time as they ratify the Convention of 31 January 1963. Accessions to this Convention will be accepted only if they are accompanied by accession to this Additional Protocol.

(d) The Belgian Government shall give notice to all Signatories, as also to the Governments which have acceded to the Convention of 31 January 1963, of the receipt of instruments of ratification and of notification of confirmations.

(e) In calculating the number of ratifications required in accordance with Article 20 (c) of the Convention of 31 January 1963 for the coming into force thereof, account will be taken only of those Signatories who have ratified this Convention and have ratified or confirmed this Additional Protocol.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned Plenipotentiaries, duly empowered, have signed this Protocol.

DONE at Paris, the 28 of January 1964, in the English, Dutch, French, German, Italian and Spanish languages, the six texts being equally authoritative, in a single copy which

ficeras eller bekräftas. Instrument avseende ratifikation av detta tilläggsprotokoll skola deponeras hos den belgiska regeringen. Bekräftelse av detta tilläggsprotokoll skall tillställas den belgiska regeringen.

(c) De stater som underteckna detta tilläggsprotokoll förbinda sig att ratificera eller bekräfta protokollet samtidigt som de ratificera konventionen den 31 januari 1963. Anslutning till nämnda konvention godtages endast om den sker i samband med anslutning till detta tilläggsprotokoll.

(d) Den belgiska regeringen skall underrätta alla signatärmakter liksom också de regeringar som ha anslutit sig till konventionen den 31 januari 1963 om mottagandet av ratifikationsinstrument och om underrättelser rörande bekräftelser.

(e) Vid beräkning av det antal ratifikationer som fordras enligt artikel 20 (c) i konventionen den 31 januari 1963 för att konventionen skall träda i kraft skall hänsyn tagas endast till de signatärmakter som ha ratificerat konventionen och ha ratificerat eller bekräftat detta tilläggsprotokoll.

TILL BEKRÄFTELSE VARPÅ vi undertecknade befullmäktigade och vederbörligen bemyndigade ombud ha undertecknat detta protokoll.

SOM SKEDDE i Paris den 28 januari 1964 på de engelska, holländska, franska, tyska, italienska och spanska språken, med lika vitsord för texterna på vart och ett av språ-

qui sera déposé auprès du Gouvernement belge qui en communiquera une copie ceritifiée conforme à tous les autres Signataires et aux Gouvernements adhérents.

shall be deposited with the Belgian Government, by whom certified copies shall be communicated to all other Signatories and acceding Governments.

ken, i ett exemplar som skall deponeras hos den belgiska regeringen, vilken skall tillställa alla övriga signatärmakter och anslutna regeringar bestyrkta avskrifter därav.

KUNGL. BIBLIOTEKET STOCKHOLM

NORDISK UDREDNINGSSERIE (NU) 1966

1. La Coopération internordique.

STATENS

OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1966

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen)

Justitiedepartementet

Utsökningsrätt IV. [7]
Hyreslagstiftningssakkunniga. 1. Hyreslagstiftning. [14.] 2. Undersökning angående hyressplittringen. [15] Utkommer senare.
Arbetspromemorior i författningsfrågan. [17]
Decentralisering av naturalisationsärenden m. m. [20]
1963 års markvärdekommitté. 1. Markfrågan I. [23] 2. Markfrågan II. Bilagor. [24]
Atomansvarighet III. [29]

Utrikesdepartementet

Internationellt fredsforskningsinstitut i Sverige. [5]

Försvarsdepartementet

Tygförvaltningens centrala organisation. [11]
Strategi i väst och öst. [18]
Skeppsholmens framtida användning. [27]

Socialdepartementet

Förenklad statsbidragsgivning till hälso- och sjukvården. [6]
Omsorger om psykiskt utvecklingshämmade. [9]
Läkemedelsförmånen. [28]

Finansdepartementet

1965 års långtidsutredning 1. Svensk ekonomi 1966—1970. [1] 2. Export och import 1966—1970. Bilaga 1. [2] 3. Tillgången på arbetskraft 1960—1980. Bilaga 2. [8] 4. Handelns arbetskrafts- och investeringsbehov fram till 1970. Bilaga 3. [10] tendenser inom undervisning, hälso- och sjukvård samt socialvård 1966—1970. Bilaga 6. [13]
Ny myntserie. [4]
Ny folkbokföringsförordning m. m. [16]
Statliga betänkanden 1961—1965. [19]
Oljebranschen. [21]

Ecklesiastikdepartementet

Yrkesutbildningen. [3]

Jordbruksdepartementet

Renbetesmarkerna. [12]
Bostadsarrende m. m. [26]

Handelsdepartementet

Lagstiftning mot radiostörningar. [22]
Sällskapsresor. [25]

AB P. A. NORSTEDT & SÖNER
STOCKHOLM 1966